

לקראת שבת מלכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת ויקרא

לקראת שובת מלכתא

יום אחד, מספר הרב שך זצ"ל, "הוא ליווה את רבי איסר זלמן לביתו. והנה הוא רואה שרבי איסר זלמן עולה לביתו, וכעבור שניות מעטות יורד בחזרה. לאחר שהמתין כמה דקות, עלה שוב לביתו, אך גם הפעם ירד כעבור שניות מועטות. רבי איסר זלמן שהבחין בתמיהתו של הרב שך הסביר..."

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א על עבודת המידות שדורשת מאיתנו התורה הקדושה

"אז עשק את עמיתו..." (ויקרא ה', כ"א)

יתכן שאגרום לה להפסיק לשיר?

סיפר מרן הרב שך זצ"ל, שבצעירותו היה מתלווה לדודו, הגאון הגדול רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, בעל "אבן האזל", שלימים עלה לארץ ישראל, התיישב בירושלים, וכיהן כראש ישיבת "עץ חיים". מטרת הליווי הייתה כדי ללמוד מהליכותיו והנהגותיו, ומובן מאליו כי בזמן ההליכה המשותפת הם לא דיברו מעולם דברי חול, אלא עסקו בתורה, וקיימו בעצמם "ודיברת בם... ובלכתך בדרך".

יום אחד, מספר הרב שך זצ"ל, הוא ליווה את רבי איסר זלמן לביתו. והנה הוא רואה שרבי איסר זלמן עולה לביתו, וכעבור שניות מעטות יורד בחזרה. לאחר שהמתין כמה דקות, עלה שוב לביתו, אך גם הפעם ירד כעבור שניות מועטות.

שאל הרב שך: "הלא יכולת להיכנס הביתה, ובאותו הרגע שהיא הייתה מבחינה בכניסתך - הייתה מפסיקה לשיר?"

הזדקף רבי איסר זלמן וקרא בפליאה: "בשום אופן לא אנהג כך! הלא היא אשה אלמנה, והשירה הזו שהיא השתפכות הנפש, נוסכת בה שמחה והרגשה טובה. כלום יעלה על הדעת שאכנס הביתה, ואגרום לה להפסיק לשיר?"

כלום אגרום להן לביטול עונג השבת?

באחת השבתות חזר רבי משה לוי זצ"ל, רבה של נתניה, שהיה גאון, צדיק וחסידיא קדישא, מבית הכנסת לביתו. באותו רחוב לא נסעו

רבי איסר זלמן שהבחין בתמיהתו של הרב שך הסביר: "אשתי מעסיקה בבית אשה אלמנה בתור עוזרת בית, כדי שתהיינה לה כמה פרוטות למחיייתה. כשעליתי הביתה שמעתי מאחורי הדלת את האשה האלמנה שרה. מיהרתי לעזוב את המקום, משום 'קול באשה ערווה'.

כעבור כמה דקות ניסיתי שוב לעלות הביתה, אך כשהגעתי לפתח הבית, שמעתי שהיא עדין שרה, ועל כן מיהרתי שוב לרדת. "כעת נמתין כאן ביחד עוד כמה דקות ונשוחח בדברי תורה, עד שזו תסיים את עבודתה ושירתה, ורק אז אכנס הביתה".

אנחנו נתקלים בקשיים להשיג עבור העובדים את משכורתם - אנחנו לוקחים הלוואות לצורך כך. ואף הרב, שנחשב לעובד, ימשיך לקבל את משכורתו בזמן..."

נענה הרב ואמר לו: "אף על פי כן, ולמרות כל מה שאמרת, אינני מעוניין לקבל משכורת, עד שיקבלו כל האברכים בכולל..."

ראש חודש הגיע, והרב קלירס, כמו יתר האברכים, לא קיבל את משכורתו.

כעבור שבועיים פנתה אליו אשתו ושאלה אותו: "עברו שבועיים, ולא קבלנו משכורת. הצטבר חוב במכולת, ועלי לעשות עוד כמה קניות נצרכות... מה נעשה?"

ענה לה הרב: "אנחנו סובלים בסך הכל שבועיים. ישנם אברכים בכולל, בעלי משפחות ברוכות ילדים, בלי עין הרע, שסובלים כבר ארבעה חדשים... האם את יכולה לדמיין מה הם עוברים? מה נשותיהן אומרות להם על החוב שהצטבר אצלם במכולת, ועל קניות הכרחיות, קיומיות, שעליהן לעשות? איך נוכל להרשות לעצמנו לקבל משכורת, בעוד שהם נאנקים וסובלים?"

כמוכן, הרבנית לא יכלה להוסיף ולדבר מילה. אי אפשר להתווכח עם לב שכזה...

ואהבת לרעך - כמוך

אמנם כל המצוות של התורה הן גזירת מלך, אבל ברובן הגדול הן דורשות מאיתנו התחשבות: התחשבות בזולת, התחשבות ביתום, התחשבות בעני, התחשבות באשה, התחשבות בלומדי תורה וכדומה. המוח חייב להיות עסוק תמיד ב"מה השני מרגיש" ולא ב"מה אני מרגיש", ומכאן באה הדרישה: "ואהבת לרעך כמוך".

וכדי להגיע לכך, אמרו רבותינו במשנה במסכת אבות (פרק ב משנה ד): "ואל תדין את חברך עד שתגיע למקומו". כל אדם צריך להציב מראה מול פניו, להביט בה ולבדוק כיצד הוא מתנהג לו היה נמצא במקומו של חברו? כיצד הוא היה מרגיש? למה הוא היה מצפה? מה היה מפריע לו? וכך בדיוק ינהג כלפי זולתו...

"ואהבת לרעך" - איך מגיעים לאהבת הזולת? "כמוך"! תעמיד את עצמך במקומו ותתנהג איתו בדיוק כפי שהיית רוצה שיתנהגו איתך.

(מתוך הספר 'משכני אחרך' פרשת משפטים)

מכוניות בשבת, וילדות ניצלו את הכביש הריק, ושיחקו לכל רוחב הרחוב בחבל. לא ניתן היה לעבור ברחוב מבלי לעצור את משחקן. אחד ממלוויו, שהבחין כי הרב ממתין בסבלנות בצד הרחוב, שאל אותו: "האם כבוד הרב מעוניין שאגש אליהן, ואומר להן לעצור את משחקן לכמה שניות, עד שהרב יעבור?"

מעניין מאד לשמוע את תגובתם של גדולי ישראל, עד כמה ליבם רגיש לזולת. אין זה אלא פירות העמל והיגיעה שלהם על זיכרון מידותיהם. וכה היו דבריו: "חס וחלילה! הרי זה עונג שבת של הילדות הקטנות האלו, לקפוץ בחבל. כלום אגרום להן לביטול עונג השבת, ולו לכמה שניות!?"

אנחנו, לדאבונו הרב, איבדנו את הרגישות לרגשות הזולת. וכי יעלה על דעתנו לא להכנס הביתה כדי לא להפריע לאשה האלמנה משירתה? וכי יעלה על דעתנו להמתין ברחוב עד שילדות תסיימנה את משחקן?

זוהי עבודת המידות שדורשת מאיתנו התורה הקדושה. מערכת המצוות שבין אדם לחבירו נועדה כדי שנפתח באמצעותן, את המידות הטובות הללו, של רגישות והתחשבות בזולת.

איך נוכל לקבל משכורת כשאחרים נאנקים!?

לגאון החסיד רבי משה קלירס זצ"ל, רבה של טבריה וממורי ההוראה הגדולים והמפורסמים בעיר, היה "כולל אברכים". לכולל היו כמה אנשים "חברי הוועד" שהיו מגייסים מנדבי עם את התרומות להחזקת הכולל. רבי משה קלירס בעצמו לא היה אחראי על גיוס הכספים, ותפקידו היה להנהיג את הכולל מהבחינה הרוחנית ולמסור שיעורים לאברכים הלומדים בו.

הכולל נקלע לקשיים כספיים חמורים, ובמשך תקופה של ארבעה חודשים לא שילמו לאברכים את המילגה החודשית. שילמו רק לעובדים ש"חייבים" לשלם להם, ובתוכם שילמו גם לרב את משכורתו. הרב לא ידע מהעניין, וכשנודע לו הדבר, קרא לחבר הוועד הראשי ואמר לו: "מכאן ולהבא אינך נותן לי משכורת אלא רק לאחר שאתה נותן לאברכים את מילגתם החודשית!"

השיב לו הגבאי: "כבוד הרב נחשב ל'עובד', ולכל העובדים אנחנו חייבים, על פי חוק, לשלם משכורת חודשית. יתירה מכך, עיכוב בתשלום לעובדים כרוך באיסור 'בל תלין' כפי שאמרה התורה (ויקרא יט, ג): 'לא תלין פעולת שכיר איתך'. משום כך, גם אם

חוויה רוחנית יומית מדי יום אצלך במייל

'ניוזלטר' מלא וגדוש בתוכן תורני - הלכתי, אקטואלי ומרתק.
עם סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
בהגשה מקצועית עם טעם של עוד... להצטרפות שלח מייל ל-

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

הרב משה פריד הוא גבאי הצדקה של "קופת העיר" במכסיקו. כשביקר בארץ, ביקש ממנו אחד התורמים שייכנס אל רבינו ויבקש עבורו ברכה. עלה לבית רבינו, עמד בתור והתברך. הזכיר את חברו להצלחה. הפטיר רבינו: "וכי אברכו שיצליח לגנוב?! נדהם. ענה: "לא, אני מבקש שיצליח בעסקיו!" אבל רבינו כבר פנה אל העומד אחריו, והוא יצא מהבית במבוכה

זהירותו הגדולה של מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל בענייני כספים

"נִפְּשׁ כִּי תִמְעַל מֵעַל וְחֻטְאָה בְּשִׁגְגָה" (ויקרא ה', י"ד)

עבורו ברכה. עלה לבית רבינו, עמד בתור והתברך. הזכיר את חברו להצלחה. הפטיר רבינו: "וכי אברכו שיצליח לגנוב?! נדהם. ענה: "לא, אני מבקש שיצליח בעסקיו!" אבל רבינו כבר פנה אל העומד אחריו, והוא יצא מהבית במבוכה. כשחזר לארצו ברח אצל ידיד משותף האם התרחש דבר מה אצל אותו תורם, שסורב להתברך. סיפר לו שהלה הסתכסך עם אחד משותפיו היהודים, שהציע לו להתדיין בפני בית דין. סרב, והגיש נגדו תביעה בערכאות!

(י"ד נאמן, ח' טבת תשע"ח, מז)

חפץ נעלם מבית רבינו, וידעו מי נטלו. כשחיפשו רבינו. אמרו: "כנראה שפלוני גנבו". נתכרכמו פניו: "יהודי אינו גנב! תאמר שהוא חס על החפץ שלא ילך כאן לאיבוד, לכן לקחו, כדי לשמור עליו..." (רבי אהרן ליב, שח)

נכסיהם של יהודים ערירים שאין להם יורשים מועברים לאפוטרופוס הכללי. הוא מחלקם לארגונים שונים, וחלק מוקצב גם למוסדות תורה. הרב וירז'בינסקי, מנהל מוסדות "ארחות תורה" בנשיאות רבינו, מילא את הטפסים הנצרכים וביקש חתימת רבינו כיושב ראש העמותה.

שמע רבינו במה מדובר, ופסק: "אל תגיש את הבקשה". שעות של

תלמיד חכם בא לפני רבינו להיוועץ איך להשיג סכום כסף נחוץ. יעץ לו כיצד לפעול, ואמר: יש עוד אופן. אם האדם בוטח בה', יוכל לבקש ממנו את הכסף ישירות. ויותר מכך: יוכל לבקש שיביא לו את הכסף למרצפת הסמוכה אליו - והצביע בידו על המרצפת שלידו ואמר: "דא, דא, דא!" [היינו: "פה, פה, פה!"] וסיפר שרבי נחומקה מהורודנא היה חייב להחזיר סכום כסף בשעה שתיים עשרה. בחמישה לשתים עשרה עדין לא היה הסכום בידו. ולא דאג, והסכום הגיע לידיו לפני שתיים עשרה.

עוד סיפר על הסבא מנובהרדוק שהתבודד בצריף ביער ונרו כבה באישון לילה. התחזק במידת הביטחון, שהקדוש ברוך הוא יכול לשלוח לו נר אף לכאן וכעת. ולפתע הגיע גוי, מסר לו נר, והלך לדרכו. אבל למעשה, אמר רבינו, איני מכיר אדם שיש לו בטחון מלא ומוחלט וממילא חייבים אנו לעשות השתדלות. אבל גם אז, ריבוי ההשתדלות ממעט את הביטחון, וכתוצאה מתמעטת ההצלחה. (מזקנים אתבונן ד [ב], ח)

חילצת נפשי ממוות

יהלומן מארצות הברית סיפר לרבינו שבעת האחרונה מתרחשות גנבות במלטשה. הציב מצלמות מעקב וראה שאחד העובדים לוקח את היהלומים. בכוונתו למסרו למשטרה, ומבקש ברכה.

ענהו רבינו: "חלילה, אל תסגירו! הם חשודים על שפיקות דמים, והוא עלול לרצוח אותך. ה' יעזור לך בדרך אחרת!" תמה, התקומם, והפציר שתנתן לו רשות. ורבינו איתן בדעתו: חלילה וחס, סכנה בדבר. ה' יעזור לך בדרכים אחרות. ציית, ונמנע מכל פעולה. לא ארכו הימים ואותו עובד גנב חפץ יקר במקום אחר, וגילוהו במצלמות האבטחה. הלה הסגירו למשטרה, וכששמע על כך רצחו נפש. מובן שנכלא לשנים ארוכות, והיהלומן נפטר מעונשו מבלי שינזק!

(כאיל תערוג, וירא תשע"ז, ב)

הרב משה פריד הוא גבאי הצדקה של "קופת העיר" במכסיקו. כשביקר בארץ, ביקש ממנו אחד התורמים שיכנס אל רבינו ויבקש

רבי שלום שבדרון זצ"ל סיפר לי פעם, כי אמר דרשה, והאריך לדבר בה אודות כוונה בתפילה, לאחר הדרשה נגש אליו יהודי וסיפר מעשה: אדמו"ר צדיק פלוני שמע כיצד יהודי גוער בחברו: "מדוע אתה אומר 'בה-בה-בה-בה' בתפילה, הרי אין אפשרות להבין מה שאתה מוציא מהפה, וכי ככה מדברים לפני הקב"ה?!"

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל על התפילה לפני הקב"ה

"אדם כי יקריב מקרבן לה'" (ויקרא א', ב')

הש"ך בפירושו על החומש, כתב דברי חיזוק על פסוק זה. דבריו אינם פשט הפסוק, אלא רמז או דרוש, ואלו דבריו: **אדם כי יקריב מקרבן** - אם הקרבן הוא מקרבן, מהפנימיות שלכם, הרי הוא קרבן לה'. אבל אם מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן - אין בקרבן שלכם את ה'מכם' **'תקריבו את קרבנכם'** - קרבן זה אינו קרבן מיוחד לה', אלא קרבן שלכם. אלו דברי הש"ך לעניין הקרבנות שהקריבו בבית המקדש. אבל, מה ששייך לנו - זו התפילה, שהיא במקום קרבן. כולנו שואפים ומצפים שהתפילה תהיה קרבן לה', לריח ניחוח.

התפילה - כדוגמת קרבן

כיון שהתפילה היא דוגמת הקרבן, נאמרו בה כמה וכמה דינים השייכים בקרבן. אחד מהם: בקרבן, מחשבת פיגול פוסלת, וכך גם בתפילה - מחשבה עלולה לפוסלה. דין נוסף - בעת הקרבת קרבן אסור שתהיה חציצה, וכך בתפילה נפסק ב"שולחן ערוך" (סימן צ סעיף כא) שלכתחילה יתפלל אדם מול הקיר, ללא חציצה, כמו שכתוב: "ויסב חזקיהו פניו אל הקיר" כך גם לגבי דינים נוספים השייכים בקרבן. אם אנו מבקשים לסייע לעצמנו מעט בכוונת התפילה, נתאר לעצמנו לפני התפילה, כיצד היה הכהן מקריב את הקרבן, וכיצד חש המביא את הקרבן לעזרה. המחשבה הזו תסייע לנו לאיכות הכוונה, דוגמת הקרבן. היא לא רק במעשה, אלא גם בדעת ובמחשבה. לכן דברי רבנו הש"ך חשובים לנו, שאם התפילה היא 'מכם' הרי היא קרבן לה', ואם 'מון הבהמה מן הבקר ומן הצאן' - חסרה הפנימיות 'תקריבו את קרבנכם'.

"יותר מן הקרבנות"

בגמרא (ברכות לב ע"ב) נאמר עוד: "גדולה תפילה יותר מן הקרבנות. למדו זאת חז"ל מהפסוקים: "למה לי רוב זבחים אמר ה'... ובפרשכם כפיכם... גם כי תרבו תפילה אינני שומע" (ישעיהו א, יא-טו), כלומר, לא זו בלבד שהקב"ה אינו חפץ ברוב זבחים,

אלא אפילו את התפילה [שהיא גדולה יותר] "אינני שומע". השולחן ערוך משווה תפילה לקרבן, וחז"ל אומרים כאן בגמרא את הנוסח: "יותר מן הקרבנות!"

כדי להוסיף געשמאק נאמר: היכן מקריבים קרבנות? בעזרה, במזבח החיצון. אבל התפילה היא פנימה, עליה נאמר במשנה (ברכות ד, ו): "יכון את לבו כנגד בית קדש הקדשים". התפילה שייכת עמוק יותר - אחרי העזרה, עד קדש הקדשים. עליו לכוון לשם את לבו, והכוונה הזו נותנת לו שייכות לקדש הקדשים, לפני המקום ברוך הוא. בתורה הקדושה אין מליצות - "ולעבדו בכל לבבכם", אמרו חז"ל (ברכות ו ע"א): "איזו היא עבודה שבלב, זו תפילה".

הסכמה מן השמים

כאשר רבי אליהו לופיאן זצ"ל, היה אומר דברים בשם ספר "חובות הלבבות", היה אוהב להקדים ולומר: אם ימצאו ספר ישן, שהכריכה שלו בלתי ואיננה, וגם הדף הראשון כבר נקרע, ולא יודעים מי המחבר, אבל רואים בדף השני הבלוי ברכת הסכמה מרבי עקיבא איגר... או... ספר שכתב יהודי מהתקופה של רבי עקיבא איגר? נכון שלא ידוע מיהו המחבר, אבל יש לו הסכמה של רבי עקיבא איגר! מיוחד!

מענין מי המחבר.

ומה יהיה אם יפתחו ספר וימצאו בו הסכמה של הרשב"א? בכלל לא מתעניינים מי המחבר, כי הרשב"א נתן הסכמה!
אומר היה רבי אליהו לופיאן: מי העניק הסכמה על ספר "חובות הלבבות"?

"חובות הלבבות" קיבל הסכמה מהקדוש ברוך הוא! היכן היא ניתנה? בספר "מגיד מישרים". מרן ה"בית יוסף" כותב, שהמלאך אמר לו שכל יום ילמד קטע ב"חובות הלבבות" כי הלימוד מועיל להכניע את היצר הרע.

שאל רבי אליהו: מי הוא המלאך שדיבר עם הבית יוסף? מהיכן כוחו ומהיכן הגיע ובא? הוא היה שליח מבורא עולם. מלאך ה'! זאת אומרת, של "חובות הלבבות" ישנה הסכמה מן שמים. נתבונן אפוא במה שכתב ה"חובות הלבבות" לענייננו.

משל המלך והמשרת, האשה והילדים

משל למה הדבר דומה? למלך גדול שביום בהיר בישר למשרתו, כי מחרתיים יבוא אליו לביתו, לביקור לארוחת צהרים. איזו שמחה הייתה למשרת, בקושי יכול היה לפתח את הפה מרוב שמחה, אמר תודה בהתרגשות ויצא את ארמון המלוכה.

בדרך לביתו, נזכר המשרת וחשב לעצמו: זה כל כך יפה וחשוב, שהמלך מעוניין לאכול אצלי ארוחת צהריים, שמחה גדולה. אבל ישנה בעיה: בדיוק מחרתיים הוא היום המיועד לי, לפי תכנית שנקבעה מראש לפני שלושה חדשים, לצאת לטיול בצוותא עם חברים. סיור רציני ומרתק בחיק הטבע, וכי אני יכול לבטל את הטיול?! איך אפשר?!

חכך בדעתו איך ואיך עד שהחליט: את הטיול איני מבטל. אבל המלך מגיע. לא קרה דבר: נכנס לביתו ואמר לאשתו ובניו: "תשמעו, המלך בכבודו ובעצמו עתיד לבוא אלינו מחרתיים לארוחת צהריים בשעה שתים. אבל אתם יודעים כבר כי שלושה חודשים מתוכנן לי טיול עם החברים האוהבים שלי. כזה טיול, אתם מבינים לבד, אי אפשר לבטל. אבל בכל זאת, כיון שהמלך מגיע, אני מבקש ממך - אשתי, ומבקש מהילדים - כאשר המלך רק יתקרב לבית תצאו לקראתו. כאשר ירד מהמרכבה, תאמרו לו כדלהלן: 'הכנו את כל מה שצריך בכבוד מלכים. לא חסר דבר - הכל בכל מכל כל, השולחן ערוך בכל טוב. רק מה? בעל הבית, בעלי הוא היה צריך לנסוע לענין חשוב מאד. הוא השאיר אותנו במקומו וציוה עלינו שנקבל את פני המלך'. כך תאמרו לו, וכנראה שיהיה בסדר ותנוח דעתו. תסבירי לו עוד בטוב טעם, שהעניין שלשמו עזבתי את הבית היה דבר חשוב עד מאד שאין אפשרות לבטלו".

ביום המיועד ובשעה היעודה, המלך הגיע עם כל הפמליא בשיירה של מרכבות מהודרות. המרכבה נעצרה ליד חצר בית הידיד - המשרת, וכבר עמדו שם הכן לקראת המלך - אשתו ובניו, שהריעו בקול: "אדוני המלך, ברוך בואך לשלום!"...

המלך עומד ומסתכל, לכאן ולשם, מחפש משהו. הם הבינו את מי הוא מחפש התקרבו אליו ואמרו: "אדוני המלך, אתה בוודאי מחפש

את המשרת שלך. ובכן, בדיוק ביום זה שאמרת שאתה מעונין לבוא לביתנו, היתה לו תכנית מיוחדת מאד. לא סתם הוא הרגיש כמי שחייב לסוע, אלא כי היה קשה לו לותר על הענין החשוב המתוכנן מראש, אבל הוא ציוה עלינו להכין את כל מה שהמלך זקוק לו, ואכן הכנו שולחן מלא כל טוב. בבקשה, אדוננו המלך, תתכבד ותרד עם הפמליא ותכנס לבית המוכן ומזומן!"

שואל ה"חובות הלבבות": היעלה על הדעת שהמלך יכנס לבית, בא בחשבון כזה דבר? המלך יצחק או יכעס ויאמר: "וכי חסר לי אוכל בבית, וכי באתי לאכול אצלכם?! הגעתי במטרה להשתעשע עם המשרת שלי בביתו, והמשרת הזה, שהלך לו עם אחרים ושלח את אשתו ובניו שיתנו ארוחת צהרים ל'מסכן' שאין לו מה לאכול - הוא מורד במלכות!" וכי המלך יכנס לאכול בביתם?!

הנמשל כותב ה"חובות הלבבות" מוראדיג! ההייליגער "חובות הלבבות" לו יש הבנה וכח לומר:

מי זה האדם? - האדם הוא הלב, וכן המות. הפה הלשון, השפתיים, הידיים הרגליים - כל אלו הם בסך הכל כמו אשתו ובניו של אדם, אך אינם האדם עצמו. הנפש והרוח המשפיעים על הלב והמוח - הם האדם.

מגיע זמן התפילה האדם נעמד להתפלל, ואומר [הלב] לאשתו ולבניו [לפה ולשפתיים]: נו, תתחילו להגיד למלך מלכי המלכים - ברוך אתה ה', אלוקינו ואלוקי אבותינו..."

והיכן הוא עצמו? הוא מתרחק ויוצא לטיול, לשוטט במחשבות - אצל החברים הטובים שלו, בבורסה הוא נמצא עכשיו. יש אלף מינים של בורסות ובכולן הוא נמצא, עם הקב"ה אינו נמצא, חושב על דא ועל הא. וחושב לעצמו: נישט גינעפערלאך [לא כך כך נורא], הרי סך הכל הפה, השפתיים והלשון מדברים למלך... נכון, אני הלכתי, אבל השארתי את 'האשה והילדים' לקבל את פני המלך.

ממשיך ה"חובות הלבבות": הוא מה שנאמר בפסוק: "בפיו ובשפתי כבודוני" - מכבד את הקב"ה, ודאי, כי הוא מתפלל שלוש פעמים ביום. לא מדברים כאן, חלילה, במי שאינו מתפלל ג' תפילות ביום, אבל - "ולבו רחוק ממני", אוי געוואלד - "ולבו רחוק!" ועל כך נאמר: "לכן הנני יוסיף להפליא את העם הזה הפלא ופלא, ואבדה חכמת חכמיו".

מאי משמע "ואבדה חכמת חכמיו"?

בפשטות מבינים כי חכמי ישראל נאבדים חלילה, נפטרים מן העולם, אבל ב"ספר חסידים" מביא את הפסוק ומפרש, שיהודי שהתפילה והברכות, הן אצלו מצות אנשים מלומדה, ללא לב - החכמה, התורה שיש לו, תאבד ממנו. וי לו.

יסיר המחשבות

נפסק בשולחן ערוך (סימן צח) שיש להסיר את המחשבות המפריעות בעת התפילה - "עד שתהא מחשבתו זכה בתפילתו". בעת התפילה, שום דבר בעולם לא קיים, אין כלום, רק הוא עם הבורא עולם. מודה לקב"ה, מתפלל לפניו, מבקש ממנו, משבח אותו, כל כולו בתוך התפילה. "ואני תפילה" - אני והתפילה אחד.

פעם נכנס הגאון הצדיק רבי נחום יאס'ער זצ"ל, להגה"צ רבי נטע ציינוירט זצ"ל: היום בבוקר שמעתי 'בת קול' מן השמים, הסובבים חששו שמא אירע משהו לבריאותו... אך ר' נחום הסביר מיד את כוונתו - "קמתי בבוקר ולא מצאתי את מנעלי וראיתי בזה כמי שנשמע בת קול בביתי ומודיעים לי בזה מן השמים שהוטל עלי תפקיד נכבד - לחפש את הנעליים..."

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א על אמונה תמימה בלא חשבונות רבים

"והקריב מזבח השלמים אשה לה" (ויקרא ג', ט')

בפרשתנו (ג' ט') נאמר 'והקריב מזבח השלמים... תמימה לעומת העצה, ופרש"י לעומת העצה - למעלה מן הכליות היועצות. ולכאורה צריך ביאור, וכי יש דעת ועצה לבעלי חיים. אלא רמז בזה הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע לענין האמונה התמימה בה', וזהו אומרו מזבח השלמים - מהו שלימותן של ברואי מטה, תמימה-בקנותם את מידת התמימות, כמו שנאמר (דברים יח' ג') 'תמים תהיה עם ה' אלקיך' ובתרגום שלים תהי'.

זהו שנאמר תמימה לעומת העצה ופרש"י למעלה מן הכליות היועצות, פ' מידת התמימות היא למעלה מכל העצות אשר יועצות לו כליותיו. וכן הוא לכל דבר ישועה הנצרך לאדם, המובחר שבעצות הוא להשליך כל העצות והחקירות, רק להסתכל לשמים בתמימות ואמונה ובטחון, וכמו שנאמר (משלי י' ט') 'הולך תמים ילך בטח', ודי למבין, עכ"ל.

כיו"ב איתא ברש"י (דברים יח' ג') על הפסוק 'תמים תהיה עם ה' אלוקיך' - 'התהלך עמו בתמימות ותצפה לו ולא תחקור אחר העתידות'. כי תמימות זו מהותה שיגביה עצמו למעלה מכל מיני עצות שמייעצים בני האדם כביכול לבורא עולם - שיעשה עמהם כך וכך - משם יביא לו הפרנסה ומשם יביא לו רפואה וכו', במקום פלוני ירוויח במסחר פלוני ובמקום הלז יתרבו נכסיו 'פי שניים' וכיו"ב הרבה, ואל יחקור יומם ולילה לדעת מה יהא בסופו ומה יעלה בגורלו, אלא דאגה בלב איש ישיחנה - יסיח דעתו ממנה (עי' סוטה מב:). וברוך ה' יום יום.

משל לתינוק שאביו מאכילו ומשקהו - כלום ידאג על יום מחר הלא בטוח הוא אשר רחמי אב על בנו, וכמו שמפרנסו היום כן בוודאי גם למחר, ומשליך כל יתבו על אביו מבלי לחשוב מאומה, על אחת כמה וכמה (על) אבינו מלכנו אב הרחמן, הזן ומפרנס את כל העולם כולו בטובו, צריך שיהיה האדם בעיני עצמו כילד קטן לפניו, כמו שאמר דוד המלך ע"ה (תהילים קלא ב') אם לא שויתי ודוממתי נפשי כגמול עלי אמו וגו'. וכערך שמהלך עמו בתמימות ומצפה לו אינו חוקר מאומה, ומשליך על ה' יתבו, כן הוא באמת 'כלכלהו'. כל איש החי בעולם הזה, עובר לפעמים קשיים והסתרות, יש מי

שמשיקיע את עצמו 'ראשו ורובו' בתוך הקשיים וממילא אינו מצליח לראות שבחוץ יש עולם ומלואו, שבו האורה שולטת, ואף הוא עצמו בתוך עולם זה נמצא, כי לא רק רע גמלוהו מן השמים, אם אך יפקח את עיניו ימצא כמה וכמה נקודות אור בחייו ואלו יקלו מעליו לסבול את עול הקושי שהוא עובר.

מעשה בנער צעיר לימים, שכל יום ויום היה שח את לבו לפני רבו - כי רבו אנחותיו ולבו דווי... כי 'חיים קשים' עוברים עליו בענין זה ובדבר פלוני, הרב שכבר ראה מאורות מימיו והכיר בתהלוכות החיים, רצה ללמדו בינה, לבל יתלונן כל היום ויפסיק מלראות 'שחורות' כל היום, הזמין את תלמידו לביתו, בישיבתם יחד מזג לו הרב כוס מים, וביקשו לברך ולשתות לרווייה. אח"כ נטל בידו חופן מלח והשליך לתוך כוס המים וציוה לתלמיד לשוב ולשתות. כמובן שלרוב מליחות המים לא מצא התלמיד את מקומו... משם יצאו הרב והתלמיד לנאות דשא והמשיכו בשיחתם על שפת האדם, ביושבם במרחב על מי מנוחות תחת השיחים נטל הרב בשנית חופן מלח והשליכו לתוכי האגם. ושוב חזר על בקשתו מתלמידו שיטעם ממימי האגם. כעת שמח הנער לשתות עוד ועוד מהמים הזכים והטעימים. ולשאלת הרב, האם אינו מרגיש את המלח, השיב הנער, לא ולא...

נענה הרב ואמר לו, ראה בני, כמות המלח ששפכתי לכוס המים שבביתי שווה לכמות המלח ששפכתי לאגם, מעתה תתמה 'מה נשתנה', מדוע כאן לא יכלו לשתות מים ממרה כי מלוחים הם, ובאגם לא הורגש כלל המלח, ותשובתך, כי בכוס נשאר המלח (מרוכז) בכח

חזק, לא כן באגם, שהמלח מתפשט ומתפזר עד שאינו מורגש כלל. ומעתה דע לך בני, כי בדומה לזה הוא הנעשה עם האדם במנת הכאב, היסורים והטרדות שהוא עובר ל"ע בימי חייו. המנה נגזרה היא קבועה אך 'טעם' המרירות והקושי קובע כל אחד ואחד לעצמו, מתוך החלטתו לאיזה 'כלי' קיבול הוא מכניס ומקבל את יסוריו, אפשר להחליט לצמצם את מבטו רק עליהם, דוגמת אותו כוס אשר שטחה קטן, וכל הנכנס בה נשאר בכל עוזו ותוקפו, כך, אם האדם נשאר כל היום 'סביב' היסורים והסבל, אז המרירות מורגשת ביותר, והקושי עצום ובלתי נסבל. אך אפשר לאדם להיות כ'אגם מלא מים' להרחיב את מבטו ולהשליך את מנת יסוריו לתוך מעין חיים המפכה חיות שמחה ובטחון ולהמתיק את מצבו עד מאד, אשריו ואשרי חלקו.

עוד אמרו, מעשה באיש יהודי שהשיא כמה מצאצאיו ועול החובות עלו והשתרגו על צווארו עד למעלה מראשו, בלית ברירה נטל את מקל נדודיו למדינות הגולה לזכות נדיבי עם לקחת חלק ונחלה בנשואי בניו ובנותיו, אחר תלאות שונות ומשונות שם פעמיו לחזור לביתו, בעודו בדרך התנחם על כל תלאותיו כי 'קבלת פנים' יפה תיערך לו בביתו פיצוי על השבועות הקשות שעברו עליו... משהגיע הביתה אחר נסיעה מייגעת ומפרכת כשהוא עייף ורעב נכנס למטבח הבית ולא ראה מאומה על השולחן, החל מתאונן ואומר לעצמו 'וכי כך מקבלים את פני...?' אחר שבועות שביזיתי עצמי למען בני ביתי... שכחו ממני לגמרי... וכי אינם מבינים שאחר דרך כזאת נעשה האדם רעב וצמא ועייף... וכי אינם מתביישים בהנהגה כזאת... כך הוסיף בטענותיו עד שעבר בסמוך לחדר הגדול שבו אוכלים בשבתות וימים טובים וירא כי הוכן לכבודו סעודה כיד המלך ברוב פאר והדר לשם ולתפארת... אף המקום הוכן כראוי לסעודה נכבדה... או אז נתכסו פניו בבושה נוראה ולא מצא לעצמו מקום מרוב הבזיון שכה התלונן בשעה שבעודו בדרך כבר טרחו בני הבית ויגעו לכבודו באופן נפלא...

אף אנו מהלכים בעולמו של הקב"ה מלאים טענות כרימון כי 'נשכחנו...!' ואיננו משימים על לב לפקוח עיניים לראות כי הקב"ה עומד כביכול ומכין עבורנו מכל הטוב שבעולם

אולי י"ל דלכן לובשים 'קיטל' (בגדי לבן) בליל הסדר, כי באותו הלילה מתגלה אור האמונה - אז אנו רואים כי בתוככי החושך הוכנו בעבורנו טובות נפלאות וכל הנראה כרעה טובה עצומה היה בעדנו... ממילא אנו מתמלאים בווה וכלימה על כל 'טענותינו' במשך ימות השנה, וכדינו של המתבייש ש'אזיל סומקא ואתא חיזורא' לובשים אנו לבן כדמות הלבן שנתכסה פנינו...

פעם שאל הרה"ק רבי מרדכי מטשערנאביל ז"ע את אחד החסידים על 'סדר יומו', מתשובתו הבין הרבי שמיד בקומו משנתו הריהו ממחר לעבודתו בשוק, ורק בחזרתו הוא נפנה להתפלל שחרית, אמר לו הרבי לא זו הדרך, תחילת כל דבר קום קרא אל האלוקים בתפילת שחרית, ואז תפנה לעסקיך ותצליח בהם. הצטדק החסיד ואמר, רבי קדוש, אם אלך לשוק רק אחר תפילתי - לא אמצא שם קונים כלל, כי כל הקונים כבר יפנו וילכו להם. אמר לו הרבי,

מעשה שהיה ב'מלמד' שהרחיק נדוד מביתו ללמד את בניו של אחד העשירים, במשך 'זמן' של מחצית השנה ישב לו היהודי בבית העשיר ולימד את בניו תורת ה' בעמל ויגיעה, בתקוות טוב שלאחר שיעבור ה'זמן' ישלם לו העשיר כפי הראוי לו, וישוב לביתו לכלכל את נפשות ביתו. בגמר מחצית השנה, קיבל היהודי מהעשיר 'צרוור הכסף', ופנה לדרכו הארוכה עד לביתו, ויהי ביום השישי והנה עדיין עומד הוא על אם הדרך, פנה ה'מלמד' לשבות באכסניית הדרכים, 'מלמד' זה שחשש מאד לבלתי ימצא צרוור כספו חן בעיני גנבים, עמד והטמין את צרוורו עומק לפנים מעומק. במוצאי מנוחה, משאך יצאו הכוכבים, מיהר היהודי אל מחבואו, הוציא את הצרוור והחל לספור את כל מטבעות הזהב שהיו שם. לאחר מכן, פנה לספור את מעט מטבעות הנחושת שהיו שם, אמרו לו הנוכחים, על מה ולמה תבזבז מזמנך לספירת מטבעות הנחושת, אם ראית שלא חסר לך מאומה ממטבעות הזהב, הרי זה סימן מובהק שלא נגעה יד אדם בכל צרוור המעות, שאם כן היה נוטל את מטבעות הזהב...

ובזה הוכיח ה'מגיד' את החסיד, אם ראית שהקב"ה החזיר לך נשמתך (הדומה ל'מטבעות זהב') עדיין תדאג על הפרנסה (הדומה ל'מטבעות נחושת'), בטח בה', התפלל אליו, והוא יכלכלך בהרחבה גדולה.

מעשה בשני חסידים שבאו לקבל מרותו של הרה"ק רבי אורי מסטרעליסק ז"ע, שאל אותם הרה"ק, האם הם מאמינים שהקב"ה משגיח על עולמו וכל אשר בו - בהשגחה פרטית. השיבו, בוודאי שאנחנו מאמינים בהשגחה פרטית. קראם רבינו לחלון והראה להם **עגלה מאלה עמיר קש ותבן העוברת לפני החלון**, ושאל אותם אם הם מאמינים באמונה שלימה שכל חתיכת קש ותבן שמסודרים על העגלה זה למעלה מזה - הכל נגזר מהקב"ה עוד מששת ימי בראשית שחתיכת קש זה יהי למעלה וזה למטה, זה לימין וזה לשמאל. ועוד נגזר מהקב"ה בששת ימי בראשית שבאמצע נסיעת העגלה על אם הדרך יפלו חתיכות קטנות מן הקש זה בכה וזה בכה, והכל הוא על תכלית הנרצה שחתיכה זאת תהיה כאן דוקא באותו מקום שנפל. ולא הלאה אפילו מקום קטן כלל. ואם בוא יבוא הרוח ויפזר הקש מכאן לכאן גם זה הוא הכל בהשגחה פרטית.

שני החסידים התבוננו בעצמם באמיתת לבבם ויענו ויאמרו, רבנו, איננו במדרגה כזאת - להאמין כל כך, כי מה איכפת ליה להקב"ה אם חתיכה קטנטנה של קש מונחת כאן או כאן. כשמוע רבנו את דבריהם צעק עליהם ואמר, אפיקורסים צאו מביתי מהר כי אני יכול לראות פניכם כי היא כפירה ממש במציאות הבורא ברוך הוא הממלא כל עלמין ולית אתר פנוי מיניה. וגירש אותם מחדרו.

השנים יצאו בצער גדול מאד, ובכו בכיה עצומה, זה פנה לזווית זו וזה פנה לזווית זו בבכי מאין הפוגות, ובתפילה שהשי"ת יאיר עיניהם, ויסיר מהם לב טיפש ונשחף. והנה הכניס הקב"ה בלב אחד מהם הבנה מתוך חקירה עצומה, כי בשלמא בן אדם שהוא בעל גבול ובעל תכלית יש אצלו חילוק בין דבר גדול לדבר קטן, ולמשל, על חתיכת זהב ישמור היטב היטב, על ה'כסף' ישמור פחות, פחות מהם ישמור על נחושת... וכן הלאה עד שעל חתיכת קש קטנה אינו

כאשר מרן רשכבה"ג הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, הגיע לבני משפחתו של מרן הגר"ש וואזנר זצ"ל, הדבר הראשון שאמר כאשר התיישב, עוד לפני שהאריך לדבר במשך כעשרים דקות בשבחו, סיפר שבחג הפסח תשע"ג, כשהגיע רבינו ז"ל אליו לביקור חג, סיפר מרן שאמרתי לו "אינטרסענטע זאך" - דבר מעניין: כבוד-תורתו הוא מוינה ולא ניכר עליו מאומה מוינה...

'תלמידי חכמים גופן אש, ובקרבתם בוער אש קודש'- הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על מרן הגר"ש וואזנר, ומרן הגר"ד פוברסקי זצ"ל

"כִּי כָּל שְׂאֵר וְכָל דְּבַשׁ לֹא תִקְטְרוּ מִמֶּנּוּ אִשָּׁה לְד" (ויקרא ב', י"א)

'כי ענייני הקרבן כולם לעורר מחשבת המקריב, ולפי המעשה ההוא יקח דמיונותיו בנפשו, הכל כאשר כתבנו כבר. ועל כן בהרחיק החמץ שהוא נעשה בשהייה גדולה מקורבנו, יקח דמיון לקנות מידת הזריזות והקלות והמהירות במעשי השם ברוך הוא, וכמו שאמרו זכרונם לברכה 'הוי קל כנשר ורץ כצבי וגבור כארי לעשות' וכו'.

(ספר החינוך)

העניין הראשון שמעורר 'החינוך' במצותינו, הוא, שהתורה ביקשה להנחיל לנו, באמצעות הקרבת המנחה, את מידת הזריזות והקלות והמהירות במעשי השם ברוך הוא, ולכן הרחיקה מקרבן-המנחה את החמץ, הנאפה לאט, וציותה לעשותו מצה, כדי להרגילנו במידה הנ"ל.

ברם, צריך לזכור ש'זריזות' אין פירושה רק 'לעשות את הדברים במהירות', כפי שרגילים לפרש; אדם 'זריז' הוא זה העומד תמיד מוכן זמין לעשות את רצון ה' בשלימות. כי כדי להיבדל מהמון-העם המתעצל במצוות, צריך להיות זריז, וכידוע...

הרה"ג רבי בנימין גרוסברד שליט"א אחד ממקורביו של מרן הגר"ש וואזנר זצ"ל, פרסם מאמר נכבד, ובו כותב שבהתבוננות בכל פרשת גדולת רבנו ותהלוכות-חיינו, נראה דבר יסודי מאד, והוא, שהדרך לגדולתו ולעלייתו לא היתה מובטחת כל עיקר.

בוודאי שכל אדם גדול צריך לעמול ולהתייגע, שהרי דרך העליה היא 'אם בחוקתי תלכו - שתהיו עמלים בתורה'; אבל אצל רבינו היתה דרך העליה ממש ההיפך הגמור מהדרך שהיתה צריכה להיות עפ"י הטבע ומנהגו של עולם, והוא לא היה מגיע לאן שהגיע אלמלא הזריזות והמוכנות התמידית שלו לקיים את דבר ה'.

הגר"ש נולד כידוע למשפחה פשוטה ורגילה, שהיתה אמנם מורכבת מאנשים יראים ושלמים, אבל כאלה שעסקו במלאכה ובמסחר, וכך חינו גם את ילדיהם, ואת רבינו בכללם.

התכנית היתה שאחרי שיגמור את חוק לימודיו יפנה הנער להשתלם במקצוע כלשהו, כפי שנהגו אבותיו וכל בני משפחתו. גם עיר הבירה ווינה, בה נולד וגדל, היתה מקום מודרני וערש ה'תרבות'.

אמנם בקהילה עצמה, קהילת "שיף-שוהל", היו בעלי-בתים יראים ושלמים, שכיבדו את לומדי התורה וגדולי התורה לפי דרך-הקודש של מרן החתם סופר זיע"א, אך האווירה ששלטה בעיר היתה של מודרניזציה והערצה וסגידה לתרבות ולהשכלה.

גם החברה שם היתה מורכבת מחברה קלוקלת ומעורבת של גויים. רבינו אף רמז פעם, שבילדותו ניסו לפתותו ולמשוך אותו אל הכנסיה רח"ל, וקיללם על כך בקללה נמרצת.

וכדי להימלט ולהינצל מכל אלה, היה זקוק הגר"ש למידת הזריזות, כדי שיהא בכוחו להימלט מהדרכים המקולקלות, ולהניע את רגליו אך ורק לכיוון בית המדרש.

כך גם בהמשך הדרך, בעת שרבינו ז"ל פנה ללמוד בישיבת חכמי לובלין, הרי מלבד ה"קבלת פנים" שהיתה לו בעת שלא התקבל לישיבה עקב גילו הצעיר, שזה עצמו היה עלול להיות גורם לא-מדרבן להצליח, הרי גם כל האופי של הישיבה לא התאים לו.

ישיבת חכמי לובלין היתה הישיבה בה למדו העילויים של פולין, ואילו רבינו לא נמנה על העילויים הללו. גם האופי הסוער, החריף והתוסס של בני פולין לא התאים לאופיו השקט והצנוע של מי שנמנה על בני אשכנז.

איזו זריזות היתה נצרכת לו אפוא כדי לעמוד בכל הנסיונות הללו!

בהיותו נער צעיר בגיל בר-מצוה בערך, כבר ניתק את עצמו מכל האטמוספירה והאווירה ששררה בסביבה שלו, וכך עלה ונתעלה.

עומד ומשרת לפני השם

ומוסיף הרמב"ם ומדגיש, "לעמוד לפני ה' לשרתו לדעת את ה'"; כלומר, לא מספיק שאדם לומד ומתפלל ומקיים את כל המצוות, אלא הכל צריך להיות מתוך תחושה של עבדות, שעומד ומשרת את ה' ומתוך ידיעת ה'.

דברים אלו הם בליבו של אדם, וסוד ה' לראיו, אבל הנגלות לנו ולבנינו. היה ניכר במוחש על כל דרכי החיים של רבינו, וכך היה נשמע מכל מה שדיבר, שהוא חי תמיד בתחושה של עבד ה' ובהכנעה מיוחדת קמי שמיא.

הלימוד שלו, התפילה שלו, וכל מהלך החיים, היה מתוך עבודת השם, במצב שעומד ומשרת לפני השם בלי היסח הדעת. זאת ועוד; 'לעמוד ולשרת', הכוונה שאדם נמצא כל הזמן במצב של 'משרת', כמו המלאכים משרתי עליון הנקראים עומדים, כך האדם הנעלה עומד ומשרת, אינו יושב במנוחה ואינו נוטל לעצמו חופשה אפילו לזמן מועט מעבודת השם.

במחיצתו של מרן ז"ל למדנו פשט עמוק בדברי הגמרא בתחילת תענית (ד' ע"א) 'מאי משמע צורבא מדרבנן? אורייתא קא רתח ביה'; הרי בפשטות כוונת הגמרא שת"ח רתח ומתנהג בחריפות, אבל רבינו ז"ל כידוע התנהג בהשקט ובשלוה על מי-מנוחות, לא הרים קולו וגם בשעת לימודו ובשיעורים דרכו היתה לא ברעש ה'. אורח ת"ח הזדמן פעם לשיעור, ושאל שאלות, וחרג מגבולות הטעם הטוב. אחרי השיעור אמר לו רבינו: השאלות שלך היו אמנם "קול ה' בכח", אבל הן לא היו "קול ה' בהדר"...

גם בתפילה לא היה ניכר עליו מאומה מעבודת השם הגדולה שבקרבו. אמנם הוא התפלל במתינות ובאריכות, ותפילת שמו"ע אפילו בסוף ימיו ארכה כ-15 דקות, אבל כלפי חוץ היתה שורה עליו שלווה ומנוחה.

תוצאות בדיקות-הדם של רבי דוד פוברסקי זצ"ל

ברם, לאמיתו של דבר תלמידי חכמים גופן אש, ובקרבם בווער אש קודש, והיא-היא הזריזות עליה כותב 'החינוך' במצותנו. הם לא צריכים למעשים חיצוניים שמעוררים את ה"ברען"! כי הגמרא מדברת דווקא בצורבא מדרבנן, בתחילת דרכו, הוא צריך לרתוח, כדי שאחרי הפעולות ימשכו הלבבות כמו שכותב 'החינוך' במצוה ט"ז.

וזכורני, שרופא שבדק את מרן ראש הישיבה הגר"ד פוברסקי זצ"ל בהיותו בגיל תשעים, התבטא עליו שמבדיקות הדם רואים שהדם זורם ותוסס אצלו כמו אצל בחור בן 18.

והרי מרן הגר"ד זצ"ל ניהון במנוחת הנפש ובישוב הדעת בצורה מופלגת ביותר. סדר יומו היה קבוע ובלתי משתנה, דרכו היתה בהשקט ובשלוה, ולמרות זאת בקרבו תסס הדם בתסיסה מתמדת. מפני שאצל רבותיו גדולי עולם בווערת תדיר אש קודש, ובכוחם

גם לאחר מכן, כשעלה לירושלים ולמד בכלל 'אוהל תורה' של הגרש"י הילמן, גם זו לא היתה הסביבה המתאימה לו, וכפי שהוא-עצמו סיפר לי פעם "דארטן איז גיווען די חברונער לייט" - שם היו החברונער החשובים, גדולי חברון, וביניהם ראשי הכולל הג"ר אהרן ביאליסטוצקי, הג"ר אפרים זאב גרבוז, הג"ר עזרא ברזל והג"ר שלום שבדון, ועוד מתלמידי חברון, וגם קבוצת ת"ח מבני ירושלים ובראשם מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל, כולם מבית מדרש ו"חידר" שהיו שונים לחלוטין מהמוסדות שבהם התחנך רבינו.

כל הנתונים הללו הם סיבה מספקת להקשות על רבינו להגיע להיכן שהגיע. שהרי גם אם היה עוסק בתורה לפי דרכה של עיר הבירה וינה, היה מגיע לדרגת בעל-בית טוב, ירא ושלם, ואולי אפילו להיות איזה רב חשוב. אבל לאמיתו של דבר רבינו העפיל לפסגות בלתי-נודעות וזכה להיות מאותם יחידים שעמד הקב"ה ושתלן בכל דור ודור.

מכל זה נראה שיש כאן "סוגיא" שצריך ללמוד אותה ולהעמיק בה, ולהבין מהו יסוד הדברים שעליהם סובבת והולכת כל פרשת גדולת רבינו.

תמצית שבחו ומעלתו

אבל האמת היא, כותב הגר"ב גרוסברד, שהדברים מפורשים ומבוארים היטב בדברי הרמב"ם הידועים שבסוף הלכות שמיטה ויובל, שצריך קצת להרחיב ולבאר אותם, ונשתדל לעשות זאת בקצרה ממש.

וזו לשונו: 'ולא שבט לוי בלבד, אלא כל איש ואיש מכל בעי העולם אשר נדבה רוחו אותו, והבינו מדעו להבדל ולעמוד לפני ד' לשרתו לדעת את ה', והלך ישר כמו שעשהו האלוקים ופרק מעל צוארו עול החשבונות הרבים אשר בקשו בני אדם, הרי זה נתקדש קדש קדשים, ויהיה ה' חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים ויזכה לו בעולם הזה דבר במספק לו, וכו'.

הדבר הראשון הוא 'להיבדל'! אדם שנדבה רוחו והבינו מדעו להבדל ולעמוד לפני ה'. כאשר מרן רשכבה"ג הגרא"ל שטיינמן הגיע לנחם את בני המשפחה, הדבר הראשון שאמר כאשר התיישב, עוד לפני שהאריך לדבר במשך כעשרים דקות בשבחו, סיפר שבחג הפסח תשע"ג כשהגיע רבינו ז"ל אליו לביקור חג, סיפר מרן שאמרתיו לו "אינטרסענטע זאך" - דבר מעניין, כבוד-תורתו הוא מוינה ולא ניכר עליו מאומה מוינה...

זה היה תמצית שבחו ומעלתו של רבינו ז"ל בעיני מרן רשכבה"ג, והיינו שאכן התנאי הראשוני לעלות ולהתעלות הוא: דבר ראשון 'להיבדל'. לא מספיק ללמוד ולעמוד בתורה ובמצוות, אלא אדם צריך להבדיל את עצמו מכל הסביבה.

ואין לך דבר הדורש את מידת הזריזות יותר מה'הבדלה' הזו. ואכן אמר לי בנו, הגר"ח מ'שליט"א, שהעידו עליו שכשהוא היה נער צעיר בערך בן 12-14, כבר ניתק את עצמו מכל האטמוספירה של וינה. הוא לא התנתק מוינה בהיותו בן תשעים, או בן שמונים, וגם לא כאשר הגיע לזכרון מאיר; מיד מתחילת ראשית צמיחתו וגדולתו,

בשעה שערך את סיומי המסכתות, היה קורא לה או שולח לה יין. לפעמים טרח וירד את כל המדרגות, מחדר לימודו בקומה השנייה, כדי לשתף אותה בסיום. בהזדמנויות שונות היה רגיל לבקש את ברכתה כגון: לפני אפיית מצות, ועוד. בסעודות השבת תמיד ביקש את אישורה קודם שקידש וקודם ברכת המזון

הרבנית ר. צביון, על 'בית של תורה' של מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א והרבנית ע"ה

"אדם כי יקריב מקם קרבן לה'..." (ויקרא א, ב')

זכה - עוזרתו

אשה חשובה סבבה אצל רבניות גדולות ומפורסמות ושאלתה בפניה: מהו תפקידה המרכזי של האישה? התשובות, שנאמרו לאחר מחשבה, היו מגוונות והקיפו עניינים יסודיים בבית היהודי. כאשר שאלה האישה את אמא שאלה זו, לא הרהרה אמא אפילו לרגע קט, ומיד פרסה את משנתה החד משמעית במילים קצרות:

"תפקידה של האשה להיות 'עזר כנגדו'!"

חובה להדגיש את הדברים: אמא היתה עמוד החסד שבדור, אולם אבא קדם לכל. אמא חונכה וחינכה את עצמה, כי תפקידו של האדם עלי חלד הוא לעשות רצון ה', ורצון ה' הוא בראש ובראשונה שהאישה תהיה עזר לבעלה.

אמא התמסרה לאבא באופן מוחלט, להיות 'עזר כנגדו' ולסייע לו להגות בתורה יומם לילה. בכל עת ובכל מצב, מבלי שדבר מה יטרידנו. תפקיד זה היה מרכז חייה, בו ראתה את עיקר חובתה בעולמה, ואת כל מהלך חייה בכל בכל רגע של היממה - כיוונה והתאימה למענו. כל מעשיה של אמא כלפי אבא נעשו מתוך כבוד עצום ומתוך התבטלות ונאמנות ללא סייג לבעלה - אבא.

הכבוד שחלקה אמא לאבא הקיף את כל שעות היממה: היא התעוררה השכם בבוקר כדי לזכות ולענות 'אמן' על ברכות השחר שלו, הכינה לו ארוחות מזינות וטריות מדי יום ביומו, ואפילו היתה הולכת לקנות עבורו חפצים אישיים, כמו כובע או נעליים, כדי שלא יצטרך לצאת לחנות ולבטל את זמנו במדידות, וכל זאת על אף שהיתה טרודה בענייניהן של מאות הנשים שצבאו על דלתה. בערב, לפני שיצאה לשמחות ולאירועים שונים, היתה נוטלת את רשותו והקפידה לשוב לפני השעה אחת עשרה בלילה, אף אם האירוע היה עדיין בעיצומו.

אמא שימשה את אבא בנאמנות מוחלטת. כאשר אבא קרא לה, היתה מפסיקה באחת את כל עיסוקיה, עוזבת את כל הנשים

שעמדו לצדה, ואפילו באמצע השיחה, וממהרת אליו.

עם כל זאת לא הרגישה את עצמה מושלמת והקפידה ללמוד בספר 'אורחות צדיקים', באומרה כי הדבר מועיל להכנעה בפני הבעל...

'מכבדה יותר מגופו'

אף אבא מצידו כיבד את אמא מאוד. הוא היה מקפיד שלא להתחיל את ארוחותיו עד אשר הצטרפה אליו אמא. הוא הסביר כי אם לא ישמור עליה שתאכל - לא תאכל לעולם. הוא לא הלך לנוח בצהריים עד שבאה לנוח אף היא. פעם חשה אמא שלא בטוב ולא יכלה לקום ממיטתה. קצרה ידו של אבא מלעזור לה, ועל כן הביא את הסטנדר והתיישב ללמוד ליד מיטתה. כשנסעו לצפת ב'בין-הזמנים', אמרה אמא שהיא לא צריכה את ה'נופש', ואבא אמר שהוא נוסע בשבילה...

בשעה שערך את סיומי המסכתות, היה קורא לה או שולח לה יין. לפעמים טרח וירד את כל המדרגות, מחדר לימודו בקומה השנייה, כדי לשתף אותה בסיום. בהזדמנויות שונות היה רגיל לבקש את ברכתה, כגון: לפני אפיית מצות, בליל שבועות ועוד ועוד. בסעודות השבת תמיד ביקש את אישורה קודם שקידש וקודם ברכת המזון.

אלפי ספרי 'דרשו' יחולקו לזיכוי הרבים לבתי כנסת ולמוסדות תורה

הודעה משמחת

לקראת אירועי סיומי הש"ס הגדולים של
'דרשו' שיתקיימו אי"ה בחודש כסליו הקרוב

**'דרשו' נערך למבצע זיכוי הרבים
של חלוקת אלפי ספרים
מהדורת 'דרשו'**

בשלב זה יחולקו: חמשה חומשי תורה
מהדורת דרשו, 'משנה ברורה' ספרי מרן
ה'חפץ חיים', 'דרש דוד' 'לקראת שבת'
ועוד ספרים מהוצאת 'דרשו'

החלוקה מיועדת לבתי כנסת ולמוסדות
שבהם מינימום 50 מתפללים/לומדים

גבאי בתי כנסת ומנהלי מוסדות
המעוניינים לקבל את הספרים יפנו בכתב
לכתובת מייל: dirshut@gmail.com

או בפקס: 077-3182096

חובה לציין: שם הגבאי/הפונה, טלפון, שם המוסד, כתובת,
כמות מתפללים ופרטים רלוונטיים נוספים
יש לרשום גם את כתובת איש הקשר

נ.ב. המבצע עד גמר המלאי ואיננו מתחייבים לאשר כל פניה

בברכה
הנהלת 'דרשו'

אבא ביקש מאמא שתודיע לו קודם שהיא נוסעת מחוץ לעיר.
כשיצאה לרכב שהמתין לה, היה מלווה אותה ארבע אמות ונשאר
לעמוד עד אשר נעלם הרכב מן האופק.

אמא סרגה לאבא סוודר. אבא לבש את הסוודר שנים ארוכות
כדי לכבד את אמא, ואף כשנקרע דאג תמיד שיתקנוהו. "הסוודר
שאמא סרגה", אמר, "מחמם יותר מכל בגד אחר". כיוצא בכך,
אישה אחת חפצה לסייע לאמא ולהכין במקומה את ארוחתו
של אבא. אבא התנגד - הוא רוצה לכבד את אמא באומרו כי רק
מאכליה ערבים לחכו...

אחד הנכדים סייע לאבא לבדוק את החמץ. אבא הורה לו כי
בבדוקו את המגירות, יקפיד להחזיר כל חפץ למקומו: "בדיקת
חמץ", הוסיף אבא, "דינה מדרבנו, ואילו לצער את סבתא, הרי זה
איסור דאורייתא" ... אכן, אבא לא רצה שאמא תתאמץ בעבודות
הבית, לפיכך היתה אמא מסתירה ממנו את היקף עבודותיה בבית,
בפרט בערב פסח, שלא לצער... וככל הנראה משמים סייעו
בידיה להצליח בהסתרה זו.

כשהתארס אחד הנכדים וסעד עם כלתו על שולחנו של אבא
בפעם הראשונה, שר אבא לכבודם את השיר "עוד ישמע" שוב
ושוב. המסובים תמהו על כך, ואבא הסביר להם: "הלוא סבתא
במטבח, ועדיין לא שמעה ששרנו"...

מעניין לספר כי ההנהגה בבית אבא ואמא היתה למשל ודוגמה
בפי רבים, עד כי חתנים שהיו מתמידים במיוחד, והיה חשש
שמתוך שקיעותם המופלגת בתורה לא ידעו להתייחס לנשותיהם
כראוי- נשלחו על ידי רבותיהם לביתם של אבא ואמא, להביט מן
הצד בארוחות הצהריים או בארוחות הערב המשותפות שלהם,
למען ידעו לנהוג בביתם כיאה וכיאות...

שותפות בכל

אמא היתה שותפה לאבא בהנהגת הבית גם בענייני הלכה, ואבא
סמך עליה בענייני עצומות. תמיד היתה מבררת את כשרות
המאכלים, וכל שאלה שהתעוררה, תמיד היתה בין הראשונים
שידעו על כך. אם אמרה לו שמאכל מסוים כשר או שבמוצר
מסוים אין חשש איסור, הוא קיבל את דבריה בלי פקפוק.
בשאלות הלכתיות מסוימות, כגון בצליית כבד, אף הורה לאחרים
לשמוע לאמא, באומרו כי את הנהגותיה קבלה מאמו, שקיבלה
מהחזון איש.

כשהגיע לאבא מכתב שנכתב על ידי אישה, היה מעבירו לאמא
כדי שתשיב היא.

ומעניין לציין: אבא מקפיד לענות על המכתבים לפי הסדר של
כהנים, לוויים וישראלים. כאשר קיבל מכתב מאישה ושם לב
כי היא אשת כהן, ציין לאמא על המכתב 'מכתב מכהנת', כדי
שתקיים בה מצוות 'וקידשתו', ותענה לה בראשונה...

אכן, נכון לומר, כי על בית כגון זה של אבא ואמא אמרו חז"ל כי
"זכו, שכינה ביניהם".

(בית אמי)

כשהגיעו לפרדס, התחיל רבי אליהו דושניצר להראות לקונה את כל החסרונות: הנה העץ המתולע, הנה העץ היבש, כאן יש בור וכו'. הלה עומד בשתיקתו, הוא מוכן לקנות. לפתע נעצר האיש ולקח כדורי תרופה מתוך צנצנת שהוציא מכיסו. ניתר רבי אליהו דושניצר ממקומו, ומיד ביטל את המקח. בהפטירו: "הקב"ה ישלח לך רפואה שלימה במהרה, אבל אני את פרדסי לא אוכל למכור לך בשום פנים ואופן!"

הגאון רבי יחיאל מיכל שטרן שליט"א על זהירותם של גדולי ישראל בממונות

"או עֲשֶׂק אֶת עַמִּיתוֹ..." (ויקרא ה', כ"א)

הגה"צ רבי שלום מרדכי שבדרון סיפר שלרבי אליהו דושניצר היה בן בשם ר' אשר שנסע לאמריקה והשאיר לאביו פרדס ברמת השרון. עברה אז תקופה קשה על הפרדסנים עקב משבר חמור במסחר התפוזים, כך שהגיע מצב שההוצאה הייתה יתירה על ההכנסה. הוצרך איפוא רבי אליהו דושניצר להכנס לחובות כדי לקיים את האילנות. לבו היה דווה על החובות העולים וגדלים, ועל מצב הביש אליו נקלע, דבר הנוגד את השקפת עולמו. נוסף לכך לבו היה דואג וחרד שלא יעזוב את העולם עם חובות, ויהיה חלילה בכלל לווה רשע ולא ישלם. הוא הרבה בתפילות ושפך שיחו לפני ה', וגם היה מבקש מכל מכר שפגש שיתפלל עליו שיזכה להפטר מן הפרדס, למוכרה ולפרוע את כל חובותיו.

אחד מתלמידיו נעשה לאחר נישואיו מתווך דירות ומגרשים, חיפש ומצא יהודי אמריקאי שרצה לקנות פרדס. הוא הפגיש את רבי אליהו דושניצר עמו, ויחדיו נסעו שלושתם לרמת השרון. באוטובוס ישב רבי אליהו דושניצר ליד הקונה ושוחח עמו: הרי הכתוב אומר: ולא תונו איש את עמיתו 'לכן עלי חובה למנות כל החסרונות שנמצאים בפרדס שלי: אילן אחד נתגלו בו תולעים, אילן שני נתמעטו פירותיו, אילן שלישי יבש וכדו'. ועתה דע לך 'יקרי, בגמרא אמרו: הרוצה לאבד מעותיו ישכור פועלים ואל ישב עמהם (ב"מ כט ב). כלל זה נאמר בכל מצב, קל וחומר בפרדסי שיש בו כל כך הרבה 'חסרונות'. לכן אני מודיעך, אם לא תוכל אתה בעצמך לעבדה, הרי אתה מניח מעותיך על קרן הצבי, הקונה שמע בסבלנות את כל הדברים ושתק, כאומר 'ויהי מה אני קונה!'

כשהגיע האוטובוס לרמת השרון, הלכו לפרדס. התחיל רבי אליהו דושניצר להראות לקונה את כל החסרונות שמנה, כי הרי אינה דומה שמיעה לראיה והצביע לו: הנה העץ המתולע, הנה העץ היבש, כאן יש בור וכו'. הלה עומד בשתיקתו ואינו זז מעמדתו, הוא מוכן לקנות. לפתע נעצר האיש ולקח כדורי תרופה ולגם נוזל מתוך צנצנת שהוציא מכיסו. ניתר רבי אליהו דושניצר ממקומו, ושאלו

מה קרה? ויען הקונה: רבי, אל בהלה, היות ויש לי לב חלש, נתן לי הרופא תרופה לגמעה מידי זמן מסוים.

רק יצאו הדברים מפי האיש, מיד ביטל רבי אליהו דושניצר את המקח. בהפטירו: הקב"ה ישלח לך רפואה שלימה במהרה, אבל אני את פרדסי לא אוכל למכור לך בשום פנים ואופן! כאן פקעה סבלנותו של הקונה, וטען: מה איכפת לך רבי, אני מסכים לקנות הפרדס. אולם רבי אליהו דושניצר לא נסוג בו, ויאמר לו וכי בשביל שאתה לא מבין שמקח זה לא טוב עבורך, המותר לי להונות אותך? הרי אמרתי לך 'כי הרוצה לאבד מעותיו ישכור פועלים ואל ישב עמהם' אם כן כיצד יוכל אדם בעל לב חלש לטפל בעצמו בפרדס קשה כשלי? לא ולא! את הפרדס לא אמכור לך! מיד פנה והלך לו, וחזר לפתח תקוה.

באותם ימים פגש רבי אליהו דושניצר את תלמידו רבי שלום שבדרון בתחנה המרכזית בתל אביב. פנה ואמר לו: הרי אתה משלנו, וקיבלת ממני בישיבה תועלת, לכן ארשה לעצמי לבקש ממך טובה. הרי אתה יודע את הצער ועגמת הנפש שיש לי מהפרדס. והנה לפני זמן מה ביקשתי את אחד מחבריך מתלמידי הישיבה, שפתח 'תלמוד תורה' בירושלים, שיאמר תהילים לאחר גמר הלימודים עם הילדים שאצליח למכור את הפרדס ואפרע כל חובותיי. לא ביקשתי

תשמעו עסק עם כרטיס, ר' שלום אני אומר לכם אני מוחל לו את השילינג במחילה גמורה אני מקנה לו את השילינג עכשיו. הוא ניגש ונותן עוד שילינג וקונה עוד כרטיס!! אתם שומעים איך שיהודים הם מחושבנים זה הרי שיעור כללי רבותי זה הרי שיעור שלם אויס געחשנט כל הצדדים כאן זה לפני עיוור וכאן זה שאלה של חילול ה' מכל הצדדים הוא בנה ותירץ את כל הסוגיא זה הפשט זה הרי מוראדיג אין דער וועלט איך נראה אדם שהוא זהיר.

זהירותו של מרן רבי איסר זלמן

רבי איסר זלמן מלצר אמר לרבנית בזמן המלחמה שהיו מחלקים מים והיה תור גדול והיו אנשים שרצו לוותר על תורם עבור הרבנית ואמר לה בעלה דעי לך שלפעמים לא כולם מוותרים ויש כאן חשש גזילה מלבד מה שלפעמים יכולה להיות גורמת חלילה לשפיכות דמים שהיה נופל פגז על מקום שחילקו מים ויתכן שבגלל שהקדימו לך נשאר אחר במקום זמן יותר ואז נופל הפגז והרגו.

אנשים שעומדים בתור וכשרואים שהתור הוא ארוך מקדמים עצמם שלא כדין יתכן שזה גם איסור גזילה גם לפעמים גובר על ילד קטן ומקדים עצמו בתור לפניו יתכן שזה נקרא גזילה שאין לו השבה.

זהירותו של מרן בעל הקהילות יעקב

בספר פניני רבנו הקהילות יעקב סיפר הרה"ג רבי משה מרדכי שולזינגר שאמר לבעל הקהילות יעקב על אחד מחידושי ש"כ"כ בעל הכוכב מיעקב, ענה לו הקהילות יעקב האמת היא שיש לי בביתי הספר היקר הזה כוכב מיעקב אלא שאין אני משתמש בו קניתי אותו לפני כארבעים שנה בתל אביב ברחוב אלנבי אצל מוכר ספרים אחד שהיה לו ברחוב דוכן עם ספרים שונים ובשמחה רבה מצאתי שם פעם את הספר כוכב מיעקב שהיה יקר המציאות וקניתי אותו ואח"כ נמלכתי בדעתי שהמוכר מסתמא לא ידע את גודל יקרת ערך הספר הזה ומכר לי אותו יותרמדי בזול לפי ערכו ולא היה לי כח ואפשרות לנסוע שוב לתל אביב ונהיה לי ספק אם אפשר להשתמש בספר ולכן הוא מונח אצלי בלי שימוש דאם לא כן יתכן שגם אני הייתי מוצא בו את המציאה שמצאתם עכשיו כי משתוקק אני מאדללמוד בו.

גניבה עוברת בירושה

סיפרו על אחד שגנב בנק, אמר הסבא מסלבודקה אתם חושבים שזה התחיל אצלו הסבא שלו גנב חידושי תורה והוא היה צריך להגיד איזה תורה והוא גנב מספר ואמר שלא בשם אומרו והבן גנב כבוד שלא הגיע לו ממילא הנכד גונב בנק.

(מתוך הספר 'מדות והנהגות טובות')

שיאמר התהילים חס וחלילה בשעת הלימודים, שלא לגזול מחשבון זמן לימודים. אך אחר שעת הלימוד כשבין כה וכה הולכים הילדים לבתיהם, יאמר עמהם כמה מזמורי תהילים להצלחתי והצלתי מהפרדס.

אבל - כאן עצר בדיבורו, וחשב כיצד יסגן הדברים, שלא ישל בחשש לשון הרע על אותו תלמיד ששכח למלא בקשתו. והמשיך: הרי אתה יודע שפלוגי טרוד במצוות הרבה, ובוודאי מרב טרדותיו שכח מלומר תהילים עם הילדים. לכן אבקשך, הרי אתה נוסע כעת לירושלים, סור נא לאותו מנהל ותזכיר לו מבוקשתי. שאלו התלמיד: רבי, מנין לו שהלה ודאי שכח? השיב רבי אליהו דושניצר מיד: כי עדיין לא מכרתי את הפרדס! (אמונה מוחשית בכוחה של תפילה!) בבואו לירושלים מיד הלך הלה לפגוש את החבר, ומצאו נחפו בצהרי היום לסניף הדואר לפני שיסגרוהו. מסר לו השליחות, ואכן הלה אישר את דברי רבי אליהו דושניצר כי שכח מהדבר. נטש את עסקיו, ומיד חזר לתלמוד תורה ואמר עם הילדים כמה פרקי תהילים וראה זה פלא, לאחר כשבוע מכר רבי אליהו את הפרדס, פרע חובותיו, ושב ורווח לו.

פעם נסע באוטובוס בתל אביב עם ר' שלום שבדרון הוא עלה על האוטובוס שילם את הכסף לכרטיס ושכח לקחת את הכרטיס, ר' שלום גם שילם, ר' שלום קיבל את הכרטיס והוא שכח לקחת את הכרטיס. כשהוא נכנס לאוטובוס הוא תופס את עצמו אחר כך שהוא שכח לקחת את הכרטיס, נו מה אני יעשה? מה אנחנו היינו עושים, אבל שילמתי אז מה רוצים ממני אני שילמתי שאנחנו יודעים ששילמנו מה בכלל השאלה. לא מדברים הרי מאחד שעולה בלי לשלם אבל לא ר' אליהו דושניצר לא, אז הוא התחיל לטעון עם ר' שלום מה עושים כאן מה עושים כאן נפילתי לעסק מר אם עולים ושואלים על הכרטיס ואין לי, כולם יסתכלו עליו, אדם מכובד ראש ישיבה הוא עלה על אוטו בלי כרטיס, מי יזכור שהוא שילם והוא לא לקח כרטיס זה הרי יהיה חילול ה' זה הרי מוראדיג אין דער וועלט, ולבקש מהנהג ששילמתי ושכחתי לקחת את הכרטיס אז הנהג יסתכל עלי, הוא יבדוק אותי מי יודע היהודי הזה רוצה לרמות, הוא מסתמא לא שילם והוא מבקש כרטיס אז הלאה לא הוגן, אז זה הלאה חילול השם, מה עושים כאן ולהישאר ככה ואולי לרדת בתחנה הבאה ולא לעשות בכלל שום עסק מזה אז אני גורם בלפני עיוור של גזילה בגלל שהנהגים משלמים לחברה לפי כמות כרטיסים שהם שילמו וכשאת הכרטיס הזה הוא לא נתן אז הרי נשאר אצלו הכרטיס אז אותו שילינג שהוא שילם צריך להישאר אצלו בכיס ולמעשה זה שייך לחברה אז הוא הרי גנב ואני גרמתי לפני עיוור על הגניבה הזאת, מה עושים כאן? והלאה ללכת לקנות עוד כרטיס אז אני ריוח את זה אבל מה עם השילינג שנתתי לו הוא יקח את זה לעצמו. על כן ר' שלום הבה נחשוב מה עושים כאן, תשמעו

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

הגאון רבי מנחם צבי ברלין שליט"א, סיפר כי פעם ישבו בפורים קבוצת תלמידים אצל הגאון הצדיק רבי אהרן כהן זצ"ל, ראש ישיבת חברון. סיפר להם רבי אהרן, כי מישהו אמר לו שבבית מרן ה'חזון איש' זצ"ל לא לומדים מוסר. קם רבי אהרן ונסע לבני ברק, בא לפני ה'חזון איש', ושאל אותו אודות לימוד המוסר...

מאוצרותיו הנפלאים של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

"ויקרא אל משה" (ויקרא א, א')

דבר נפלא רואים אנו בדברי חז"ל במדרש (ויקרא רבה א, ז): "משל למלך שצוה את עבדו ואמר לו בנה לי פלטין. על כל דבר ודבר שהיה בונה, היה כותב עליו שמו של מלך. היה בונה כתלים וכותב עליהן שמו של מלך, היה מעמיד עמודים וכותב עליהן שמו של מלך, היה מקרה בקורות והיה כותב עליהן שמו של מלך... לימים נכנס המלך לתוך פלטין, על כל דבר ודבר שהיה מביט - היה מוצא שמו כתוב עליו. אמר כל הכבוד הזה עשה לי עבדי, ואני מבפנים והוא מבחוץ? קראו לו שיכנס לפני ולפנים.

"כך בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה - עשה לי משכן, על כל דבר ודבר שהיה עושה היה כותב עליו - 'כאשר צוה ה' את משה'. אמר הקדוש ברוך הוא: כל הכבוד הזה עשה לי משה ואני מבפנים והוא מבחוץ? קראו לו שיכנס לפני ולפנים, לכך נאמר ויקרא אל משה".

הגאון רבי מנחם צבי ברלין שליט"א, ראש ישיבת רבינו חיים עוזר, סיפר כי פעם ישבו בפורים קבוצת תלמידים אצל הגאון הצדיק רבי אהרן כהן זצ"ל, ראש ישיבת חברון, ודיברו אודות לימוד המוסר. סיפר להם רבי אהרן, כי מישהו סיפר לו פעם שבבית מרן ה'חזון איש' זצ"ל לא לומדים מוסר, והוא רצה לברר את הדבר. קם רבי אהרן ונסע לבני ברק, בא לפני ה'חזון איש', ושאל אותו אודות לימוד המוסר.

נטל החזון איש את ידו, סבב עימו מעט בביתו הצנוע, ואמר לו: "אתה רואה את הבית הזה? דע לך, שאם לא הייתי לומד מוסר יום יום ומחזק את עבודת השם שלי, כל הדברים הטובים שאתה רואה כאן בבית הזה - הכל היה נבלע בדעות כוזבות!"...

הגאון הצדיק רבי חיים ברים זצ"ל, היה מתאר באוזנו כי בבית ה'חזון איש' הרגישו שאין בחירה - לא היה שייך לעשות שם עבירות. הבית הזה היה כולו תורה, קדושה, מעשים טובים ושמחה בעבודת הבורא. והנה ה'חזון איש' העיד שכל זה נבע מכח ההתחדשות של לימוד המוסר!

אני זוכר שבשנת תשכ"ה עלה מרוסיה יהודי חסידי נלהב, רבי זלמן לייב אסטולין זצ"ל, גיסו של מגיד המישרים הגאון הצדיק רבי יעקב

הנקודה ממנה התפעל המלך, ביארו המגידים, היא מלחמתו של העבד בכח ההרגל. הוא לא רצה שבניית הארמון תהפך אצלו לדבר נדוש ולשגרה, ועל כן בכל מה שהיה עושה הזכיר לעצמו שזהו ארמונו של מלך, ולא נתן להרגשים הנעלים להשחק ולהתעמעם.

הגאון רבי אברהם ארלנגר שליט"א, מראשי ישיבת 'קול תורה' ובעל ה'ברכת אברהם', סיפר כי בעת שלמד בישיבת בריסק אצל הגאון רבי יוסף דב הלוי סולוביצ'יק זצ"ל, שמע ממנו כי פגש פעם את זקן ראשי הישיבות, מרן הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, בעל 'אבן האזל'. כשהבחין בו רבי איסר זלמן פנה אליו ושיתף אותו ברגשותיו: "יש לי חלישות דעת מאביכם, הרב מברסק [מרן הגרי"ז זצ"ל]. תאמרו לי: כיצד בגילו הלא צעיר הוא מצליח כל העת להתקדם ולהתעלות הלאה והלאה? תמיד כשפוגשים אותו רואים שהוא התעלה עוד ועוד, ואילו אחרים נשארים באותו מקום. מה הסוד שלו? כיצד הוא מסוגל לכך?"...

דו השיח המעניין הזה מהווה דוגמא על כח ההתחדשות המופלאה, הן של הרב מברסק והן של רבי איסר זלמן, שהיתה אבן יסוד בעלייתם הרוחנית. לעולם לא שבעו. החליפו כח, והמשיכו לעשות 'שטייגען', לעלות ולהתעלות.

חווים אותם בפעם הראשונה, אחרי שנים של ניתוק. אה, איזו צורה תהיה כך לעבודת השם שלנו, ללימוד שלנו, לתפילה שלנו! בענין זה, שמעתי על אחד מגדולי המשגיחים בדורנו, הידוע בשגב עבודתו ובתפילתו הזכה, שניגש אליו אחד התלמידים הצעירים לדבר עמו, ואמר בכאב כי לא תמיד יש לו חשק ללמוד ולהתפלל, ולפעמים ממש מרגיש כי אין לו שום טעם ורצון לכך.

השיב לו המשגיח בגילוי לב: "ומה נראה לך, וכי לי כן יש תמיד חשק ורצון? נדמה לך כי כל תפילה ותפילה הרגש בא ומתפרץ מאליו? תדע לך, שלפעמים לפני התפילה באה לי מחשבה של התשה, חוסר כח וחוסר ענין בתפילה, וכל החשק נגוז ונעלם. אך אני מתעלם, ומכריח את עצמי להתחיל להתפלל בקול ונענעו, ואחרי שתיים-שלוש דקות המחשבה חולפת כלא היתה... אילו הייתי נכנע להרגשה שלפני התפילה לא הייתי מצליח להתפלל! אך לאחר שהתחלתי - היא חלפה מאליה".

זו העבודה של האדם - להתחדש, להתנער, ואחר כך העבודה נוסעת מאליה!

יתכן שיש מושג שאדם מתעייף חלילה מלימוד התורה. אבל כמו אדם שאוסף ומלקט יהלומים, שבודאי מתעייף בחלוף הזמן, אך כשהוא מתבונן בהזדמנות הנדירה שלא תשוב עוד, הוא מבין כי כדאי לו לנצל את הזמן ולא להתייחס לעייפות, ובזכות זה הוא מצליח לצבור הון לכל החיים. כך גם אדם שלומד ומתעלה, ידע כי עליו להתחדש ולהרגיש שהוא צובר יהלומים בהזדמנות שלא תחזור.

גם יהודי שמחתן את בנו, ובכל השבוע של השמחה הולך משבע ברכות לשבע ברכות, בודאי הוא מתעייף מכך - אבל אינו חש בכך כלל. זו עייפות נעימה שהוא שמח עימה, ומייחל לעוד ועוד שמחות.

(נלקט מתוך הכרך החדש על חומש ויקרא, מתוך הסדרה הנפלאה 'אוצרותיהם אמלא')

גלינסקי זצ"ל. רבי זלמן לייב היה תלמיד חכם גדול ואיש של צורה. הוא היה נכה שאיבד את רגלו במלחמה, ולימד במסירות נפש את ילדי ישראל, תחת עיניהם הבולשות של הקומוניסטים הארורים. מורי ורבי מרן ראש הישיבה הגרי"ג אידלשטיין שליט"א, החשיבו כרבו כי לימד אותנו ואת אחיו הגאון רבי יעקב זצ"ל תורה בצעירותם. אגב, על רבי זלמן לייב מסופר, כי במהלך הבריחה של מרן הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל מקובנא ליפן בימי מלחמת העולם השנייה, הוא נסע יחד עם בני ביתו ברכבת שעברה דרך רוסיה, כל הדרך עד לסיביר. במוסקבה הוא פגש את רבי זלמן לייב והחל לשוחח עימו בלימוד, וכשנוכח שהוא למדן אמיתי ותלמיד חכם בעל שיעור קומה, חיבקו ונישקו מרוב התרגשות ולהט של אהבת תורה. כשעלה רבי אהרן שוב לרכבת, הוא זרק לרבי זלמן לייב את מעיל הפרווה שלו דרך החלון, כדי שיחם לו ברוסיה הקפואה...

בימיו הראשונים של רבי זלמן לייב בארץ הקודש, הוא שהה בבית גיסו רבי יעקב. בבוקר הם הלכו יחדיו לתפילה בבית כנסת מסויים. לאחר שנות סבל ארוכות, רבי זלמן התרגש מאד מתפילה במנין, ברוב עם. הוא שמע מרבי יעקב על ריבוי המניינים שיש בבית הכנסת, ולאחר התפילה ביקש להישאר עוד קצת, לחוות, לספוג ולהתרגש.

רבי יעקב שב הביתה, התיישב ללמוד, הזמן עובר ועובר ורבי זלמן לייב איננו. דאוג, שב רבי יעקב לבית הכנסת, שם מצא את רבי זלמן מדדה על קביו ממנין למנין, בפנים זוהרות ובעינים נוצצות, שומע ועונה עוד ועוד 'אמן', 'אמן יהא שמיה רבה', 'ברכו' וקדושה...

"אלו אוצרות לא יסולאו בפז!", הסביר רבי זלמן לייב, "שנים הייתי מנותק, מורעב, וכעת זה שופע בכוה גודש, עד שאיני מסוגל לנטוש!".

"בכל יום ויום יהיו בעיניך כחדשים" (רש"י דברים כ"ו, ט"ז). זהו הענין של התחדשות, שנדע לייקר את התורה והמצוות כאילו אנו

קם הממונה לומר דרשה בפני מרן הגראי"ל שטיינמן זיע"א, ובפני הרב של פורים, והודיע: "אנו מעוניינים להכתיר את מרן רה"י לרבי שלנו... מרן התחמק ואמר: "וכי צריך רב? הרי יש לכם את הרב של פורים..."

על ההחלטה הגורלית של מרן הגראי"ל שטיינמן זיע"א

לקראת שבת מלכתא שמות חלק ב' מיוחד לפורים, להזמנות: 02-560-9000

פורים בפתח,
והשאלות חוזרות
מדי שנה.
האם ניתן לשלוח
סוכריות לסבא?
ומה שלחנו שנה
שעברה לדוד
מבני ברק?
וכמובן מה ניתן
השנה למלמד
בחיידר?
ואיך נצליח להגיע
לידידנו באלעד.

18 ש"ח והמתנות

יש לנו הצעה מיוחדת עבורכם

לרגל הוצאת הכרך החמישי בסדרת הספרים המצליחה 'לקראת שבת' ו'יקרא א'-פסוק ארגון 'דרשו' ו'אחינו' במבצע ענק, של מתנות יוקרה שישמחו מאוד אתכם ואת המקבלים ממכם והמשלוח עלינו.

תרמו לארגון 'אחינו' החל מ-18 ש"ח לחודש, וקבלו מתנות: סט הספרים המבוקשים 'משנה ברור' מהדורת 'דרשו' וספר 'לקראת שבת'. ובנוסף קבלו כרטיסי הגרלה בסכום מצטבר של 50.000 ש"ח

לתשומת לבכם: 'לקראת שבת' שמות ב' עם קובץ מיוחד וסיפורים מרתקים לימי הפורים. ובכרך 'ויקרא א' קובץ ענק ומיוחד, עם סיפור וראינות מרתקים בענייני חג הפסח.

להצטרפות וקבלת המתנות:

Dirshu
דרשו'ד' ועוזו
קרן עולמית להיזוק
ועידוד לימוד התורה

נות בדרך

תורמים 18 ש"ח למשך 16 חודשים סך התרומה 288 ש"ח

ומקבלים מתנות

סט 'משנה ברורה' 'דרשו'

ספר 'לקראת שבת' שמות ב' - פורים

או 'לקראת שבת' ויקרא א' - פסח

2 כרטיסי הגרלה על 50.000 ש"ח

מסלול מס' 25 - המתנה בשווי 538 ש"ח

מוקד 'דרשו' 02-5609000

עמדתי נבוך מן הצד, מלא בושה, עד כמה נטריח כאן את הרב בשביל העוף שלנו... אך למזלי הגדול, בדיוק באותה השעה בה רצה רבי דוד לצאת אל בית השוחט, הגיח לפתע אדוני אבי מורי זצ"ל אל הבית - כראותו השעה שמתמשכת ועדיין לא שבת הביתה עם העוף, יצא לקראתי לעבר ביתו של רבי דוד, שם אמרה לו הרבנית שהרב יצא ביחד עם הילד לשכונת בתי ורשה

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א על ענוותנותו הגדולה של הגאון מרן רבי דוד יונגרייז צוק"ל ראב"ד ירושלים

"ויקרא אל משה וידבר ד' אליו מאהל מועד לאמר" (ויקרא א, א')

"אל"ף דויקרא זעירא, שמשא היה גדול ועניו, לא רנה לכתוב אל"ף ויקרא, כאילו לא דיבר הקב"ה עמו אל"ף בחלום, כדרך שנאמר בכלעם (במדבר כ"ג, ד'), כאילו לא נראה לו השם אל"ף במקרה. ואמר לו הקב"ה לכתוב גם האל"ף. ושוב אמר לו משה מחמת רוב ענוה, שלא יכתבנה אל"ף קטנה יותר משאר אלפ"ן שבתורה, וכתבה קטנה" (בעל הטורים)

נמצא שה"אל"ף זעירא" באה ללמדנו מידת הענוה, שאנו מקבלים ממושה רעיא מהימנא, שורש הענוה שבעולם, שהוא המשפיע לכל איש מישראל שפע ענוה וביטול היש. כי "איתפשטותא דמשה בכל דרא" (תיקונים ס"ט, קיב.), וניצוץ מנשמת משה רבנו עליו השלום חי וקים בלב כל איש ישראל, כמבואר בספר התניא. ורמזו בספרים הקדושים: "אל"ף" - הדבר הראשון והעיקרי בחיים - "זעירא" - ענוה ושפלות רוח!!!

זה הספר דווקא? ענה לו רבי דוד: "הנה יושב אני כל היום בחדר בית הדין (בתור ראש בית דין' דהעדה החרדית), קורה לפעמים, בעיצומם של דיונים קשים וסוערים, שאפשר לבוא חלילה לידי איזושהי הקפדה או משהו כעס חס ושלום... ולכן צריך אני לזה הספר, ולהתאמץ בהדפסתו, כדי שישפיע עלי את מדת הענוה והסבלנות..."

עד כדי כך היה חושש ומתרחק מן הכעס ומההקפדה עד הקצה האחרון - הגם שהיה מאד שפל בעיני עצמו.

מקרה אחד שהיה לי עצמי בילדותי עמו, חרוט היטב בזכרוני: יום אחד התעוררה בביתנו 'שאלה' על כשרותו של 'עוף' שנשחט עבורנו. בימים ההם, בטרם עידן המשחטות המסודרות והמשוכללות כבימינו, היו צריכים לדאוג לבד לכל מעשי העוף, למן השחיטה והבדיקה, ועד המליחה וההכשרה וכו'; שלחני אפוא אדוני אבי מורי זצ"ל, אל הרב הלא הוא מרן רבי דוד זצ"ל, עם העוף בידי, כדי שיפסוק בו את פסקו.

כשהגעתי לביתו של רבי דוד, הוא התבונן היטב בעוף מכל צדדיו, אחר פנה אלי בחביבות: ראה נא, אני כשלעצמי איני יכול לפסוק על שאלה זו... הבה נלך יחדיו אל הפוסק הגאון רבי ישראל יצחק רייזמן

ענוותנותו הגדולה של הגאון המפורסם מרן רבי דוד יונגרייז צוק"ל ראב"ד דעיר הקודש ירושלים, נודעה לשם דבר. הוא היה מבטל את עצמו בפני כל אדם ממש, אף בפני ילדים קטנים. בגודל ענוותנותו היה מיראי הוראה מאד, ותמיד היה מתירא לפסוק להלכה למעשה, על אף היותו מגדולי הפוסקים שבדורו - הוא היה דוגמא מוחשית חיה, לבני ירושלים של מעלה, מה היא ענוה מפוארת בכלי מפואר! אחד הספרים המשובחים שבעניין הכעס, נקרא "ארך אפים". מחבר הספר כותב על עצמו בהקדמתו, שהוא היה בטבעו כעסן גדול ושבר את מידותיו, עד שהתהפך מקצה לקצה, ושחיבר את ספרו כדי לברר וללמד, כיצד מתגברים על מידת הכעס והקפדנות. הספר נדפס לפני כמאה שנה באירופה, ומאז כבר אזלו כל הספרים מן השוק, בכל ירושלים היו אולי כמה ספרים יחידים בלבד. הגאון רבי דוד זצ"ל, הכניס עצמו בעובי הקורה והשתדל בההדרת הספר ובהדפסתו מחדש. לשאלתו של אדוני אבי מורי בעל "מעדני השולחן" זצ"ל, מה ראה להכניס עצמו בדבר, ולדאוג להדפסת

זצוק"ל [שהיה דיין באותה עת בעדה החרדית].

בטרם יצאנו מהבית, נעצר לרגע רבי דוד, ואמר: "אולי ספר ה'שולחן ערוך' מונח בביתו של הדיין למעלה במקום גבוה בארון, והרי הוא אדם זקן, ואין נאה להטריחו בטיפוס מיותר..." לקח אפוא רבי דוד בידו האחת את ספר ה'שולחן ערוך' יורה דעה (ח"א) הגדול שבביתו, ובידו השניה תפס בידי, בעודי מחזיק היטב ב"עוף השאלה" שאני מקיים בו מצות כיבוד אב ואם.

יחדיו צעדנו במבואותיה העתיקים והקדושים של ירושלים, עד שהגענו אל שכונת "בתי ורשה", מקום מגוריו של הגאון רבי ישראל יצחק. ישבו להם שני האריות יחדיו בפלפולה של תורה, ולנו בברור עמקה של הלכה, מתוך אהבה וכבוד הדדי מיוחד במינו. תוך כדי ליבון הדינים והצדדים בין שני גדולי הדור, עלתה שאלה מסוימת, שנצרכו לבררה אצל השוחט.

ואז שומע אני שרבי דוד אומר לו לרבי ישראל יצחק: "הרי אי אפשר לשלוח את הילד לבדו אל ביתו של השוחט... הוא עדיין ילד... הנה אגש נא בעצמי אל בית השוחט ואברר אצלו את המצב לאשורו, ותכף אשוב עם תשובתו, כדי להעלות פסק של תורה!"

עד כמה היה מקריב מזמנו ומכוחותיו, במסירות ובנאמנות, ומשקיע כל מיני מאמצים והתרוצצויות בשביל שאלתו של ילד קטן! לא חס על כבודו ולא על טרחתו, ולא עלתה על דעתו, שמא ניתן לשלוח את השאלה אל רבי ישראל יצחק ביד אדם אחר, או לחילופין לשלוח אחר השוחט, שיבוא אל ביתו של הרב, אלא בעצמו קם, פעל ועשה כל מה שצריך, בלא גינונים מיותרים וללא היסוסים!

עמדתו נבון מן הצד, מלא בושה, עד כמה נטריח כאן את הרב בשביל העוף שלנו... אך למזלי הגדול, בדיוק באותה השעה בה רצה רבי דוד לצאת אל בית השוחט, הגיח לפתע אדוני אבי מורי זצ"ל אל הבית - כראותו השעה שמתמשכת ועדיין לא שבתי הביתה עם העוף, יצא לקראתי לעבר ביתו של רבי דוד, שם אמרה לו הרבנית שהרב יצא ביחד עם הילד לשכונת בתי ורשה, לביתו של רבי ישראל יצחק. כך, מן השמים הגיע אבי ממש בעמדנו על פתח הבית, כשרבי דוד כבר מוכן לצעוד עמי בצוותא אל בית השוחט. כמובן, מיד תפס אבי את כל העניין, וסידר הכל על הצד היותר טוב, שלא להטריח את כבוד הרבנים החשובים.

שערו בנפשכם! רבן של ישראל, גאון עצום ונפלא, הרב הגדול בעצמו! לא פחות ולא יותר, מבלה שעתיים תמימות מזמנו, עם שאלה של ילד קטן... ובנוסף לזאת אינו רוצה בשום אופן לפסוק בעצמו, ולסמוך על דעתו הרחבה והקדושה...

זו היא גדלות של אמת! כמו שמעיד הזוהר הקדוש (ח"ג פרשת שלח

קסח). "זכאה איהו מאן דאזער גרמה בהאי עלמא, כמה איהו רב ועלאה בההוא עלמא. והכי פתח רב מת'בתא: מאן דאיהו זעיר איהו רב, ומאן דאיהו רב איהו זעיר" עד כאן לשון קדשו. [זכאי הוא מי שמקטין עצמו בעולם הזה, כמה הוא גדול ועליון בעולם הבא. שכך היה רב פותח במת'בתא: מי שהוא קטן (בעיני עצמו) הוא הגדול, ומי שהוא גדול (בעיני עצמו) הוא הקטן].

בפעם אחרת ישב עמו אדוני אבי מורי זצ"ל לילה שלם בדיון עמוק בשאלה הלכתית סבוכה, לקראת עלות השחר נגשו לסיכום כל השיטות שבאותה הלכה, ומצאו שכל הפוסקים צידדו כצד אחד בדיון, מלבד פוסק אחד שהוא פוסק בהפך. למרבה הפלא, הגם דקי"מא לן "יחיד ורבים הלכה כרבים" (ברכות לז.), עם כל זה הוציא הרב פסקו, שאין הוא חפץ לפסוק בדבר כנגד דעתו של פוסק שהיה גדול בתורה, "אינני חפץ להתעמת עם אותו פוסק... עשו אתם אפוא כהבנתכם", אמר.

מטיב מעשה זה נלמד עד היכן הגיעה מידת שפלות רוחו, שלא היה יכול להתנשא עצמו ולפסוק כנגד דעתו של אחד הפוסקים הגדולים - ועם כל זאת הרגיש חובה בנפשו לדאוג ולהדיר את ספר "ארך אפים", כדי שיוכל להינצל ממידת הכעס והקפדנות!!!

עוד סיפר לי הרב ר' משה אייזנבך, שהיה המלווה של הגאון רבי דוד זצ"ל בשנותיו האחרונות לבית הכנסת, כאשר לא היה יכול ללכת לבדו. פעם אחת בעת הליכתו בדרכו נתקל בעץ אחד, ובהחזיקו בידיו של ר' משה לא נפל, אבל נחבט קלות מן העץ. לפני שהמשיך בדרכו יצאה מפיו הקדוש המילה "סליחה!" [אנטשולדיג], והמשיך בדרכו [זו היתה תגובתו הראשונית באינסטינקט: סליחה... במקום לרטון ולכעוס: מי נטע פה את העץ הזה, באמצע הדרך? זו ממש חוצפה וחוסר אחריות! אנשים נתקלים ונחבטים בו... יש להעמידו על מקומו!!! כמו שמצוי אצל אנשים זקנים שצריכים כבר ליווי...]. שאלו המלווה, ר' משה: "רבי! הלא עץ הוא זה ולא בן אדם, ומה המקום לבקשת סליחה מעץ?"

אמר לו הרב: "אין זה משנה, הרי זה בריאה שברא השם יתברך בעולמו, יש לו תכלית ותפקיד בעולם, אם אינו נותן פרי, הרי הוא נותן אויר (חמצן), וכל דבר נברא לאיזו סיבה ויש לכבדו! אסור לזלזל בשום דבר שהקב"ה ברא!"

(מתוך הספר 'טיב המעשיות')

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

כשאחותי הגדולה הגיעה לפרקה, בא השדכן אל אבי ואמר: "יש לי שלוש הצעות שידוכים, אחד מהם משוגע". אבי שהיה חכם, שאלו למה כוונתו, והוא השיב: "הוא רוצה ללמוד כל החיים..". אבי היה ירא שמים ואוהב תורה גדול, ולכן הגיב: "כזה משוגע הייתי רוצה!" והוא זכה

הגה"צ רבי אריה שכטר שליט"א על התורה והניצחון במלחמה בעמלק

"זְכוּר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לָךְ עַמְלֵק" (דברים כ"ה)

ברוך ה', בדורנו לימוד התורה מתחזק, ילדים בני שש יודעים את כל ספר בראשית. בגיל תשע הם בקיאים בחמשה חומשי תורה. הכח של ילדינו הוא עצום. לא אחת מזדמנן לי להשתתף בסיומים של נכדים ואני מתפעל ונדהם מהידע המקיף של הילדים בדורנו. שמעתי על שיטת לימוד שהמציא הרב יוסף הלפרין זצ"ל שבארבעה שיעורים מלמדים את הילדים את כל הלכות מוקצה. אחר כך מלמדים אותם את ההלכות המורכבות של המלאכות בורר ומבשל, והילדים יודעים ליישם את ההלכות בצורה נפלאה! הם יודעים מה מותר ומה אסור. ילדים בני שלוש ארבע כבר יודעים להמנע מלשון הרע!

ומה קורה לילדיהם של אחינו הרחוקים?

מכת ההתבוללות נוראה ואיומה, שלום הבית ושלמותו רעועים, הם מאבדים את זהותם, לא מוצאים טעם בחייהם הריקים, הם כורתים את הענף שעליו הם יושבים, לרובם יש ילד אחד או שנים. רבים מעדיפים לא להתחתן כלל... הילדים עושים צרות להורים... הצעירים שולטים...

אך אנו רואים שלמרות ההידרדרות הנוראה, לא אלמן ישראל! יהודים בעלי רגש, שירדו לארצות נכר, אינם מוכנים שילדיהם יתנתקו מן העם וינשאו חלילה לגויות. המוני רחוקים מתורה כבר מבינים, שאם הם רוצים ילדים בעלי נימוסים ומחונכים, עליהם לשלוח אותם לחינוך תורני. מראה של אם חילונית הולכת עם ילד מעוטר בפאות ובכיפה אינו נדיר...

מתחולל מהפך!

בדורות הקודמים לא היה ציבור בני התורה כה רב. כשאחיות התחתנו, התביישו הבנות להינשא לבחור שיושב ולומד... השאלה הראשונה בשידוכים היתה: במה עוסק הבחור, ממה הוא מתפרנס, מישהו חשב על בן תורה...

כשאחותי הגדולה הגיעה לפרקה, בא השדכן אל אבי ואמר: "יש לי שלוש הצעות שידוכים, אחד מהם משוגע". אבי שהיה חכם, שאלו למה כוונתו, והוא השיב: "הוא רוצה ללמוד כל החיים איך הוא יתפרנס?". אבי היה ירא שמים ואוהב תורה גדול, ולכן הגיב: "כזה

משוגע הייתי רוצה!" והוא זכה.

מאוחר יותר הרב וולף זצ"ל, ככל הנראה בשליחות מרן ה"חזון איש", לימד קבוצה בת חמש עשרה בנות, את הרמב"ם בהלכות יסודי התורה, והכניס בהן תשוקה עזה להינשא רק לבני תורה במסירות נפש. אך נוצרה בעיה: לא נמצאו מספיק "משוגעים" שמסכימים לשבת וללמוד יום שלם... אחותי השניה, שהיתה מבנות הקבוצה של הרב וולף, והתעקשה לזכות בבן תורה אמיתי, התחתנה בגיל עשרים ושתיים, שהיה נחשב גיל מבוגר מאד. והיא אכן זכתה להנשא לגאון האדיר ראב"ד העדה החרדית, רבי משה שטרנבוך שליט"א. איזו מסירות נפש נדרשה אז לשם כך! באהבת התורה שהיתה נטועה בה היא התמסרה להוצאת ספריו, פיענחה את דברי התורה שכתב, ותיקתקה אותם, ואף מכרה את הספרים. גם את חינוך ילדיה ואת עול הבית היא לקחה על כתפיה... הכל כדי שבעלה יהיה משוחרר ללימוד.

בנות הקבוצה הזו חוללו את המהפכה בישוב החדש!

כיום עלתה קרנם של לומדי התורה לאין ערוך: אין הורים שאינם חפצים בבחור תלמיד חכם לבתם!

בעלות תשובה שאתמול היו רחוקות מתורה, משתוקקות היום להינשא רק לבן תורה אמיתי. השאלות העולות מפהן הן: "אמנם הוא לומד שלושה סדרים, אבל יש לו סלנג רחובי, אולי הוא מקולקל?", "הוא לומד היטב, אך הוא רוצה להכניס מחשב הביתה, רק עבור חדשות, האם להסכים או לא?" והתשובה שהן מקבלות היא

וממשיכים לחפש פתרונות אחרים, משום שהנשמה היהודית אינה מוצאת שם את המנוחה והנחלה. אך כל אלה שהגיעו לתחנה של התורה, נרגעו ונשארו שם. לכן יעצתי להם ללכת קודם לסמינר של "ערכים", ואם שניהם יחליטו שהתורה אמת, שניהם ישארו באותה תחנה לנצח.

הם שמעו בקולי, ואכן הם החליטו שדרך התורה היא המתאימה. הם עזבו הכל ועברו לבני ברק, ומאז שלום הבית מקסים, ובנותיהם נשאו לחתנים בני תורה...

לסמינר שהשתתפתי בו הגיע יהודי וסיפר שיש לו בן חריף מאד, אך ציוני גרועים. כששאל אותו לפשר ציוניו, הוא השיב: "הראש שלי אינו יכול להתרכז, איני סובל את שלום הבית הרעוע, אני כל הזמן חושב על זה ולא יכול להתפנות ללימודים".

יום אחד הגיע אליו הבן ואמר: "אבא, אתה זוכר את השכנים ממולנו? תמיד הם היו רבים, וכולנו שמענו... בתקופה האחרונה נהיה שם שקט. חשבתי שהם נסעו לחו"ל, אך ראיתי שהבית מואר. עליתי אליהם ודפקתי בדלת. שאלתי אותם לתומי 'האם לא הייתם רבים פעם? מה קרה שהפסקתם לריב?' הם סיפרו שהלכו לסמינר וחזרו בתשובה, ומאז השלום פקד את ביתם..."

הבן ביקש מאביו שילך גם הוא לסמינר, ואולי יהיה שלום בבית, ואז הוא יביא ציונים טובים...

הם הגיעו לסמינר, ומיד החליטו בהתלהבות לשמור שבת ולקיים מצוות, ומאז ביתם רגוע ושמה, והשלום והכבוד שולטים בו...

עצם לימוד התורה הופך את הלומד לטוב יותר, לבעל טוב, לאבא טוב... כשאשה רואה שבעלה אינו מוותר על קביעות השיעור, גם כשיש שמחה או עומס היא תעריך אותו ותעזור לו לא לוותר על השיעור. אבל אם היא תראה שהוא מזלזל בשעות הלימוד ואף מתחמק, תבין היא שהוא הולך ללימודו כדי להמנע מהגשת עזרה, ולא למען הלימוד...

(מתוך הספר 'אריה שאג' - פורים פסח)

"לא להסכים!" כי הן ראויות ליותר מכך... מי חלם על מהפך כזה? זה דור שמחפש תורה! בליל פורים בתי הכנסיות מלאים באבות ובנים היושבים ולומדים. בישיבת "מרדכי הצדיק" משתתפים אלפי ילדים ואבות, ולומדים בליל פורים וביום הפורים.

נפתחים עוד ועוד שיעורי תורה, אנשים שיצאו לפנסיה ובקושי ידעו לקרוא רש"י הפכו לתלמידי חכמים של ממש... אנשים שלא שנו מעולם יכולים לקבוע חברותא בטלפון עם אברך ולהפוך לתלמידי חכמים.

באיזה דור היה כך? זה דור המשיח!

התורה מרפאה ומעדנת

העמלק שבעמנו נלחם נגדנו ומנסה להכניס לראשנו שאין הבדל בין יהודי לגוי, להפיץ כפירה ובלבול. ויש בידיהם משאבים רבים: ממשלה, כסף...

אך אם נתחזק בתורה - ננצח. הציבור החרדי גדל על אפם ועל חמתם. היום כבר רבים רואים את פרות הבאושים של החינוך הקלוקל, עוזבים את דרך הרע, וכשחוזרים בתשובה - לפתע הילדים משתנים!

בתי הדין הרבניים מייצעים לבני זוג טרם גירושין, שילכו ל"סמינר ערכים", מאות זוגות עמדו לפני גירושין, ואחרי הסמינר, כשקיבלו עליהם עול תורה, הסתדר שלום הבית. נוכחתי בעצמי במספר מקרים כאלה:

בני זוג מאשקלון היו בשתי כתות שונות, הם לא מצאו ענין משותף ביניהם, ולא הסתדרו כלל. הם באו אלי ושאלו אותי מה דעתי על גירושין. אמרתי להם שעצם החיפוש שלהם בכל מיני כתות ושיטות מוכיח שיש לכם נשמה מבקשת, והוספתי שנסיוני מוכיח כי כל המבקשים המגיעים לכל מיני עבודות זרות וכתות אינם נרגעים

**ה'חפץ חיים' ניגש לקיים את סעודת פורים,
והבחור נעמד מולו ואמר: "רבי, אתם לא הולכים
לאכול את סעודת פורים עד שאתם מבטיחים לי
שאני יושב במחיצה שלכם לעתיד לבוא" ה'חפץ
חיים' מסתכל ולא עונה**

הגאון רבי יחיאל מיכל שטרן שליט"א
בסיפור מדהים שסיפר אביו על פורים במחיצת ה'חפץ חיים'

לקראת שבת מלכתא שמות חלק ב' מיוחד לפורים, להזמנות: 02-560-9000

הרכב יצא מהעיר לכיוון באר שבע, גמע קילומטרים רבים כשמהצדדים משתקף נוף מדברי שומם, חולות ועוד חולות, ולפתע פונה רבי שמשון לשולי הדרך, מכוון את רכבו לאמצע המדבר, ואומר לאברך ההמום "כאן תרד!". "מה יש כאן?", מנסה האברך להבין. שממה! 'אולי הרב מצא כאן איזה קבר של אדם צדיק שאף אדם לא יודע עליו' - הרהר...

תפילה בלב המדבר שבזכותה זכו לזש"ק

הרב ישראל ליוש

"לך פְּנוּס אֶת פֶּל הַיְהוּדִים... וְצוּמוּ עָלַי..." (מגילת אסתר ד טז)

ונשנן, שלעולם אל לנו להזניח את כלי הנשק הטוב ביותר - חרב אבותינו שמתאים לכל צרה ומצוקה - התפילה. סגולות רבות כבר ערכו האברך ורעייתו, תושבי אופקים, כדי לזכות להיפקד בזרע של קיימא. הם לא זנחו אף טיפול, ונהרו אחר כל עצה, סגולה ותפילה, שרק הגיעה לאזנם. יום אחד פנה הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל אל האברך המצפה לישועה ואמר לו: "ישנה סגולה אחת שעדיין לא פעלנו, אך כעת אין בידי פנאי לעורכה, אנא בוא לביתי בשעה 12:00 בלילה ונערוך את הסגולה". שעות המתנה לא פשוטות עברו על האברך עד לשעה היעודה. סקרנות עצומה מחד: 'מה כבר יכול להיות שעדיין לא עשינו?' - הרהר האיש - 'הרי עושה אני כברת דרך ארוכה עם רבי שמשון, וכבר הציע לי הכל!', ומאידך צפייה דרוכה: 'הנה מכאן כבר תבוא הישועה בעזה"ת...'. בדיוק בשעה שנקבעה, הגיע האברך לבית רבי שמשון, והוא כיוון אותו לכיוון רכבו: "בוא, אנחנו נוסעים לפעול את הישועה". "מה הסגולה?" - התעניין האברך שלא יכול היה לעצור בעד סקרנותו הגוברת. "המתן בסבלנות" - השיב הרב.

הרכב יצא מהעיר לכיוון באר שבע, גמע קילומטרים רבים כשמהצדדים משתקף נוף מדברי שומם, חולות ועוד חולות, ולפתע פונה רבי שמשון לשולי הדרך, מכוון את רכבו לאמצע המדבר, ואומר לאברך ההמום: "כאן תרד!". "מה יש כאן?", מנסה האברך

שונה הוא חג פורים, משאר החגים שנחגגים זכר לנס יציאת מצרים, בכך שבחג פורים מלבד תקנת חז"ל ליזכור את הנס בקריאת המגילה ובשאר מצוות היום, קבעו גם קודם לכן 'תענית', לציין את צום אסתר המלכה, ואת זעקת מרדכי והיהודים.

וכאן הבן שואל, מדוע לא קבעו גם לפני חג הפסח יום שנזכר בו את שוועת עם ישראל, שזעקו אל הקב"ה מן העבודה? למה בנסי יציאת מצרים אנו חוגגים רק את הניסים, ולעומת זאת בפורים אנו מציינים גם את התפילה והזעקה שקדמה לנס?

נוכל להבין זאת עפ"י ההבדל הידוע בין נסי יציאת מצרים לנס פורים. ביציאת מצרים הניסים היו גלויים. כשמים הופכים לדם, וכשמש מתלקחת בתוך הברד, כולם רואים ומודים שיד ה' עשתה זאת. וכך גם כשהים נבקע לשניים, ומן יורד מן השמיים. אבל נסי פורים היו ניסים נסתרים, לא אירעו שם דברים שפרצו את גבולות הטבע. להיפך, הקב"ה סיבב שצירוף המקרים בטבע, יוביל להצלת עם ישראל מגזירת הכיליון של המן ואחשוורוש.

לכן, קבעו חז"ל שנציין אף את הצומות והתפילות שקדמו לנס, כדי שלא יעלה בדעתו של אף אדם בדורות הבאים, שהאירועים שבזכותם ניצלו עם ישראל, היו מהלך טבעי שנגרמו חלילה ע"י אדם. אלא, האירועים הללו הם ניסים לכל דבר. ובלי שקדמו להם תפילה, זעקה ותחינה לפני בורא העולם, הם חלילה לא היו מתחוללים, והגזירה לא היתה מתבטלת.

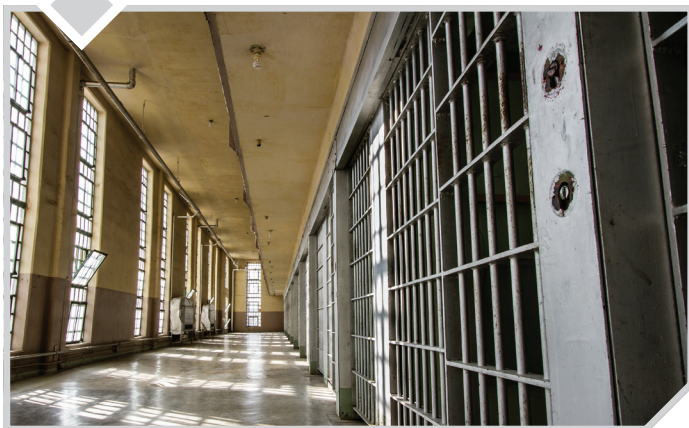
אם כן, בצום תענית אסתר, אנו מכריזים שעל אף שהנסים היו נסתרים, לפנינו הם גלויים וידועים, כי מאת ה' היתה זאת, ולו, ורק לו אנחנו חייבים להודות, על ששמע את תפילתנו, ופנה לקול שוועתנו.

פעמים, שגרת החיים משכיחה מאיתנו את הכח העצום שיש באמתחתנו ושמו 'תפילה'. לעיתים אנו נקלעים לדילמות חיים שונות, חלקן פשוטות וחלקן מסובכות יותר, וכדי לפותרן אנו מתרוצצים אנה ואנה אחר עצות ופתרונות. בספור שלפנינו ניזכר

זה לא סוד שאני גנב גדול, אבל בשביל מה גנבתי? כדי שיהיה לילדים שלי כל מה שהם צריכים, ומה קרה בסוף? גם הם גונבים! אז בשביל מה גנבתי כל החיים?

מה ניתן ללמוד גם מאלה שנמצאים בתחתית המדרגה

הרב אברהם פוקס שליט"א

"בתשובות יד או בגזל או עֶשֶׂק אֶת עַמִּיתוֹ" (ויקרא ה', כ"א)

זו היתה שעת לילה מאוחרת, היהודי המבוגר נופף בידו כשכל גופו מבקש ומתחנן לטרמפ, הקור שבחוץ וסימני הגשם ההולך וקרר לא נתנו שום סיכוי להתעלמות, לאחר בירור קצר על יעדו, התברר שהיעד של שנינו זהה, הוא נכנס והתיישב, מנסה להתארגן במקומו, לא היה ניתן להתעלם מהמבטא האמריקאי המודגש, אם כי באזור בית שמש אין בזה מן החידוש כלל, להיפך. במה אתם עוסקים שאלתי בנימוס, כאשר בתת מודע אני חושב על סיפור טוב שאולי נשמע, הוא בוחן אותי בעיניו ואומר קצרות: אני משמש כעובד סוציאלי באחד מבתי הכלא בארצות הברית. זה הולך להיות מעניין חשבתי לעצמי, 'עבודה ככל עבודה' אמר והוסיף וניסה לחתום את השיחה בנושא, לא היה לו סיכוי.

נו, ספרו לי סיפור טוב, אני אומר לו. הוא שוב הסתכל באותו מבט, והחל לפתוח את סגור לבו, אתה לא תאמין שיש ימים שאני מרגיש שהתרוממתי כמה טפחים מעל פני הקרקע, מהמקרים שאני פוגש. והוא פותח בסיפור הראשון, אחד מני רבים שאשמע בהמשך הדרך. בוקר אחד אני נכנס לעבודתי ופוגש את אחד האסירים הוותיקים, מאלה שהם בבחינת עובר ושב, עשרות שנים הוא כבר מכיר את הבתי סוהר של יונייטד סטייס מלפני ולפנים, ומי יודע, הוא מהרהר לעצמו בקול, אולי של מדינות נוספות, הוא מאלה שמקפידים שלא ללכת בלי 'נטילת ידים', ממש א גנב, ואני רואה אותו יושב כולו תפוס בהרהורים עם פנים עצובות, הרבה יותר מהרגיל.

תראה, הוא מוסיף הסבר לחדד את הדברים, סדנא דארעא חד הוא, כמו שבכל מקום יש אנשים שמחים יותר ושמחים פחות, כך גם מעבר לחומות, ישנם כאלה שלמרות מצבם הם מחייכים ואופטימיים ומקבלים את זה שכעת הם בבית הסוהר ומחכים שהזמן יעבור, לא תמיד זה טוב שהם משלימים עם המצב וגם מתרגלים אליו, אך גם יש כאלו, ולעומת זאת יש את אלו שממש רואים עליהם שהם בבית האסורים בכל רמ"ח איבריהם וש"ה גידיהם, הם מסתובבים בפנים נפולות וממורמרים וכועסים על כל העולם, חוץ מעל עצמם כמובן, ההוא שאני מספר עליו ממשיך רב בית הסוהר, דווקא מהיותר שמחים ומאלו שמקבלים בהשלמה את מצבם.

מיד כשהוא מבחין בי הוא פונה אלי ואומר לי: קיבלתי היום בשורה נוראה, ממש בשורה שלא האמנתי שאי פעם אקבל. אני מתבונן

בפניו ומנסה לחשוב מה יכול להיות בשורה נוראה עבורו? פטירת אחד מיקיריו, מחלה קשה שמישהו ממשפחתו חלה, אך הוא לא נותן לי זמן לחשוב, ופולט לי בחצי פה ובבושה גדולה, עצרו את הבן שלי על גניבה, הוא פרץ לבית ונתפס באמצע העבודה, והתעטף בשתיקה. ראיתי שזה ממש כואב לו, ותוך כדי שאני מופתע מההפתעה שלו, אני רואה שמעיניו של הגנב הקשוח זולגות דמעות, אני ממש בהלם, מהדמעות ומהסיבה שלהם.

אני מניח יד על כתפו ומנסה לברור את מילותי, מה אומר לו? איך אנחם אותו? מה בכלל מפריע לו בזה שהבן שלו גנב? ממש הפתעה גדולה חשבתי לעצמי. לאחר כמה רגעים של שתיקה הוא מרים את עיניו ואומר לי: זה לא סוד שאני גנב גדול, כל חיי הבוגרים גנבתי, אבל בשביל מה גנבתי? כדי שיהיה לילדים שלי כל מה שהם צריכים, ומה קרה בסוף? גם הם גונבים! אז בשביל מה גנבתי כל החיים? סיים את דבריו ופנה לתאו כשהוא ממרר בכי.

נותרתי מסומר למקומי, כשבאוזני מצטלצל המשפט "בשביל מה גנבתי כל החיים?"

נהיה שקט במכונית, הרושם מהסיפור היה גדול. ואז הוא אומר לי את המשפט: למדתי מזה שאנחנו צריכים לדאוג, שלא יקרה ח"ו שגם אנחנו נגיד 'בשביל מה עמלנו כל החיים...'

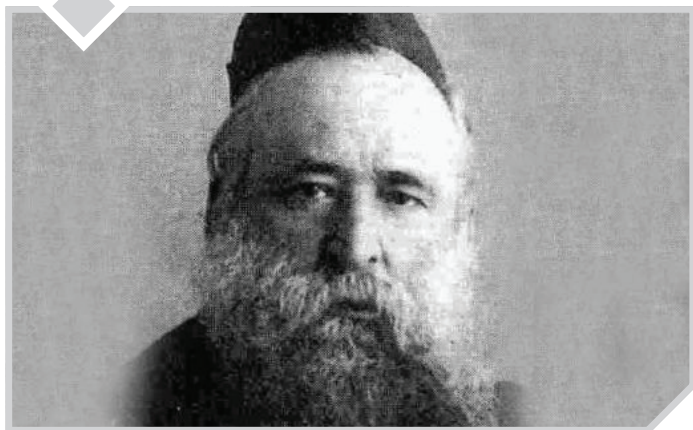
ואז הוא מפתיע בסיפור נוסף: היה לנו אחד שהיה צריך להשתחרר, בימים שלפני השחרור ראיתי עליו שהוא ממש לחוץ, בדרך כלל זה הפוך, הוא אומר, שמחים לקראת השחרור הקרב ובא, שוחחתי איתו על הרגשתו ועל תוכניותיו, ואז הוא אומר לי: אני ממש בלחץ מהרחוב ומהפיתויים. אותו אחד מסביר לו הידיד שברכב, גם כן מאלו שלא הולכים בלי 'נטילת ידים', אבל הוא מהמתוחכמים,

זרם החשמל פסק והשתרר חושך מוחלט. אבנים גדולות ורגבי עפר נשרו מכל צד. רבינו זעק אל האנשים, כי הדלת ליציאה החוצה נמצאת בצד צפון בפינה השמאלית, והוא עצמו זחל על ארבע...

שעשה נסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה

הרב אהרן כהן שליט"א

"לְהַשְׁמִיד לְהַרְג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְהוּדִים" (אסתר ג' י"ג)

גרינפלד זצ"ל, והר"מ סוויפט זצ"ל, אשר נזדמן אותו יום באקראי לביה"ד (ורבינו כיבד אותו לשבת אצל הדיינים, אם כי הוא לא היה עדיין חבר ביה"ד). מולם מעבר לשולחן ניצבו חמשה בני אדם, הבעל והאשה, סופר הגיטין, ושני העדים. על הספסל ביציע ישבו עוד מספר אנשים קרובי האשה. ברגע מסוים כשפנה ושאל את העדים, אם אכן שמעו כשצויה הבעל לכתוב את הגט לשמה, נשמע פתאום קול פיצוץ מרעיד והבית כולו הזדעזע מיסודותיו. האולם שישבו בו נתמלא עשן. זרם החשמל נפסק והשתרר חושך מוחלט. אבנים גדולות ורגבי עפר נשרו מכל צד. רבינו זעק אל האנשים, כי הדלת ליציאה החוצה נמצאת בצד צפון בפינה השמאלית, והוא עצמו זחל על ארבע כדי למצוא את הפתח, כשהר"מ סוויפט אוחז בכדו וזוחל אחריו. תוך דקות ספורות הגיעו אנשי ההגנה האזרחית לחלצם. ענני האבק והערפל התחילו להתפוגג. כהרף-עין התברר, לא עלינו, שהאשה אינה זקוקה יותר לגט פטורין: בעלה איננו יותר בין החיים, ויש לה דין אלמנה! אחד העדים שכב שרוע על הריצפה ורגלו קטועה. הדיין רבי ישי גרינפלד נשם בכבודות (ועד יומו האחרון סבל, אכן, ממחויבים בריאותו כתוצאה מאותו מאורע). עוד אנשים אחדים נפצעו קלות. רבינו יחזקאל גופו היה צולע במקצת ואמר שרגלו כואבת.

כשהגיע לביתו כעבור שעה קלה, התברר פתאום שאין מים בדירה, מכיוון שהפיצוץ גרמו להפסקה באספקת המים. בלית ברירה, הזמינה הרבנית עבורו חדר במלון "סטראנד", כדי שיוכל לרחוץ שם מרגבי הבוץ והטיט שדבקו בו, ולהחליף בגדיו. אחר כך ליוה במכונית את הר"מ סוויפט אל מעונו ושב הביתה. כעבור יומיים של מנוחה נעלמו הכאבים שברגלו לגמרי. הוא כינס "מנין" יהודים והלך עמהם

חוויות קשות עברו על הרה"ג רבי יחזקאל אברמסקי זצוק"ל בתקופת השואה, אך תמיד תלה בטחונו בקב"ה ולא ידע אפ' שמץ פחד, כשהוא מעוטף בטלית קטן שאותו לא הסיר מגופו אף לרגע. על מקצת מן ההרפתקאות והתלאות שעברו עליו בימי המלחמה, סיפרו בני המשפחה את הפרטים הבאים בספרו "מלך ביופיו".

סמוך לביתו במזרח העיר לונדון, היה ממוקם בית הדין הגדול, בנין רם ומפואר בן שלש קומות. באחד מימי ה"בליטץ קריג", יום סגריר, כאשר השמים נתכסו בעננים קודרים, ישב רבינו בהיכל זה ב"מותב תלתא" וטיפל בענינם של בני זוג שבאו להתגרש. רעיתו הרבנית רייזל ע"ה ובנם הבכור ר' משה ע"ה שהו אותה שעה בדירתם, והבן הצעיר ר' מנחם עזרא היה במקום לימודו בשיבת "עץ חיים". לפתע פתאום נשמע קול התפוצצות אדירה מפרקת הרים ומשברת סלעים. הפיצוץ ארע בלא שום התרעה מוקדמת. התלמידים מן הישיבה התחילו לרוץ אל המקלטים הציבוריים הסמוכים ורק אז שמעו את קול צפירת האזעקה. התברר, שמטוסי האויב ניצלו את מסך העננים, ובחסותו הצליחו לחמוק מ"עיני" ההגנה האנטי-אווירית של האנגלים, והטילו את פצצותיהם. רק כעבור שעה ארוכה, לאחר שנשמעה צפירת ארגעה, פנה הבן הצעיר הביתה ושם נודע לו מה שקרה והתרחש בינתיים. מיד בהישמע קול הפיצוץ, הכריז הבן הבכור משה כי הוא פונה בריצה לעבר בית הדין, מהלך כעשר דקות מן הבית, כדי לברר מה שלום אבא. כל שידולי אמו הרבנית לבל יעז לציאת החוצה בשעה כזאת, וכי בודאי האב ירד למקלט בנין הרבנות, לא הועילו. הוא מיהר ורץ לשם בכל כוחו. בדרכו פגש ברחוב את אביו - רבינו ומראהו כ"פועל בנין" - טיט וחול מפוזרים על פניו, זקנו, בגדיו, ובידו אחת הוא אוחז בזרועו של אחד הרבנים ומוליכו. מראהו של רב זה היה כאיש אוחז הלם.

הוא מילמל בפיו כי נפגע בעמוד השדרה. אולם רבינו ניסה להרגיעו, באמרו, שאלמלי קרהו כזאת לא היה מסוגל ללכת ברגליו כלל - ואמנם התאושש האיש תוך זמן קצר ויצא בשלום מן ה"טראומה" ללא פגע.

רבינו סיפר אח"כ לבנו את השתלשלות המאורע מתחילה ועד סוף באותה שעה שישב בבית הדין והתעסק בסידור גט פטורין מאיש לאשתו כדת משה וישראל. יחד עמו ישבו: הדיין רבי ישי

כיצד שכנע מרן הגרש"ז אוירבך זצ"ל את הגר"י רוזן, ראש ישיבת 'אור ישראל', להכניס בחור לישיבתו ביום הראשון של זמן אלול?

ומה ענה מרן החזו"א זצ"ל לאחד ששאלו, האם הוא יודע שהוא גדול הדור?

הרב בנימין גולד

"אדם כי יקריב מקרבן לה'... (ויקרא א', ב')

ביום בואו, יצאה כל ורשא היהודית על רבבות תושביה לחלוק את הכבוד הראוי לגדול הדור, הדוחק היה עצום והצפיפות נוראה, "אבל יחלתי בכל ליבי והתפללתי לה' שעל אף כל זאת, אזכה להתקרב ולזכות לראות מקרוב פני קדשו של הכהן הגדול.

"והנה שמע ה' תפילתי, ובכל הדוחק העצום, פתאום מצאתי עצמי ממש קרוב מאד לצדיק החפץ חיים. ניצלתי את השעה הגדולה, וצעקתי: 'רבי בבקשה תברכני!'. צעקתי בחסדי ה' הגיעה לאוזניו של החפץ חיים, הוא נתן בי את עיניו הקדושות ואמר: 'ולמה שאתה לא תברכני?'

"לרגע נאלמתי דומיה מגודל המעמד והשעה, אבל מיד השבתי: 'הרבי הוא כהן, ואני ישראל!'. בת שחוק נראתה על פניו של הכהן הגדול, וזכיתי לברכתו".

מרן הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל סיפר, ששמע שאחד שאל את מרנא החזו"א, אם הוא יודע שהוא גדול הדור? והשיב החזו"א שכן, וחזר הלה ושאלו: "אם כן איך שייכת אצן מרן מידת הענווה?" והשבי לו החזו"א: "אם לאחרים היו כוחות כמו שלי, היו יכולים להיות יותר גדולים..."

אמר מרן הגרא"ל על הסיפור הזה, שהוא לא היה מסוגל להאמין שההוא העז פניו לשאול כן את החזו"א, אז שלח את בנו לרב הנ"ל לשאלו האם המעשה היה נכון, ואישר שאכן כן.

סיפר הרב ראובן קרלנשטיין בשם רבי יוסף גריינימן:

את שמחת בית השואבה של בית כנסת 'לדרמן' בבני ברק, בית מדרשו של מרן הסטייפלר הקדוש, היו עורכים בסוכתו של הסטייפלר. הסטייפלר היה יושב כפוף בסמוך לפתח הסוכה, מנורת לוקס אחת דלקה והיה חשוך מאד, בקושי היה ניתן לראות את

דיוק נפלא דייק מרן המשגיח ר' לייב חסמן זצ"ל בספרו 'אור יהל': לגבי הקרבת קרבן לה' כתבה התורה: "אדם כי יקריב", ולגבי אדם שחוטא כתבה התורה לשון "נפש כי תחטא", ההיגיון אומר שאדם המקריב קרבנות הוא המעלה גדולה מן החוטא, ואצלו יש לציין את הנפש, שהיא החלק המרומם אצל האדם, ולא את שמו 'אדם' שזה על שם האדמה שממנה לוקח!?

וביאר שלכל אדם יש כוחות הנפש הרוחניים וכוחות האדם הגשמיים, ובה באה התורה ללמדנו, שאדם הרוצה להקריב קרבן, יש לו לשתף את כוחותיו הגשמיים ש'באדם', ואילו אדם החוטא יש לו להגביר את כוחותיו הרוחניים שב'נפש', זו הדרך הסלולה בעבודת ה'.

ונראה עוד לומר בזה, על פי דרכו של מרנא הסבא מסלבודקא זיע"א, שהביא סתירה עצומה בגדלות האדם: הנה מצד אחד נקרא הוא 'צלם אלוקים', ממש חלק אלוק' ממעל! ומצד שני נקרא הוא 'אדם' על שם האדמה שממנה לוקח, והיה נראה שיש לקרוא לאדם שהוא צלם אלוקים בשם רוחני, שמזכיר את גבהותו ורוממותו כחלק אלוק' ממעל, ומדוע נזכר הוא בשם החומרי של 'אדמה'!?

אלא ביאר שאדרבא, בזה רצתה התורה לומר לאדם: אתה 'צלם אלוקים' גבוה מעל גבוה, זה יכול להביאו לשפלות הכי גדולה שגאוה והתנשאות בכל דרכיו, ולכן מזכירה לו התורה, כי הוא אדם שמן האדמה לוקח. מהות האדמה זה שכולם דורכים עליה "ונפשי כעפר לכל תהיה". ללמדו! כי הדרך הנכונה בעבודת ה' היא לזכרו תמיד כי אתה מן האדמה, תשתמש בדרגתך הגבוהה, אבל תמיד עם מידת הענווה של "ונפשי כעפר לכל תהיה"

"אדם כי יקריב" - כשאדם עובד את עבודת ה' יש לו לזכור שהוא 'אדם' מן האדמה, כדי שלא יגיע להתנשאות וגאוה, אבל כשהוא חוטא רח"ל יש לו לזכור כי יש בו נפש, יש בו רוממות של 'צלם אלוקים', כדי להגביה את עצמו מן חלק האדמה שבו.

רבים הם הסיפורים על גדולי ישראל בכל הדורות, כמה השתדלו לנהוג במידת הענווה כדי שלא יבאו ח"ו לידי גאווה וכבוד, ובכל פעם שעלתה וצפה גדלותם, השתדלו להזכיר לעצם את ה'אדם' שבהם: סיפר הגאון רבי יצחק ידיה פרנקל זצ"ל, שבבחרותו כשלמד בורשא, נפוצה השמועה כי מרנא החפץ חיים זיע"א מתעתד לבא לעיר, והתמלא רצון עז לזכות לראותו מקרוב ולהקביל פניו.

כשיטפות דייסה חלבית נטפו לסיר הצ'ולנט

זווית
הלכתית
ב'דף היומי'

הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א
מורה הוראה נאות שמחה - מודיעין עילית

סיכום מקוצר בהלכות 'ביטול בשישים',

ומהו הדין המוזכר בסוגייתנו "חתיכה נעשית נבלה"

ואם החלב נשפך לתוך המים שבסיר הכל מצטרף לבטל. ונחלקו רש"י ור"י אם דווקא כשהחתיכה כולה מחוץ לרוטב או גם כשמקצת החתיכה במים וחלקה מעל המים ונפלה טיפת חלב על חלקה שחוץ למים אם גם אז החתיכה נאסרת, או שאז כל הסיר מצטרף.

נפל על הסיר מבחוץ

כאשר נטף טיפות חלב על הסיר מבחוץ, הדין מבואר בשו"ע (בסי' צ"ב ס"ה ו') שאם נטף כנגד המקום שיש רוטב בתוך הסיר מתבטל בשישים והמאכל מותר וצריך להעביר אותו לכלי אחר ולהגעיל את הסיר, ואם נטף שלא נגד הרוטב אם נטף כנגד האש ורק טיפה מועטת מותר שזה נשרף ומתייבש, ואם נפל כמות דעת השו"ע שלא מועיל ששים ועיין שם.

ההלכה בסיר הטשולנט

עתה נשוב לסיר הטשולנט, כאשר נטף הטיפות דייסה מידיה על חתיכת בשר, אם אין ששים באותה חתיכה לחוד כבר נאסרה אותה חתיכה, ואח"כ כשחזרה לערבב את הסיר, אם אין ששים בכל הסיר כנגד החתיכה כל הסיר נאסר, ומה שנטף מחוץ לסיר הדין כמו שנתבאר שמה שנטף כנגד התבשיל עם הרוטב אינו אוסר את המאכל ורק הסיר צריך הגעלה, ומה שנטף שלא כנגד הרוטב אוסר. לכן בכל מקרה של טפטוף חלב יש לעשות שאלת חכם כיון שיש הרבה פרטים שמשתנים בצורת השפיכה.

אחוז החלב בדייסה

עוד יש להדגיש שכאשר משערים ששים כנגד הטיפות א"צ כנגד הכמות שנשפכה כיון שחלקו מים ומיעוטו חלב לכן צריך לשער כמה אחוז חלב יש בדייסה שליש או רבע או פחות מזה, ולפי"ז מספיק לשער ששים בחתיכה כנגד חלק החלב שבטיפות.

גברת כהנא הייתה עסוקה בהכנת הבשר לשבת ופתאום התעורר התינוק והחל לבכות, נגבה את ידה והכינה לו בקבוק דייסה עם חלב, וכשחזרה לערבב את הבשר ולהוסיף תבלינים לכבוד שבת קודש הבחינה שנטף מידיה טיפות חלב על הסיר מבחוץ וגם כמה טיפות לתוך הסיר, תוך שנבהלה הפסיקה לערבב, ואז עלתה בה מחשבה שכמות כה מועטת של חלב בודאי אין בכוחה לאסור את כל הסיר שהרי בוודאי יש כמות ששים כנגד החלב ואולי אפילו שש מאות, וחזרה לערבב את הסיר, וכשחזר בעלה בצהריים סיפרה לו מה שקרה ושאלה את חוות דעתו, אמר לה בעלה שזו הסוגיא הנלמדת בדף היומי, ויש בזה כמה חילוקים מתי בטל ברוב ומתי הכל נאסר, ובודאי שא"א לפסוק בלי לעשות שאלת חכם.

ביטול בשישים

ובכן הבה ונלמד את ההלכות של ביטול בשישים, ומהו הדין המוזכר בסוגייתנו "חתיכה נעשית נבלה" {בקצור חנ"ן}, ומתי מועיל ביטול לטיפה שנפלה לסיר מבחוץ ומתי לא.

למדנו במשנה (דף ק"ח) טיפת חלב שנפלה על החתיכה אם יש בה בנותן טעם באותה חתיכה אסור, ניער את הקדירה אם יש בה בנותן טעם באותה קדירה אסור, כלומר יש חילוק בין אם ניער ללא ניער שאם החתיכה עומדת לעצמה מחוץ למים שבסיר אז צריך שיהא לבטל את החלב, אך אם ניער מיד וכן מבואר בגמ' בהמשך שאם כיסה את הסיר מיד אז כל הסיר מתערבב בשווה וכל הסיר מצטרף לבטל את החלב.

חתיכה נעשית נבלה

מהו "חתיכה נעשית נבלה" - חנ"ן, כאשר חתיכת בשר נשפך עליה מעט חלב באופן שאין בחתיכה בעצמה ששים כנגד החלב, החתיכה נאסרת באיסור בשר בחלב, וכשחתיכה זו מתערבת בכל הסיר, כבר לא יספיק ששים כנגד החלב שבה, אלא מאחר שהחתיכה נאסרה כולה נעשית איסור גמור כנבלה גם הבשר וגם החלב הבלוע בה, ואז צריך שיהא בסיר ששים כנגד אותה חתיכה.

כיצד סיר גדול נאסר ממעט חלב

נמצא שיתכן סיר גדול שיש בו כמה מאות פעמים כנגד מעט החלב שנשפך בו, ובכל זאת נאסר מהחלב, במקרה שהחלב נשפך על חתיכה מסוימת העומדת מחוץ למים ובחתיכה לבד אין ששים כנגד החלב, ואח"כ החתיכה נפלה ונתערבה בכל הסיר, בזה אם אין בכל התערובת ששים מול חתיכת הבשר הכל נאסר כיון שה"חתיכה נעשית נבלה",

תגובות ניתן לשלוח לפקס 08-9791445

האם מותר להוציא ספר תורה לקריאת 'זכור' שעושים רק עבור נשים?

הלכה
במעגל
השנה

הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג שליט"א
נלקט ממשנ"ב מהדורת דרשו

העדויות הסותרות באופן קריאת המילה 'זכור'
שבפרשת זכור על ידי אדוננו הגר"א זיע"א

נדונים הלכתיים אלו נכתבו על מנת לעורר לב הלומדים, ולהלכה יש לעיין במקורות. הובאו בביאורים ומוספים משנה ברורה מהדורת 'דרשו'

האם מותר להוציא ספר תורה לקריאת 'זכור' שעושים רק עבור נשים?

לגבי חיוב נשים בשמיעת פרשת 'זכור' נחלקו הפוסקים: דעת החינוך (מצוה תרג) שאינן חייבות בזכירת מעשה עמלק כיון שאינן מצוות להלחם. וכן כתבו בשו"ת אבני נזר (או"ח סימן תקט) ובשו"ת תורה לשמה (סימן קפז), וכן הכף החיים (ס"ק ל) וכן הורה החזו"א (טעמא דקרא עמוד רלו) שאין נשים חייבות לשמוע קריאת פרשת 'זכור' [וראה בכף החיים (ס"ק ל) שמצות קריאה אין להן, שהיא מדרבנן, אבל מצות זכירה יש להם מהתורה שאינה מצות עשה שהזמן גרמא].

מאידך, בשו"ת בנין ציון החדשות (סימן ח) הביא בשם רבי נתן אדלר, שהן חייבות לשמוע קריאת 'זכור' וכן נקט להלכה, וכן כתב בשו"ת מהרי"ל דיסקין (קו"א אות קב) שלפי הדעות שחיוב 'זכור' הוא מהתורה גם נשים חייבות בזה מהתורה. וכן כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ט סימן סח אות א) שכך התפשט המנהג ברוב הקהילות ישראל שנשים הולכות לשמוע קריאת 'זכור', וכן הורה הגר"מ פינשטיין (הליכות בת ישראל עמוד רצז). ובשו"ת שבט הלוי (ח"ג סימן סה אות ב) כתב שכיון שנשים אינן נזהרות לזכור מעשה עמלק, יש להן חיוב לשמוע פרשת 'זכור' לא מחיוב הקריאה אלא מצד חיוב הזכירה על כל פנים.

ונהוג בקהילות רבות שעושים מנינים מיוחדים לקריאת פרשת 'זכור' לנשים, ומוציאים ספר תורה במיוחד עבור קריאה זו, ובשו"ת מנחת יצחק (שם) כתב שיש להחמיר שלא לקרות בספר תורה רק עבור נשים, ואפילו אם ישנן עשר נשים, ואף הנוהגים לעשות כן, מכל מקום אין לברך על קריאה זו, כיון שלדעת כמה מן הפוסקים נשים פטורות מקריאה זו. וכן הורה הגר"ש אלישיב (הליכות בת ישראל עמוד רצו) שאם עושים מנין מיוחד לקריאת נשים, יש להקפיד שיהיו במנין הזה עשרה אנשים, ובטעם הדבר כתב בהליכות בת ישראל (שם) שכיון שנפסק בשו"ע (סימן קמו סעיף ב) שקריאת פרשת 'זכור' צריכה להיות בעשרה כיון שהיא מדאורייתא, לכך צריך עשרה אנשים, כי נשים אינן מצטרפות למנין עשרה [ראה בשו"ת בנין ציון הנ"ל שגם כתב סברא זו].

בקריאה של פרשת זכור (סי' תרפה ס"ק יח) הוא מהמובא במעשה רב (אות קלד) כיצד נהג אדוננו הגר"א בקריאה זו. במעשה רב עצמו (אות קלד) כתב שהגר"א היה קורא את המילה 'זכר' בסגול. ובפירוש פעולת שכיר (ס"ק א) הביא שכן העידו רבים ושלמים ששמעו את הגר"א בקריאתו פרשת זכור. אלא שבהסכמה למעשה רב של מרנא הגר"ח מואלוזין מתיחס לעדות זו על אופן קריאת הגר"א את המילה 'זכר' וכותב: 'ומה שכתב לקרות בפרשת זכור את המילה 'זכר' בשש נקודות [סגול], אני שמעתי מפה קדוש שקרא את המילה 'זכר' בחמש נקודות [צירי], ולא ידעתי אם השומעים שמעו וטעו לומר בשש נקודות או אולי בזקנותו חזר בו, יחקור נא לעמוד בזה על האמת'. ובפירוש פעולת שכיר (שם) אחר שמביא ששמע מעדים נאמנים שקרא הגר"א בשש נקודות, הביא מה שהעיד מרנא הגר"ח, וסיים שאנחנו שמענו בעוד חיים חיותו ואחר פטירתו לחיי העולם הבא מכל העומדים לפניו שקרא בשש נקודות, ובודאי התחדשה הלכה זו אצלו בזקנותו כדברי מרנא הגר"ח. ומטעם זה כתב בשו"ת תשובות והנהגות (ח"ה סי' רכח אות ה) שיש לקרוא בתחילה 'זכר' בצירי כי זו הקריאה המעולה, ואחריו בניקוד סגול, כיון שקריאה זו היא רק שמועה בשם הגר"א ואין ברורה דעתו המוחלטת [וראה באשרי האישי (פמ"א אות יא) שהביא שמועה בשם הגר"ש אלישיב שאין הבדל בסדר הקריאה].

העדויות הסותרות באופן קריאת המילה 'זכר' שבפרשת זכור על ידי אדוננו הגר"א זיע"א.

מקור דברי המשנ"ב באופן קריאת המילה 'זכר' בצירי או בסגול

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג, כתבו ל: bdirshu@neto.net.il

במשך כל הנסיעה לא הגביה רבינו ידו לראשו, כדי שלא לגעת בכיפה שאינה שלו!

(יתד נאמן, ג' טבת תשע"ח, יב)

ואתא כלבא

גבאי בית כנסת הגיע, נרעש ונסער: יהודי החל לפקוד את בית הכנסת ולומר קדיש. כשנשאל על מי הוא אומר, השיב שכלבו נפטר, והוא אומר את הקדיש לעילוי נשמתו. האם מותר לענות אחריו אמן?!

חי"ך רבינו: "הרי אילו היה אומר קדיש סתם כך, ללא סיבה, ודאי היו עונים אחריו אמן. מה אכפת לך שהוא חושב על הכלב..."

(מפי השמועה)

(לקט מתוך הגדה של פסח 'אהלי תורה')

עמל עלו בתוהו. "מדוע" שאל. השיבו: "הגמרא אומרת שאין לך אדם מישראל שאין לו יורשים. אם לא בנים אזי בני דודים רחוקים. הכסף שייך להם!" אמר: "אבל הוא יחולק בכל מקרה. אם לא לישיבות, אזי לאגודות ספורט ותרבות קלוקלת". ענה רבינו: "אין זה עסקנו. לנו, אסור לקחתו!"...

(מפי השמועה)

בזהירותו ופרישותו, נזהר רבינו שלא לגעת במזון הזולת. כשהיו מניחים על שולחנו ספר או מכשיר הקלטה לא נגע בהם!

עד היכן? בשבת הקפיד שלא לצאת לרשות הרבים בשני כיווי ראש, לכן הסיר את הכיפה כשחבש את המגבעת. באחת הנסיעות לחו"ל, יצאו לטיסה חזרה מיד עם צאת השבת. מיהרו לאתר הבדלה, ובעלותו למטוס ביקש להסיר את כובעו אבל לא היתה עמו כיפה. אחד הנכדים הושיט את כיפתו.

המשך מעמוד 5 | הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל

זוהי התפילה!

"אדם כי יקריב מכם" - קרבן לה', אבל אם "מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן", ה'מכם' לא נמצא? "תקריבו את קרבנכם" - אינו עולה לרצון לה'.

אנו לא מדברים אודות הידורים, חומרות וענייני צדקות מיוחדים, אלא שולחן ערוך, אורח חיים הלכות תפילה: "המתפלל צריך שיכון בלבו פרוש המילות שמוציא בשפתיו; ויחשוב כאלו שכיהן כנגדו; ויסיר כל המחשבות הטורדות אותו עד שתשאר מחשבתו וכונתו זכה בתפילתו".

דברי ה'שולחן ערוך', שהזכרנו נאמרו לגבי תפילה. לגבי אמירת הברכות, יש לנו שולחן ערוך מפורש - כיצד לברך ולכוון בעת שמוציא את הברכה מפי.

להתפלל ברור ומתוך סידור

רבי שלום שבדרון זצ"ל סיפר לי פעם, כי אמר דרשה במקום מסוים, והאריך לדבר בה אודות כונה בתפילה, לאחר הדרשה נגש אליו יהודי וסיפר מעשה:

אדמו"ר צדיק פלוני שמע כיצד יהודי סונט וגוער בחברו: "מדוע אתה אומר 'בה-בה-בה' בתפילה, הרי אין אפשרות להבין מה שאתה מוציא מהפה, וכי ככה מדברים לפני הקב"ה?!"

נגש אליהם הרבי עם למוד זכות: האם אינכם יודעים כי כאשר תינוק בוכה ואומר 'בה-בה' האמא כבר מבינה מה שהוא רוצה, יודעת מיד היכן כואב לו. אם ככה, גם הקב"ה מבין את ה'בה-בה' שלו, ה' מבין מה הוא רוצה... ותפילתו מתקבלת. למוד זכות פורתא.

"אמרתי לו" - סיפר רבי שלום: "אין הכי נמי, כאשר תינוק מסכן שלא יודע לדבר בוכה וקורא: 'בה-בה-בה', ניחא, הכל טוב ויפה, אבל כמה כאב לב יש כאשר אדם מבוגר נגש ואומר: 'בה-בה-בה'. רחמנות... תגיד מה אתה רוצה! וכי אתה תינוק במיטה? אוי ואבוי לכזו אמא שבנה הבוגר אומר 'בה-בה-בה'..."

לקב"ה תדבר כמו בן אדם, תגיד את תיבותיך כמו שצריך, אינך תינוק!

מלבד התיבות, יש גם לב ופנימיות, התפילה עולה לרצון ולקרבת לה' לריח ניחוח. "אדם כי יקריב מכם קרבן לה" אם יש את ה'מכם'.

אומרים בשם הגאון מוילנא - שאמר בדרך רמיזה: "אמר עם הספר ישוב מחשבתו הרעה". כיצד אפשר לסייע לכוונה בתפילה, שלא תצוצנה ותשתחלנה פנימה מחשבות? - תסתכל בספר - בסידור, ובכך תשוב ותעלם מחשבתו הרעה.

געוואלדיג!

(קטעים מתוך הספר 'חי ראובן - ויקרא')

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

זי"ע כי תיבת ויקרא נכתבה בא' זעירא ונחשב הא' כמי שאינו, וכמו שנכתב 'ויקר' מלשון מקרה, וכלומר, ויקרא אל משה, כל מה שאירע וקרה למשה רבינו, הבין ש'וידבר ה' אליו'. שהקב"ה מדבר אליו בזה ולא פלוני עשה לו, ואף הוא לא גרם לעצמו כל רע, אלא הכל בשליחות ובדבר ה' הוא.

פעם נכנס הגאון הצדיק רבי נחום יאס'ער זצ"ל מזקני וחשובי חסידי שטפנשט-באיאן (נולד והתגורר שנים רבות על אדמת רוסיה, לאחר שנים דר בעיה"ק ירושלים) להגה"צ רבי נטע ציינורט זצ"ל בבקרו של יום, היום בבוקר שמעתי 'בת קול' מן השמים, הסובבים חששו שמא אירע משהו לבריאותו... אך ר' נוחם הסביר מיד את כוונתו - קמתי בבוקר ולא מצאתי את מנעלי (אחד מבאי הבית שלא היה כ"כ... הטמנים) וראיתי בזה כמי שנשמע בת קול בביתי ומודיעים לי בזה מן השמים שהוטל עלי תפקיד נכבד - לחפש את הנעליים... לאחר כמה דקות שוב נשמע בת קול בביתי - כי מצאתי את הנעלים, וראיתי בזה הכרזה מן השמים כי מלאתי את התפקיד בשלמותו ונגמרה שליחותי...

(לקט מתוך 'באר הפרשה' - ויקרא- תשע"ח)

משגיח מפני קטנות שווייה. וכל זה שייך אצל בן אדם שיש אצלו הפרש וחילוק בין דבר גדול לדבר קטן. אבל הבורא ב"ה הרי הכל כ'לא' נחשב לפניו, ועכ"ז הוא משגיח על העולם, מעתה, מה חילוק יש בין כל העולם - תבל ויושבי בה לבין חתיכת קש קטנה. דכיוון שהקב"ה אינו בעל תכלית אם כן אין הפרש בין דבר גדול לקטן. דלפי גדולתו גם 'כל העולם' כולו ל'קטן' ייחשב, ועם כל זאת הוא משגיח עליו. א"כ בוודאי הנו משגיח גם על כל פרט שבפרטים. וכאן, לפי"ז ייאמר, כי מי שאינו מאמין שהקב"ה משגיח על חתיכת קש הנ"ל הריהו כמי שנותן ח"ו קצבה לגדולתו יתברך רח"ל. ואם כן, באמת אפיקורס יחשב [כמעשהו כך מעשה רעהו, ונתברר ששניהם זכו כאחד ל'אור' האמונה, בזכות תפילת הרה"ק עליהם] (אמרי קדוש, השגחה פרטית כה).

בפרשתן (א א) 'ויקרא אל משה וידבר ה' אליו', וצ"ב, כי עפ"י דקדוק לשון היה לו לומר 'ויקרא ה' אל משה וידבר אליו', ומדוע איחר מלכתוב תיבת ה' עד אחר וידבר. ומבאר הרה"ק ה'בית אברהם'

מנוחות בסדר יום קבוע ובלתי משתנה, מכל מקום הכל היה מתוך 'ברען' פנימי עצום של אש-קודש שבערה בקרבו תדיר. גם בשנותיו האחרונות, למרות החולשה הגדולה שהיה שרוי בה, כמה נפלא היה להתבונן בלימודו ובתפילותיו, וכל תהלוכותיו, כאשר הכל נעשה מתוך 'חיות' ורעננות, ובזריזות רבה ככל אשר איפשרו לו כוחות הגוף הדלים. 'לקנות מידת הזריזות והקלות והמהירות במעשי השם ברוך הוא', כדברי 'החינוך'.
(מתוך הספר 'מצוות בשמחה' בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

הגדול ובזריזותם כי-רבה הם מצליחים להסתיר את זה, אבל הם עצמם גופם אש, כפשוטו ממש. דבר זה בלט אצל מרן ז"ל שהיה כל הזמן במצב של עומד ומשרת. על פניו היה ניכר תדיר כובד ראש ושהוא טרוד ומעמיק במחשבות כל הזמן, ללא הפוגה ומנוחה אפילו לרגע קטן. כל מעשיו והלימוד שלו היו בזריזות-נעורים ובמרץ-עלומים, ב'חיות' מופלגת, ומעולם לא היו ניכרו עליו סימני עייפות וסממני זקנה. אמנם הוא זכה למתנת שמים מיוחדת, שלא כהתה עינו ולא נס ליחו ולא הלך על משענתו, אבל הוא עצמו, למרות שהתנהג על מי-

בדיוק להיפך, כיון שיש היום מצלמות ואזעקות וכספות משוכללות ביותר, אנשים יותר סומכים עליהם, ולכן הם יעיזו להשאיר בבית דברים שפעם אף אחד לא היה חולם להשאיר, ולכן הפיתוי גדול כל כך. יו אנדרסטנד? אומר לי האמריקאי בהתלהבות, ככל שאנחנו חזקים יותר כך היצר הרע מרדים אותנו יותר, אל תאמין בעצמך עד יום מותך אומרת המשנה באבות. הו הנה תוכל לעצור לי כאן, ולי לא נותר אלא להצטער שהמכונת לא נתקעה בדרך.

לצערנו הוא ניווט את כשרונו הרב להערים על אזעקות ומצלמות וכו'. אני שואל אותו בתמימות על אלו פיתויים הוא מדבר, והוא מסביר לי, כשאני יעבור ליד בית מפואר עם מצלמות ואזעקות, אני מיד יתחיל לתכנן איך לעקוף אותם ולהצליח להכנס אל הבית, דווקא המצלמות והאזעקות הם אלו שנותנות לי את החשק והמרץ לפרוץ אל הבית, אני שואל אותו, הרי גם בתוך הבית יש מצלמות וכספות ומה כבר אנשים משאירים בתוך הבית? היום רוב רכושם של האנשים זה מספרים בבנקים ומניות ונכסים, ומה עוד שרכוש, אנשים פוחדים להשאיר בביתם. עונה לי אותו אסיר, אתה טועה.

או לגרידה בכתבי תורתו כשנוקק למחוק תיבה מסוימת). לימים כשהזכיר רבינו את המאורע והנס, ותוך כדי דיבורו ליטף בחביבות את ה"ארבע כנפות" שלבש, הוסיף והתבטא: "אני כשלעצמי לא הרגשתי אז שום פחד. מעודי כאשר אני מתעטף בציצית ואומר את הפסוקים "מה יקר חסדך אלקים ובני אדם בצל כנפיך יחסיון", אני מרגיש בבירור שאני נכנס עכשיו לחסות בצל כנפיו של הקב"ה, ושום רע לא יאונה לי. גם באותו מאורע התעטפתי בטלית לפני סידור הג"פ כמנהגי תמיד. חסיתי בצל כנפיו של רבנו של עולם - ואיך אפחד?!"

"יתכן, שזכות זו עמדה לי להינצל מן הפיצוץ" הפטיר.

אל חורבת בית הדין, וברוך שמה בנוכחותם את הברכה "שעשה לי נס במקום הזה" בשם ומלכות. באותו מעמד גילו להם אנשי הג"א, כי על המקום בו ישב רבינו צנחה אבן במשקל כחצי טון, ולפי הערכתם הוא נפל מכסאו - כתוצאה מן ההדף של הפיצוץ - שניה אחת לפני שהאבן ירדה על הכסא. כה ניצל. בעקבות דבריהם סיפר אף הוא לבניו, כי בעת נפילתו הציל האולר שהחזיק בכיסו הימני את רגלו ממעיכה מוחלטת. ידית האולר, העשויה משן פיל, נסדקה סדק עמוק מעוצמת המכה, ואילו ברגלו נותרה רק רשימא בעלמא (היה זה אולר יפה שבניו רכשו אי פעם עבורו, והשתמש בו לפרקים לצורך בדיקה "שאלה" בעוף,

המשך מעמוד 25 | הרב בנימין גולד

הצלחה, ופנה כבכל דבר למרן הגרש"ז אויערבך, שאמר לו מיד לעשות כבקשת בנו, ואף המליץ להכניסו לישיבת 'אור ישראל' לפי כישרונותיו ורמתו. הגרש"ז הבין שעכשיו להכניסו בחור לישיבה זה דבר קשה וייתקל בקשיים, אבל הבין שאם הצעד לא יעשה עכשיו - הרי שהבחור יחזור ועולם התורה יפסיד בן עליה. האב לא הרפה, ומיד אמר לי: "הגרש"ז בקש להוסיף, שאם הרב לא מאמין שהוא שלח ובקש אישית, אז הנה הוא מוסר את הטלפון החסוי שלו, ומבקש שהרב יתקשר אליו". רבי שלמה זלמן בקש גם לציין, שאם איני מכירו ואיני יודע מי הוא, שיזכיר לי שהוא בא לנחם בשבעה כשישיתי על אבי ז"ל!"

הייתי מופתע! כל העולם היהודי ידע והכיר בגדלותו העצומה של עמוד ההוראה ר' שלמה זלמן, והנה יש לו צד פשוט שיתכן ואני לא זוכר ומכיר מי הוא?

בימי השבעה על הגרש"ז סיפרתי לבניו את המעשה, וכלם יצאו מגדרם מהתפעלות מענוותנותו היתירה של מרן הגרש"ז זצוק"ל. מדהים עד כמה גדולי ישראל, בתוך גדולתם העצומה, תמיד הכניסו את מידת הענווה כדי שלא תיפגם ח"ו עבודתם השלמה. הם שלבו בהקרבתם לפני ה' את הנפש של "צלם אלוך ממעל", יחד עם האדם "כי מן האדמה לוקחת". זה השלמות בעבודת ה'!!

האנשים, וכך עברו מאות רבות של אנשים להתברך מפיו הקדוש, והיה מברך כל אחד בברכת 'א גוט יום טוב'. אני בעצמי הייתי שם. ראיתי אדם שעבר לברכה, הסטייפלר אמר לו: "כבר היית כאן", מיד שאלו אותו: "האם באמת היית כבר?" והוא אמר: "כן! ניסיתי לקבל ברכה פעם שניה, אבל מרן הסטייפלר הקדוש - בחושך לא רואים כלום, אבל הוא רואה!!". עוצמת קדושתו המפליאה!

בהמשך, כשגמרו כל הקהל העצום לעבור על פניו, פנה אלי הסטייפלר ואמר בפשטות ובתמימות: "כנראה שיש לי את הסוכה הכי גדולה בכל שיכון חזו"א, ולכן באים לכאן כולם!!"

הוא ראה בחושך! הוא ידע הכל!! אבל היה ברור לו ברוב ענוותנותו, שעבד עליה כה הרבה, כי אין סיבה אחרת לכך שכ"כ הרבה אנשים באים דווקא אליו, שאצלו עושים את שמחת בית השואבה!!

סיפר הגאון ר' יגאל רוזן שליט"א ראש ישיבת 'אור ישראל': שנה אחת ביום הראשון של 'זמן אלול', עמדו אב ובנו בפתח הישיבה ובקשו לדבר איתי. כששאלתי לחפצם, אמר לי האב, שהוא רוצה להכניס את בנו לישיבה. כשניסיתי להסביר לו, שעכשיו לא מקבלים בחורים חדשים, וזה נעשה כבר בזמן קיץ במבחני הקבלה, הציג האב את עצמו כרופא השיניים של מרן הגרש"ז אויערבך זצוק"ל, והוסיף: "רבי שלמה זלמן ביקש לומר, שזו בקשה שלו להכניס את הבן לישיבה". התברר כי הבן למד במוסד תיכוני, ונפשו חשקה ללמוד תורה בישיבה קדושה, והאב שלא התלהב מהרעיון ניסה להניאו, אך ללא

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב בנימין גולד, כתבו לי: bdirshu@neto.net.il

המשך מעמוד 22 | הרב ישראל ליוש

אותך מלבד הקב"ה. תבכה, תצעק, תתחנן! וה' הטוב ישמע זעקתך...!"

ספור זה ספר הרה"ג ר' יעקב שכטר שליט"א בדרשה באחת הישיבות. בסוף הדרשה קם אחד הבחורים ואמר: "אני הוא אותו ילד שנולד תשעה חודשים לאחר התפילה בלב המדבר!..."

להבין, שממה! 'אולי הרב מצא כאן איזה קבר של אדם צדיק שאף אדם לא יודע עליו' - הרהר.

"מה נעשה כאן? מה הסגולה?"

"אני הולך" - אמר לו הרב פינקוס - "אשוב בעוד שלוש שעות, בינתיים תוכל לבכות ולזעוק מנהמת לבך, אף אחד לא שומע

להתקשר לתורה מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **מאיר שפרוך שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/2

הרב **אליהו אורנשטיין שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/1

הרב **אפרים סגל שליט"א**
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 1/3/2

הרב **אריה זילברשטיין שליט"א**
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1

הרב **יוסף ברגר שליט"א**
ווארט עם סיפור בראי הפרשה

שלוחה 7

הרב **מרדכי שלמה פריינד שליט"א**
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 1/3/1

הרב **שלמה לוינשטיין שליט"א**
הרצאות ושיעורים מיוחדים על פורים

שלוחה 7/2

הרב **אהרן טוסיג שליט"א**
הרצאות ושיעורים מיוחדים על פורים

שלוחה 7/1

הרב **אברהם פוקס שליט"א**
הפוחת בכל יום - המייל היומי של דרשו

שלוחה 3

הר' **שלום יננס ואברהם פוקס שליט"א**
לקראת שבת מלכתא
סיפורים ופנינים מפרשת השבוע

שלוחה 7

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ האם ה'משקוף' של צורת הפתח צריך להיות מונח על גבי ה'מזוזות'?
- ◆ מדוע נקרא ה'לְחִי' בשם זה?
- ◆ כיצד ניתן להתיר טלטול ברשות היחיד על ידי צביעה בסיד?

מחיצות רשות היחיד

בתוכו על ידי העמדת 'לְחִי' במקום הפרוץ. לחי, הוא חֲפֵץ בגובה עשרה טפחים, אשר נקרא כן על שם השימוש הנפוץ בקֶרֶשׁ - שבשפה הארמית נקרא 'לוּחָא' - לשם התרת המבוי. ואין מידה לעוביו ולרוחבו, ובלבד שלא ינוע ברוח.

- בדומה ללחי, גם 'צורת הפתח', אם 'מזוזותיה' נעות ברוח, הריהי פסולה. ואם עד לגובה עשרה טפחים אינן נעות ברוח, ורק חלקן העליון נע ברוח - תלוי דין צורת הפתח במחלוקת הפוסקים.
- נחלקו הפוסקים בנוגע למיקומו של לחי: יש אומרים שניתן להעמידו אף במרכז הפירצה שבצד הרביעי; ובלבד שלא ייווצר מצב שבו חלקי הפירצה שמשני צידי 'בטלוהו'; ויש אומרים שבכל מקרה אין להעמידו אלא בתוך שלושה טפחים למחיצה הסמוכה אליו, ויש להחמיר כדעה זו.
- בהמשך לאמור: ב'צורת הפתח' - לדעת פוסקים רבים, אין צורך להעמידה בתוך שלושה טפחים למחיצה הסמוכה לה, אף אם נחמיר כן בלחי; ויש חולקים, וראוי להחמיר כדעה זו.
- לדעת הרמ"א, ניתן לעשותו לחי אף בשכבת סיד עבה על גבי קיר המחיצה הסמוכה.
- 'לחי' העומד מאליו - אם קבע ישראל גדול מבעוד יום במחשבתו שישמש כלחי, הריהו כִּשֵׁר. ואם אין לחי אחר במקום, הרי זה כאילו נקבע שישמש כלחי.
- 'לחי' העומד מאליו, אשר רוחבו ארבע אמות או יותר, פסול, כיון ששיעור ארבע אמות הוא אורכו של 'מבוי'; ולכן לא ניכר כי לחי זה משמש כלחי, והריהו נחשב כמחיצת המבוי.
- חֲפֵץ העומד לאיבוד מחמת איסור אכילה או הנאה - 'פְתוּחֵי מִכְתָּבֵי שְׁיֵעוּרִיהוּ'. ואף על פי כן, ניתן לעשות לחי להתרת 'מבוי' מחפץ כזה, וכגון עצי אֲשֵׁרָה האסורים בהנאה ועומדים לשריפה.

- לדעת רוב הפוסקים, שטח המוקף במחיצות משני צדדים מקבילים, ובצד שלישי יש בו לפחות 'לְחִי' (ראה להלן) - נחשב מדאורייתא לרשות היחיד.
- רשות היחיד המוקפת במחיצות משלושה צדדים, ובצד הרביעי פתוחה לגמרי לרשות הרבים או ל'כרמלית', אסור מדרבנן לטלטל חפצים בתוכה לטווח של יותר מארבע אמות. אולם, כדי להתיר את הטלטול ברשות היחיד זו, אין צורך במחיצה של ממש, אלא, פעמים דַּי במחיצה שרוחבה ארבעה טפחים, המכונה 'פֶּס', או בהעמדת שני 'לְחִיִּים' משני צידי הפירצה, ופעמים שיש לתקנה ב'צורת הפתח' (ראה להלן).

מדיני 'צורת הפתח'

- 'צורת הפתח' נחשבת כמחיצה. ומהי צורת הפתח? שני עמודים בגובה עשרה טפחים לפחות, זה לצד זה, שהם 'מזוזות' הפתח; וקֶרֶשׁ, חוט, וכדומה, 'שוכב' על גביהם, שהוא ה'משקוף'. ואם המשקוף אינו נוגע במזוזות, אך בכל מקרה, המשקוף צריך להיות מונח מעל לראשי המזוזות, או מכונן כנגדן במדויק. אך אם הוא מונח שלא כנגדן, ולו בסטייה מועטת - אין זו צורת הפתח.
- שטח המשמש לדיוור, כגון חֲצֵר בֵּית, המוקף בצורות הפתח בלבד - נחשב לרשות היחיד. אולם, לדעת ראשונים רבים, אם רוחבו יותר מעשר אמות - לא ניתן לגודרו בצורת הפתח. וראוי להחמיר.

מדיני ה'לְחִי'

- 'מבוי' שהוא רשות היחיד, המוקף במחיצות משלושה צדדים ופתוח בצד הרביעי, ניתן להתיר טלטול חפצים

גליון 352
שנה ח' תשע"ט

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תורה למשפחת קלייטן על ראשיור לשריתמש בתמונה

סיפורי חז"ל

רבי אלעזר נעשה סבל ועבד בשוק. פעם בא אליו אליהו הנביא בדמות זקן אחד ואמר לו הכן לי בהמות. שאלו רבי אלעזר מה ברצונו להוביל? ענה לו אליהו שיש לו להוביל בגדים למקום כלשהו. הביט בו רבי אלעזר ואמר לאנשים סביבו, לבהמות הוא צריך זקן זה, ביכולתי לקחתו על כתפי ולהובילו עד סוף העולם, ולזקן פנה ושאל האם רצונך לרכוב על כתפי? הסכים הזקן ורבי אלעזר הרכיבו על כתפו, והלך אתו זמן רב, העלהו על הרים והורידו אל בקעות, שדות וקוצים עבר והזקן על כתפו מכביד עליו בכוונה, אמר לו רבי אלעזר, סבא, סבא, אל תכביד עלי, שאם תעשה כך אשליך אותך מעלי. ואחר כך שאלו בעדינות, הרוצה אתה לנח ולנשום מעט אויר צח? הסכים הזקן, הורידו רבי אלעזר, הושיבו והביא לפניו אוכל ושתייה. כשכילה הזקן לאכול, שאל את רבי אלעזר, מדוע אתה כל כך מצטער, למה לך כל העמל הזה, האם לא טוב יותר שתקח את אומנות אביך ותהיה מנהיג וגדול בישראל? השיב לו רבי אלעזר בשאלה היכול אתה ללמוד אתי? כן, ענה לו אליהו ולמד אתו שלוש עשרה שנה, נעשה רבי אלעזר גדול בתורה, ושנה את הספרא. כיון שגמר את הספרא, נעשה חלש כל כך, עד שאפילו את בגדיו עליו לא יכול היה לשאת.

(פסיקתא דר"כ פ"י)

פרשת השבוע

ושאיפת לבו להמשיך להרביץ תורה בישיבה. כשהחליט רבי יוסף דוב לעזוב את משרתו כריש מתיבתא בישיבת וולוז'ין, באו לפניו פרנסי העיר מיינסק ותכנית בפייהם, לייסד ישיבה גדולה לבחורים מצוינים במיינסק, הקהילה מתחייבת לכלכל חמישים תלמידים, ר' יוסף דוב יעמוד בראש הישיבה ושכרו חמש עשרה רובל במקום שמונה הרובל שמקבל בוולוז'ין, השתמט רבי יוסף דב, והפרנסים המשיכו להעלות את הסכום לעשרים רובל. שאל ר' יוסף דב, והתלמידים מאין יבואו? השיב ראש המדברים אין ספק שעשרות מתלמידי בוולוז'ין ינהרו אחרינו, יתר על כן, רק נודיע על יסוד הישיבה בראשות רבינו ובחורים רבים יתדפקו על דלתותיה. ומי ישא בעול כלכלת הישיבה? הוסיף ר' יוסף דב לחקור. תמהו הפרנסים ואמרו, כבר אמרנו לרבינו שעשירי העיר ידאגו לכל ההוצאות. כן, כן, הפסיק ר' יוסף דב, את זה כבר שמעתי, אבל שאלתי היא, מה הם מקורות ההכנסה להוצאה גדולה כזו? מה השאלה, תמהים הגבאים, אנו מכיסנו, כל אחד מנדיבי מיינסק יוסיף רק סכום קטן על תרומתו הקבועה לישיבה בוולוז'ין, והסכום הנדרש בידונו. הוא הדבר אשר חששתי, לא על חשבון עצמכם אתם מתכננים לכלכל את הישיבה החדשה, אלא אך ורק על חשבון הפסקת משלוח התרומות לוולוז'ין, כלומר אתם רוצים להבנות על חשבון וולוז'ין. ידי לא תיכון עמכם.

קרנן לה' מן הבהמה (א' - ב')

מסופר על הרה"ק רבי יהודה צבי מסטערטין זיע"א, שבשנות נעוריו חי בעוני רב, ועם זאת עבד את ה' בשמחה אמיתית כי לא חש שחסר לו משהו בגשמיות. זוג הרבנית החזיקה ליד הבית פרה חולבת והיתה מוכרת את חלבה לשכנים, וכך פרנסה עצמה ובני ביתה בדוחק. למרות עוניו הרב השתדל רבי יהודה צבי לחסוך בכל יום כמה פרוטות, ומדי ערב שבת היה מחלק את כל חסכונו והשבעיים לעניים לצרכי שבת. פעם אירע שלא עלה בידו לחסוך מאומה במשך שבוע שלם, ולא היה לו מה לחלק לעניים, קם הצדיק בחצות ליל ערב שבת קודש, שחט את הפרה החולבת ממנה התפרנסו הוא וביתו, וחילק את בשרה לעניי העיר. עם עלות השחר בערב שבת, השכימה הרבנית וניגשה כדרכה לחלוב את הפרה, והנה שוד ושרב אין זכר לפרה, באה אצל בעלה הצדיק וזעקה בקול בוכים: אוי ואבוי לנו, אבדה הפרה, פרתנו החולבת איננה. הפרה שלנו לא אבדה השיב רבי יהודה צבי בקולו המרגיע לאשתו, אלא עלתה לקרבן לשמים. ובעודו מדבר פתח לפני הרבנית חומש ויקרא והצביע על הכתוב קרבן לה' מן הבהמה.

נפש כי תמעל מעל וחטאה בשגה

מקדשי ה' (ה' - ט"ו)

סיפור נפלא מסופר על הגה"ק רבי יוסף דוב סולובייציק בעל בית הלוי זיע"א, כיצד נוהר בוהירות יתירה מלפגוע בקדשי ה' בישיבת וולוז'ין המעטירה, בוהירותו זו הוא ויתר על משאת חייו

זמני השבת

זמני יציאת שבת
ירושלים: 6:24 ת"א: 6:26 ר"ת: 7:02

זמני כניסת שבת
פרשת ויקרא-זכור

זמני כניסת שבת
ירושלים: 5:11 ת"א: 5:26

זה אתה שאולק'ה?

היה זה בחג הפורים. בין תלמידי החבריא קדישא שישבו סביב שולחן הבעש"ט הקדוש ויע"א, היו גם תלמידי החביב הרה"ק רבי מאיר מרגליות רבה של לבוב ויע"א ובנו הקט שאול שישב על ברכיו, כבן חמש שנים בלבד היה וכבר ניכרו בו כישרונות ברוכים, אך הכישרון הבולט שבו היה ללא ספק כישרון השירה. לפתע בעיצומה של סעודת פורים פנה הרבי אל שאולק'ה הקטן וביקשו שישמח את הציבור בזמרתו כיאה וכראוי לשמחת פורים, פניו של האב סמקן וידיו רטטו בהתרגשות, שאולק'ה, לחש באוזן ילדו: הרבי מבקש שתשיר משהו מיוחד לפורים, הילד הרהר רגע קט הטה את ראשו לאחור, עצם את עיניו ופצח בניגון חדש לא מוכר של "שושנת יעקב", תחילה היה הניגון אטי ורוטט, ומרה חרישית שהלהט אצור בה, ואו החלה החדווה לבקוע, כובשת לבבות ומשתפכת בגלי מתיקות בחלל בית המדרש, קולו הצלול והוך של הילד הלך וגבר ועלה ברגש, הנוכחים היו מוקסמים מהשיר ומניחים לשמחת הניגון להתגבר ולמלא את לבם. הרבי ישב על מקומו עיניו עצמות בדבקות ופניו בוערות, כשסיים את שירתו הנפלאה פקח שאולק'ה את עיניו, הבעש"ט עדיין יושב על מקומו אחוזו שרעפים כעבור רגע פקח את עיניו והביט בשאולק'ה במבט אוהב.

למחרת פורים נכנס רבי מאיר אל הרבי ליטול הימנו ברכת פרידה, הרבי קיבל את פניהם בפנים נוהרות, לפתע הרצינו פניו של הרבי והוא שקע בהרהורים, רגע ארוך הפליג במחשבותיו, ולפתע אמר: שמה תשאיר אצלי את בנך הקטן לימים מספר? התפלא רבי מאיר לפשר הבקשה, אך הרבי המשיך: "השאר אותו כאן ואני אדאג שימשיך בלימודיו כרגיל, ולאחר השבת הקרובה אחזיר אותו אי"ה לבייתך בלבוב." רגע קצר הביט רבי מאיר בילדו כמבקש לרדת לסוף דעתו, הלה הנהן בראשו בחיוב. אז אמר רבי מאיר בשמחה: ילדי יישאר אצלו כרצונו של הרבי עד לאחר שבת קודש. ימות השבוע חלפו במהירות שאולק'ה נשאר אצל הרבי גם בשבת, ושירתו בשולחן שערך הרבי הייתה לעונג רוחני עבור הרבי וקהל החסידים. ביום ראשון הורה הרבי לעגלונו לרתום את הסוסים, וביקש מכמה מתלמידיו להצטרף לנסיעה. הבעש"ט יצא מביתו כשידו אוחזת בידו של שאולק'ה, בחוץ המתינו התלמידים, ללא אומר עלו אל המרכבה והיא יצאה אל מחוץ לעיר מתקדמת במהירות אל מקום לא ידוע. הצדיק ישב מכוונס בעצמו ומפליג בהרהוריו. לאחר נסיעה של כשעה, הגיעו לעיירה לא מוכרת, הסוסים האטו במרוצתם ואלכסיי הבין כי עליו להרפות מהמושכות, ברגע המתאים סימן הרבי לאלכסיי וזה עצר את העגלה. החבורה ירדה והתלמידים פסעו אחרי הרבי שהתקרב לעבר בקתה אלמונית שצרחות מחרישות בקעו ממנה, התלמידים נסוגו ברתיעה מה, אך הרבי המשיך לפסוע בביטחון כשהוא אחוז בכף ידו הקטנה של שאולק'ה, הבעש"ט פתח את דלת בית המרוח ונכנס יחד עם שאולק'ה.

המחזה שנגלה לנגד הבאים היה נורא, עשרות איכרים מדושני בשר התגלגלו על הרצפה מתבוססים בקיאם, אחרים עדיין ישבו ליד השולחנות אוחזים בידיהם בקבוקי י"ש ריקים למחצה, רק מעטים מהנוכחים הפנו מבטם לעבר הבאים והביטו בהם בהשתוממות, תימהונם של אלה גבר כשהבחינו רבי'ן עטור זקן שיבה מעורר כבוד שניגש אל דלפקו של המוזג, הלם בחזקה וצעק בקול תקיף "שקט, הסו! מנסה לגבור על הרעש העצום, האנשים כולם נדהמו והפנו אליו את מבטם, גם השיכורים נשאו לעברו מבט מוזג מבהקים בקולם בצורמניות, עוד רגע והבעל שם טוב החל לדבר אליהם בשפתם,

"איכרים עמלים", קרא בקול, "שמעו הקשיבו, יש עימי כאן ילד קטן שיועד לשיר נפלא, אף פעם לא שמעתם קול ערב כקולו של הילד הזה, הבאתי אותו לכאן כדי לשמח אתכם דעו לכם שהוא יודע לשיר טוב מאוד." דבריו של הרבי רעמו בשקט ששרר, והשיכורים הביטו בסקרנות ברבי ובבני פמלייתו, אז גחן הרבי לעבר שאולק'ה ולחש באוזנו: שיר נא שאולק'ה שוב פעם את השיר הנפלא "שושנת יעקב" אל תפחד, לא יאונה לך כל רע, הביט הילד ברבי בעיניים קרועות לרווחה, כמו מתפלא על הבקשה לשיר את השיר המרטיט והוך שמקומו יפה בבית מדרשו של הרבי בומן הקודש של סעודת פורים ולא בבית הוללים זה, אולם מצותו של הרבי חזקה עליו והוא החל מומר את השיר במתיקות, גם בפעם הזאת שר בלחש ובמתינות, ובהמשך הגביר לאטו את קולו מגביר את הקצב וממלא בצלילים ערבים את חלל בית המרוח. כשסיים שאולק'ה לשיר פרצו כולם במחזאות כפיים רועמות ובצרחות מחרידות הידד, הידד.

הרבי התעורר מדבקותו ונשא עיניו והביט לכל עבר כמחפש מישוה, בסקירה מהירה עבר על כל הנוכחים עד שמצא את אשר חיפש, הוא התקדם לעבר שלושה נערים צעירים שישבו בסמוך לשולחן ואחוזו בידיהם קלפי משחק, השלושה נשאו את עיניהם אל הרבי מביטים בו בכחות חושים כמבעד לערפל סמיך, הרבי אחז בידיהם ומשך אותם בזה אחר זה מכיסאותיהם והעמידם במרכז החדר, "שמעתם כיצד שאולק'ה שר יפה?" צעק עליהם הבעל שם טוב בגערה מעושה, הי זה ענו לעומתו בגיהוקים קולניים מלווים בנענועי ראש נמרצים, שאר השיכורים הביטו בהם מהנהנים בראשיהם ברצינות תהומית. מה שמך? שלא הרבי את אחד הנערים "א אנ אנטון ואתה? זו זור ווראייאק גמגם השני ואני פד פד פדריך גיהק השלישי. הבעל שם טוב נענע בראשו ואמר בכעס מעושה, "שמעו שלושתכם" רעם קולו "הכירו את הילד הקטן ששר לפניכם שמו שאולק'ה, אתם שומעים? שאולק'ה קוראים לו, ילד טוב והגון הוא ואת זה תזכרו תמיד" הדגיש הרבי "אל תעוו לשכוח אותו בשום אופן הבנתם?" כן, גרגרו השלושה בגיהוק קולני ונענעו בראשם בפחד סתום. אחר כך לקח הצדיק את שאולק'ה ויצא עמו מהבית כששלושת התלמידים פוסעים אחריהם תמהים ומחרישים. לשאול את הרבי לא העזו, חזקה על הרבי שיועד הוא את אשר לפניו כוונה נסתרת וטמירה עומדת כאן, ימים יגידו. הרבי עלה על המרכבה ותפס את מקומו כבתחילה, גם התלמידים הצטרפו והמרכבה יצאה בחזרה בדרכה למויבוז. שנים רבות חלפו מאז אותו אירוע מסתורי.

שאולק'ה גדל והיה לאיש סוחר מצליח שנודע בעושרו ובעסקיו הגדולים. היה זה בחודש אדר פעם כשהיה בעוד אחת מנסיעותיו הארוכות לרגל עסקיו, החל נותן דעתו על יום הפורים הקרב, מן הראוי היה שביום זה אשה בביתו ואשמח את רעייתי וילדיי, חשב, הודרו אפוא לסגור כמה עסקאות דחופות ודחה את השאר לימים אחרים, מיהר וארז צרורותיו ופתח בנסיעה לעיר מגוריו לבוב, ימים מספר ארכה לו הדרך, בלבו חש געגועים עזים למשפחתו, הדרך אצה לו וברצותו לקצר את הדרך, הפנה את מרכבתו מדרך המלך אל דרך היער, המרכבה העמיקה לחדור פנימה הסוסים עמלו לפלס את דרכם בינות לעצים, ושאל התרווח במושבו בנחת ושקע במעין תנומה. לפתע התעורר בבעתה והסתכל סביב, מי צעק? היכן אני? הזדקף ממקומו בחרדה, הוא הסתכל סביבו וראה מולו שלושה רעולי פנים וסכינים נוצצות בידם, אחד מהם נהם לעברו: רד מהעגלה מיד, ויד נופפה מולו בסכין מלוטשת, שאול הוטל באחת למציאות המזוויעה, והבין שנלכד בידי ליסטים המשחרים לטרפם, אחד מהשלושה קרב אליו וסכיניו הבהוקת מונפת לעברו, ערך חיפוש קצר בבגדיו ובצרורותיו, והדף אותו בזרוע שרירית, ושאל מצא עצמו מתבוסס בבוץ, השודד כפת את ידיו ורגליו אל גזע אילן חסון.

צישל ונמשל

ממונם של עשירים או זכות זו של עניים

יהודי אחד שנהפך עליו הגלגל ירד לא עלינו מכל נכסיו, התאונן לפני הגה"ק בעל ה"חפץ חיים" זיע"א על קשי גורלו, כי נטל עליו לחיות הוא ואנשי ביתו בעוני ובדחקות. ביקש ה"חפץ חיים" לנחמו וסיפר לו משל זה:

באחת הערים היו שני עשירים לאחד היה חמישים אלף רובל ואילו לשני היה רק עשרים אלף, באו והלשינו עליהם לפני המלכות שזייפו שטרות כסף וחבשו את שניהם בבית האסורים, ושם ישבו זמן רב עד לבירור דינם, אין צריך לומר שבמשך זמן זה נתרששו שניהם ונתמעט הונם, לראובן בעל חמישים האלף לא נשתיירו אלא עשרים אלף ולשמעון בעל עשרים האלף לא נשתיירו אלא אלפים בלבד, שכן בני משפחותיהם פיזרו ממון רב בהשתדלויותיהם לזכותם בדין. משהגיעה שעת המשפט לקחו השניים והעמידו לעצמם סניגורין ידועי שם שיטענו טענותיהם בפני השופטים, ברם שמעון הנ"ל בעל האלפיים היה מכיר את אחד השרים, ונתרצה אותו שר להיות לו גם הוא טוען לזכות בבית הדין. יום אחד בהיותם שניהם בבית הסוהר, פתח שמעון בעל האלפיים ואמר לראובן בעל עשרים האלף, יודע אני שמצבך טוב פי עשרה ממצבי אני, לך נשתיירו עוד עשרים אלף רובל וכשתצא לחופשי תוכל להתחיל עסקיך מחדש, ברם אני שנשתייר לי סכום מועט מה אוכל לעשות? אומר לו ראובן טעות היא בידך, מצבך טוב יותר, אמנם כסף מועט נשאר לך, אבל כנגד זה יש לך שר גדול וחשוב שיטען לזכותך, ובודאי יעלה בידו להוציא כאור משפטך ולהתירך מבית האסורים, ואילו אני מה בצע בעשרים אלף הרובלים שיש לי, בשעה שתקותי לזכות בדין קלושה היא ביותר, שכן הסניגור שלי פחות הוא במעלה הרבה משלך, והשופטים לא ישעו לדבריו, ואם יחייבוני חס וחלילה בדין, תרד ממילא כל שארית הוני לטמיון, ואילו אתה כשתצא לחופשי יהיו לך לפחות אלפיים אלה שנשתיירו לך.

ובכן, הבה נתאר לעצמנו המשיך ה"חפץ חיים" הקדוש ואמר לאותו עני, כשיש ליהודי דין תורה והרמב"ם נתרצה להיות לו טוען בבית הדין, הלא יהיה אותו יהודי רואה עצמו בר מול, וכי קלה זו בעיניכם שיהא הרמב"ם טוען בדין? ברם אף על פי כן לא יוכל להיות סמוך ובטוח שיזכה במשפט, שהרי אפשר שלא ימצא לו כלל צד זכות, וכן יהיה אפילו יעמיד לו טוען גדול שבגדולים אמורא או תנא, או אפילו נביא, שכן יודעים אנו כי אפילו משה רבנו בכבודו ובעצמו לא תמיד עלה בידו ללמד זכות על ישראל. אבל אם הבורא ית' שמו בכבודו ובעצמו כביכול, יטען לזכותו של אדם, כלום יש ספק כלשהו שיזכה אותו אדם בדין, והלא מקרא מלא הוא (תהילים ק"ט) "כי יעמוד לימין אביון להושיע משופטי נפשו" אם הקב"ה בכבודו ובעצמו עומד לימין עני וטוען לזכותו כדי להצילו מידי שופטיו, כלום יש דבר גדול מזה? עתה בוא והגע בעצמך ערכו של מה גדול יותר, ממונם של עשירים או זכות זו של עניים שהוא יתברך עומד לימנים.

רק עכשיו כשהוא כפות וחסר ישע, החל שאול לעכל את אשר אירע, עיניו התרוצצו לכל עבר בבהלה, אך שום ישועה לא נראתה באופק, אחד השודדים ניגש אליו עיניו בורקות באכזריות, "התכוונן למות" סינן בקצרה, "רגעים ספורים נותרו לך לחיות הכן עצמך לקראת הבאות" סיים בגסות.

רועד ורותת, פניו חיוורות ועיניו בולטות מפחד, מצא שאול בנפשו את הכוח להתעשת, והחל נותן דעתו לווידי האחרון, אלה רגעי האחרונים הררה בהשלמה קודרת, דמויותיהם של הוריו האהובים חלפו בזיכרונו בבהירות רבה, דמותה של רעייתו וילדיו, הכול ריצד לנגד עיניו כסרט מהיר. עיניו מלאו דמעות והוא כבר נפרד במחשבתו מכל היקר והאהוב עליו, לפצע עלתה תמונה נוספת לנגד עיניו, בית מרוח כפרי כשהיה ילד קטן יושב על ברכי אביו, ואבא לוחש לו שאולקיה הרבי רוצה שתשיר, הוא רוצה לשמוע כיצד אתה מוזמר תשיר את שושנת יעקב, לרגע פקח שאול את עיניו והתנתק מחוט הרהורי שסחף אותו בעקשנות לימים רחוקים, הוא חזר אל המציאות העגומה, בעצמו לא שם לב לדמעות הרותחות הללו ששטפו לפתע את פניו, הוא הביט בשודדים שישבו סביב המדורה סועדים ומשוחחים ביניהם בשקט מפחיד, ניחא, אמר לעצמו חפצתי להיות בבית, לשמוע את קריאת המגילה ולקיים בהידור את מצוות החג, אך לא כך חפץ הקב"ה, אשלים אפוא עם גזירתו יתברך, אך לפחות אצא ידי חובתי בדבר מה מעין מצוות הפורים, ומה ביכולתי לעשות עכשיו כשאני כפות אל העץ? אשיר לפחות בפעם האחרונה את אותו ניגון של "שושנת יעקב" של הרבי.

החל שאול לשיר בדבקות ואף שניגן את המילים בלחש, הן נשמעו היטב בדממת היער, משום מה לא באה צעקת השתקה מצד השודדים, שאול עצם את עיניו בחזקה הוא לא רצה שמראה הערלים הללו יוציא אותו מרצף דבקותו, קולו הרוטט החל עולה בדבקות, קולו בקע מגרונו וך וזקוק יותר מתמיד, כמו או בימי ילדותו וכמו או ראשו היה מוטה לאחור אך הפעם ידיו היו כפותות ועיניו עצומות בדבקות נוראה, שאול סיים את ניגונו באטיות יתרה משל ניסה להרוויח עוד שניות ספורות של חיים, ואז פקח את עיניו הרטובות ומבעד לדמעות הבחין בשלושת השודדים הללו עמדו בסמוך לו, מביטים בו בהשתאות פיהם פעור בהשתוממות, רגע ארוך עמדו זה לעומת אלה, פתאום לחש אחד מהם: "זה אתה שאולקיה"? אור בהיר הציף פתאום את זיכרונו ברווחה עצומה, הוא פקח עיניו והביט ממושכות בשלושה שעמדו לפניו: "אנטון, זוראייק, פדריק"? החזיר בשאלה, אלו ניגשו אליו במורא, ידיהם רוטטות בהתרגשות ופניהם מעוותות במבוכה, הם התיירו ממנו את החבלים העבותים שכפתו אותו אל העץ ושאול שחרר את ידיו, "הרבין שלך", אמר אחד מהם "אף פעם לא שכחנו אותך, היה זה לפני שלושים שנה ילד אחד שר לפנינו את השיר הזה והרבין אמר לנו שלעולם לא נפגע בו, כה מתוק היה השיר שאי אפשר היה שלא להיזכר בך, בשאולקיה הקטן". באותה השנה רטט קולו של שאול כשפיוס לעצמו ברגש את מילות הברכה בתום קריאת המגילה "שושנת יעקב צהלה ושמחה בראותם יחד תכלת מרדכי תשועתם היית לנצח ותקוותם בכל דור ודור".

צ'ין אדם לחברו

מתן צדקה בסתר כל החיים מסופר על אחד מעשירי הורודנה, שהינו קמצן מופלג, ואולם למרות השמועות, שהלכו אודותיו, החליט הגה"ק רבי נחום מהורודנה זיע"א, בעת שיצא לאסוף כספים לצדקה, להיכנס גם לביתו של אותו עשיר. באיפוא אל בית העשיר, התמהמה שם זמן מה, ויצא החוצה - כפי שסיפרו הבריות - בידיים ריקות. ומאז אותו יום לא הוסיף לבוא אל בית העשיר הזה, בעת שעסק במגביות צדקה.

לימים הלך העשיר הקמצן לעולמו. או אז הגיעה העת להציפו הכל: אנשי ה"חברא קדישא" החליטו להיפרע מהמנוח הקמצן, ואף מבנו, ועל כן סרבו לקבור את הנפטר במרכז בית הקברות, אלא במקום עלוב ומבוזה - בצד, על יד הגדר. כשנודע הדבר לרבי נחום, בא לראשי ה"חברא קדישא" ובפיו בקשות ותחנונים, כי יקברו את העשיר שנפטר במרכז בית הקברות, כיאה לאנשים מכובדים. "והלוא קמצן מופלג היה, וסירב לתת פרוטה לצדקה!" - מחו אנשי ה"חברא קדישא". "מיתתו היא כפרתו", אמר רבי נחום, "אין אנו רשאים ללול בכבודו לאחר מותו". מול תחנוניו של רבי נחום לא יכלו אנשי ה"חברא קדישא" לעמוד, והם הסכימו לקבור את הנפטר במקום שביקש הרב. בעיר הורודנה אף הוא היה קמצן כאביו, ואנשי

הורודנה נתנו ליבם לכך, שרבי נחום מדיר את רגליו תמיד מביתו של האיש. סברו יהודי העיר, כי אביו של העשיר הקמצן פגע בכבודו של רבי נחום, ועל כן הוא מסרב להיכנס אף לבית בנו. לא ארכו הימים ואותו עשיר קמצן, בנו של העשיר הקמצן, הלך גם הוא לעולמו. מיד כשנודע בעיר על פטירתו, נחפו רבי נחום אל אנשי ה"חברא קדישא" וביקש מהם, שלא יעזו ללול בנפטר, ויקברוהו במקום מכובד.

חלפו שנים ורבי נחום מהורודנה נתבקש לישיבה של מעלה. כשפתחו את צוואתו מצאו כתובות המילים הללו: "אם יש מקום בבית הקברות, בסמוך לקבריהם של האב והבן העשירים - קמצנים, אבקש שיקברוני בסמוך אליהם". ובהמשך הסביר רבי נחום את המניע לבקשתו: כשנכנס בפעם הראשונה לביתו של האב העשיר וביקש ממנו כסף לצדקה, השיב לו האיש, כי הוא נותן רק "מתן בסתר", ואם יבטיח לו רבי נחום, כי לא יספר לאיש - מתחייב הוא לתת לו מידי שבוע בשבוע סכום כסף גדול בעבור עניי העיר. ואכן, מאז אותו יום - משך שנים - היה העשיר הזה, ולאחר מותו - בנו, פוגש את רבי נחום במקום סתר בשעת לילה, ושם היה מגיש לו צרור כסף, תרומתו בעבור עניי העיר. "כלום לא אחפוץ להיקבר בסמוך לשני צדיקים כאלה?" - כמו ריחפה באוויר שאלתו של רבי נחום.

תילולא דצדקיא

שבת קודש ט' אדר הרה"ק רבי יוסף יואל היילפרין אב"ד סטעפין (תלמיד הבעש"ט - ב"ר יעקב אהרן) הרה"ק רבי שמואל שמעלקא קליין אב"ד סעליש (צרור החיים - תרל"ה)

יום ראשון י' אדר הרה"ק רבי יוסף ברוך מניישטאט ב"ד קלנימוס קלמן הלוי מקראקא (הגוטער יוד - תרכ"ז) יום שני י"א אדר הרה"ק רבי חיים יוסף דוד אזולאי ב"ר יצחק זרחיה (חיד"א - תקס"ו) הרה"ק רבי אברהם מסאכטשוב ב"ר זאב נחום (אבני נור - תקפ"ג)

יום שלישי י"ב אדר הרה"ק רבי מנחם מענדל ב"ר יצחק אייזיק מוידעטשוב הרה"ק רבי שלמה מסאסוב ב"ר חנוך העניך מאלעסק (תרע"ט) הרה"ק רבי אהרן הורוויץ אב"ד בייטש ב"ר מאיר מדיקוב (תרפ"ו)

יום רביעי י"ג אדר רבינו יהודה ב"ר שמואל החסיד (ספר חסידיים - ד"א תתקע"ה) הרה"ק רבי בצלאל מרגליות אב"ד אוסטראה ב"ר מאיר (בעל מאיר נתיבים - תקפ"א) הגאון רבי משה פיינשטיין ב"ר דוד (תשמ"ו)

יום חמישי י"ד אדר הרה"ק רבי שלום יוסף משפיקוב ב"ר דוד (תר"פ) הרה"ק רבי משה מרדכי ב"ר חיים ישראל מפילוב (תרפ"ט)

יום שישי ט"ו אדר הרה"ק רבי אברהם אבלי אב"ד קאליש ב"ר חיים הלוי (מג"א - תמ"ג) הרה"ק רבי זאב וואלף מויטומיר (אור המאיר - תק"ס) הרה"ק רבי יוסף מפטיסבורג ב"ר ישכר בער (תשכ"ו)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נטיליאל הכהן רבטובין שליט"א מח"ס "גם אני אדון" ו"פרסם יוסף התרים" על המעשים.

מים אחרונים (כ)

א) מים אחרונים חובה מבית ומחוץ, בשבת ובלכת, וצריך לזוהר יותר ממים ראשונים, והעובר על דברי חכמים חייב מיתה (ברכות דף ד' ע"ב). ולפום צערא אגרא (אבות פ"ה מכ"ג). (פלא יועץ, ערך אכילה ושתיה) ב) אם לא נטל מים אחרונים, יתהפך "שלחן" - "לנחש". (יסוד ושורש העבודה, שער ז', פרק ז' בשם האריז"ל) ג) אפילו שלא אכל אלא פת הריבה, צריך לזוהר במים אחרונים. (שם) ד) אחרי הנטילה ישפיל ראשי אצבעותיו למטה, ויאמר, זה חלק אדם רשע וכו', (איוב כ"ז, י"ג). (יסוד ושורש העבודה שם)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

בחסות "דודי קאר"

הסוכן החרדי שלך להשכרת רכב

מכל החברות 052-7655-222

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרִשְׁת וַיִּקְרָא - מִדַּת הַעֲבוּה

"וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו" (ויקרא א, א)

כאילו הוא בדרגתו של בלעם!

לצד גדלותו הנפלאה של משה רבינו, אנו מוצאים את ענוותנותו המופלגת. בשעה שנגלה אליו הקב"ה בסנה היה משה מסתיר פניו "וַיִּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו" (שמות ג, ו).

בבקיעת ים סוף עמד מן הצד. אמר לו הקדוש ברוך הוא: "וְאַתָּה הָרַם אֶת מִטְּךָ... עַל הַיָּם וּבִקְעָהוּ" (שמות יד, טז). בסיני עמד מן הצד. אמר לו הקב"ה: "עֲלֵה אֵלַי ה'" (שמות כד, א). לומר שאם אין אתה עולה, אין אחר עולה.

באוהל מועד עמד לו מן הצד. אמר לו הקב"ה: "עַד מַתִּי אַתָּה מִשְׁפִּיל עֲצֶמְךָ, אִין הַשְּׁעָה מִצְפָּה אֵלַי לך". תדע לך שהוא כן שמכולן לא קרא הדיבור אלא למשה שנאמר "ויקרא אל משה".

מה נואלו אנשים קטנים הרודפים אחר השררה והגאווה, וכמה היא ירודה מדרגתם. כאשר רוצים הם להגדיל ולהבליט את עצמם, הם משיגים את ההיפך כמו שאמר שלמה המלך: "גִּאְוֹת אָדָם תִּשְׁפִּילֵנּוּ" (משלי כט, ג).

זה היה סופו של בלעם הרשע. בראשית דרכו הבליט את עצמו: "נָאִם שִׁמְעֵ אֲמָרִי אֵל וַיִּדַע דַּעַת עֲלֵינוּ" (במדבר כד, טז) ולבסוף ירד ממדרגתו עד שביקר את עצמו: "וַתְּהִי אַחֲרֵיתִי כְּמֹהוּ" (במדבר כג, י) ובתרגום: "כזעירא די בהון" (הקטן מביניהם).

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

זמני לכת

שעה	כניסת לכת	צאת לכת	רבני חס
19:06	18:25	17:12	י-ט
19:03	18:22	17:29	ת"א
19:04	18:23	17:30	ח"ב
19:05	18:24	17:31	ב"ב

מובא במדרש (רבה א, ג): "מה בין נביאי ישראל לנביאי אומות העולם? רבי חמא בר חנינא אמר: 'אין הקדוש ברוך הוא נגלה על אומות העולם אלא בחצי דיבור' כמו שנאמר: "וַיִּקְרָא אֶל בַּלְעָם" (במדבר כג, ד), אבל נביאי ישראל בדיבור שלם, שנאמר "וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה" (ויקרא א, א).

"רבי יששכר דכפר מנדי אמר: כך יהא שכוך, אין לשון 'ויקרא' אלא לשון טומאה, כמו שנאמר: "אֲשֶׁר לֹא יִהְיֶה טְהוֹר מִקְרָה לְלֵלָה" (דברים כג, יא). אבל נביאי ישראל בלשון קדושה, בלשון טהרה, בלשון ברוך, בלשון שמלאכי השרת מקלסין בו לקדוש ברוך הוא, כמו שנאמר: "וַיִּקְרָא אֵלַי ה' וַיִּשְׁמַע" (ישעיהו ו, ג).

ובילקוט שמעוני (הושע פרק י"ב, סימן תקכ"ח) מובא: "מה בין משה רבינו לכל הנביאים? רבי יהודה אומר: 'מתוך אספקלריה אחת, שנאמר "וּמִרְאָה וְלֹא בְחִידֹת" (במדבר יב, ח).

רבנן אמרי: 'כל הנביאים ראו מתוך אספקלריה מלוכלכת, כמו שנאמר "וְאֶגְלֵי חֲזוֹן הִרְבִּיתִי וּבִיד הַנְּבִיאִים אֲדַמָּה" (הושע יב, יא) ומשה ראה מתוך אספקלריה מצוחצחת שנאמר: "וַתִּמְנַת ה' יְבִיט" (במדבר יב, ח).

בעל הטורים בפרשתנו כותב על הפסוק "ויקרא" מדוע א' קטנה? רצה משה לכתוב "ויקר" כדרך שנאמר בבלעם. ומשמעות הדבר כאילו לא ניגלה לו ה' אלא במקרה.

גם כאשר שומע ציווי מפורש יוצא מפי ה' שעליו לכתוב "ויקרא" ולא "ויקר", מצא דרך להמעיס את כבודו וכתב את האות אלף קטנה.

נפלאים הם הדברים. נבואתו הייתה גדולה יותר מכל הנביאים כמבואר, בכל זאת רצה להשפיל עצמו לכתוב באופן שיהיה נראה

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב אברהם גורג' בן דליה אפרת

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן בן אסתר חניית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט סיון בת אסתר עמית בת טובה יוסף בן רחמה נתנאל בן ג'ינה אילן בן ג'יליט אסף בן סופיה דוד עומרי בן יהודית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית יפית בת ג'ינה שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה אילנה בת רחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת טסה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחיתה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה טובה בת אורה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה מישא אסתר בת זהרה שאול בן סילביה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רונית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה זהבה בת שושנה רייזל אליהו בן רחל נעילה בת שרה אליהו בן רחל יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בו גורג'יה ז"ל

רפואה שלמה
לנוריאל בו אסתר

רפואה שלמה
לאיידה חיה בת אסתר
ולילד אלחנן רפאל בן איריס
ולילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה
לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת אברהם גורג'י דן דליה אפרת וב"ב
והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

להצלחת אלי ברוט ומשפחתו

שואל ומשיב בהלכה - פורים

שאלה: ?

מהן המצוות בהן אנו חייבים בפורים?

תשובה: !

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת ציון:

בליל י"ד - בין הגברים ובין הנשים כולם חייבים במקרא מגילה. אישה המטפלת בילדים או חולה ל"ע, חייב בעלה לדאוג לה, שתשמע את המגילה ממנו, אם הוא בקי בקריאת המגילה. בכל מקרה, ראוי ונכון לרב המקום לדאוג לכך, שתהיה לאחר קריאת המגילה לגברים קריאה נפרדת לנשים.

ביום י"ד - בין הגברים ובין הנשים חייבים שוב במקרא מגילה. לאחר מכן ייתן הבעל לחברו או לשכנו משלוח מנות - וכן האישה חייבת במשלוח מנות לחברתה. מעיקר הדין, די במשלוח אחד, שיש בו שני מיני מאכל. אולם, כל המרבה, הרי זה משובח. מעיקר הדין, יכול לצאת ידי חובת משלוח מנות בשני בקבוקי שתייה, אולם המחמיר - תבוא עליו ברכה. אדם ששלח בגדים, ספרים, טבק או כסף - דברים אלו אינם נחשבים כמנות. ואף אם הוא או אשתו אבלים תוך שנה או שלושים או שבעה, חייבים במשלוח מנות.

יש אומרים, כי טעם המצווה הוא הגברת הירעות בין איש לאחיו (ר' שלמה אלקבץ בפירושו על מגילת אסתר), ויש הדורשים את המילים: "משלוח מנות איש לרעהו" - רעהו ולא חברו, דהיינו מי שהוא רע עימך, ואילו להעביר את משלוח המנות ויש האומרים כי הטעם הוא כדי לסייע לעניים, המתביישים לבקש צדקה, כך שיוכלו לקיים את סעודת הפורים מבלי להתבייש - וכן ירגישו חלק מן הכלל ביום החגיגי (תרומת הדשן סימן קי"א).

לאחר מכן יש ליתן "מתנות לאביונים" לשני אביונים. שיעור מתנה, שנותן לאביון הוא כדי סעודה, שיכול לקנות לעצמו (כגון: פיתה פלאפל ושתייה, כ-20 ש"ח לכל אביון). אחד עבורו ואחד עבור אשתו ועבור כל אחד מבניו, שהם מעל גיל י"ג. יש ליתן ביום הפורים את הכסף לעני, או ליתן לגבאי צדקה, שאוסף עבורם ויזכה להם באותו היום.

וכן יש לערוך "סעודת פורים". לכתחילה, יעשה את הסעודה עם לחם ובברכת המזון יזכיר 'על הניסים', ואם שכח - אינו חוזר. ובסעודה זו אף האישה צריכה להשתתף. הגם שיש מצווה לשתות יין ולהתבסס (כיוון שכל הנס היה על ידי יין- ושתי נטרדה במשתה היין ובאה אסתר ונבחרה למלכה במקומה וכן ענין מפלתו של המן היה על ידי היין), מכל מקום, אם מחמת שכרותו עלול לבוא לידי קלות ראש, או זלזול ולו במצווה אחת, מוטב שלא ישתכר.

מקומות, אשר מוקפים חומה מימות יהושע בן-נון: אותן הלכות רק שמקיימן ב-ט"ו אדר!

פורים עת רצון

פעם בסעודת פורים, פנה האדמו"ר מגור זצ"ל, הרב יצחק מאיר אלטר (בעל 'חידושי הרי"ם'), אל חסידיו ואמר להם: "פורים הוא עת רצון, וכל מי שרוצה לבקש משהו יכול לבקש, שהרי כתוב במגילה: 'לְעֵשׂוֹת כְּרָצוֹן אִישׁ וְאִישׁ' (אסתר א, ח), ואומרים חז"ל: שבפורים 'כָּל הַפּוֹשֵׁט יָד נוֹתֵנִים לוֹ'.

הרה"ק רבי אברהם אלימלך פרלוב מקארלין הי"ד פגש פעם בפורים אברך, שהלך בדרך עם בתו הקטנה. שאל הרבי: "לאן פניך מועדות?", השיב הלה, שבתו סובלת ממיחושים שונים, והוא הולך לרופא פלוני, כדי שיבדוק אותה. תמה הרה"ק מקארלין ושאל: "וכי בפורים הולכים לרופא? ה'שתיה' היא 'הרפואה' ביום פורים", ונתן לו משקה כדי לתת לה, ואכן, ברגע שנתן לבתו הקטנה מה'משקה', נעלמו כל מכאוביה והתרפאה.

אנו מבקשים, וממש מפילים תחינה מכם, קוראי העלון לסייע לנו בהחזקת העלון

ותזכו בזכות הנפלאה של החזקת התורה

העלון ב"ה יוצא בכ-6,500 עותקים! אנו נמצאים בחובות מול בית-הדפוס וחייבים את עזרתכם.

עריכת העלון והפצתו נעשית ע"י מתנדבים כך שהתרומה הולכת ישירות אך ורק לבית-הדפוס!

אנא סייעו בעדנו להחזקת העלון! העלון אינו מכיל פרסומות.

זכות המצווה בעז"ה תעמוד לכם אלף המגן בבריאות, הצלחה, נחת מהילדים, שידוכים, זרע בר-קיימא, פרנסה בשפע וכל מילי דמיטב ולהבדיל גם לעילוי נשמה.

ניתן לתת את מחצית השקל לטובת העלון. למעוניינים, נא לפנות לליאור 052-7652084.

כמו כן, ניתן לשלוח צ'ק, לפקודת 'דפוסית' בצרוף קרוס (בית-הדפוס בו אנו מדפיסים) ולשלוח לכתובת למצוינת

למטה או להפקיד ישירות לחשבון- מס' בנק 10 (בנק לאומי). סניף מס' 678. חשבון מס' 02798958

(החשבון ע"ש ליאור עצמון- בהפקדה בבנק לאומי)

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnneEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'

נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26א ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי

בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים- האדמו"ר הרב יוחנן סופר מערלוי זצ"ל

האדמו"ר הרב יוחנן סופר מערלוי זצ"ל הידוע כ'אמרי סופר'- נולד ב-י"ג בטבת ה'תרפ"ג (1923) בערלוי (הונגריה). דור חמישי לחת"ם סופר. בצעירותו למד בישיבת ורפלט שבהונגריה ובישיבת יארמאט. במהלך ימי מלחמת העולם השנייה היה במחנות עבודה שם חיזק יהודים להמשיך בחיי תורה וחסידות על אף הקשיים.

לאחר תום המלחמה הגיע לעיר בודפשט שבהונגריה. בשנת ה'תש"ז (1946) הקים את ישיבת ערלוי עם בחורים שנתורו מקהילת ערלוי כאשר הרב עמד בראשה. בשנת ה'תש"י (1949) עלה לארץ עם קבוצת בחורים שלמדו איתו. התגורר בשכונת קטמון בירושלים ובמשך כ-40 שנה שימש כחבר נשיאות מועצת גדולי התורה של "אגודת ישראל". לתקופה קצרה התמזגו עם ישיבת פרשבורג בירושלים (בראשות הרב עקיבא סופר מח"ס "דעת סופר"), שם שימש כמגיד שיעור.

בשנת ה'תשי"ג (1952) הקים עם אחיו ר' שמואל בנימין את ישיבת אהל שמעון מערלוי (על שם סבו) בשכונת קטמון בירושלים. ייסד בתי כנסת וכוללים בריכוזים חרדיים בארץ ישראל ובח"ל הקרויים על שם אביו, הי"ד סופר, ותלמודי תורה על שם היכתב סופר. בנייני מוסדות בגבעת משה שבירושלים והמכון להוצאת כתבי יד, שהקים ע"ש היחת"ם סופר. מעולם לא הלך לישון כשפרוטה בכיסו. תמיד חילק הכל לצדקה. נפטר ב-י"ג באדר א' תשע"ו (2016). חי כ-93 שנים. ציונו בהר-המנוחות שבירושלים. בנו הגדול רבי משה מונה כאדמו"ר אחרי אביו.

סבא (מצד אביו): האדמו"ר ר' שמעון (רבה של ערלוי, בן היכתב סופר אב"ד פרשבורג).
סבא (מצד אימו): ר' יוסף אשר הלוי פולאק. **אביו:** האדמו"ר ר' משה. **אימו:** מרת טושנא שנפלד. **אשתו:** מרת מרים (בת ר' יעקב פאלל, נכד של אחות החת"ם סופר). **מרבותיו:** אביו, ר' משה. סבו, ר' שמעון. האדמו"ר ר' אהרון רוקח מבעלז, האדמו"ר ר' יעקב יוסף טברסקי מסקווירא, ר' יוסף אשר הלוי פולאק, ר' חיים אהרן דוד דויטש הי"ד (רב העיר באלאשא-יארמוט). **מתלמידיו:** ר' יעקב יוסף זינגר.

ילדיו: האדמו"ר ר' משה (רב קהילת ערלוי בירושלים, חתן ר' משולם יששכר אשכנזי), ר' יעקב (רב קהילת יכתב סופר בביתר עילית, חתן ר' מרדכי דוידוביץ), ר' אברהם שמואל בנימין (ראש ישיבת ערלוי), ר' שמעון (רב בית המדרש יתורת משה בצפת), ר' עקיבא מנחם (רב קהילת ערלוי בבני ברק, חתן ר' בעריש וייס), ר' זלמן ישעיה דוד (רב קהילת ערלוי בבורו פארק, חתן ר' ניישלאס), ר' אהרון (רב קהילת ערלוי באלעד). **מספריו:** **אימרי סופר** **אפריון חתנים** **יומין דחנוכה** **יקינה לשואה**.

הרב יעקב בער רוזמן, המשמש בקודש אומר, שלא בכדי ראינו את המוני התלמידים מתגוללים בבכי בהלוויית רבינו הקדוש. על סערת הנפש יכלו לראות נכוחה, כי התחושה הייתה כשל בניס לאב אוהב, והרבה מעבר לכך. הרבי היה בשבילנו הכול. הרבי, הראש ישיבה, המורה דרך והדוגמא האישית. כל תלמיד בישיבה היה אצלו כבן יחיד.

לפני כשלוש שנים בימי החנוכה, היה נהוג, שכל תלמידי רשת הת"תים דערלוי התכנסו לבית מדרשו לחזות בזיו פניו ולהתברר מפיו הקדוש. בשיאה של המסיבה עברו לפניו כל ילדי החמד.

וקיבלו מידי דבר מתיקה. כיוון שחולשתו כבר גברה עליו, הפצירו בו המשמשים בקודש שיחדל ממנהגו זה ויאציל מברכתו בכלליות על צעירי הצאן. אך הרבי לא ויתר. הוא רצה שיעברו לפניו אחד אחד, בהראותו פנים שוחקות ואוהבות לכל עלם רך. מדובר בכ-900 ילדים בלי עין-הרע! ראינו שהמאמץ כבד עבורו מאוד וסופו של התור המשתרך לא נראה באופק, ולכן הפציר בו בנו ממלא מקומו האדמו"ר שליט"א שיפרוש למנוחה ויברך בכלליות. אך הרבי לא ויתר עד לאחרון התלמידים, דבר שהתמשך לכדי שעתיים ומחצה! בשובו לביתו נענה ואמר לסובביו: "אכן קשה היה עבורי עד מאוד המאמץ המתמשך. אך רציתי להראות דרך למלמדים, שהיחס צריך להיות אל כל ילד וילד באופן אישי, באבהיות ובפרטיות, מתוך כבוד וחביבה, מתוך שימת לב והקדשת מחשבה לצרכים הייחודיים של כל אחד ואחד."

כאשר אחד הבחורים הצטנן ושכב במיטתו, הבחור הופתע לגלות, שבשעה שלוש לפנות בוקר הגיע הצדיק לחדרו. התברר כי רבינו יצא בקור הלילה של חודשי החורף כדי לשאול בשלומו.

הגה"צ ר' שמעון, רב קהילת תורת משה בצפת סיפר על רבינו כי מעולם לא נטל משכורת מהישיבה. הצדיק הסתפק בשכר קטן כיועץ המכון להוצאת כתבי החת"ם וגם זאת לקח רק עד גיל 65. לאחר מכן לא הסכים לקחת, בטענה, שהוא הגיע לגמלאות ואינו יודע אם מותר לו עוד לקחת כסף.

כל הפדיונות שהגיעו אליו לצד פתקאות היה שולח מיד לישיבה. לא אחת כשהתעוררה לו שאלה, היה קורע את הצ'קים שקיבל ומשליכם, וכאשר הגיע התורם, הוציא לו את הצ'ק הקרוע והחזיר לו. גם כשהיה מדובר במזומן, היה רבינו שומר את הכסף, ובהזדמנות הראשונה כשהגיע התורם, הוא החזיר לו את הכסף.

(מעובד מתוך 'שופריה דרבי יוחנן'- המבשר)

כְּחָה שֶׁל תְּפִלָּה

עימו הלך והשתפר גם מצבה של הילדה. המשפחה התמלאה לבטים וספיקות בשל מצב הילדה: **"מה לעשות? האם לנסוע כמתוכנן לניתוח או לבטל את הנסיעה?"** הם פנו אליי, ואני השבתי בזו הלשון: **"הישועה תבוא, כשהילדה תהיה בחוץ לארץ"**.

כיוון שהאם ילדה בזמן ההוא בשעה טובה ומוצלחת, היא הוכרחה להישאר בישראל, ואבי המשפחה בלווית בנו הנשוי התארגנו ונסעו לאירופה עם הילדה החולה ובאמתחתם כל הצילומים, הבדיקות וההמלצות העדכניות של הרופאים לניתוח דחוף.

כשהם הגיעו אל המנתח המפורסם, הוא בדק שוב את הילדה, בחן את הצילומים, הבדיקות וכל יתר המסמכים, והוא הסכים לכל המלצות הרופאים, כי אכן יש צורך לנתח מוקדם ככל האפשר ואף קבע מועד דחוף לכך.

הזמן המיועד הגיע והילדה אושפזה בבית-הרפואה לקראת הניתוח, היא הייתה שרויה בצום לפי ההוראות, שנתן הרופא, ממתנה לבוא הרופא המרדים, שירדים אותה למשך שתיים-עשרה שעות רצופות!

רגע לפני ההרדמה החליט הרופא לפתע, ללא כל הסבר: **"זוהי הרדמה רווית סיכונים, לכן אני מיעץ לערוך שוב צילום לילדה ולבדוק, האם ניתן להרדמה פחות משתיים-עשרה שעות כדי למזער סיכונים מיותרים"**.

הצילום התבצע, וכולם המתינו במתח לתוצאות. את מה שראו שם – איש לא שיער ותיכנן מראש. נס!!!

במקום הגידול המסוכן התגלה כתם קטן בלבד. הרופא לא האמין למראה עיניו. הוא חשב, כי אינו רואה נכון ובדק שוב ושוב את התוצאות. לבסוף ביקש להמתין שבועיים ימים, ואז לערוך לילדה בדיקת סי. טי. נוספת, שתאמת ליתר ביטחון את הפלא הגדול.

שליחי המשפחה באו אליי לספר לי על הישועה הפתאומית ושאלו: **"האם להישאר שם שבועיים נוספים ולבצע את בדיקת הסי. טי. או לחזור לישראל ולבצע כאן את הבדיקה?"** השבתי להם: **"ב"ה, הישועה כבר הייתה. אפשר כבר לחזור לארץ ישראל"**.

כאן בארץ, לאחר שבועיים, שלחו הרופאים את הילדה לבדיקות סי. טי. ונוכחו לדעת, **שלא רק שהגידול הנוראי איננו, גם הכתם הקטן נעלם כלא היה!**

אני בכל פעם מתרגשת מהסיפור הזה מחדש: בואו וראו כמה גדול הוא כוחה של תפילה בכוונה. מכאן אני שולחת תחינה לכל אחד ואחת מישראל: 'אנא, השתדלו להתפלל לפחות פעם ביום תפילה אחת מתוך הסיודור ובכוונה!'

כשעם ישראל שמעו על אותה גזירה נוראה של המן הרשע, כשבדרך הטבע לא היה כל סיכוי להינצל ממנה, שכן אֶחָשְׁרוּשׁ מלך על כל העולם, הבינו, כי רק בורא העולם יכול להושיע, ואכן תפילות רבות עשו את דרכן אליו.

אין ספק, שהתפילות היו מעומק הלב, בבכיות עצומות, שכן כאשר האדם נמצא במצב, שאינו רואה שום יכולת לצאת ממנו, אין ספק, שבאותו הזמן התפילה היוצאת תהיה מעומק הלב ויש בכוחה כדי להגיע עד כסא הכבוד ולשנות את כל איתני הטבע.

להלן סיפור, המעובד מתוך הספר הנפלא **'ברכת דוד'** שהביא את הסיפור מתוך **'שלישי באשמורת'** אותו מספרת הרבנית בת שבע קניבסקי ע"ה, לאחר שהגיעה אליה אישה ובפיה סיפור מצמרר:

"לבתה בת השתיים-עשרה התגלה גידול בגזע המוח ל"ע, הרופאים לאחר התייעצות עם מומחים הגיעו למסקנה, שלא קיים כל סיכוי להבראתה, כיוון שאין אפשרות לנתח בגזע המוח, שהוא מקום רגיש וחשוף לסכנות".

עצובה ובוכיה הגיעה אימה של הילדה החולה לביתי בבקשה למתן עצה טובה. לנוכח המצב העגום שאלתי אותה: **"האם את שומרת שבת?"** האישה השיבה בחיוב. **"האם את מתפללת?"** - **"אין לי זמן"**, אמרה האישה.

"אני מטופלת בילדים קטנים ואיני מוצאת דקות פנויות לתפילה", המשיכה להסביר. ביקשתי, איפוא, ממנה: **"התפללי לפחות פעם אחת ביום. תפילה אחת מן הסיודור בכוונה, מכל הלב ובקדושה"**.

האם קיבלה על עצמה להתפלל בכל יום תפילה אחת מן הסיודור בכוונה ויצאה את ביתי. טרם יציאתה ביקשתי ממנה, שתדווח לי, מה שלום הילדה החולה.

ואכן, בכל מספר ימים הגיע אליי ילד קטן, אחיה של הילדה החולה ודיווח, כי הילדה חשה יותר ויותר טוב ב"ה. פחות מתעלפת וממש ההטבה ניכרת לעין.

גם הרופאים שמעו ממנה, את אשר יעצתי לה ומה שהיא קיבלה על עצמה, והם אכן נוכחו לדעת, כי ב"ה, ישנה התקדמות רפואית ניכרת.

לאור זאת הם קיימו דיון מחודש ובסופו החליטו, כי כעת כבר יש מקום לניתוח ראש, אך התעקשו, שיש לשלוח את הילדה לאחת מארצות אירופה, לבית-רפואה ידוע, בו עבד רופא בינלאומי מפורסם, מומחה לניתוחי ראש, ויש לו הצלחות רבות במצבים מורכבים כעין אלו.

נקבע מועד לניתוח, מועד הנסיעה הלך והתקרב, אך יחד

הרב הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב הרב שבתאי בן אסתר אטון זצ"ל	הרב הרב יחיאל בן יוסף ז"ל	הרב הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל
הרב הרב נחום בן מאיר מורד בן שושנה ז"ל	הרב הרב זלמן בן שושנה רייזל ע"ה	הרב הרב יצחק בן ברוך דב ז"ל	הרב הרב אביבה בת איריון ע"ה
הרב הרב אברהם בן יונה ז"ל	הרב הרב עמירם בן דבורה ז"ל	הרב הרב אביגדור בן ג'ולי ז"ל	הרב הרב יצחק בן חביבה ז"ל
הרב הרב אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	הרב הרב ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	הרב הרב מסעוד בן יקוט ז"ל	הרב הרב אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל
הרב הרב חי זידי בן קלרה ז"ל	הרב הרב דרור יהושע בן ארץ מייחס ז"ל	הרב הרב מזל בת שמעון ז"ל	הרב הרב יוסף בן סעדה ז"ל
הרב הרב יוסף בן סעדה ז"ל	הרב הרב דב בן יצחק ז"ל	הרב הרב יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	הרב הרב אסתר בת נעמי ע"ה
הרב הרב אסתר בת נעמי ע"ה	הרב הרב סוליקה בת עישה ע"ה	הרב הרב רחל רפאת בת השמת ע"ה	הרב הרב אסתר בת נעמי ע"ה
הרב הרב ספירנס תקווה בת נעמה ע"ה	הרב הרב סלים בן פרחת ז"ל	הרב הרב יעקב בן אסתר ז"ל	הרב הרב אסתר בת נעמי ע"ה
הרב הרב מישא אסתר בת זרה ע"ה	הרב הרב לטיף בן פרחת ז"ל	הרב הרב דניאל רפאל בן חגית ז"ל	הרב הרב אסתר בת נעמי ע"ה
הרב הרב אברהם בן דינה ז"ל	הרב הרב יעקב בן סעדה ז"ל	הרב הרב זילפה בת רנדה ע"ה	הרב הרב מישא אסתר בת זרה ע"ה
	הרב הרב אילנה בת נעמה ע"ה	הרב הרב אביבה לוי ע"ה	הרב הרב אברהם בן דינה ז"ל
	הרב הרב עפאת בת השמת ע"ה	הרב הרב כל נשמות עם ישראל	

הרב הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל	הרב הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל
הרב הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	הרב הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל	הרב הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	הרב הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל
הרב הרב מיכל רבה בת שרה ע"ה	הרב הרב שמואל בן רבקה ז"ל	הרב הרב מיכל רבה בת שרה ע"ה	הרב הרב שמואל בן רבקה ז"ל
הרב הרב ע"ה נעמי בת כותן ע"ה	הרב הרב משה בן רוזה ז"ל	הרב הרב ע"ה נעמי בת כותן ע"ה	הרב הרב משה בן רוזה ז"ל
הרב הרב מרים בת בלה ע"ה	הרב הרב אביחי בן אסתר ז"ל	הרב הרב מרים בת בלה ע"ה	הרב הרב אביחי בן אסתר ז"ל
הרב הרב צדיק חכם בן חזלה ז"ל	הרב הרב נעמי בת גורג'יה ע"ה	הרב הרב צדיק חכם בן חזלה ז"ל	הרב הרב נעמי בת גורג'יה ע"ה
הרב הרב ע"ה שני בת אסתר ע"ה	הרב הרב דוד בר חסיה ז"ל	הרב הרב ע"ה שני בת אסתר ע"ה	הרב הרב דוד בר חסיה ז"ל
הרב הרב מסודי בת חביבה ע"ה	הרב הרב רפאל בן אסתר ז"ל	הרב הרב מסודי בת חביבה ע"ה	הרב הרב רפאל בן אסתר ז"ל
הרב הרב יונה בן סעדה ז"ל	הרב הרב שמעון בן שמחה ז"ל	הרב הרב יונה בן סעדה ז"ל	הרב הרב שמעון בן שמחה ז"ל
הרב הרב ברכה בת מרדכי ע"ה	הרב הרב ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל	הרב הרב ברכה בת מרדכי ע"ה	הרב הרב ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל
הרב הרב יעקב בן נעמה ז"ל	הרב הרב אורה בת נעמה ע"ה	הרב הרב יעקב בן נעמה ז"ל	הרב הרב אורה בת נעמה ע"ה
הרב הרב שרה בת מורברי רחל ע"ה	הרב הרב שמעון בן חנה ז"ל	הרב הרב שרה בת מורברי רחל ע"ה	הרב הרב שמעון בן חנה ז"ל
הרב הרב אלון בן סעדה ז"ל	הרב הרב גורג'יה בת נעמה ע"ה	הרב הרב אלון בן סעדה ז"ל	הרב הרב גורג'יה בת נעמה ע"ה

גליזון
באר
הכהנה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

ויקרא - פורים

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת ויקרא - זכור - פורים

- א אשר קרך - הכל בהשגחה ואין 'מקרה' בעולם
- ג מגילת אסתר - לגלות הנהגת ה' מתחת ההסתר
- ז ונהפוך הוא - מתוך הצרה המציא פדות ורווחה
- ח בדבר המלך - נפלאות השגחה פרטית במעשה המגילה
- ט כי הוא אמר ויהי - כל הנעשה בעולם בציווי ה' הוא
- י דבר ממוכן - כפי הכנתו יקבל השפע ויגש לימים בהשגות גבוהות
- יב נפשי בשאלתי - ממעשה דפורים תראה שהתפילה מתקבלת תמיד
- טו פרשת זכור - סגולת שבת זו ובפרט לזש"ק
- טז ויזנב כך כל הנחשלים - בוחו של עמלק לייאש את בני ישראל
- יז תענית אסתר - סגולת היום לקבלת התפילות
- יח ונתנה תוקף - רוממות יום הפורים
- כב בקשתך עוד ותעש - ביום הזה ימלא הקב"ה 'כל' משאלותינו
- כד מקרא מגילה - חסדים מגולים ורחמים ע"י קריאת המגילה
- כז הדר קבלוה - קבלות טובות בעת קריאת המגילה
- כז איש לרעהו - יום שימת אהבה ורעות
- כח אורה זו תורה - חשיבות לימוד התורה בפורים וביותר בין מגילה של לילה לשל יום
- כט במשתה היין מה שאלתך וינתן לך - כי אז נפתחים כל שערי שמים
- לב לא יבושו ולא יכלמו - אף בשהוא 'לא ידע' לא יבייש את חברו

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד

טל: 052-7627127

פרשת ויקרא - זכור - פורים

אשר קרך - הכל בהשגחה ואין 'מקרה' בעולם
 אמרו במדרש (אסת"ר ח ה) על הפסוק (ד ז) 'ויגד לו מרדכי
 את כל אשר קרהו', אמר להתך, לך אמור לה,
 בן בנו של קרהו בא עליכם, הרי הוא הכתיב (דברים כה
 יח) 'אשר קרך'. וביאור הדברים הוא, שכל כוחו של עמלק
 לקרר את בני ישראל, שיחשבו על כל דבר כי אך במקרה
 קרהו ולא בהשגחה מיוחדת בחשבון נפלא מאת אבינו
 רועינו². לכן בינם מרדכי את כל היהודים כדי לחזק

א. ברם, אנו מאמינים בני מאמינים שהכל מאתו יתברך, וכבר אמרו קמאי, דתיבת מקרה שווה לאותיות רק מה'.
 הנה כתיב בפרשתו (א א) 'ויקרא אל משה וידבר ה' אליו, וצ"ב, כי עפ"י דקדוק לשון היה לו לומר 'ויקרא ה'
 אל משה וידבר אליו, ומדוע איחר מלכתוב תיבת ה' עד אחר וידבר. ומבאר הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע כי תיבת
 ויקרא נכתבה בא' זעירא ונחשב הא' כמי שאינו, וכמו שנכתב 'ויקר' מלשון 'מקרה', וכלומר, ויקר אל משה, כל מה
 שאירע וקרה למשה רבינו, הבין שוידבר ה' אליו, שהקב"ה מדבר אליו בזה ולא פלוני עשהו לו, ואף הוא לא גרם
 לעצמו כל רע, אלא הכל בשליחות ובדבר ה' הוא.

ולא רק במאורע גדול יבינו שיד ה' עשתה זאת, אלא גם בעעניינים קטנים וזעירים המתרחשים דבר יום ביומו
 אין האדם משים אל ליבו שהכל נעשה על פי ה', וזהו ויקרא בא' זעירא, להתוודע ולהגלות שאף עניינים 'זעירים'
 ופחותים מיד השי"ת הם וברצונו.

כדברים הללו דייק הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל בלשון הפסוק (בראשית מב לח) שאמר יעקב 'לא ירד בני עמכם
 כי אחיו מת והוא לבדו נשאר וקראהו אסון בדרך', ולכאורה היה צריך לומר 'וקרהו' בלא א', וכלומר ש'יקרה' לו
 אסון, והקושיא תגדל ביותר שאכן מצינו בהמשך כשהרצה יהודה את דברי אביו יעקב לפני ה'משנה למלך' מצרים
 (ה"ה אחיו יוסף) אזי אמר לו 'ולקחתם גם את זה מעם פני וקרהו אסון' בלא א'. אלא ביאורו, כי בני ישראל מאמינים
 שכל 'מקרה' אינו אלא 'קריאה' מן השמים, ועל כן אמר יעקב 'וקראהו' אסון, מלשון קריאה, אמנם 'גוי' אינו בר
 הכי להאמין בדבר, ואינו רואה לנגד עיניו אלא מקרים בעלמא, על כן כשדבר יהודה עם יוסף וסבר שהוא מצרי
 אמר לו 'וקרהו' לשון מקרה.

פעם נענה הגאון הצדיק רבי נחום יאס'ער זצ"ל מזקני וחשובי חסידי שטפנשט-באיאן (נולד והתגורר שנים רבות על
 אדמת רוסיה, ולאחר מכן עלה לעיה"ק ירושלים) להגה"צ רבי נטע ציינווירט זצ"ל בבקרו של יום, היום בבוקר שמעתי 'בת
 קול' מן השמים, הסובבים חששו שמא אירע משהו לבריאותו... אך ר' נחום הסביר מיד את כוונתו - קמתי בבוקר
 ולא מצאתי את מנעלי (אחד מבאי הבית שלא היה כ"כ... הטמינם) וראיתי בזה כמי שנשמע בת קול בביתי ומודיעים לי בזה
 מן השמים שהוטל עלי תפקיד נכבד - לחפש את הנעליים... לאחר כמה דקות שוב נשמע בת קול בביתי - כי
 מצאתי את הנעלים, וראיתי בזה הכרזה מן השמים כי מלאתי אחר התפקיד בשלמות ונגמרה שליחותי...

ב. כתב המהר"ל (אור חדש ד"ה ומאמר אסתר קיים), כי כל ישועתו של אדם באה בשעה שמכיר שמצד עצמו אין לו
 כלום ואין לו על מי להישען אלא על אביו שבשמים, ורק הוא יכול להושיעו ולסמכו. ולכן 'מיחייב איניש לבסומי
 עד דלא ידע', כי במצב שכרות מאבד האדם את כל יכולתו ומרגיש עצמו כ'חסר ישע', שא"א לו בשום אופן להושיע
 את עצמו, אז תהא ישועתו שלימה.

וזה לעומת זה עשה האלוקים - ככל שהאדם מכיר ומרגיש כי הוא 'חסר ישע' באותה מידה תגדל עליו השגחה
 הבורא וישועתו, כע"ז רמז הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל (נפש שמשון, תהלים) בפסוק (תהלים קלא ב) 'אם לא שיויתי
 ודוממתי נפשי כגמול עלי אמו, כגמול עלי נפשי', כי מטבע העולם, שבעוד התינוק קטן תמהר אמו לקראתו על
 כל בכי שיבכה לראות מה אירע עמו ומה צרכיו בזה הרגע, משגדל התינוק מעט, אין אמו בהולה לקראתו אלא
 כשהוא נחבט ומקבל 'מכה' על בשרו. כעבור שנה ושנתיים אין אמו ניגשת אליו אלא כשהוא נופל ונחבט קשה
 יותר... והטעם, כי ככל שהתינוק קטן יותר, יותר הוא תלוי ברחמי וחסדי אמו כי אין בידו לעזור ולהועיל לעצמו
 מבלי עזרת האם, וככל שיגדל התינוק ויתרבה כוחו לסייע לעצמו כך גם תרגיש האם פחות 'אחריות' עליו... כיו"ב
 בדרך משל, הסומך על ה' מתוך הכרה כי 'חסר ישע' הוא בכוחות עצמו, ואינו תולה את תקוותו אלא בבורא העולם
 לבדו, יחיש הקב"ה לישועתו בעגלא ובזמן קריב על צד היותר טוב.

אמונתם בבורא כל עולמים, להורות להם שקליפת עמלק יסודה¹. אלא כל אשר יארע בעולם יש בו סיבה וטעם האומרת שכל הנעשה בעולם אך ב'מקרה' הוא בשקר עליון², ובאמונה זו ימחה זכרו של עמלק.

ביסוד הנ"ל יש שביארו מדוע חייבו חז"ל לבסומי בפוריא, כי כלל ידוע שה'שיכור' אסור לנהוג ברכב (רק היושב לצד המנהיג מותר לשתות אפילו עד שכרות), לכן אנו שותים בפורים להראות שאיננו 'נוהגים' אלא 'מונהגים' בידי שמים, כל הווייתנו ומהותנו בידי ה' נמצאים, ולא לנו הנהגת העולם אפילו בכהוא זה. בימי בחרותנו של הרה"ק הריי"צ מליובאוויטש זי"ע ישב פעם ב'התועדות' שערכו החסידים גם יחד, כעבור כמה שעות נגמר 'משקה', והרי ידוע ש'התועדות' ללא משקה לא שמה התועדות, אלא שמחמת השעה המאוחרת היתה סכנה להלך ברחוב העיר מאימת הגויים, ואף אחד מהמשתתפים לא אבה צאת חוצה, רק הריי"צ שהוא ופחד היו 'תרתי דסתרי' יצא חוצה והחל תר אחר 'משקה'. והנה מרחוק הוא רואה גוי שיכור שרוע על הארץ ולידו בקבוק 'וואדקא' (וודקה), החיש הריי"צ פעמיו, והציע לגוי שימכור לו את הבקבוק, והגוי לא אבה בשופו"א, והגם כשהריי"צ הציע לו עבור הבקבוק סכום 'פי שנים' משויו, ולאחמ"כ גם הציע לו 'ארבעה וחמישה' והרבה יותר מזה, אבל הגוי בשלו - וואדקא קנה ואל תמכור, אפילו בעד סכום של עשרת מונים. סוף דבר שאלו הריי"צ לטעם הדבר, אמר לו השיכור, אפילו אם תתן לי מאה רובל, מה ארוויח מזה, מה יהא בידי- 100 רובל ותנו לא מידי, אבל כשבקבוק זה ברשותי והנני מריק אותו לתוך גופי, הרי כל 'מוסקבה' (עיר הבריה) שלי היא... חזר הריי"צ והכריז, משקה לא הבאתי אבל את ה'רעיון' שבמשקה הבאתי גם הבאתי. והיה הריי"צ חוזר ומספר מעשה זה, והלימוד מזה לעניינו, שמי שיש לו אמונה בהקב"ה הרי 'כל מוסקבה' בידו, ולא דווקא 'מוסקבה'... אלא כל העולם ברשותו, כי שרוי הוא בשמחה וסמוך לבו בטוח בה' שידאג לו לכל צרכיו.

ולא בשמים היא, אלא הדברים שווים לכל נפש, וכמו שאמרו (מכות כד.) 'בא חבקוק והעמידן על אחת צדיק באמונתו יחיה', והכוונה בזה, שאם ידע האדם שהאמונה היא נשמת אפו, וזה כל החיים הרי יתאמץ להשיגנה. עוד לימוד נפלא למד מכאן הגה"צ בעמ"ח 'משקה ישראל' שליט"א כי כל בר ישראל רואה לנגד עיניו במשך כל השנה, את ארור המן או ברוך מרדכי, כלומר שאינו מעמיד את דרך הנהגתו כפי הטוב והנצרך לו, רק לפי 'מה יאמרו הבריות', פלוני יצחק ממני, ואלמוני יגער בי וכו', אבל ביום הפורים 'חייב אינש לבסומי' - ובזה כל מוסקבה שלו ובידו, אינו שם על לב, מה יאמר ראובן ומה יענה שמעון, ומה תהא תגובתו של לוי וכו', וכל העולם כולו בידו הוא, את אשר נכון עשות יעשה, ואת שאינו נכון וראוי לא יעשה, ותפקידנו בימים אלו, להשיאר גם אחר החג והמועד כשכל מוסקבה בידינו, לא להתפעל משום דבר, רק להתנהג ולעשות ככל אשר הננו יודעים בלבנו ומבינים בשכלנו שכך ראוי וכך יאה עשות, ולאידך לא לעשות מה שאינו ראוי לעשות.

ג. כל כוחו של עמלק לדמות לאדם כאילו יש איזו 'מציאות' מלבד הנהגת הבורא (וכן ייאמר בכל העניינים שהיצר מעמיד את האדם בפני נסיון, בירא"ש ובכל ענין) והוא עומד ומדמה לעצמו כי פלוני הזיקו, פלוני משיג גבולו, פלוני לקח מעמו והפסידו, אין לנו אלא עצה אחת - לעמוד בכוח 'נקודת אמת' של אמונה אמיתית ובזה ינתץ וישבר כל בניני דמיונותיו, וכך אמרו לרמז, דכתיב במגילה כראות המן שמרדכי איננו כורע ומשתחוה לו - נענה ואמר (ה יג) 'וכל זה איננו שווה לי', והפליאה ידועה, אכן, המן זה שוטה רשע וגס רוח היה, אך מהי פשר הכרזה זו, וכי באמת 'כל זה' - שגידלו המלך ורוב עושרו עם רוב בניו, איננו שווה בעיניו מחמת שמרדכי אינו משתחוה לכבודו, וביותר יקשה לפי מה שדרשו חז"ל (מגילה טו:) 'מלמד שכל גזיו של אותו רשע חקוקין על לבו ובשעה שרואה את מרדכי יושב בשער המלך אמר כל זה איננו שווה לי', והיינו שבאותה שעה שראה את מרדכי - הצביע על אוצרותיו שהיו חקוקים על ליבו ואמר ש'כל זה' אינו שווה בעיניו... אלא ביאורו במשל ל'ליץ' (ליצן) המשחק לעיני כל הקהל ב'בלון' הנפוח, ומראה לכל העומדים סביבותיו כל מיני שחוק ומשחק בצורות נפלאות שהוא בונה מהבלון, היודעים אתם ממי מפחד הלה חרדה עזה ועצומה - מאדם אחד שיבוא עם מחט קטנה וידקור את ה'בלון', אז יתפוצץ הבלון ויתגלה קלונו ברבים שלא שיחק אלא ב'אוויר' ריק שאין בו ממש.

כך המן - זה היצר לדידן, אינו 'מוכר' אלא דמיונות 'נאדות נפוחים' - משאות שווא ומדוחים, ולכן אמר 'וכל זה איננו שווה לי' - כי בעמידת מרדכי לא יכרע ולא ישתחוה הוא כמחט בלבו של ה'בלון' המגלה שאינו אלא אוויר ודמיון שווא. זוהי עבודתנו בימים הללו מחיית עמלק - לתחוב המחט ולנפץ ה'בלון' של היצר.

ד. יש שאמרו שלכן נפסק לגבי פורים ש'פרוז בן יומו קרוי פרוז' (מגילה יט.), ואילו בשאר יו"ט של גלויות נוהג ה'אורח' הבא מארץ ישראל לחז"ל ולהיפך כמקומו (או"ח תצו ג, ועיי' שועה"ר שם ז-יא), כי בפורים הוא הזמן הראוי

שכל העובר על האדם בחשבון קצוב הוא ולא יתווסף לו אפילו קורטוב של צער אם אינו בחשבון, וכדלהלן.

מגילת אסתר - לגלות הנהגת ה' מתחת ההסתר

בימי הפורים האלה הזמן גרמא להתחזק באמונה בה' כי הוא הבורא והוא המנהיג את כל אשר נעשה, בכל פרט ופרט ממקרי וטבע העולם, ובזה נשתנה הנס של פורים משאר הניסים שנעשו לישראל, כגון יציאת מצרים, ונס החנוכה וכיו"ב, שהם היו מחוץ לדרך הטבע, אך ההצלה בימי הפורים היתה על ידי סיבות שונות וצירופי מקרים בתוך הנהגת הטבע, שלא ראו מתחילה במאורעות הללו כל טובה וחסד, ורק לאחר זמן נגלה לעיני כל שישועתן של ישראל נשמנה בהם, ולכל אחד מהמקרים יש חלק בהצלה הנפלאה.

זוה לימוד לדורות כשאדם 'מצפה לישועתו', לא ישאל 'מה נשתנה' - מדוע גרוע מצבי בפרנסה, בכריאות, בנחת, בזיוגים בזש"ק וכיו"ב, אלא יתחזק ויזכור מעשה דמגילת אסתר איך שניהל הקב"ה את עולמו בחסד וברחמים, והכין מבעוד מועד את הרפואה למכה, וצירף מקרים ממקרים שונים בדרך הטבע להחיש פדות והצלה, ובעין חיבור וצירוף חלקי ה'פאזל' שאחר צירופם נראית תמונת הוד ברוב פאר והדר'. וכך הוא לדורות עולם, שכל אשר יארע עמו בימי חלדו בחשבון נפלא, ומה שסבל לפני כחודש ימים שייך וקשור למה שעבר עליו לפני שבוע, וכולם מקשה אחת מוזקק שבעתים,

ובזה יבואר היטב מה שכתב רבינו שמשון משאנץ (בפירושו לתורת כהנים בחוקתי ג) 'זכור את עשה לך עמלק - שתהא שונה בפוך הלכות מגילה'. וכן הביא בספר שיח שרפי קודש (ה"ג אות ל) שהרה"ק מסאכטשוב זי"ע אמר שחסידי ווארקע נהגו ללמוד כל השנה במסכת מגילה בכדי למחות את עמלק". שכן כל כולה של המגילה חטיבה אחת של השגחה פרטית, וכמו שאמרו משמיה דהגר"א שהרוצה חיוזוק באמונה בכל השנה יעיין במגילת אסתר.

וזכר פירשו בלישנא דגמ' (מגילה ה:) עיניהם של עניים נשואות במקרא מגילה, אין עני אלא בדעת (נדרים מא.), והוא מבולבל ואין אור האמונה מתיישב בקרבו - שעניהם 'נשואות' מלשון נישאות ומתרוממות בקריאת המגילה, שעל ידי קריאת המגילה נשפע עליו בהירות האמונה.

וכמה וכמה הילכתא גיברתא מיסודות האמונה יש ללמוד מתוך מגילת אסתר וכל אותה הפרשה. האמונה בהשגחה פרטית ובשעת ההסתר, וכן חיוזוק האמונה שאין רע יורד מן השמים אלא הצרה עצמה היא המפתח והדרך להביא את הישועה, גם למדנו על תוקף ההשגחה הפרטית בשעה שצרה מתרגשת וזאה על האדם שאז הקב"ה קרוב אליו ביותר, עוד יבואר שאין אדם יכול להרע לשני בלתי אם נגזר עליו מלעילא וכי ה' אמר לו קלל, ואף גם זאת ראינו מתוך הכתובים

להשריש שהכל בחשבון, וגם שהותו של אדם במקום ה'פרזים' אף ליום אחד אינו במקרה ועראי - וכלשון בני אדם 'פלוני נפל בטעות הנה', אלא ליום זה נשלח מן השמים להיות כאן, וכאן מקומו בזו העת לכל דבר וענין. וכמו שאמר הרה"ק האדמוה"ז מסאדיגורא זי"ע שצריך כל אחד להאמין בכל מקום שהוא נמצא ששם היא חיותו, ואילו היה בזה הזמן במקום אחר בטלה חיותו (ביאורות ישראל הובא כן בשם הרה"ק מרוזין זי"ע).

ה. ואגב אורחא, הרה"ק מקאצק זי"ע אמר לחתנו האבני נזר שלימוד נדרים עם ר"ן מיישר את השכל, עפי"ז אמרו שגם זה נחשב כמחיית עמלק המבלבל את המח בריבוי ה'ספקות', וכידוע ש'עמלק' בגימטריא 'ספק' (240), כי זה כל מהותו לטשטש ולבלבל בספקות להחשיך בהירות האמונה, וכמו שמצינו שמיד לאחר שאמרו ברפידים 'היש ה' בקרבנו אם אין' (שמות יז ז) מיד 'ויבוא עמלק', ומחיית עמלק היא כמשריש בעצמו את האמונה התמימה והברורה. ז. הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע היה אומר (ליקוטי הרי"ם מגילת אסתר), וז"ל. כאשר הרגו את ושתי נכנס אחד לבית המדרש וסיפר לפני הלומדים שהרג המלך את ושתי, היו מי שגערו בו 'האק מיר נישט אין קאפ אריין מיט דייע שטותים' (אל תבלבל את ראשי עם שטויותיך) וכן כאשר נלקחה אסתר לבית המלך בוודאי היו מיושבי ביהמ"ד שלא הסכימו לשמוע מדברים אלו, כמו כן לא מצאו שום ענין במעשה דבגתן ותרש באומרם מה לנו ולשטותים (שטויות) הללו, אולם 'בלילה הוא כאשר נדדה שנת המלך' החל להתברר להם כל צירופי המקרים, שהקב"ה ברוב רחמיו הקדים רפואה למכה בנס המלוכב בדרך הטבע, וכבר בשנת שלש למלכו הרעישו המלאכים בשמי מרום שושתי תהרג (כמבואר במגילה יב:), כדי שתבוא אסתר במקומה להציל את בני ישראל מכליה, וגם נסתבב שמרדכי יציל את

וממילא יקבל את הכל באהבה ובשמחה^ח, ובזכות האמונה יזכה לגלות האור שבתוך ההסתר בטבע העולם, ואדרבה בזה הזמן הוא עת מוכשר להתחזק באמונה הבאה מתוך 'ראיית האור' - כאשר האדם

חיי המלך בלא שיקבל תשלום שכר, ורק בספר הזכרונות כתבוהו וממילא לא הספיק המן 'לאמר למלך' לתלות את מרדכי על העץ, כי מיד שאלו המלך 'מה לעשות באיש אשר המלך חפץ ביקרו' ומשם 'תקפו של נס'.

ולא עוד אלא שכל המאורעות שאירעו כל חד וחד בזמנו היה נראה כמי ששורת הדין נותנת שכך יהא, דמה שהרגו את ושתי על אשר הטיחה דברים קשים כגידין ב'מלך' אחשוורוש הרי כן הוא משפט המלכים - שהמורד במלכות אחת דתו להמית, וכן מה שהציל מרדכי את אחשוורוש מבגתן ותרש אין בו כלל חידוש, וכן מה שגידל אחשוורוש את מרדכי - הרי עשה זאת עבור שהציל את חייו מבגתן ותרש סריסי המלך. כללא דמילתא, שכל הנס היה מלובש בטבע, ורק לבסוף ראו איך שהכל היה בחשבון נפלא משמים ממעל.

ומוסיף (שם) החידושי הרי"ם וז"ל. כמו שאז בימי מרדכי ואסתר הייתה תמיהה גדולה שנלקחה אסתר צדקת כזו לבין ערלים, וכל התמיהות, ולמה נתגדל המן כל כך שהכל ישתחו לו, ולמה לא הלך מרדכי ברחוב אחר שלא יזדמן נגדו (נגד המן), ואחר כך נתיישב הכל - שהיה בהשגחה רבה מן השמים. כן יתיישבו כל התמיהות מעתה. עכ"ל.

ח. סיפר הרב זיכערמאן שליט"א רב דקרית ספר שבשנים קודמות שימש כרב בביה"ח מעייני הישועה בב"ב, באחד הימים ביקר הגאון בעל ה'שבט הלוי' זצ"ל בביה"ח - לכבודו נאספו כל עובדי בית החולים יחד עם החולים ומשפחותיהם... בהיותו שם אמר לו הרב זיכערמאן היום נשאלתי שאלה מחולה נואש כבן חמשים שאין בכוחו להזיז אפילו אבר אחד מבלי עזרה מצוות הרופאים - האם יש לו לברך ברכת 'שעשה לי כל צרכי' כי לפי הנראה אין בידו כל צרכו כלל. הרב וואזנער הבין את אשר לפניו ועלה מיד לבקרו בקומה העליונה, בהיכנסו ניסה החולה לעשות תנועה כמי שקם מלפני הדרת כבוד פוסק הדור והיה גונח ושוחק, שוב גנח ושחק... א"ל הרב בהנהגתך הזכרתי מעשה שהייתי עד לה לפני כשמונים שנה כשלקחני מו"ר רבי מאיר שפירא זצ"ל לבקר עמו את החולה שהיה מצבו קשה עד מאד, משנכנס ר"מ החל החולה מאיר פנים ומעמיד פנים שוחקות בכל כוחו שעמד לרשותו, שאלו ר"מ 'לשמחה מה זה עושה', נענה החולה ואמר - מן הדין היה עלי לקום לכבודו של הרב ולכבדו בכל מיני כבוד ויקר, להגיש 'משקה' על השולחן וכיו"ב, אבל הקב"ה מנע בעדי מחמת חוליי שאין בידי להזיז אפילו אבר קל, על כן אעשה ככל שיש בידי עשות והוא השמייכעל (חיוך) - זאת אעשה באופן הכי נעלה שאוכל, כי אם רק זאת יש בידי עשות הרי זה שליחותי ותפקידי בזו העת - לכבד בזה לבדו את הרב... ואם עשיתי כן השלמתי כראוי את שליחותי שנשלחתי מן השמים לתקופה זאת. אף אתה אמר לו הרב וואזנער, שמועה שמעתי כי מע"כ שאל אודות ברכת 'שעשה לי כל צרכי', דע לך, אם תעשה ככל שיש בידך עשות בזו התקופה נחשבים מעשיך יותר מהבריא שכוחו במתניו ועשה פי כמה וכמה, כי בוודאי קיימת שליחותך... וזהו 'כל צרכי' שלך... הלה שמע את דברי הרב, ונכנסה בו רוח חדשה עד שבתוך כמה ימים החל מהלך על רגליו...

ולדין ייאמר, כי לאו דווקא לחולה אנוש, אלא בכל ענין וענין רוחני או גשמי, שרצה לעשות כך וכך בתורה או בתפילה ו'נתקע' באיזה מקום, או רצה להצטרף לעושי מצווה ולא עלתה בידו, הרי ב'שמייכעל' שלו במקום זה קיים בשלימות את שליחותו בזמן זה.

וכבר איתא ב'מאירי' (שבת ל: וז"ל, 'אע"פ שראוי לאדם לעמוד נכנע ושפל רוח, ראוי לו להעמיד עצמו בשמחה לקיים מצוותיו ולמה שיגיעהו מן השלימות, שאין השכינה שורה מתוך עצבות שהעיצבון מטמטם את הלב וסותם שבילי ההכנה, ולא מתוך עצלות - שקידה והתבוננות, אלא מתוך שמחת הלב ליושר המזגים, ואף דרך החכמים היה בשיבתם לפתוח במילי דבדיחותא'.

ט. הנה מפורסם בשם הג"ר ברוך שמעון שניאורסאן זצ"ל (ראש ישיבת טשעבין) לפרש הזמר 'ואשרי כל חוכה לתשלומי כפל מאת כל סוכה שוכן בערפלי' דהנה אמרה תורה שה'גנב' משלם כפל, וה'גזולן' פטור מכפל, וטעם הדבר, כי הגזולן עושה את מעשיו לעין כל לכן משלם רק קרן, ואילו הגנב מסתיר מעשיו מעין הרואים - אף שהקב"ה רואה את הכל - הריהו עושה עין של מעלה כאילו אינו רואה לכן ישלם תשלומי כפל (מכילתא דר"י משפטים פרשה ט"ו), ומכיוון שמידה טובה מרובה ממידת פורענות, אם כן ק"ו שהמכריז ומאמין שעין של מעלה רואה בכל עת ושעה, אף בעת שנראה לו כי הסתיר ה' פניו מהביט עליו - הוא עומד איתן באמונתו שהשגחת הבורא על ברואיו לא פסקה מעולם, אדם זה ישולם שכרו בכפלי כפליים מן השמים.

רואה בעיניו את השגחת ה' וניסיו אינה נחשבת כ'אמונה'.

בשמחה"י, ופירש"י 'ימי ניסים לישראל - פורים ופסח'. ומבאר החת"ם כי הפרש גדול יש בין ניסן לאדר, כי בניסן היה הנס שלא כדרך הטבע - ביציאת מצרים, וקריעת ים סוף. ונס כזה פרסומו גדול יותר לפי שעה, (מכאן לשון החת"ם) ומכל מקום אינו מפורסם השגחת ה'

ובדרך זה איתא ב'דרשות חתם סופר' (ח"א קסב:) לבאר מה שאמרו חז"ל (תענית כט.) משנכנס אדר מרבין

וזה ביאורו ואשרי כל חוכה אשרי החוכה - מצפה לה' בכל זמן ועידן, כי יזכה לתשלומי כפל, מאת כל סוכה - מאת הקב"ה הצופה ומביט ומשגיח על העולם. ומדוע יקבל כפל, כי מאמין הוא שהקב"ה כל סוכה - רואה את הכל, ואפילו כשנראה לו כערפל - בחשכות, יודע הוא שהקב"ה שוכן בערפל הלזה הוא מקבל שכר כפול ממנו יתברך.

עפ"י ביאר הגה"צ ר' אלחנן היילפרין זצ"ל שלכן יש בחג הפורים ב' ימים, שהרי כאמור באותה שעה היתה הסתרה לבני ישראל, והיו יכולים לבוא לידי מחשבה כאילו עין של מעלה אינה רואה, וח"ו 'שכח' ה' את עמו ישראל ומסרם לידי אחשוורוש והמן, ואפ"ה התחזקו באמונה ובתפילה להשי"ת שהוא דואג להם וישיעם, על כן זכו לשכר כפול וקיבלו ב' ימים של יו"ט.

י. ובזה ביאר בספר 'ברית כהונת עולם' (מאמר הסתר אסתיר פ"ז) את דברי הגמרא (מגילה יד.) ויסר המלך את טבעתו אמר רבי אבא בר כהנא גדולה הסרת טבעת יותר ממ"ח נביאים ושבע נביאות שנתנבאו להן לישראל שכולן לא החזירום למוטב ואילו הסרת טבעת החזירתן למוטב, וז"ל. גדולה הסרת הטבעת בהיות הנס מתלבש בעולם הטבע, ואפילו הכי יוסר כיסוי הטבע ויתראה מה שלפנים ממנו, וזה 'מחזיר למוטב' ודאי יותר מבחינת מ"ח נביאים ושבע נביאות שהיתה בחינות הנבואה (שלהם) ממה שלמעלה מן הטבע לגמרי, ע"כ. כי עיקר ה'גדולה' במי שמוצא את הקב"ה בתוככי הטבע ומגלהו בתוך ההעלם שבעולם זה נחשב כמי ש'חזר למוטב'.

יא. הנה אמרו חז"ל (תענית כט.) משנכנס אדר מרבין בשמחה, ולאידך כתוב שם 'משנכנס אב ממעטין בשמחה', ונתבאר בארוכה כיצד יש לקיים את ה'מעטין' בחודש אב, ואילו את ה'מרבין' לא ביארו כיצד ובמה יש לקיים, ושמעתי מאחד מצדיקי הדור שליט"א, דמי שבא להתלמד להיות 'רופא' ילמד בתוך הלימודים כדת מה לעשות באיש אשר בלע מידי הרבה תרופות בפעם אחת, כי הבולע הרבה מהם מסוכן הוא שיובילוהו 'משמגר ועד הר הזיתים'... אבל אם אחד יבלע כמות מרובה של וויטאמינים, אע"פ שהדבר גרוע אבל אינו מסוכן כ"כ, ואין 'הלכה' או 'הוראה' מה לעשות באיש כזה. כיו"ב, כשמורים לנו למעט בשמחה, אזי 'להגדיל' ולהרבות את הטיפול הוא מסוכן, לזה הורו לנו הלכה ברורה באיזה דברים למעט - כגון לא להתחתן ולא לבנות בית, כדי שלא יסתכנו בעצבות יתירה, אבל בענין 'מרבין בשמחה' אפילו אם יעברו יותר מהנצרך, אין זה סכנה להיות מאד בשמחה (ואפילו אם יגיע למצב של שמחה יתירה מן השיעור, שכבר 'עבר את הגבול' ואינו טוב) ואין צורך ל'הלכה ברורה' ו'הוראה' מה לעשות ומה לא לעשות כדי למנוע זאת.

ובאמת ידועה התמיהה, מדוע הא דאמרו חז"ל (שם) 'משנכנס אב ממעטין בשמחה' הובא להלכה בשו"ע (או"ח סי' תקנא ט"א), ואילו 'משנכנס אדר' לא נכתב בשו"ע (רק בדברי הגמרא), וכל כך למה, כדי שלא יוכלו לצאת יד"ח השמחה בלימוד ההלכה בלבד ועל דרך שאמרו (מנחות קי.) 'כל העוסק בתורת... כאילו...' רק יקיימוהו בפועל ממש. בדרך צחות שמעתי, שעל כן נקטו חז"ל בלשונם (תענית כט.) 'כשם שמשנכנס אב ממעטין בשמחה, כך משנכנס אדר מרבין בשמחה', ולמה תלו הא בהא, ועוד, במה מתבאר יותר ריבוי השמחה בחודש אדר על ידי שהשוו אותו למיעוט השמחה בחודש מנחם אב, אך הכוונה, דהנה כאשר יראה אחד את חבירו אוכל בשר שמן בתשעת הימים שבין ר"ח אב לתשעה בו, ומשמח ב'כלי זמר' וכדו', בוודאי יצק עליו בקול רעש גדול שהוא פורץ גדר וישכנו נחש (ראה שו"ע או"ח תקנא ט"א), כי אפילו תינוקות של בית רבן יודעים שבימים אלו נהגו איסור באכילת בשר ולשתות יין, וכיוצא בזה 'משנכנס אדר מרבין בשמחה', שאם יראה את חבירו בפנים נפולות יוכיחו על כך בכל תוקף, וידרוש ממנו להסיר העצבון ולשמוח בשמחה של מצוה.

ויש שביארו על פי מה שכתבו התוס' (מגילה ה: ד"ה ממעטין) לפרש מה דאיתא התם (לגבי תעניות) 'ממעטין' שהכוונה 'שלא יהו ששים כלל', וכתבו ש'אין לפרש ממעטין אבל ששים קצת, דאם כן היה לו לפרש השיעור מה הוא קורא ממעט', ומכך שהגמ' סתמה ולא פירשה את השיעור מוכח שהכוונה היא שממעטים לגמרי, והביא המג"א (או"ח סי'

באר הפרשה - ויקרא - זכור - פורים

בוה אין לו חלק בתורת ה'י. ולכן 'מרכין בשמחה' בזה החודש, כי בשאדם מאמין שהקב"ה עמו (במרוצת ימי חייו) בכל עת זרנע להיטיב עמו, ובכל צעד ושעל אביו רחמו משגיח עליו להיטיב לו, ימלא לבו שמחה וצהלה בגיל זרנן לה'.

זכמה צדיקים התנבאו בסגנון אחד לפרש לשון המשנה (מגילה יז): 'הקורא את המגילה למפרע לא יצא', כי הלומד את המגילה מסופה לתחילתה, כלומר, אחר שבבר ראה את גודל הנס, והרי הוא מתפעל מן המאורעות שהיו בעבר, 'לא יצא' - כי תכלית האמונה שידע גם בזמן ההסתר שהכל לטובה י. וזה נרמו בקריאת המגילה על הסדר דייקא, שעוד בטרם שנראים לעינינו ניסי השי"ת יאמין שהכל לטובה י.

זכך ביאר הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע ב'קדושת לוי' (קדושה ראשונה) שמטעם זה לא נזכר שם שמים במגילה, כי כל הנהגת הבורא היתה מוסתרת ומכוסה, אמנם כאשר יתבונן בכל צירופי (התיבות - והיינו צירופי) המקרים יראה מפי השיטין שיש מנהיג לבריה, והוא

בתמידות על כל פסיעה ופסיעה. אבל בניסי אדר, לא נשתנה דבר מטבעו ולא היה שום פעולת אדם ביניהם, והמתבונן בדברים מתחילת סעודת אחשוורוש עד סוף מעשה המגילה יראה בהשגחה נפלאה ובהנהגת סדרי העולם.

זממשיך החת"ס, שינה הקב"ה מערכת השמים כאשר בן הוא פעולתו עמנו בכל יום ויום, אלא שאין בעל הנס מכיר בניסו... על בן מרכים בו בשמחה - שניכר בו יותר השגחת הבורא הפרטית עלינו. והיינו 'ימי הפורים לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם' (אסתר ט כח) בב' בחינות - א. שיתעורר כל אדם בפורים ויכיר עי"ז נפלאות תמים דעים והשגחתו. והשני בפועל ממש, לא יעברו מתוך היהודים שבכל דור ודור עדיין בן הוא, כי נס זה אינו מעשה שהיה כבר היה, אלא - 'לא יעברו מתוך היהודים' - שעד היום כל הנעשה בעולם ונראה כשבע גרידא, באמת יש בו חשבון נפלא לטובתן של ישראל, וזהו עיקר אמונתנו, כמו"ש הרמב"ן (סוף פר' בא) מי שאינו מאמין

תקנ"א סק"א) דברי התוס' הללו כלפי מה שאמרו משנכנס אב מעטים בשמחה (וכן נפסק במ"ב שם סק"א), ומעתה יש לבאר דברי הגמ' שכשם שמשנכנס אב ממעטים בשמחה לגמרי, כך משנכנס אדר מרבים בשמחה לגמרי, שלא ישייר בקרבו מעט עצבות, אלא כל כולו יהא שרוי בשמחה.

יב. איתא בריש מסכת מגילה (דף ב.) 'מגילה נקראת ביי"א ביי"ב ביי"ג ביי"ד בט"ו, לא פחות ולא יותר', והקשה ה'טורי אבן' (שם) למה הוצרך להוסיף 'לא פחות ולא יותר', הלא כבר מנה את כל הימים שבהם קורין את המגילה, ומכלל הן אתה שומע לאו, שבשאר הימים אין קורין. ובדרך רמז מבאר ב'ברית כהונת עולם' (מאמר הסתר אסתיר פ"א) דהנה ידוע ששם הוי"ה ב"ה העולה בגמטריא כ"ו (26) מורה על רחמים וחסדים מגולים, ואילו השם א-ד-נ-י מורה על הנהגת דין, והוא עולה למניין ס"ה (65). ובאמת אף 'דינים' אלו הינם חסדים ולטובה הם באים, אלא שהם בהסתר.

והנה הגימטריא של י"א י"ב י"ג י"ד ט"ו יחדיו עולים כמנין שם א-ד-נ-י (-65), ואילו שני הימים (יום שלפניהם - י' לחודש, וט"ז לחודש שלאחריהם) עולים יחדיו למנין כ"ו כמספרו של שם הוי"ה. ובא ללמדנו, שסוד קריאת המגילה היא הנהגת העולם בדרך הטבע הנרמזת בשם א-ד-נ-י, ולכן 'לא פחות ולא יותר' - זה השם הוי"ה (וכמו שנתבאר, שי' וט"ז עולים כ"ו), כלומר כי בכל המגילה לא נמצא שם זה המורה על ניסים גלויים - אלא הכל מלוכש במעשים שבטבע, ללמדנו, כי אף בשעה שההנהגה מוסתרת מעין רואים יאמין שהקב"ה מציץ מן החרכים ומשגיח על כל יהודי בחיבה יתירה, ואף אם בשעת מעשה אינו ניכר שהקב"ה בורא ומקדים את הרפואה למכה, מ"מ כן הוא האמת.

יג. הגה"צ רבי נטע ציינווירט זצ"ל היה אומר, שלומר על כל דבר 'גם זו לטובה' הוא קיום מחיית עמלק, שהרי זוהי דרכו של 'המן' לעמוד ולהכריז 'כל זה איננו שווה לי'.

יד. הוסיף ע"ז הרה"ק מאוסטרובצא זי"ע (בית מאיר פורים ה) ביתר שאת, דאמונה לאחר הנס מצויה גם אצל הנכרים בני אומות העולם, וכמו שכתוב (ח יז) 'ורבים מעמי הארץ מתיידיים', ומעלתם של בני ישראל שהם מתחזקים באמונה בחי החיים גם בשעה שהחושך מכסה ארץ וההשגחה נסתרת, ומאמינים שיש אור גדול תחת ההסתר, בשכר האמונה יזכו לישועת ה' כהרף עין.

לברו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים בהשגחה פרטית^{טו}.
מראשית דבר ועד סופו, וכל העובר עלינו באמצעו של דבר מיד ה' הוא.

ונהפוך הוא - מתוך הצרה המציא פדות ורווחה כתב הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (דרשות, ח"א דף לב. ד"ה כתיב) דהנה אמרו חז"ל (נדה לא.) 'אין בעל הנס מכיר בניסו', והיינו כי פעמים רבות יקרה איזה מקרה לכלל או לפרט ואינו מכיר שתחת אלו הדברים נטמן איזה ישועה והצלה, וכן נראה בדברי האגרת הזאת - מגילת אסתר, כי בראשית המגילה אנו מוצאים שממובן זה המן הרשע ייעץ למלך להרוג את ושתי ומלכותה יתן המלך לרעותה הטובה ממנה' (א יט), כשהתכוון שבתו תבוא למלך תחת ושתי (תרגום אסתר ה א), אך בפועל הפך הקב"ה את עצתו ולא די שלא נהנה מהריגת ושתי, אלא דייקא עי"ז עלתה אסתר לגדולה והיא היא שגרמה לו להתלות על העץ. והמבין יבין כי הריגת ושתי היה (נס) בעין 'קריעת ים סוף' אלא שאין בעל הנס מכיר בניסו^{טז}. וכן בגתנא ותרש ביקשו לשלוח יד במלך אחשוורוש אך הקב"ה הפך את רצונם ותלו אותם על העץ, וכל זה כדי שיכתב בספר הזכרונות

ובך פירש הרה"ק הבית אהרן (סז: ד"ה בסעודה של פורים) מה שאמרו (תניינין ה.) 'כל שאינו בהסתר פנים אינו מהם', שכל שאינו מוצא בשעת ההסתר את הפנים של הקב"ה, שאינו מאמין ש'הסתר' זה אינו הסתר אלא מדרכי ההשגחה עליו הרי אינו מכלל ישראל. כי כל ענייניו של יהודי לזכור תמיד הן בשעת הטובה והן להיפך ח"ו שהכל הוא מיד ה'.

וזכר אמרו (עיי' ספר קדמון 'וסף לקח' א א) שהנה שם הוי"ה מרומז ב' פעמים במגילה בראשי תיבות - 'יבוא ה'מלך ו'המן ה'יום (ה ד) ר"ת הוי"ה, וכן יוצא צירוף השם מסופי התיבות - 'כי בלת'ה אלי'ז הרע'ה (ו ז), לרמוז שהן כשנמצא ברום המעלה שרק הוא מוזמן לבוא אל המלך והן כשנמצא בבירא עמיקתא כי בלתה אלי'ז הרעה, תמיד אין זה מכוחו ומחמתו אלא הכל הוא מיד ה' המשגיח עליו בכל עת ובכל שעה, ורמוז יש בדבר, למען תדע כי הקב"ה נמצא בכל דבר וענין

טו. ותתיישב בזה הקושיא הידועה, מדוע נקרא שם היום טוב 'פורים' על שם הפור זה הגורל שהפיל המן בעת צרה ולא על נס ההצלה, והלא כל המועדות נקראים על שם הנס, כגון חג הפסח שנאמר (שמות יב כז) 'ואמרתם זבח פסח הוא לה', אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים, וכן חג הסוכות - 'כי בסוכות הושבתי את בני ישראל' (ויקרא כג א), וכיוצא בו בחנוכה על שחנו מן המלחמה בכ"ה בכסלו, ומה נשתנה בפורים שנקרא על שם הפור, והרבה תירוצים נאמרו בזה. ועל פי האמור יש לומר, שתכלית ומטרת יום הפורים הוא להשריש את האמונה בהשגחה עליונה גם בעת הסתרה כשעדיין חשיכה אופפת אותו ויקבל הכל באהבה, ועל זה מורה ענין 'הגורל' - שמבטל דעתו ומוציא לגמרי את מחשבתו וחשבונותיו, ומשליך יהו רק על השי"ת, ולכן נקרא היום 'פורים' - לפרסם ולגלות כי זהו עיצומו של יום ותכליתו - כי ממנו נקח לעבוד להבין שאין אנו נחשבים אפילו כ'בורג' קטן בכל מערכת הנהגת העולם, רק הכל תלוי ונמצא אך ורק בידי ה', והכל מתנהל ממעל בחשבון טוב ומדוקדק.

טז. עוד מצינו במשנתו של הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (תו"מ בתחילת דבריו על מגילת אסתר), ועיקר הנס הוא שהקדים הקב"ה וברא את הרפואה באותה שעה שחטאו ישראל, כי לא היה עיקר הנס מה ששמע ה' בקול שוועת עמו בני ישראל בשעה שקראו אליו, שהרי 'אפילו תשובת ניוה קיבל, ולמה לא יקבל צעקת ישראל', וגם הנס של 'ונהפוך הוא' לא היה כל כך חוץ לדרך הטבע שהרי המלך אוהב את המלכה, וגם (מגילה טו:) אחשוורוש הפכפך היה, ועל כן אפשר שיאהב היום את המן ולמחר יצווה לתלותו על העץ.

ועיקר הנס הוא שהרג את ושתי כנגד דרך הטבע, שהרי קפ"ו יום עשה משתה כרצון איש ואיש ולא נשתגע, וביום האחרון נשתגע בשיגעון. וגם ושתי המלכה היתה משוגעת שהפריזה בדברים כנגדו... ולא עוד אלא שעל אותה שעה נגזרה הגזירה - על שנהנו מסעודתו של אותו רשע (מגילה יב.), ואעפ"כ ריחם עליהם הקב"ה והקדים וברא את הרפואה באמצע הסעודה והרגו את ושתי, ועי"ז לבשה אסתר מלכות והיה בידה להציל את ישראל מגזירת המן, נמצא שתחילת הישועה היתה כאשר היו ישראל בדיוטא התחתונה ועסוקים בחטא רח"ל, ללמד ש'בנים משחיתים' - אפילו בשעה שמשחיתים בנים חביבים הם לה'.

ואכן הללו בנו את הכסא הנכסף במשך שלש שנים, בגמר עבודתם כשבאו להעבירו להיכל המלך נתברר שא"א להעבירו ממקומו, והוכרחו להשאירו בשושן, וקבע שם המלך את מקום מושבו, ומאז נהפכה שושן להיות הבירה (שהרי המלך יושב בעיר הבירה), והיינו דכתיב 'כשבת המלך אחשוורוש על כסא מלכותו אשר בשושן הבירה בשנת שלוש למלכו', שאז נעשתה שושן לעיר הבירה, ותכלית כל זה, כי 'איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי', ומכיוון שרצו להגדילו בבית המלך - לישב בשער המלך, על כן עברה כל המלוכה לעירו של מרדכי.

המתבונן במעשה זה ישתומם כשעה חדא, וכי מה כל הרעש, ואי משום הכי היה מרדכי יכול לעבור ולהעתיק משכנו אל בירת המדינה, ושם היה 'יושב בשער המלך', אלא ביאורו, שאף את המירחה הזאת רצה הקב"ה למנוע ממרדכי, לכן סיבב שיתאווה אחשוורוש לבנות לעצמו כסא מלכות כשל שלמה המלך, ולא ימצאו מומחים לכך אלא בעיר שושן, ויוכרח לבנות שם את הכסא, באופן שלבסוף יתגלה שא"א להעביר כסא גדול כזה ממקום למקום, וממילא תיהפך 'שושן' להיות 'שושן הבירה'. וכל זה כדי שלא יצטרך יהודי אחד לנדוד מעיר לעיר ולהיטלטל בדרכים, ומכאן נלמד שכל העולם הזה נברא עבור כלל ישראל, וכל הנהגת העולם היא בחשבון מפורט ומדוקדק להפליא, והכל כדי להיטיב לבני ישראל באחריתם, מכאן ילמד כל איש שהוכרח לנדוד ממקום למקום, לא יזעף לבו כי בוודאי 'חשבון' גדול יש בזה בשמים, בוא וראה כמה סיבב הקב"ה למנוע מנדידת הדרך של מרדכי..."

שמרדכי הציל את המלך ובבוא העת יבוא על שכרו יחד עם השפלת המן, כמו כן 'בלילה ההוא' בהגיע המן הרשע לדבר עם המלך בענין העין אשר הכין למרדכי הצדיק, ורצה להבוות את מרדכי בעיני המלך ולשלוח יד בו, דייקא בעת ההיא פעל א-ל להרים קרנות צדיק ולגדוע קרני רשעים - שהוכרח המן להרכיב את מרדכי ברחוב העיר, ולא עוד אלא דייקא בשעה שגאוותו של המן עלתה לשחקים והתפאר לאמר 'וגם למחר אני קרוי עם המלך' (ו יב) לישב עמו בסעודתו, אז נהפך הכל, ומשם הלך אל מיתתו. כך גם גזירתו הרעה שבכל מדינה ומדינה ובכל עיר ועיר תינתן דת להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים נתבטלה ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם (אסתר ט א).

בדבר המלך - נפלאות השגחה פרטית במעשה המגילה

הנה כתיב בראשית המגילה (א ב-ג) 'כשבת המלך אחשוורוש על כסא מלכותו אשר בשושן הבירה, בשנת שלוש למלכו עשה משתה, ומביא הגר"א מווילנא זי"ע (בפירושו על המגילה פ"א ב) את דברי ה'תרגום שני', ששלמה המלך ע"ה היה לו כסא מלכות מעין כסא של מעלה, וכאשר ישבו עליו פרעה ונבוכדנצר ניוקו ונענשו [ומשום הכי נקרא 'פרעה נכה', כי בעלותו על הכסא הכישו צורת האריה שהיה חרוט על הכסא, ומוה נעשה צולע ברגלו], ובעלות אחשוורוש על כס הממלכה התאוה לישוב על כסא כזה, אלא שפחד אחזו לישוב על אותו הכסא שהווקו בו קודמיו, מה עשה, חיפש 'אומנים' שיבנו לו כסא אחר כמוהו ורק בעיר שושן נמצאו אומנים ראויים למלאכה קשה כזו,

וללמדנו, שניתן 'להתהפך' ברגעא חדא ולהתקרב אל השי"ת מתוך המצב השפל ששקוע בו, ואז יראה כיצד היתה מוכנה ישועתו גם כשהיה בדיוטא התחתונה. ובכך יש לפרש בלשון הכתוב (ד טו) 'ובכן אבוא אל המלך אשר לא כדת', שאם 'אבוא אל המלך' יתברר תוקף הנס אשר היה מוכן ומזומן בשעה שהיתה ההנהגה 'אשר לא כדת'. יז. וידוע מה שכתב הרמב"ם (בהקדמה לפירוש המשניות) שיתכן שיכניס הקב"ה בלב אחד לבנות ארמון כליל היופי 'ואפשר שיהיה הארמון ההוא מזומן לאיש חסיד, יבוא באחרית הימים ויחסה יום אחד בצל קיר מן הקירות ההם, ויהיה לו סבה להינצל ממות', והרי שכבר כמה וכמה שנים מקודם הגין לו הקב"ה את דרך הישועה והסיבה להצילו לחיים.

יח. איתא בגמ' (מגילה טו:) מה ראתה אסתר שזימנה את המן וכו', רבי שמעון בן מנסיא אומר אולי ירגיש המקום ויעשה לנו נס, ופירש רש"י, ירגיש שאני צריכה להחניף רשע זה ולזלזל בכבודי. ולכאורה תימה רבתי היא, שלא מצאה זכות לעורר רחמים לביטול הגזירה ולעשות נס אלא ב'טענה' זו שהיא צריכה להחניף לרשע ולזלזל בכבודה, ואם אכן אין שום זכות ח"ו מה יתן ומה יוסיף הדבר הקטן הלזה. אלא כי הקב"ה א-ל אמונה הוא ואין עול כי כל דרכיו משפט, ואין נותנים לאדם צער אלא לפי חשבון מדוקדק כחוט השערה, וכפי מה שנקצב עליו, על כן

המן, מכל מקום לא היה בזה כלל השפלה להמן, אבל, מסבב כל הסיבות סיבב שהמן יגיע לחצר המלך 'בעתו ובזמנו' ממש, ומשם יפול מאיגרא רמא לבירא עמיקתא, ומאז התחילה קרן ישראל להתרומם.

מוסיף בה ה'מלבי"ם' (ב כג ע"ש) שהרי מדרך המלכות לשלם מיד שכר טוב 'כיד המלך' למי שיציל את המלך ממיתה לחיים, ואילו כאן 'לא נעשה עמו דבר' (ורק נכתב בספר הזכרונות), ואיך יתכן כדבר הזה, וכאן ב'השגחה פרטית' נשתמר שכרו לעת צרה להציל אותו ואת כל בני ישראל - ריווח והצלה ליהודים^ט, ואילו היה משלם לו כגמולו בשעת מעשה, לא היה עוזר לו בעת צרה^ז.

כי הוא אמר ויהי - כל הנעשה בעולם בציווי ה' הוא לעולם ידע אדם שאין דבר הנעשה בידי בשר ודם - אף אם נראה כי פלוני עשאו ופלוני הרע לו, באמת מיד ה' הוא כי הוא עשה עושה ויעשה לכל המעשים. וכך כתב המהר"ל (אור חדש אסתר) על דרשת חז"ל (מגילה יא.) 'הוא אחשוורוש - הוא ברשעותו מתחילתו ועד סופו'. ולכאורה צריך ביאור, הרי מצינו שהרבה

עוד מצינו ענין 'השגחה פרטית', כדכתיב (בפרק ו) 'בלילה ההוא נדרה שנת המלך, ויאמר להביא את ספר הזכרונות... ויאמר המלך מה נעשה יקר וגדולה למרדכי על זה... ויאמר המלך מי בחצר, ובאותו רגע - והמן בא לחצר בית המלך, ויאמר המלך יבוא - ויבוא המן, ויאמר לו המלך 'מה לעשות באיש אשר המלך חפץ ביקרו', והשיב מה שהשיב, ומכאן תוקפו של נס ואתחלתא דגאולה. ועתה נחזה - שאם היה המן מקדים לבוא אפילו בכמה רגעים קודם לכן, היה שומע מבעד לחלון את שאלת המלך 'מה נעשה יקר וגדולה למרדכי על זה', ופשיטא שלא היה עונה למלך - 'יביאו לבוש מלכות וכו'', שהרי היה מבין שכוונת אחשוורוש היא לייקר ולכבד את מרדכי שונאו. לאידך, אם היה המן מאחר לבוא אפי' בכמה רגעים [ובפרט שממדת דרך ארץ אין לבוא אל המלך באישון לילה, אלא ששנאתו את מרדכי קלקלה את השוורת], לא היה עומד בחצר בשעה ששאל אחשוורוש 'מי בחצר', אזי מסתברא שהיו קוראים לאחד העבדים שהיו שם באותה השעה, והיה המלך שואלו 'מה לעשות באיש וכו'', והיה עבר זה עונה לפי השגותיו - להעניק לו שדה במתנה וכיוצא בו, ואף את"ל שהיה משיב כעצת

אמרה אסתר, שמא צער זה שאני זקוקה להחניף להמן ולזלזל בכבודי אינו בחשבון הגזירה, וממילא לא תוכל הגזירה להתקיים, ואף אם שורת הדין ח"ו להשמיד להרוג ולאבד, אך כן הוא הנהגת המקום ב"ה שלא להוסיף אפילו קורטוב של צער יותר מכפי הנגזר מלעילא.

יט. והיינו שהקב"ה הכין את הישועה בחשבון מדוקדק ולא הקדים את המאוחר ולא איחר את המוקדם אפילו ברגע כמימרא. ומכאן לימוד נפלא לכל בר ישראל, בל יתאונן לאמר, כבר שפכתי כ"כ הרבה תפילות על ענין פלוני, כ"כ הרבה מעשים טובים הרבתי, ועדיין לא נראית קצה ישועתי לבוא, מדוע אינני רואה כל תוצאה טובה מהתפילות והסגולות וכו"ו, כי אדרבה הקב"ה סופרן ומצניען לעת זמן הנכון, יבוא יום ותראה כמה נתרבית הטובה הבאה עליך בעד המתנה זו...

כ. מעשה באחד מגדולי תלמידי מרן הבעש"ט הק' זי"ע שעקצו פרעוש באמצע שנתו, וכאשר הרגיש בצער העקיצה קפץ בבהלה ממיטתו והקערה שהכין סמוך למיטתו לנטילת ידים נהפכה על פיה, ורוב המים נשפכו על הארץ, מיד נטל ידיו עם שארית המים שנשארו בתוך הכד, ויצא ממיטתו לבדוק מה קרה, והבחין שהיו גחלים לוחשות סמוך לבגדיו, ואלמלא היו המים נשפכים ומכבים את הגחלים היתה האש אוחזת בהם ומכלה את כל הבית, ובלבו הודה להקב"ה על הנס שעשה עמו, ויהי כאשר חזר למיטתו הבחין שקורות הבית שעל גבי מיטתו נפלו ונס גדול הוא שהייתה המיטה ריקה. עתה הודה להקב"ה על שני הניסים שגמל עמו הקב"ה בזה אחר זה. למחר סיפר לרבו הבעש"ט על שני הניסים שאירעו עמו, נענה הבעש"ט ואמר 'זכית לכך בגלל האמונה, כי מי שחי באמונה בהקב"ה, ויודע שאין שום דבר המתרחש מאליו, ואף כל הטבע בהשגחה פרטית הוא, אזי זוכה שמראים לו שכל המעשים המתרחשים עמו הם ניסים מן השמים', ולדידן ייאמר, אף מתוך השינה - כשאין מצבו שפיר עליו, ואינו רואה כי אם פרעוש (או 'אדם' הדומה לו) שעוקצו, מים שנשפכו וקורות ביתו שנפלו, יתחזק להאמין בהשגחת הבורא שהכל בחשבון מדוקדק, ויבטח בהשי"ת שרק הוא יתברך מסבב כל הסיבות, ויש טעם מיוחד וחשבון מפורט לכל דבר ומקרה המתרחשים בעולם.

ב'רמז' קאי על 'מלכו של עולם'. אלא אדרבה, פשוטו של 'המלך' היינו מלכו של עולם, הוא עשה את כל הנכתב במגילה - שאחשוורוש פעל מה שנגזר עליו ממלכו של עולם - שהיה נראה כמי שעושה איזה דבר ובאמת אף 'מעשיו' של אחשוורוש בדבר ה' נעשו.

כדבר ממוכן - כפי הכנתו יקבל השפע ויגש לימים בהשגות גבוהות

בתיב במגילה (א כא) 'ויעש המלך כדבר ממוכן', איתא מהרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע (ב"א סט. ד"ה ויעש המלך) ע"פ מה שידוע דכל מקום שזכר במגילה המלך הכוונה הפנימית היא למלך מלכי המלכים הקב"ה, וזהו פירוש 'ויעש המלך' שהקב"ה נותן לאדם ליהנות ולקבל מן ה'ו"ט (וכן מכל מצווה) 'כדבר ממוכן', היינו כפי מה שהוא מכין את עצמו בטרם יבוא היום טוב^כ.

טובות עשה אחשוורוש לאסתר ומרדכי ולישראל, ונראה כאילו רק מתחילה היה רע אבל לבסוף נעשה טוב, ומדוע אמרו 'ברשעותו' מתחילה ועד סוף. אלא ביאורו, כי אכן, מצד עצמו היה רשע מתחילה ועד סוף, וכל מעשיו - הן הרעים מתחילה והן הטובים שלבסוף, מאת ה' היו - הקב"ה גור את הגזירה והוא עצמו ביטלה, ולא מצד אחשוורוש כלל, (ומסיים בזה"ל) ודבר זה בא להזכיר בתחילת המגילה^{כא} - להודיע, כי כל הנעשה במגילה מבאן ואילך היה מן השי"ת^{כב}.

ובזה ביאר המהר"ל (אור חדש בהקדמה), מה שאמרו חז"ל (מגילה טו:) ש'המלך' האמור במגילה הכוונה ל'מלכו של עולם' (ותמוה מדוע רמזו שם 'מלכו של עולם' ברשע כמותו ולא במרדכי. אלא, כי אדרבה בא לומר) שלא תמעה לומר שלפי פשוטו מדבר 'המלך' באחשוורוש, ורק

כא. וזהו שאמרו (אור"ח תרצ"א ס"א) 'מגילה צריכה שרטוט', כלומר, לשרטט ולהעמיק בלב את ה'נקודה' העיקרית שהכל בידי שמים, וכבר דרשו דורשי רשומות כי 'נקודה' ר"ת 'זויל נאר דו קענסט העלפן' (כי רק אתה יכול לעזור)...

כב. ובזה מבארים את ענין שינוי המלבושים בפורים - שנראה לו זה האיש כראובן ובאמת אינו אלא שמעון, להורות כי כל הנעשה בעולם נראה לו שנעשה על ידי פלוני, ובסיבה פלונית, אך באמת הכל מאת נורא עלילות, שהקב"ה מסבב הכל כרצונו להביא לידי התכלית הנרצית לפניו.

וזהו ענין 'לבסומי עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי', שבכל השנה נדמה לאדם שיש לו שונא המציק לו, והוא 'ארור המן' הפרטי, לאידך גיסא פלוני המיטיב לו הוא 'ברוך מרדכי' שלו. ובפורים צריך להגיע למצב שלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי - שלו, כי אין כאן לא שונא ולא אוהב, אלא בין הטובות ובין הרעות כולם מאת הבורא ית"ש המסתתר תחת זה ה'המן' וה'מרדכי' להרע או להיטיב לו.

מכאן תבין את דבר המעשה, להרה"ק השרף רבי יחיאל מאיר מגאסטינין זי"ע היה מאן דהו שהיה רודפו עד חרמה, ומיצר ומציק לו במאד מאד, לימים חלה היהודי ונפל למשכב, מיד החל השרף לשפוך תפילות בעושר לרפואת ההוא גברא, ואף התענה תעניות לזכותו, ויראו כל העם ויתמהו מאד, בשלמא מה שהרבי שומע חרפתו ואינו משיב נוחא, אבל מדוע יקרע שערי שמים בעדו, ענה להם, לא זה האיש 'רודף' אותי - אלא הוא שליח מן השמים העושה שליחותו, אם ימות זה יעמוד אחר במקומו, ומי יודע מי יהא הרודף החדש ומה יהיו מעשיו, נוחא לי שיישאר זה רודפי אחר שכבר מכירו אני ואת תחבולותיו...

כג. וכבר אמר הגר"א זי"ע לפרש הפסוק (ישעיה ו ב) 'יחיינו מיומיים ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו', דהנה פירשו חז"ל (בר"ר נו ג) מדוע נקראת סכין של העקידה 'מאכלת' - על שם שישראל אוכלים מתן שכרה, וקשה, הרי 'שכר מצוה בהאי עלמא ליכא' (קידושין לט:), אלא ודאי אין בני ישראל אוכלים מפירותיה של עקידת יצחק עצמה, רק מכל יגיעתו ועבודתו שטרח אברהם אבינו סביב המצווה - בהילוכו שלושת ימים עד ראותו את הר המוריה ובעצם העלאת בנו יחידו ע"ג המזבח, כי על ההכנה והטירחה אודות המצווה יש שכר גם בהאי עלמא, ולכן סיפרה לנו התורה את כל ההכנות והזריזות שעשה לקיים מצות עקידה, השכים בבוקר וחבש בעצמו את חמורו, ובקע עצי עולה, להודיענו כי מכל זאת אנחנו אוכלים בעולם הזה. וזהו אומרו 'יחיינו מיומיים' כי בשכר אותם שני ימים שהלכו עד לעקידה יאכלו בני ישראל אף בעולם הזה, ואילו 'ביום השלישי' - זה מעשה העקידה גופא, 'יקימנו ונחיה (רק) לפניו' דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא (קול אליהו וירא אות טז).

הרה"ק רבי חנוך העניך הכהן מאלכסנדר זי"ע היה אומר בשם המגיד מזלאטשוב זי"ע, דהנה דרשו חז"ל (מגילה טז.) מאי דכתיב (אסתר ו ד) 'והמן בא לחצר בית המלך החיצונה לאמר למלך לתלות את מרדכי על העץ אשר הכין

צא ולמד מדברי הרה"ק רבי יצחק מווארקא זי"ע (בית יצחק לפורים), על דברי המשנה (מגילה ב.) 'מגילה נקראת בי"א בי"ב בי"ג' והם שלשה ימים שקודם הפורים, והיינו כי בפורים היה 'מתן תורה' שהרי קבלו בני ישראל את התורה מאהבה, (כמו שדרשו חז"ל בשבת פח.) וכשם שבמתן תורה ניתנו להם שלשת ימי הגבלה

לו - תנא, לו הכין, שהכין את העץ לתלות את עצמו עליו, ושאל הרה"ק מדוע הוציאה הגמ' את המקרא מידי פשוטו שהכין את העץ למרדכי, אלא, כי הכנה לא שייך אלא לדבר מצוה, והרי לתלות את מרדכי עוון גדול הוא, אלא על כרחק לדרוש ש'לו הכין' - לתלות את המן, וזה אכן מצוה גדולה (הובא בחשבה לטובה לפורים).

את ההכנה יערוך מתוך השגה כי הימים הבאים גבוהים ורמים וביד האדם לצאת מהם כש'רווח נקי' בידו, הן ברוח הן בגשם, מסופר שפעם יצאו הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב והבעל התניא זי"ע לקבץ מעות לצורך פדיון שבויים, ולא פסחו על שום אחד מבני העיר, ואפילו על הדל שבדלים. והגיעו לעני מרוד אשר התגורר בבית קטן המט ליפול, ובקשו ממנו שירים אף הוא נדבתו, אמר להם וכי אינכם רואים את מצבי השפל עד שאתם מבקשים ממני תרומתי. שאלו רבי לוי יצחק 'מהיכן ירק זה חי', כלומר מהיכן פרנסתך, השיב העני כי הולך הוא ללקוט את בגדי העשירים אשר משליכים אותם לאשפה ונוטלים וגוזרם ומתקן מהם 'שמאטעס' וסמרטוטים להטליא בהם בגדים וכדומה, ואח"כ מוכר אותם בעד כמה פרוטות המספיקות בקושי כדי קניית לחם לקיום הגוף, ומאין לו ליתן להם כאשר לרש אין כל חוץ מהלחם אשר הוא אוכל. נענה לו רבי לוי יצחק אם כן איפוא תן לי שמאטע אחד ונתן לו, מיד אמר הבעל התניא תן גם לי אחד, תמה עליו העני על בקשתו, אך הבעל התניא הכביר עליו דברים בגודל מצות פדיון שבויים וכמובא ברמב"ם שאין מצוה כדוגמתה, ונתן לו. שוב ביקש הקדושת לוי עוד אחד וחוזר חלילה עד שנטלו ממנו את כל 'רכושו'.

אחר הדברים האלה אמרו לו, דע לך כי מן השמים גזרו עליך 'עשירות' - זהב וכסף ואבנים טובות לרוב, אלא שעד עתה נמנע ממך השפע הואיל וכל עסקך היה ב'שמאטעס' וממילא חששו שתמשיך לנהוג כיוצא בזה גם בכל האוצרות הגנוזים ומיועדים עבורך, אך עתה משנטלנו ממך כל אותם בגדים מטולאים כבר יוכל כל השפע להגיע אליך, אך ראה לנהוג בהם כראוי להם.

ולעניינו יאמר, כי חג ה' לנו, ימי הפורים, ומצפה עבורנו אוצרות יהלומים ומרגליות טובות ללא גבול, וכדכתיב (ט כח) 'והימים האלה נזכרים ונעשים' בפועל ממש, והנס מתעורר בזמן הזה מחדש כפי שהיה בימים ההם ממש, ואף בימינו אנו יש 'ונהפוך הוא' כפשוטו - לבטל כל גזירות קשות ואכזריות ולהמתיק הדינים ולרחמים ולרצון, אם נתעסק ב'שמאטעס' אין לך 'שוטה' גדול מזה - המאבד מה שנותנים לו בעד פחות מ'נזיד עדשים', הקב"ה מצפה ומייחל שנחדל להתעסק בדברי הבל בכדי שיוכל להריק עלינו ברכה עד בלי די - ונהפוך הוא בלבוש מלכות תכלת וחור, לא שמאטעס ובלויי סחבות ח"ו.

עוד בה יאמר, בענין ההכנה, שעל האדם להכין את 'ראשו' לקראת המועד ולקראת מה שהמועד מרמז ואומר לנו, וכבר הובא משל ב'חשבה לטובה' מהרה"ק רבי העניך זי"ע (מערכת סיפורים) לאדם אחד שהיה בטבעו מפוזר ומפורד, בכל לילה בעלותו על יצועו לשינת הלילה היה מפזר את בגדיו לכאן ולכאן עד שהיה טובע בתוהו ובוהו. והיה הדבר מפריע לו ביותר בעת קומו משנתו, כי כל עוד שלא היה מסובב את הבית מאה פעמים לא היה מוצא את בגדיו, והיה מאחר בבואו לעבודתו. פעם שפך לבו בפני ידיו, ייעצו הלה עצה טובה שבכל לילה יקח לידו דף וקולמוס ויכתוב בפרטות היכן הניח כל דבר ודבר, וכך עשה, בלילה הראשון כתב 'את כתונתי הנחתי על השולחן, את הפוזמקאות על הספסל', וכך כתב את כל בגדיו, וסיים את מכתבו 'את ראשי הנחתי במיטתי' ושכב לישון. בבקרו של יום לקח את הפיתקא בידו ואכן בתוך כמה דקות מצא את כל בגדיו, לאחמ"כ מצא כתוב בפתק 'את ראשי הנחתי במיטה', פנה האיש למיטתו ולא מצא לא את ראשו ולא את עצמו, החל זועק ומייל וואו בין איך... וואו איז מיין קאפ... וואו בין איך... (היכן אני... היכן ראשי...) משל זה מוכיח לדרכם של הבריות, שאף שמרבים הם בכל מיני הכנות ועניינים מכל מקום 'את הראש' את עיקר הנקודה הפנימית הרי הם מפסידים. ולאחר מעשה הנו זועק היכן אני והיכן ראשי.

אמנם, אם כבר אתא ובא היום הגדול ולא הכין עצמו, יתחזק בדברי הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זי"ע (פורים, ד"ה חייב אדם לבסומי) בדיוק לשון הכתוב (אסתר ט כח) 'והימים האלה נזכרים ונעשים', שלא כתיב 'להזכיר ולעשות' בלשון עתיד, אלא 'נזכרים ונעשים' - שמשמע שנזכרים ונעשים מאיליהם ואפילו בלא הכנה.

נפשי בשאלתי - ממעשה דפורים תראה שהתפילה מתקבלת תמיד

עיקר גדול יש ב'קריאת המגילה' - ללמד לבני ישראל שהם קרובים אל ה' והוא שומע תפילתם באהבה, וכמו שכתב הרמב"ם בהקדמה לספרו יד החזקה (בסוף מנין המצוות) 'וצונו לקרות המגילה בעונתה, כדי להזכיר שבחיו של הקב"ה ותשועות שעשה לנו והיה קרוב לשועתנו, כדי לברכו ולהללו, וכדי להודיע לדורות הבאים, שאמת מה שהבטיחנו בתורה (דברים ד ז) זמי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו'.

להבין עצמם לקראת קבלת התורה, כך קבעו שלשה ימים לפני פורים כג' ימי הגבלה - שבהם יוכל האדם להתכונן בראוי כדי שיהא מוכן ומזומן ליום הנשגב והגדול הזה"ה.

ויש שלמדו מהגמרא (מגילה ל.) 'כי היכי דלא תיקדום עשיה לזכירה', עשיה זה פורים וזכירה זו קריאת פרשת זכור, ולא מצינו בשאר מצוות שמקדימים 'זכירה' לעשיית המצוות, ולרמזו לן שרק ע"י הזכירה וההכנה מתחילה יוכל לקיים 'עשיה' הפורים.

כד. בגישתנו לערוך סדר פורים כיצד, נזכיר מה שסיפר הגאון רבי חיים קרייזווירטה זצ"ל גאב"ד אנטווערפן, בימי המלחמה ניגש אליו אחד מעשירי בני ישראל, וכה אמר לי הנה אנכי הולך למות (כשנשלח לכבשונות יחד עם רבבות אלפי בני ישראל למות על קידוש ה') אבקשך, היות שחנני ה' בעשירות גדולה, ומעות הרבה שמורים עבורי ב'חשבון' בבנק שבמדינת שווייץ, אגלה באזנך את ה'קודים' - שע"י ניתן להוציא את המעות, ולכשתמצא אחד מיוצאי חלצי שישאר בעזהשיית בחיים תעביר לו את הפרטים הללו, כדי שיקח את שלו ויתפרנס בכבוד.

עברו שנים רבות לאחר המלחמה והגר"ח לא מצא שם ושארית לאותו יהודי, ואף לאחר חיפושים שונים לא עלה בידו למצוא אחד מיורשיו. ויהי מקץ עשרים שנה מצא הגר"ח איש יהודי עני מרוד הלבוש בבגדים קרועים, מן השמים נדבר הגר"ח עם זה העני ובתוך הדברים גילה כי 'מצא את שאהבה נפשו', כי הלה בנו של אותו יהודי שמסר לו את מספר חשבון הבנק שלו בשווייץ, מיהר הגר"ח להשיב את ה'אבידה' (אחר שחקר היטב כי כנים הדברים) ... ומסר לו את הסימנים, ואכן, הלה הצליח למשוך סכום כסף אדיר שהפקיד שם אביו שנים רבות קודם לכן. אז נענה הגר"ח ואמר, זה כעשרים שנה שהלה מסתובב בבגדים בלואים וקרועים כשבאמת גביר אדיר הוא, אלא שהוא לא ידע מן האוצר שהיה בבעלותו. כך עלינו להשתדל שלא לדמות לאותו הלך, כי ימים קדושים אלו הינם אוצרות גדולים מוכנים לפנינו, באשר ניתן בידינו הכח להוציא ולמשוך מהם השפעות גדולות ורבות בגשמיות וברוחניות, אוי לו למי שבסכלותו מסתובב כעני בפתח, ואינו הולך לפתוח את האוצר.

שמעתי על יהודי נכבד מחשובי ת"ח שבדורנו שלדאבון לב בהגיעו לגבורות חלה באלציימער ל"ע, והנה חכמי הרפואה המציאו סממני מרפא (כדור) שמועיל לחולים אלו למשך כשבע שעות (אין לבלעו אלא אחת לג' ירחים) אלא שהרופאה כדור זו עליו לשלם כמה אלפים... ע"כ בהגיע עת דודים כשנישא אחד מנכדי הת"ח נתאספו צאצאיו וכ"א שילם ממיטב כספו ויחדיו השלימו וקנו כדור אחד כזה שיבלענו אבי המשפחה כחצי שעה קודם החופה וכך במשך כל ליל החתונה יהיה בבריאותו השלימה, מיד כשבלע הרפואה פתח גמרא גדולה וישב ללמוד בהתלהבות עצומה כמנהגו בשנותיו הבריאות, ואף כאשר יצאו בני המשפחה לחופה לא אבה לילך עמהם, רק 'חטף ואכל' עוד דף גמרא ועוד דף גמרא. מכיוון שכן שאלוהו בני המשפחה, אבינו מורינו, מה אירע לך, מדוע נחבאת כאן בין דפי הגמרא ולא תצא לשמחת נכדיך, נענה הזקן ואמר, אם יצאתי מכלל שטות ונכנסתי לכלל הברואים וכי לא אתפוש את הגמרא בשתי ידיים... כיו"ב מסובבים להם באי עולם כחולי אלציימער ל"ע, כי נשלחו מן השמים - איש איש ותפקידו בעולם הזה, ולמעשה... מסובבים הם בעולם כמי שאחזו... ושוכחים לגמרי מה תפקידם ושליחותם, אך בבוא איזה זמן גבוה כדוגמת הרפואה הנ"ל, אם בר דעת אתה, רוץ לאהלי תורה ועבודה, והתפקח משכרותך ושכחתך, ועזוב כל השטויות... כה. ולא יתייאש מתוך מחשבה כי רחוק ממנו הדבר, כי סיוע גדול יש בימים גבוהים הללו, אין לו אלא להיכנס בכלל המקבלים עול מלכות וה' יגמור בעדו. משל נאה המשיל לזה הרה"ק מסאטמאר זי"ע, למדרגות הגדולות הנוסעות מאליהם בכח העלעקטריק (מדרגות נעות) ופעמים ששני אנשים יעשו כברת דרך עד המדרגות הללו זה יעלה ויבוא עד למעלה למעלה, ורעהו ישאר עמוד למטה. והנפקא מינה ביניהם, שזה הראשון פסע עוד 'פסיעה קטנה' אחת והעמיד עצמו על המדרגה הראשונה, וממילא הובילוהו המדרגות מאליו למעלה, אך זה השני החסיר פסיעה זו ונשאר למטה... אף לדין העושה פסיעה זו יעלה ויגיע לתכלית טוב, ואם לאו...

כו. לפי דברי הרמב"ם ביאר הגרי"ז מבריסק זצ"ל (פניני הגרי"ז עמו' פג) מה שאומרים בפיוט 'שושנת יעקב' אחר קריאת המגילה 'להודיע שכל קוויך לא יבושו ולא יכלמו לנצח כל החוסים בך' [ובפשטות אינו מובן ענינו להכא, אמנם

אפשר לקורעה ולבטלה ע"י צעקה וזעקה אמיתית מעומק הלב.

אנב אורחא למדנו, שרק על ידי תפלה בעולם הזה בטלו הגזרות, דהא כל השבעה רועים לא הצליחו להמתיקה כי אם בכוחו של מרדכי שהתפלל עליהם בעולם הזה, וכן לא הועיל מה שהתורה חגרה שק [כאמור בתחילת המדרש שם] והאבות הרבו והפצירו בתפלה בעולם העליון, כי רק על ידי תפילת כלל ישראל בעולם הזה אפשר לפעול ישועות ולבטל גזרות רעות^{יג}.

ולא יסמוך עצמו על שום מקור עזרה וישועה בלתי על ה' לבדו, כדברי המהרש"א על דברי הגמרא (מנילה טו): שכאשר הגיעה אסתר לחצר בית המלך הפנימית נסתלקה ממנה שכינה, 'אמרה א-לי א-לי למה עזבתני' (תהלים כב ב), שמא אתה דן על שונג כמזיד ועל אונס כרצון או שמא על שקראתיו 'כלב', שנאמר (שם פסוק כא) 'הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי', חזרה וקראתו 'אריה', שנאמר (שם כב) 'הושיעני מפי אריה', והדברים סתומים ואומרים דרשני, מה לי איך כינתה את אחשוורוש בתפילתה, וכי משום שקראה את אחשוורוש כלב נסתלקה ממנה שכינה, מה ענין זה לזה [ובפשטות הכוונה, מפני שהיתה צריכה לחלוק כבוד למלכות], ומבאר המהרש"א (ד"ה ואמרה) עומקה של אגדה זו, דאינו דומה הבורח מן הכלב לבורח מן האריה, כי בראות האדם כלב לפניו יבדוק תחילה במהותו של כלב - מה גודלו ומה חזקו ולפי"ז יחליט

וכך איתא במדרש (אסת"ר ז יג) וז"ל. באותה שעה (שנגזרה הגזירה בימי המן הרשע להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים), רץ אליהו זכור לטוב בבהלה אצל אבות העולם, ואצל משה בן עמרם, ואמר להם, עד מתי אבות העולם רדומים בשכינה, ואי אתם משגיחים על הצרה שבניכם שרויין בה, כי מלאכי השרת וחמה ולבנה וכוכבים ומזלות ושמים וארץ וכל צבא המרום בוכים במרר, ואתם עומדים מנגד ואינכם משגיחים, אמרו לו, מפני מה, אמר להם מפני שנתנו ישראל מסעודתו של אחשוורוש, ובעבור זאת נגזרה עליהם גזירה לכלותם מן העולם ולאבד את זכרם, אמרו לו אברהם יצחק ויעקב, אם הם עברו על דת הקב"ה ונחתמה גזירתם, מה אנו יכולים לעשות, חזר אליהו ואמר לו למשה, אי רועה נאמן, כמה פעמים עמדת על הפרץ לישראל ובטלת גזירתם לבלתי השחית וכו', אמר לו משה, כלום יש אדם כשר באותו הדור, אמר לו יש ושמו מרדכי, אמר לו לך והודיעו, כדי שיעמוד הוא משם בתפלה ואני מכאן ונבקש רחמים עליהם לפני הקב"ה, אמר לו רועה נאמן, כבר נכתבה אגרת כלייה על ישראל, אמר לו משה אם בטיט היא התומה תפלתנו נשמעת, ואם בדם נחתמה מה שהיה הוא שיהיה, אמר לו בטיט היא התומה, אמר לו משה רבינו לך והודיע למרדכי, מיד הלך והודיע למרדכי, הדא הוא דכתיב (ד א) 'ומרדכי ידע את כל אשר נעשה, ויקרע מרדכי את בגדיו'. והאריך ה'קדושת לוי' (פורים, קדושה שלישית) ללמוד מכאן בגודל כח תפילתם של ישראל שאף גזירה שנכתבה ונחתמה בטבעת המלך

להאמור יובן], שזו תכלית מצות קריאתה, לדעת שהקב"ה עונה לעמו ישראל בעת שוועם אליו, וכל הקווים והחוסים בהשי"ת לא יבושו ולא יכלמו, וכפירוש רש"י בתהלים (לד כג) 'ולא יאשמו כל החוסים בך - לא יתחרטו לאמר אשמונו שחסינו בך', פירוש שאף אחד לא יתחרט על מה שבטח והשליך את יהבו על הקב"ה.

איתא מהרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תהלים) על הפסוק (לא כה) 'חזקו ויאמץ לבבכם כל המיחלים לה', וז"ל: כדאיתא להודיע שכל קוץ לא יבושו, אפילו אותן שאינם ראוי מ"מ החוסים בהקדוש ברוך הוא לעולם לא יבושו, וכמו כן חזקו ויאמץ לבבכם כל המיחלים לה' אפילו מי שאינו ראוי, ע"כ.

כז. איתא מהרה"ק משינאווא זי"ע (דבר"י פורים ד"ה ואתם כתבו) וז"ל. ואתם כתבו על היהודים כטוב בעיניכם בשם המלך וחתמו בטבעת המלך כי כתב אשר נכתב בשם המלך ונחתום בטבעת המלך אין להשיב (אסת"ר ח ח), דהנה לסמוך על הנס אסור כמאמרם (פסחים נ): לאו בכל יומא מתרחיש ניסא, וגם לומר שהעולם מתנהג אך בדרך הטבע יכולין לבא מזה לאפיקורסות ח"ו אלא צריך לידע שהעולם מתנהג בדרך הטבע והנס יכול לבא ע"י תפילות. וז"ש 'כתבו על היהודים כטוב בעיניכם בשם המלך' - זו תפלה כמ"ש (בראשית כא לג) 'ויקרא שם בשם ה' א-ל-עולם', וחתמו בטבעת המלך - היינו שילכו בדרך הטבע, ודעו, כי 'כתב אשר נכתב בשם המלך' - היינו ע"י תפלה, ונחתום בטבעת המלך' - עם הטבע ג"כ 'אין להשיב', על זה (התפילה) אין יכול להיות קטרוג ח"ו ויכול להוושע.

והתפילה מתקבלת ביותר כשהיא בוקעת ועולה ממעמקי הלב, וכמו שמבאר המלבי"ם (ו) (י) מה שאמרה זרש 'אם מזרע היהודים מרדכי אשר החלות לנפול לפניו לא תוכל לו כי נפול תפול לפניו', ולכאורה מן התימה שכך תאמר זרש לבעלה המן דברי ייאוש המשברים רוחו במקום לעודד אותו, לחזקו ולייעץ לו עצה טובה. אלא מבאר המלבי"ם, כי זרש אמרה להמן הנה עיניך הרואות כי החלות לנפול לפניו והיינו משום שמרדכי עסוק בשקו ובתעניתו ומתפלל וזועק לאלוקיו שיושיעו, אם כן אין לך עצה אלא לגרום לו להפסיק להתפלל, רק באופן הזה תוכל בו אם תפול ותכניע עצמך לפניו עד שתתנאה דעתו ויפסיק מתפילתו ותשובתו אז תגבר ידך לעשות חיל, אבל כל עוד שתלחם בו כן ירים ידו בתפילה, והיינו שעל ידי שהמן יכנע ויפול בפניו שוב לא תהא תפילתו של מרדכי שלימה, שהרי יראה שמתחיל לזרוח שוב השמש וכבר אינו שרוי בחשיכה גדולה כ"כ, ותפילה כזו לא תועיל כ"כ וממילא יוכל המן לגבור עליו.

נוראות מצינו בתנא דבי אליהו (פרק ב) וז"ל, ולא גלגל הקב"ה והביא את המן לעולם אלא בשכרו של אנג שהיה בוכה ומתאנה בשעה שהיה חבוש בבית האסורין (כשאסרו שאול המלך) ואמר אוי לי שמא יאבד זרעי לעולם מן העולם, עכ"ל, וללמדנו שאף כבי ותפילה של רשע כזה - מזרע עמלק שהתורה רוצה שנכריתנו, גם פועלת, ק"ו לתפילת איש מבני ישראל.

המהרי"צ דושינסקי מבאר בדרך רמז את דברי הגמרא (חולין קל"ט:) 'מרדכי מן התורה מניין, דכתיב (שמות ל כג) מר דרור ומתרגמין מירא דכיא' כ"ס. כי הנה מצינו שלאחר שהדת ניתנה בשושן הבירה מיד יצא מרדכי בשק ואפר, וזהו שנתקשו 'מרדכי מן התורה מניין', כלומר מניין לו למרדכי שהדרך לביטול גזירות

על דרכי פעולה והצלה, אבל בפגיעתו באריה מיד יזעק ל'הצלה' מבלי כל נפק"מ מה גודלו וחזקו... כיו"ב, המתפלל על ההצלה מהכלב אינו מתפלל כל כך מקירות הלב - מתוך מחשבה שיש בידו להנצל לבדו, ואילו בתפילתו על ההצלה מן האריה יזעק בחזקה אל ה', וירעיש עולמות שיזכה להינצל מלהיות טרף לשיניו רח"ל, וזה עומק כוונת דברי חז"ל, שבתחילה קראה אסתר את אחשוורוש 'כלב', היינו שהיה נדמה בעיניה שהצרה היא בבחינת 'כלב', ויש כמה עצות ותחבולות להינצל ממנה, וזה גרם לה שהרגישה בעת התפילה שבידה להינצל מן הצרה בכוחות עצמה, ולכן נסתלקה ממנה שכניה, ומשום הכי 'חזרה וקראתו אריה' - שהשכילה לדעת שאין לה על מי להישען אלא על אבינו שבשמים, והשליכה כל יהבה על ה', ועל כן נענתה מיד, וזכתה באותה סעודה לבטל את הגזירה, 'ונהפוך הוא אשר ישלמו היהודים המה בשונאיהם', להודיעך שמבלעדיו אין אלוקים ואין בלתו מלהושיעיה.

וגם כאשר 'רואה' שננעלו בפניו כל השערים, ולא מיבעיא ש'שערי ההצלה' סגורים וחתומים אלא אפילו שערי התפילה, שעומד ומתחנן פעמים רבות ולא נענה, אל יפול רוחו בקרבו אלא יחזור ויתפלל, ובודאי ישמע א-ל ויענהו. וכך יש ללמוד ממה שדרשו חז"ל (מגילה יב:) את הפסוק (אסתר ב ה) 'איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי בן יאיר בן שמעי בן קיש' - שהקיש על שערי רחמים ונפתחו לו, ולכאורה עיקר מעלתו של מרדכי ש'נפתחו' לו שערי רחמים, ואם כן היה צריך לומר 'בן יפתח', ומדוע נקטו 'בן קיש', אלא ללמדנו על גדולתו של מרדכי שלא התייאש לנוכח הגזירה, ואף שידע כל אשר נעשה מכל מקום עמד והקיש שערי רחמים, מתוך האמונה בכוחה של תפילה, והיא שעמדה לבטל את הגזירה, והיא היא גדולתו.

כח. פעם אמר הרה"ק משינאווא זי"ע לתלמידיו, הנה מדרך העולם, כשזקוק אדם לסכום כסף קטן אינו טרוד כלל, ובשלוות נפשו הוא סמוך ובטוח שהמעות יבואו לידי, ואילו בשעה שנצרך לסכום גדול הריהו כולו עסוק ב'כסף מנלן', ודואג מניין ישיג את הממון הרב. אך האמת דאיפכא מסתברא, כי הזקוק לממון רב ויודע היטב שאי אפשר לו להשיגם בכוחות עצמו, ובעל כרחו משים הוא את שברו על ה' אלוקיו, איש הלזה בוודאי ישיג המעות בבטחונו הגדול בה'. אך לעומתו, הנצרך לסכום קטן, ונראה בעיניו שאפשר לו להשיגם בכוחות עצמו, ואינו נשען לגמרי על בורא כל העולמים, זה האיש עליו לדאוג ביותר, כי מתרחק הוא מהבטחון בה' אם כן 'מאין יבוא עזרו'. כט. רמז נפלא רמז הגה"צ רבי מיכאל בער ווייסמאנדעל זצ"ל (הובא בזמירות 'שירין ורחשין' דליכא מידי דלא רמיזי באורייתא, והנה מניין האותיות במגילת אסתר הוא י"ב אלף ומאה ותשעים ושש (12,196), ואם נמנה מספר זה מהאות א' שבתיבת 'בראשית'

עושה, צריך להיות (כוונתו) שבזו העשייה יתמחה הזכר של עמלק^{לא}, וכאשר יהיה נזהר בזה כל בר ישראל אזי בטוח אני אשר חיש מהר יהיו פטורים מכל הצרות.

כתב הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע ב'דברי סופרים' (אות כס ר"ה וידוע) וז"ל, 'אז הזמן לפעול בקדושה לזרע יעקב הולדת בנים חיים וקיימים לעד, וכך קבלתי, כי בפרשת זכור שקורין לעמלק 'תמחה', מסתמא בקדושה נגדו ריבוי והוספה ושפע כְּנִי לֵב, וביאור הדבר, דהא חז"ל דרשו (מגילה ו.) על הפסוק (יחזקאל כו ב) 'אמלאה החרבה - אם מליאה זו חרבה זו אם מליאה זו חרבה זו', פירוש שלא יתכן שיעקב ועשו יהיו שניהם ברום המעלה, רק זה תלוי בזה, כשזה קם זה נופל, ולכן כאשר מזכירים מחיית עמלק בשבת זו ומבקשים מהקב"ה להמעיט ולכלות זכרם, עי"ז מוכרחים בני ישראל להתרבות במנין ובמספר, וכולם יזכו לבנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות^{לב}.

קשות ומרות הוא על ידי שמבטל ומכניע את עצמו כמי שאינו, ותירצו דכתיב מר דרור, והרי מבואר ברמב"ם (פ"א מהל' כל המקדש ה"ג) ש'המור הוא הדם הצרור בחיה שבהודו הידוע לכל שמתבשמין בו בני האדם בכל מקום, וכלומר, שהוא בא מחיה טמאה, ולכאורה תגדל הפליאה, מה לחיה טמאה ולבית המקדש, היתכן כזאת, שיעשו מדם חיה את שמן המשחה (ובאמת הראב"ד חולק על הרמב"ם מטעם זה), ובע"כ צריך לומר, שמכיוון שכתשו ורסקו אותו במל שם דם מעליו ונהפך לעפר בעלמא (רדב"ז שם), ואם דם שמתבטל יכול להיות בשמן המשחה, קל וחומר שאדם המבטל עצמו נהפך לאדם אחר שלא חלה עליו הגזירה מעיקרא^ל.

פרשת זכור - סגולת שבת זו ובפרט לזש"ק

מצוות היום בשבת זו למחות שמו וזכרו של עמלק על ידי קבלת עול תורה ומצוות וקיומן, וכתב ב'בית אהרן' (לפורים סז.) כל איש ישראל, כל מה שהוא

שבתחילת התורה נמצא אות ס', שוב נחזור ונמנה אותיות כאותיות המגילה נמצא את האות ת', ומשם נמנה כיו"ב נמצא אות ר', הרי לך אסתר מן התורה. ועל דרך זה הוא גם לגבי 'מרדכי', שהרי אמרו בגמ' (חולין קלט:) מרדכי מן התורה מניין שנאמר 'ואתה קח לך בשמים ראש' מר דרור ומתרגמינן 'מירא דכי'א', ועתה נתחיל למנות מהאות מ' שבתית מר דרור סכום אותיות הנ"ל ונמצא אות ר', וכן הלאה עד לאות ד', ושוב נחזור ונמנה אותו מספר עד לאות כ', ועוד נשוב לספור ויגיע המניין לאות י', והרי גם 'מרדכי' מרומז בתורה. והדבר מפליא כיצד קורא הדורות מראש רמז כל הקורות וכל העתידות בתורתו הקדושה.

ל. ו'ביטול' זה הוא בין כשמכניע ושובר עצמו בדברים שבין אדם למקום, ובין כשמכניע עצמו לחברו ומקבל על עצמו באהבה סאת הביזיונות וכדומה, שממתיק בזה הרבה דינים קשים מעליו.

לא. על פי דברי 'בית אהרן' הללו, היה נוהג הגה"ח רבי זלמן בריזל זצ"ל בכל עת מצוא בקיום אחת ממצוות ה' לומר 'ימח שמו' כשכוונתו על עמלק, פעם אחת ביציאתו מן המקוה לעת זקנותו קשר את מנעליו וזעק בינו ובין עצמו 'ימח שמו... ימח שמו...' באותה העת עמד שם יהודי בקרבת מקום אשר נחרד למשמע אזניו, בחששו שמא גרם לו מאן דהוא רעה וע"כ הוא מקללו קללה כזו, או שמא אירע לו איזה... על כן ניגש אליו ושאלו אם בידו לעזור לו, נענה החסיד והשיב לו בניחותא שלא קרה לו מאומה רק שב'בית אהרן' מבואר, שבכל מצוה צריך האדם לכוון שברצונו למחות זרעו של עמלק, ועל כן כעת שהוא קושר מנעליו ומקפיד לעשותו כפי הנפסק בשו"ע (או"ח ב ד) הרי הוא מכוון למחות שמו וזכרו מתחת השמים, ולכן קללו שבזו המצווה ימח הקב"ה שמו מעל פני האדמה במהרה.

לב. בספר 'תורת אבות' מובא מהרה"ק ה'יסוד העבודה' זי"ע בזה הלשון, שבת פר' זכור הוא זמן המסוגל לעקרנות שיפקדו בזרעא חייא וקיימא. כי אצל רחל כתיב (בראשית ל כב) 'ויזכור אלוקים את רחל', ובשרה כתיב לשון פקידה - 'וה' פקד את שרה' (שם כא א), ובפר' זכור קורין לשון זכירה ומפטירין 'פקדתי את עשה לך עמלק'.

לג. עוד יש לומר בדרך צחות, דהנה העולם אומרים הטעם שנקראת שבת זו 'שבת זכור', על פי מאמרם (מגילה יג:) שמשו רבינו ע"ה נולד בז' אדר, נמצא שבשבת זו - שאחר ז' אדר היתה שמחת השלום זכר' שלו, כמנהג ישראל לעשות 'שלום זכר' בליל שב"ק הסמוך ללידת הבן (עי' יש"ש ב"ק דף פ. סימן לז), על כן נקרא שמה 'שבת זכור'. באופן אחר כיוצא בו אמרו, דהנה ידוע (שבת פט:) שאחר מתן תורה בז' סיון נתעברו כל נשות ישראל וילדו זכרים, ולפי החשבון היה לידתן אחר ט' חדשים - ביום ז' אדר, וא"כ חגגו כל ישראל שמחת 'שלום זכר' באותה שבת, ועל כן היא נקראת כך. בין כך ובין כך הרי הזמן מסוגל להוליד בנים.

לאחריתך, ודייקא על זה אמרה תורה 'זכור את אשר עשה לך עמלק... מחה תמחה את זכר עמלק', ימחו אלו האומרים כי אין תקווה אפילו לאחד מבני ישראל לה, וז"ל הרה"ק ה'ישמח ישראל' זי"ע (פרשת זכור אות ג) ...היינו שאמר להם שעל שפגמו... אין להם תקנה ח"ו, וז"ש ויזנב בך כל הנחשלים אחריו... וכמבואר בפרקי דר"א (פמ"ח) שכל מי שהי' טעון טבילה הי' הענן פולטו, ולאנשים נכאי רוח באלה נקל הדבר להביאם לידי

ויזנב בך כל הנחשלים - כוחו של עמלק לייאש את בני ישראל
 הנה כל מהותו של עמלק - לייאש את בני ישראל לה, ובפרט למי שכבר נכשל ונפל, כי דייקא באלו בא עמלק להילחם, וכדכתיב (דברים כה יח) 'אשר קרך בדרך ויזנב בך כל הנחשלים אחריו, וברש"י, 'כל הנחשלים אחריו - חסרי כח מחמת חטאם, שהיה הענן פולטן', ובלומר, שלאילו נטפל עמלק לאמר, אין תקווה

לד. וכך פירשו חז"ל (מגילה יב.) את הפסוק (א ח) 'לעשות כרצון איש ואיש - אמר רבא, לעשות כרצון מרדכי והמן, מרדכי דכתיב איש יהודי, המן איש צר ואויב', ואינו מובן מנא להו ד'איש' היינו מרדכי, ואילו 'ואיש' היינו המן, אולי נאמר איפכא, ואמרו לרמז, כי 'ואיש' היא אותיות 'אוש', והיאוש שייך לרשעי אומות העולם ע"כ אמרו שהמן נרמז בתיבה זו. כי כל רצונו ושאיפתו של המן מזרע עמלק להפיל יהודי לעצבות ויאוש. ומאידיך 'איש' ר"ת אין כ'אן י'אוש, ומשום כך 'איש' זה מרדכי, שלא התייאש מן הרחמים אפילו כשנכתב ונחתם בטבעת המלך. ואכן זה החילוק וההבדל בין ישראל לעמים, כי 'זרש' אמרה (אסתר ו יג) 'אשר החילות לנפול, לא תוכל לו כי נפול תפול לפניו', וזוהי 'שפת הגויים כזרש וסייעתה'... להתייאש לאלתר, כאשר דבר מה לא מתנהל כרוחם, וזה גופא גורם למפלתם בשאול תחתית, אבל 'איש יהודי' מתחזק בכל מצב, ואף אם מחמת איזו סיבה או אונס נפל אין זה אלא תקלה לשעה בלבד, והוא מתחזק מעתה לעלות בדרך המלך, זה גופא יגרום לו לעלות מעלה מעלה. ובפירוש איתא ב'באר מים חיים' (פר' נח ח א) וז"ל. 'שע"י השפלות שהקב"ה משפיל עמו ישראל הוא זוכר אותם להעלותם למעלה למעלה, וכמאמר חז"ל (שמו"ר א) כל זמן שישראל בירידה תחתונה הם עולין... וכמו שאמר דוד, כי שחה לעפר נפשנו דבקה לארץ בטננו - באותה שעה דייקא קומה עזרתה לנו (תהלים מד כו-כו). וכמאמר הכתוב 'שבע יפול צדיק וקם' - כלומר כל שבע הנפילות ייחשבו לקימה. והוא כדמיון אדם הרוצה לזרוק דבר למעלה שמתחילה ישפיל עצמו למטה, ועי"ז תהא הזריקה ביותר כח, ותעלה יותר למעלה או יותר למרחוק, ובזה מפרש ה'באר מים חיים' את מאמר חז"ל המובא ברש"י (אסתר ו יג) על הפסוק 'אם מזרע היהודים מרדכי אשר החלות לנפול' - אמרה, אומה זו נמשלו לכוכבים ולעפר, כשהם יורדים יורדים עד לעפר וכשהם עולים עולים עד לרקיע ועד הכוכבים - כי דווקא מתוך נפילתן עד לעפר, משם יעלו עד לרקיע ולכוכבים.

כן פירש הרה"ק ה'תפארת שלמה' (רמזי פורים ד"ה אם מזרע) בפסוק 'אם מזרע היהודים מרדכי', ותיבת מזרע נראית כשפת יתר, דהיתה יכולה לומר בקוצר אמרים 'אם מהיהודים מרדכי', אלא ביאורו בדרך רמז, שבני ישראל דומים לזרעים בשדה, ואף כאשר הם נרקבים וכלים כזרע הזה אינם מתייאשים לעולם, ואדרבה, רקבון ושפלות זו גורמים להם לצמוח ולגדול כאילנות הללו שתחילת בריאתם מדבר שזרעו כלה. וזהו מחיית עמלק להתחזק מהמצב השפל ביותר. לה. להמחיש הענין, מתאמרא משמיה דהרה"ק בעל ה'סולם' זי"ע, מעשה באיש שהיטיב עם המלך טובה גדולה, הדבר גרם קורת רוח מרובה למלך הגדול והנורא, וכאות הכרת הטוב נתן לו המלך את ה'מפתח' של שערי אוצרותיו, ואמר לו למשך ב' שעות הקרובות האוצר ברשותך, צא ולקוט לעצמך כאוות נפשך, משכיות זהב וכסף, אבנים טובות ומרגליות... מיהר האיש והביא עמו כמה וכמה שקים חזקים וגדולים והחל ממלא שקיו, כעבור זמן מה סיים למלא השקים, ואך בקושי שירך את רגליו לצאת החוצה עם השלל הכבד שבידו, ויהי בבואו לשערי הארמון נתקל בשומרי הסף, וגערו בו השומרים, רבי יהודי, חצוף שכמותך, מה עשית... ומה נטלת מאוצר המלך, ובתקיפות נטלו השקים והפכו הקערה על פיה' שפכו את כל הזהב והכסף שנתייגע ללקטם אחת לאחת, האיש שידע בבירור שאת המפתח קיבל מידי המלך בכבודו ובעצמו נטל בשנית ופנה למלאותם שוב, מש'גמר מלאכתו' החליט להיזהר היטב בשעה שהוא עובר את שערי הארמון, אבל שומרי הסף שחזקים היו ממנו שפכו שוב את כל מה שליקט בעמל וביזע, הביט השעון בשעונו וראה שעדיין לא נגמרו ב' שעותיו מיהר בשלישית... וכמעשהו בראשונה ובשניה כך מעשיו בשלישית ברביעית ובחמישית, ויהי בגמר המילוי השישי נגמרו ב' השעות, אז פנה לצאת מהארמון ללכת הביתה, והנה הוא רואה כי השומרים הכינו עבורו בתיבות חתומות ושומורות את כל מה

ע"ה ביום שנלחם עם עמלק היה מתענה, וא"כ בודאי גם בימי מרדכי היו מתענים באותו יום, ולכן נהגו כל ישראל להתענות ב"ג באדר. ונקרא 'תענית אסתר' כדי לזכור שהשי"ת רואה ושומע כל איש בעת צרתו כאשר יתענה וישוב אל ה' בכל לבבו כמו שעשה בימים ההם, נמצינו למדין, שטעם קביעת התענית הוא להשריש את כח התפילה והתשובה בלבות בני ישראל, שיזכרו וידעו שבכל דור ודור שומע הקב"ה לתפילת כל פה עמו ישראל ברחמים בכל עת ובכל שעה אם שבים אליו ית'.

ויש עוד טעם לתענית אסתר אשר גילה ה'מגיד' למרן ה'בית יוסף', וכפי שהביא ה'קב הישר' (פצ"ז) וז"ל. 'שהשגחת הקב"ה הוא תמיד על ישראל שהן נחלתו ועדת סגולה, והוא חפץ להצדיקם כדי להנחילן שבר טוב לעוה"ב, וביום שמגיע י"ד [באדר] להיות ישראל שמחים וששים בו על תוקף הנס שעשה הקב"ה בהמן הרשע ובבניו ובשאר שונאי ישראל אז היא נקראת שמחה של מצווה, וע"כ אמרו רבותינו ז"ל 'חייב אינו לבסומי בפוריא'. והנה יש לחוש פן על ידי רבוי האכילה ושתיה ושמחה באין ישראל לידי חטא, לכן הקדים הקב"ה התענית, לפי שהתענית היא סגולה להנצל על ידי התענית מן החטא, ולא יהיה כח להשמן ולילית לקטרג עליהם, ולהביאם לידי חטא מחמת ריבוי האכילה ושתיה, וטוב לבוון כשיאמר (בסליחות לתענית אסתר) פזמון 'במתי...' בשאומרים (שם) שומע תפילה והעבר תיפלה, צריך לבוון שלא יבואו לידי חטא ועוון ח"ו ע"י ריבוי אכילה ושתיה ושמחת פורים. וע"י סליחות

עצבות ולהשפילם עד לארץ עד שיאמרו לנפשם נואש חלילה... כי דימו בנפשם שכבר אין להם תקנה - שגם חלק האלוקי היא חיות האלוקית אשר בנפשם כבר אין להם... ואז היו צריכים ישראל התחזקות - להשיב לעמלק, כי ניצוץ אחד הוא חלק אלוקי יחיד ומיוחד חי וקיים השוכן בקרבם לעולם לא יכבה... ומבאר שם דזהו עבודת איש הישראלי במחית עמלק - להשריש בקרבו כי לעולם לא ימוט, והקב"ה פושט ידו לקבל כל יחיד ויחיד מבני ישראל, יהיה מי שיהיה לקבלו בשתי ידיים, לקרבו אליו כלא היה.

תענית אסתר - סגולת היום לקבלת התפילות

חבמינו ז"ל קבעו יום י"ג אדר לתענית אסתר, וצריך ביאור מהו ענין תענית זו, דבשלמא 'ארבעת הצומות' שבמשך ימי השנה נקבעו על הצרות והתלאות שעברו על בני ישראל בימים ההם - בחורבן הבית, ועדיין לא נושענו שעדיין לא נבנה המקדש, אבל תענית זו שהתענו בימי מרדכי ואסתר ביציאתם למלחמה, וכבר נגמרה המלחמה - ונהפוך הוא אשר ישלשו היהודים המה בשונאיהם, א"כ תענית זו למה היא באה.

וב'משנה ברורה' (תרפ"ב) הביא לבאר [ומקורו ב'לבוש' ע"ש] 'כי בימי מרדכי ואסתר נקהלו ביום י"ג באדר להלחם ולעמוד על נפשם, והיו צריכין לבקש רחמים ותחנונים שיעזרם ה' להנקם מאויביהם, ומצינו כשהיו ביום מלחמה שהיו מתענין, שכן אמרו רז"ל (מכילתא פר' בשלח סו"פ א) שמשנה רבינו

שאסף בחמש פעמים הראשונות, ויבוא האיש הביתה שמח וטוב ולב כשכל ההון האדיר נכנס לרשותו, משם מיהר לארמון המלוכה להודות למלך על כל חסדיו עמו, ולא היה יכול לעצור בעצמו, ושאל, אדוני המלך ירום הודו, מתחילה מאי קסבר ולבסוף מאי קסבר, מדוע הורה לשומרי הסף ליטול שקי מידי ולשפוך כל תכולתו חוצה, ולבסוף הורה לתיתם לי, ענה המלך, ידידי יקירי, מדוע לא תבין, כהכרת הטוב עלה בליבי לשלחך הביתה עם אוצרות, אבל ידעתי גם ידעתי כי ברגע שתמלא אסמיק שבע, ותרגיש כי כבר נקרא שמך בישראל 'עשיר העיירה' אז תעצור מללקט עוד ועוד - על אף שעדיין לא נגמרו ב' שעותיך ללקט, מה עשיתי ציוותי על השומרים לשפוך את תכולת השקים, ובזה תרגיש כי עדיין ביתך ריקם לגמרי ותמהר למלא שקיך, ולכן, כל עוד שלא נגמר זמנך שפכו השומרים את כל יגיע כפך, ובבוא העת שלחנו אותך מלא בכל טוב, ועתה הון ועושר בביתך ברווח גדול עד מאד...

כיו"ב, היא דרכו של עמלק, לזנב את כל הנחשלים, לייאשו בעת הנפילה, אבל עפ"י אמת, כל מטרת הנפילה אינה אלא למען לא ירגיש האדם כי כבר קנה די סיפוקו בתורה ומצוות, והאיש שאינו מבין את הענין, מתייאש ומתחיל לבכות וליילל, אוי וויי, אוי וויי, כל יגיע כפי נאבד והלך לטמיון, מדוע לא יבין כי אין זה אלא כדי שירגיש 'חסר' וישוב למלא אוצרותיו בתורה ועבודה, וסוף דבר יגלה שהכל דמיונות, לא היה כאן לא נפילה ולא הפסד, וכל הקנין שנראה לו שאבד ממנו, הכל שלו וברשותו לעולם שכולו נצח.

ותחנננים שאנו אומרים בכנופיית בזה אנו מעוררים זכות מרדכי ואסתר'.

וזוסיף שם בהמשך דבריו, 'לכן יושבי כפרים צריכין ג"כ להיות בחבורה קדישא בבית הכנסת ביום תענית אסתר, כי יום זה הוא מסוגל מאד שיקובל תפלתנו בזכות מרדכי ואסתר, וכל מי שצריך רחמים על איזה דבר שהוא צריך להתפלל יקה פנאי לעצמו ביום התענית אסתר ויאמר תחלה מזמור כ"ב בספר תהלים 'אילת השחר', ודרשו חז"ל (יומא כט.) דאסתר הייתה נקראת 'אילת השחר', ואח"כ ישפוך שיחו לפני ה', ויבקש בקשתו ויזכיר זכות מרדכי ואסתר אשר בזכותם יעתר לו הקב"ה, ויפתח לו שערי רחמים ותקובל תפלתו ברצון... על כן אוהבי ה' עדת עם קודש הנועדים לדבר ה' לשמוע קול מגילה ביום המועד הזה, שהוא פורים, אשר לעתיד כל הימים טובים יהיו בטילים וימי פורים לא נבטלים, צריכין אנו להזכיר זכותן של מרדכי ואסתר, כי יום תענית אסתר ויום פורים הם ימים של רצון ואהבה, לכן טוב להתפלל ביום תענית אסתר, ושומע תפלה יקבל ברחמים וברצון את תפלתנו אמין, עב"ל'.

ונתנה תוקף - רוממות יום הפורים

איתא בתשובת הרשב"א (ח"א תשו' צג) שענין הפורים אינו נמדד לפי מעשיהם של ישראל באותו הדור אלא כבימים ההם כן ממש הוא בזמן הזה'.

וכה ענה למי ששאלו על דברי המדרש - 'אפילו אם כל המועדים בטלים ימי הפורים לא יהיו נבטלים, שנאמר (אסתר ט כח) וימי הפורים לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם', ושאל השואל, מי הוא זה שיאמר שיבטל דבר אחד מן התורה, אפילו אות אחת ואפילו קוצו של יו"ד. ורבו המפרשים הגדה זו באזני ולא נכנס בה אחד מהם הודיעני פירושה. והשיב הרשב"א, וז"ל. דברים נוספים עוד בהגדה זו, והוא שאמרו שם אמר רבי אף יום הכפורים אינו בטל לעולם, שנאמר (ויקרא טו לד) 'והיתה זאת לכם לחקת עולם', ואם כן זה קשה יותר, שהרי גם בפסחים כתב חקת עולם... על כן נראה לי פירושו, שכל המועדים לא הבטיח עליהם הבו"ת שלא יגרום החטא ביטולם באחד מן הזמנים, וכמו שכתב (איכה ב ו) 'שכח ה' בציון מועד ושבבת', אבל בימי הפורים הבטיח דכתב לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם, לא יעברו ולא יסוף - עשאוהו הבטחה לא אוהרה. וכן יום הכפורים 'והיתה זאת לכם' - הבטחה שתהיה לחוקת עולם, שהיום יכפר ואפילו לא ישמרוהו. ודעת רבי כאן כדעתו בגמרא דאמר יום הכפורים מכפר בין על השבים בין על שאינן שבים, אבל חקת עולם האמור בפסח 'אוהרה' - לא הבטחה דכתיב (שמות יב יד) חוקת עולם תחגוהו ושמרתם לדורותיכם לח'.

הנה, ידועים דברי התיקו"ז (דף נו:) שקדושת יום הכיפורים היא מעין קדושת פורים, ולכן נקרא 'יום כפורים'

לו. הרה"ק ה'דברי חיים' זי"ע היה יושב ספון בחדרו במשך כל יום תענית אסתר, ואף לשאלות שהיה נשאל היה משיב במהירות. וכן נהג הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע להתייחד ביום הזה עם קונו, ולא יכלו לדבר עמו מענינא דעלמא, והעידו צדיקים, שעל ידי עבודתו ביום זה הכניע את הקליפות של כל השבעים שרי מעלה [שהם שריהם של אומות העולם].

לז. שני קושיות הק' הרה"ק הישמח משה' זי"ע (עסיס רימוני על מגילת אסתר ד"ה כימים אשר נחו, נדפס בישמח משה על נ"ך), מדוע נכתב במגילה שמרדכי רצה לעשותם יו"ט בשעה שלבסוף נתבטלה כל קבלתם ליו"ט, ועוד תימה, למה רצו מרדכי ואסתר דבר שלא היה לו קיום לבסוף. ומבאר דחזא מתורצת בחברתה, דהנה איתא (ביצה טז.) 'כל מזונותיו של אדם קצובים לו מר"ה ועד יוה"כ, חוץ מהוצאת שבתות והוצאת יו"ט', ולכן מתחילה קבע מרדכי את יום הפורים ביו"ט ואיסור מלאכה כדי שלא ינכו את הוצאות הפורים ממה שנקצב לאדם בראש השנה, ואף שלבסוף לא נתקבל היו"ט לדורות מ"מ כיוון דכתיב (איוב כב כח) 'ותגזור אומר ויקם לך' קיבלו בשמים את דברי מרדכי שיהא בכלל יו"ט, לענין שלא ינכו את הוצאות בכלל מה שקצוב לאדם בתחילת השנה, ולכן נכתב במגילה, כי בשמים נתקבל היום ליו"ט.

לח. בזה"ל כתוב ב'בית אברהם', סיפר בשם אביו הק' ז"ל, מהרה"ק ר' ייב"א מאוסטראה ז"ל, שהי' בעניות גדולה בפורים, ובא איש אחד לשמחו והוא היה מרדכי בעצמו. ואמר כי מרדכי הוא הבעל שמחה של פורים, והוא בכבודו ובעצמו בא לשמח לכל איש יהודי שרוצה להיות שמח.

עם כ"ף הרמיון, דהיינו 'פְּפֹרִים' לט. ואמרו צדיקים (הרה"ק במי, הוה אומר קטן נתלה בגדול, והדברים נוראים, מרויין זי"ע, ועוד) עפ"י הכלל הידוע (תענית ז:) מי נתלה שקדושת הפורים גדולה יותר מיום הקדוש דכתיב

ודע, כי שמחתן של ישראל בימי הפורים הוא לצנינים בעיניהם של המן וגונדא דיליה, סיפר הרה"ק רבי יעקב מפשעווארסק זי"ע בשם חותנו זצוק"ל שהיה רגיל לספר שהרה"ק ר' יוסף מטאמשוב זצוק"ל (אביו של הרה"ק ר' יהושע'ל מטאמשוב זצ"ל) מתלמידי הרה"ק ה'החווה מלובלין' זי"ע והרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע, וחותנו שהיה דר בכפר היה שוכר קרעטשמע (בית מזיגה) מהפריץ (כנהוג באותם השנים). פ"א בליל פורים ישב ר' יוסף בביתו ולא היה אפי' מנין עמו אז, וזימר ר' יוסף 'שושנת יעקב', ובאמצע שירתו הגיע הפריץ לחותנו, ופקד עליו לאמר לחתנו שיפסיק מלזמר כי השירה טורדת את מנוחתו, והלך תיכף לחתנו ואמר לו שלא יזמר עוד. בבוקר מיהר חותנו לבית הפריץ לבקש ממנו מחילה על מה שהפריע לו אתמול בלילה, אך הפריץ ענהו שאינו יודע על מה הוא סח... אז הבינו שהפריץ שבא אתמול - לא היה הפריץ באמת, ולא היה זה האיש אלא המן הרשע בעצמו שהלביש את עצמו בלבוש הפריץ, כדי שיפסיק ר' יוסף מלזמר, מכאן תראה כמה ה'שושנת יעקב' של ר' יוסף הפריע מאד להמן והוצרך לעשות פעולות כדי שיפסיק מלזמר.

לט. הגר"א מוילנא היה מרבה במשתה בכל יום הפורים, וטעמו ונימוקו עמו, שהנה בכל יו"ט קיי"ל שחציו לה' וחציו לכם, ופורים ויום הכיפורים יום אחד הם, וחציו לה' מתקיים ביוה"כ שאסור באכילה ושתייה, ואילו ה'חציו לכם' מתקיים בכל יום הפורים.

וכבר אמר הגה"צ רבי אליהו דסלר זצוק"ל (מכתב מאליהו אלול תשרי) כי העשיר נוסע ל'מעיינות מרפא' להתרפא, ואילו העני שאין לו די מעות ליסע לשם יכנס לבית הרוקח (בית מרקחת), יקנה בקבוק קטן ובו מים ממעינות, ימשח עצמו בהם זעיר פה וזעיר שם, וידמה בנפשו כאילו נסע לשם. כן 'העשיר ברוח' בבוא ימים זמנים נעלים ייכנס כולו לתוככי המעיינות וירפא עצמו היטב, מה יעשה העני ברוח, יסתפק באיזה התעוררות קטנה - ב'משיחה' קטנה פה ושם, ותו לא מידי...

וצריך להתבונן כי הזמן גרמא להלך בגדולות ובנפלאות, ובדרך רמז יבואר מה שאמרו (מגילה ז:) 'קם רבה שחטיה לרב זירא', כי שני דרכים ישנם בעבודת ה', יש המהלך בגדולות בלימוד שעות רבות רצופות ובעבודת ה' מופלגת, וזו בחי' 'רבה', ויש המהלך דרגא בדרגא, שמקבל עליו ללמוד כפי יכולתו ומשם עולה ומתעלה, וזו הנקראת בחי' 'זעירא' מלשון קטנות, ובפורים אין להסתפק במועט אלא 'קם רבה' - העבודה בגדולות 'ושחטיה לרב זירא' - דהיינו הדרך בקטנות, כי קדוש היום לאדונינו לפעול בו בעצמו גדולות ונצורות ולהתחנן על נפשי בשאלתי ועמי בבקשתי. בפולין היו רגילים לומר, כי מדרך הגנבים להסתובב ברחבי הנמל, מקום אשר עשירי עם מהלכים כשבאמתחותיהם כסף וזהב לרוב, הללו היו משליכים מטבע על הארץ, ובשעה שהיה העשיר מתכופף להגביהו והיה מסיח דעתו לרגע מאוצרותיו היו הגנבים בורחים עם האוצר הגדול בידיהם. ואמרו על כך ש'קונץ' זה מועיל רק למי שאינו יודע מערמימות הגנבים, כי המכיר בנכליהם נזהר ביותר שלא ללכת אחרי מחזות שוא ואינו מסיח דעת כלל ונשארים שאוצרותיו בידו. כך היצר הרע בהגיע זמנים גבוהים הריהו משליך 'מטבע' לבלבל דעת (להיות עסוקים בזוטות, בלבושי התחפושות ושאר עניינים צדדיים) להסיחנו מן העיקר שלא ננצל כראוי את הזמנים ושלא נעמוד בתפילה לפניו, אין לנו אלא להכיר בנכלותיו ולהזהר ממנו עד מאד.

שנה אחת במשתה היין ניגש חסיד אחד בגילופין אל הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע, ובכה לפניו שברצונו לעשות תשובה, נענה הרה"ק ואמר לו 'ברצוני לראותך מחר...' ולהמבואר בפנים יש בדבריו משנה תוקף וכוונה עמוקה, דלא סגי במה שהאדם מתעורר לתשובה ביום הפורים עצמו, אלא ינתן גם מחר להתחזק בתורה ועבודה. כעיי"ז היה אצל הרה"ק רבי מרדכי חיים סלאנים זי"ע, שיהודי בכה לפניו במשתה היין שילמדו דרך תשובה, הקשיב הרה"ק לדבריו ואמר לו 'שמע בקולי, פנה נא למנוחתך, התפכח מיינך, אז תבוא אלי ואלמדך דרך תשובה, ויהא רעוא שיזכר לך באותה שעה מה שדברת אלי היום...'

מ. וכך כתב הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע (פרי צדיק שמות, פורים א ד"ה ואיתא בתיקוני), וז"ל, וכן אומרים בשם הרבנים הקדושים זללה"ה דפורים בחינת יום הכפורים, ונקרא יום כפורים היינו כמו פורים, ובאמת נרמז בתיקוני זוהר כנ"ל. וכמו ביום הכפורים עיצומו של יום מכפר כן ימי הפורים עיצומו של יום עושה מחיית עמלק. רק האדם צריך שיזכור שהיום יום הכפורים וכן שהיום פורים.

גביה (יואל ב יא) 'כי גדול יום ה' ונורא מאד ומי יכילנו' מא.

הרה"ק רבי ישראל מטשורטקוב זי"ע (ישמח ישראל טשורטקוב, פורים שנת תרפ"ד) מביא משם זקנו הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין זי"ע, דבזה גדולה מעלת יום הפורים מיום הכיפורים דיום הכיפורים מכפר רק לשבים (כרבנן יומא פה: וע"ע רמב"ם הל' תשובה פ"א ה"ג), ומבאר הרה"ק מטשורטקוב כי בפורים אמרו חז"ל (מגילה ז.) 'קיימו למעלה מה שקיבלו למטה', ומכיוון ש'למטה' קבלו על עצמם להעניק ולתת לכל דורש - אף למי שאינו ראוי, שהרי 'אין מדרקקים במעות פורים, אלא כל מי שפושט ידו ליטול נותנים לו' (תרצ"ד ג), ומשום הכי אף למעלה 'קבלו' לקיים הלכה זו, והקב"ה מוחל וסולח לעוונות כל חר וחר מבני ישראל באיזה מצב שיהיה, (ובלבד שיהא פושט יד לקבל המחילה), וכלשונו, למטה קבלו לתת מתנות לכל דורש בלי חבדל, וכן קיימו למעלה לכפר לכל בין ראוי כי שאינו ראוי כג.

ולא עוד אלא שכל מהותו של יום הכיפורים ישתנה לעתיד לבוא להיות יום עונג כיום הפורים, וכלשון הזוה"ק (שם) 'יום כפורים - דעתידין לאתענגא ביה ולשנויי ליה מעיני לעונג' מב.

זכר לדבר מביא הרה"ק ה'אמרי נועם' מדו'יקוב זי"ע מדכתיב (שמות ל י) 'וכפר אהרן על קרנותיו אחת בשנה מדם חטאת הכיפורים אחת בשנה יכפר עליו לדורותיכם', וכפל לומר ב' פעמים 'אחת בשנה', כי יש שני ימים מיוחדים בשנה, אחד הוא יום הכיפורים שיש בו 'מדם החטאת', והשני הוא פורים, ונקרא 'אחת בשנה' גם בלא זריקת הדם, ובשניהם 'יכפר עליו לדורותיכם' (הובא בספרו חלק המועדים, פרשת זכור ד"ה בפסוק וכפר אהרן).

באופן אחר דרש הרה"ק מפיאסצנע זי"ע בעיצומם של ימי המלחמה הנוראה את דמיון יוה"כ לפורים לענין חיוב השמחה בפורים (ואח"כ העלה אותם ע"ג הכתב ונדפסו בספר אש קודש), וזל"ק, 'איתא בתיקוני זוהר הק' (נז): שפורים כיום הכיפורים, אפשר מרמז גם לזה שכמו יוה"כ, התענית והתשובה ביום זה לא אם רוצה אותם האדם לעשות עושה, רק בין אם רוצה ובין לא, מקיימם מפני גזירת הקב"ה, כן גם שמחת פורים לא רק אם האדם מעצמו בשמחה או על כל פנים במצב שיכול לשמח את עצמו צריך הוא לשמוח, רק גם אם הוא בשפלות ובשבירת הלב, המח וכל רוחו נרמס, חוק הוא שצריך עכ"פ איזה ניצוץ של שמחה להכניס אל ליבו'.

מא. ובזה ביארו הטעם שבאמצע הסוגיא המדברת במעשה דאחשוורוש והמן במס' מגילה (דף י:): נאמרה המימרא של רבי לוי 'דבר זה מסורת בידינו מאבותינו, מקום ארון אינו מן המדה', היינו שארון העדות בקודש הקדשים לא תפס מקום כלל ולא מיעט חללו של קודש הקדשים, ומה עניינו לשם (לפי פשוטו נאמר בדרך אגב, איידי דהביאו שם עוד מימרות דרבי לוי), ולהאמור נרמז כאן דבר גדול, דכשם שאין לנו השגה בארון הברית, וכל עצם הענין ש'מקום ארון אינו מן המידה' אינו נתפס בשכל אנושי, כך על האדם לדעת שאין לו השגה בקדושת יום הפורים שהוא גבוה מעל גבוה.

מב. וכתב השפת אמת (תרל"ט) בזה הלשון. מול זאת אמרו 'הדר קבלוה בימי אחשוורוש' נראה שניתקן עתה בימי הפורים קלקול הנעשה. לכן הימים נזכרים ונעשים. ולכן המצוה לענג הגוף ואיתא בזוה"ק כי בפורים מתקנים ע"י עונג כמו ביוה"כ ע"י עינוי ע"ש. וכמו ביוה"כ נגמר הכפרה ואמר סלחתי והוא ע"י תשובה במ' יום שע"ז נתקן ימי אלול לתשובה מיראה. וכמו כן בחדש אדר מאהבה ושמחה זוכין לתשובה וע"י שנתקן העשיה, לכן המצוה במשתה ושמחה.

ועד היכן הדברים מגיעים יש ללמוד ממה שכתב המשנה ברורה (סי' צ ס"ק כח) וז"ל. כתב בתשובת רדב"ז תפוס שהשר נתן לו רשות יום אחד להתפלל עם הצבור במנין איזה יום שירצה יתפלל אותו היום תיכף ולא יחמיץ המצוה להמתין על יום כיפור או פורים. עכ"ל. ולא קאמר ליו"כ או לר"ה וכדומה, אלא רק יום כיפור ופורים...

מג. ויש שאמרו עוד, דבימים אלו נותן הקב"ה לבניו עם ישראל גם 'כלי קיבול' שיוכלו לקבל בו את השפע הנשפע בפורים, ונרמז כן בדבריהם כל הפושט ורוצה להיות טוב, אזי אפילו יד זה הבית קיבול נותנין לו, ואף שבכל ימות השנה אי אפשר לאדם ליהנות מן האור אלא אם יפתח בעצמו פתח כחודו של מחט תחילה, מכל מקום סגולת יום הפורים היא שאף בלא אתערותא דלתתא משפיע הקב"ה שפע רב אם יש לאדם הרצון להתקרב, ולא עוד אלא שאין מדקדקין אחרי רצון זה שיהיה בשלימות וללא פגם, וזה חסד גדול מאת אבינו אב הרחמים.

אל הקודש' כי אם ביוהכ"פ, ואילו גבי פורים כתיב (אסתר ד טז) 'ובכן אבוא אל המלך אשר לא כדת', שאפשר 'להיכנס' בקודש הקדשים (כלומר, להשיג אותה הקדושה) אף שאינו יוהכ"פ.

ובך איתא ב'חתם סופר' (דרשות, חלק א דף קנו עמוד ב ד"ה אלא) שכתב 'ובאמת פורים יום טוב גדול הוא, הן לענין קבלת התורה ברצון הוא חשוב מיו"ט של שבועות, דהא בחג השבועות קבלו באונס 'שכפה' עליהם הר כגיגית, ואילו בפורים - הדר קבלוהו בימי אחשוורוש 'ברצון' (עי' שבת פח.), והן לענין גאולה ממותה לחיים הוא טפי מגאולת מצרים מעבודת לחירות', ומסיק ומסיים 'על כל פנים בהא סלקינן, דפורים עדיף וקדוש מפסח ושבועות' כו'.

ורמזו לה צדיקים בפיט (שושנת יעקב) 'וגם חרבונה זכור לטוב' מלשון חרבן, דאף מי שחלילה נחרב ונהרס מצבו הרוחני זכור לטוב ביום הזה (עי' דברי שמואל פורים) כד. וכן פירשו 'כל הפושט יד - אפילו א פשוטע האנט', היינו אפילו יהודי פשוט שבפשוטים ופחות שבפחותים הפושט ידו ורוצה להתקרב אל ה', 'נותנים לו' כו', כי אין מדקדקין במהות המבקש, אלא כל הרוצה יבוא ויטול כו'.

וכבר אמר הרה"ק רבי יחזקאל שרגא משינאווא זי"ע (דברי יחזקאל פורים ד"ה חייב איניש), שביום הזה יש ביד כל יהודי את הכוח שיש לבתן גדול לפני ולפנים בקודש הקדשים. וכיוצא בזה כתב ה'שפת אמת' (פורים תרנ"ז) ויליף בן מקרא (ויקרא טו ב) 'ואל יבא בכל עת

ובדרך צחות יש להוסיף, דהא נתבאר שהקב"ה מקיים מצוות היום של משלוח מנות, ומדרך העולם לתת משלוח מנות בכלים נאים ומשאירים גם את הכלי אצל המקבל [דלא כבשאר ימות השנה, שבדרך כלל יטול המקבל את המאכל, ואת הכלי יחזיר לבעליו], והכי נמי בתת הקב"ה שפע לישראל ביום הפורים - למשלוח מנות, נותן להם גם יחד את הכלים שיוכלו לקלוט ולהשריש את האורות בקרבם.

מד. סיפר לי אחד ממרביצי התורה, שבישיבתו היה בחור שהחל לרדת מטה מטה רח"ל, וכבר היו לו סימנים באותו בחור שאינו מניח תפילין, בהגיע יום הפורים נכנס הנ"ל לבית הכנסת, פתח את ארון הקודש וגעה בבכי לפני אביו שבשמים שירחם על בחור פלוני בן פלונית. ועד מהרה נתהפך לבו של הבחור מן הקצה אל הקצה והחל ללמוד בהתמדה וכבר נבחן על מסכתות שלמים, וכל צוות הישיבה מהללים אותו שהוא אחד המיוחדים בישיבה, ואין הסבר לדבר כי אם שתפילותיו ביום הפורים עשו שורש למעלה ופרי למטה.

מה. איתא בספר 'חשבה לטובה' (פורים בתחילתו), שהרה"ק הרבי ר' בונם מפרשיסחא זי"ע היה אומר שפורים הוא זמן תשובה כדכתיב (אסתר ח ה) 'להשיב... מחשבת', ועוד, מפני שאמרו חז"ל (שבת קנב.) 'עד ארבעין שנין מיכלא מעלי מכאן ואילך משתי מעלי', ו'בן ארבעים לבינה', והרי שפורים שצריך לשתות בו הוא בבחי' בינה, וכבר נאמר (ישעיה ו י) 'ולבבו יבין ושב'.

מו. חידוש להלכה חידש ה'שפת אמת' (מגילה ז: ד"ה בגמרא רבה שדר) דאינו ראוי שישלח אדם משלוח מנות לרבו או למי שגדול ממנו בחכמה, שהרי כתיב (אסתר ט, יט) 'ומשלוח מנות איש לרעהו' וחציף הוא לקטן לכנות 'רעהו' למי שגדול ממנו, אך אם שלח הגדול לקטן תחילה מותר הקטן להחזיר ולשלוח לו מנות, שהרי גילה הגדול את דעתו שהוא מחשיב את הקטן בכלל 'רעהו', וממילא מותר לנו לתת לו משלוח מנות.

לפי זה שמעתי דבר נחמד מצדיק אחד, דבפורים 'חייב' הקב"ה כביכול לתת לנו משלוח מנות עם השפעות טובות תחילה, ורק אז נחזיר לו מצוות ומעשים טובים, שהרי אסור לנו לפתוח ולכנות את הקב"ה בכינוי 'רעהו', ומשום הכי מוכרח הקב"ה כביכול להשפיע כל טוב סלה, כדי שיוכלו בני ישראל לקיים מצות היום ולהחזיר לו מנות של מצוות ומעשים טובים.

מז. שנה אחת הסתגר הרה"ק רבי שמעון נתן נטע מלעלוב זי"ע [בן הרה"ק רבי דוד צבי שלמה מלעלוב זי"ע] במשך שעות רבות ביום הפורים, והיה קהל גדול שהמתין בחוץ להיכנס ולהביא לפניו משלוח מנות, אך אף שנתאחרה השעה לא יצא מן החדר ולא פתח להם את הדלת, בין הממתנים היה החסיד רבי מתתיהו דייטש ז"ל ובראותו את הציבור הגדול המחכה, אזר אומץ ופתח את הדלת ונכנס אל הקודש פנימה, וכשהוא מתנצל על ההפרעה גילה לו שיש קהל גדול הממתין עליו בחוץ, נענה הרה"ק מלעלוב והשיב לו בגערה הרי העבודה של כל ימות השנה באה מיום הפורים, האם גם זה ברצונם לבטל ממני... ובזאת הורה לו לצאת מן החדר ולסגור את הדלת

אך האמת, שבאותו זמן היה המן גדול מאחשוורוש, וכמפורש בגמרא (מגילה טו.) 'גבה המן מאחשוורוש', וכן במדרש (ילקוט'ש אסתר תתנ"ג) 'וישם את כסאו מעל כל השרים אשר אתו (אסתר ג א) - עשה לו בימה למעלה מבימתו (של אחשוורוש), ושמו ראש מעל כל השרים אשר אתו', ואכן היה בידו להורות למלך לתלות את מרדכי, כי הוא היה שליט אף עליו.

ומשום הכי, כאשר 'ונהפך הוא אשר ישלטו היהודים בשונאיהם', ולא עוד אלא ש'בית המן ניתן לאסתר', ניתן בידנו כח זה - וכשם שרשע זה לא היה צריך לבקש מאת המלך רק היה בידו לצוות עליו לקיים רצונו, כך ביום זה יש ביד האדם לומר להקב"ה כביכול מה תעשה ומה תפעל^מ, דרך אמירה וציווי, בענין הצדיקים גוזרים על הקב"ה והוא עושה - לתלות את המן' ולמחות את שמו מתוך לבו של עצמו על כל פנים' (והכל בכלל זה, בין לבטל כח היצר הרע המעכבו מלעבוד את השי"ת, ובין הצרות והיסורים המפריעים את האדם מעבודתו), אמנם בתנאי קודם למעשה, שהאמירה צריכה להיות לא מהשפה ולחזין, אלא ככל אות נפשו, ובאותו חשק ורצון נמרץ שהיה אז להמן לתלות את מרדכי, ואז בודאי אמירתו תעשה פירות, וזהו שאמרו חסידי קדמאי, שבפורים יכול כל איש להיוושע ולהתברך^{מט}.

איתא ב'טור' (תרי"ג) בזה"ל, כתב רב עמרם ז"ל מנהג בשתי ישיבות ליפול על פניהם כיון שהוא יום גם ונגאלו בו צריכין אנו לבקש רחמים שיגאלנו באחרונה

הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (פורים תרנ"ב) מדייק בלשון הכתוב (אסתר ט יח) 'ועשה אותו יום משתה ושמחה', שלכאורה היה לו לומר 'ועשו' בלשון רבים, ומדוע נאמר בלשון יחיד, אלא מבאר וז"ל. דקאי על הקב"ה שעשה אותו יום משתה ושמחה. שהיה שמחה לפניו במרום שניצולו בני ישראל מאותה הגזירה שהיה נגזר גם בשמים, כדאיתא במדרש, ואח"כ כשנתבטלה ע"י תשובתם ונהפך לטובה עשה אותו יום משתה ושמחה, כמו שאמרו חז"ל (פסחים ק"ט.) 'למנצח - למי שנוצחין אותו ושמח'. ואלה הימים כמו שמתפרסם בו הנס למטה, כך למעלה בשמים נזכרים הנפלאות. וכהנים בעבודתן גם למעלה כולם באין לשמוע מקרא מגילה, עכ"ל.

בקשתך עוד ותעש - ביום הזה ימלא הקב"ה 'כל' משאלותינו ביום הפורים ניתן ביד כל איש פשוט מישראל כח כ'צדיק הדור', ולמד בן הרה"ק ה'שם משמואל' זי"ע (פורים תרע"ז, אור ל"ד אדר, ד"ה ובבוקר אמור) מהפסוק (אסתר ה יד) 'ובבוקר אמור למלך ויתלו את מרדכי עליו', ותמוה, כיצד אמרה לו 'ובבוקר אמור למלך' בדרך ציווי, הרי חוצפה היא לצוות על המלך כדת מה לעשות, והיה לה לומר 'ובבוקר תבקש מהמלך' או תשאל מהמלך, וביותר תגבר התמיהה שאכן כך נהג המן בפועל - כדכתיב (ו ד) 'והמן בא אל בית המלך החיצונה לאמור למלך לתלות את מרדכי על העץ'.

אחריו. וכן נהג אחריו הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע, שהרבה באמירת תהלים ביום הזה, ועלינו ללמוד ממעשיהם להרבות בתפלה ותחנונים כי הזמן גורם לעורר רחמי השי"ת על בניו אהוביו. מח. ביסוד דברים אלו, שבכוחו של כל יהודי להיות 'צדיק גוזר' ביום הפורים, כתב רבי יצחק אייזיק מקאמרנא זי"ע בספרו 'נדבת פי' (מאמר מותר שקלים, דף ח.) 'וקבלנו, שבימי הפורים יוכל לעלות נשמה קטנה להיכל של צדיק מופלא בלי שום מעכב, וכן עולין כל התפילות ל'כתר' בלי שום מעכב... כל זה קבלתי בלחישה, ונעשיתי הולך רכיל [ולגלות סוד זה] מאהבת ישראל, פתחתי לך כנקב סידקת כי יש בזה רזי דרזין'. ואולי דייק לומר 'ימי הפורים' כי י"ד וט"ו בכלל, ולא עוד, אלא שהרה"ק ה'עטרת צבי' מזידיטשוב זי"ע אמר, שבשושן פורים אפשר לפעול יותר מבפורים עצמו.

מט. ובזה יבואר נמי הכתוב (ט יב) 'מה שאלתך וינתן לך, ומה בקשתך עוד ותעש', דלכאורה צ"ב מהו עוד הרי עדיין לא ביקשה מאומה, ומבאר הרה"ק ה'מראה יחזקאל' מדעעש זי"ע (הגדש"פ ד"ה כהא לחמא אופן ג), כי התפילה על דברים הכרחיים מוכרחת להיענות (ע"י תי"ט ברכות ז ג, סוד"ה נברך), לכן כשאדם מבקש לחם לאכול ובגד ללבוש בודאי יענהו השי"ת וימלא משאלותיו, אמנם המתפלל על עושר וגדולה שהם יותר מן ההכרח, אז דנים בשמים אם הוא ראוי לכך אם לאו, והיינו דכתיב (ישעיה סה כד) 'והיה טרם יקראו ואני אענה, עוד הם מדברים ואני אשמע', שאם יקרא המתפלל ויבקש על עסקי 'טרם' אלו העניינים ההכרחיים שזקוק לחיי היום יום, אזי 'ואני אענה', אבל

כבראשונה, עכ"ל. ואם כי איננו נוהגים כן (וכמו שמסים שם הטור), אך עכ"פ עלינו לידע שהוא יום נס ונגאלו בו וניתן לעורר בו רחמים שיגאלנו באחרונה כבראשונה.

וב'פלא יועץ' (הקדמון, דף קיח. ד"ה בעה"ת) מביא, שביום זה חביבה אף תפילת היחיד לפני הקב"ה והיא מתקבלת, והכי חזינן מדכתיב (אסתר ט כה) 'ובבואה לפני המלך אמר עם הספר ישוב מחשבתו הרעה', דאף בכהאי גוונא התקבלו דבריה^{נא}.

על כן, הזמן גרמא לעמוד ולהתחנן לפני ממ"ה הקב"ה, שימלא כל משאלות לבנו לטובה ולברכה, כי אכן, שערי שמים פתוחים בו ביום לקבל תפילותינו ברחמים וברצון^ג, ובלשון הרה"ק ה'אמרי נועם' מדו"קוב זי"ע

אם 'עוד - הם מדברים' שהם מבקשים 'עוד' שאין חיי הנפש תלויים בהם, אזי 'ואני אשמע' ואשקול אם ראוי הוא להיענות בכך אם לאו.

עפי"ז יש לפרש כאן במגילה 'ומה בקשתך עוד ותעש', כי ביום הפורים פתוחים כל השערים, ולכן גם המתפלל ומבקש 'עוד' יזכה ל'ותעש', כי אפשר לפעול גם (מותרות) ודברים הנוספים יותר מן ההכרח עד אין סוף. ולפי"ז יש לבאר בכפתור ופרח מה שאמרו (מגילה ד.) 'חייב אדם לקרות את המגילה בלילה ולשנותה ביום, שנאמר (תהלים כב ג) 'אלוקי אקרא יומם ולא תענה, ולילה ולא דומיה לי', ולכאורה יש להעיר, מדוע למדו כן מהפסוק שנאמר בו לשון שלילה, 'ולא תענה'... והרי בפורים עת רצון היא שכל אחד נענה במשאלותיו, אך ביאור הענין נראה, כי בפורים יש ביד האדם לפעול כל כך הרבה עד שכל מה שיפעול יחשב כמקצת ומעט, ושפיר הסמיכו לכך את הכתוב של 'לא תענה', כי כמה שיבקש ויקבל הרי הוא כאילו לא נענה, מפני שהיה יכול להשיג עוד כהנה וכהנה בתוספת מרובה מן העיקר.

הא למה זה דומה, למהלך בשוק ורואה הר גדול של יהלומים, והבעלים אמר לו שהוא נותן לו למלאות כיסו עם היהלומים כפי שיוכל שאת, והנה הגם שמילא הלה כל כיסיו עד אפס מקום ונטל עמו הון רב, אכתי הוא מצטער על שלא היו לו עוד כיסים, שהרי נשאר שם הרבה יותר ממה שליקט, והרי זה דומה בעיניו כאילו לא נטל כלום, וכן נמי כאשר האדם מתפלל וממלא אסמיו בשפע רב, הרי הוא תמיד 'כאילו' לא תענה, כי כמה שיטול לא השיג כי אם אפס קצהו מן השפע המוכן והמיועד לכך באמת.

נ. הרה"ק רבי מרדכי מנדבורנא זי"ע הזהיר את יו"ח שכל בית המדרש שאין מסיימים בו תהלים ביום פורים לא ייקרא 'נדבורנא בית המדרש', כי בפורים הוא זמן של רחמים ועל ידי אמירת תהלים אפשר לפתוח כל השערים בשמים ממעל, ואם בכל ימות השנה כתב ה'בית אהרן' (בית אהרן מח. ד"ה עוד אמר) שעל ידי אמירת תהלים 'אפשר לצאת מכל השטותים ומכל המצרים, ומכל השינויים שיש לו לאדם', ק"ו בן בנו של ק"ו שבעת רצון ונשגב זה בודאי יכול כל אחד לצאת מאפילה לאור גדול ולשנות את מזלו מרעה לטובה, ולבקוע אפילו מחיצה של ברזל המפסיקה בינו לבין אביו שבשמים.

ומעשה שראיתי בימים מקדם, בביהמ"ד דחסידי בעלזא בבני-ברק, בליל פורים היה בית המדרש מלא בזקנים עם נערים עד אפס מקום, וכל אחד היה עסוק בדברים קדושים, זה באמירת תהלים בהשתפכות הנפש וזה בלימוד התורה ביגיעה והתמדה, ב'קרן זוית' ישבה חבורת בחורים צעירים שעסקו בשיחה בטילה ובדברים של מה בכך, לפתע התעורר ראש הקבוצה (שהיה בחור מבוגר ממשפחה חשובה מאד שלא מצא זיווג, לעומת אחיו שכבר נישאו למזל"ט בגילו), והציע לחבריו הבה נאמר יחדיו 'תהלים', ונתפלל אל השי"ת ביום נשגב זה, וכן עשו. אף בחור זה האריך בתהלים עד אחר עלות השחר, וראה זה פלא, מיד אחר פורים נשתנה הבחור ומזלו לטוב, ובא בברית האירוסין עם משפחה מיוחסת בישראל - שידוך שלא 'חלמו' עליו כלל, והקים בית בישראל לשם ולתפארת, ודורות ישירים מבורכים בליעה"ר.

נא. כתב שם (בפלא יועץ הקדמון המובא למעלה) שג' סגולות יש ביום הפורים, א. שאפילו תפילת היחיד מתקבלת. ב. שיוכל לכוון בתפילה ויהא פיו וליבו שווים. ג. להיטהר ולהזדכך ממחשבות רעות, וכולם רמוזים במה שנאמר (אסתר ט כה) 'ובבואה לפני המלך אמר עם הספר ישוב מחשבתו הרעה', ו'בבואה' לשון יחיד, שאפילו יחיד הבא לפני המלך בתפילה ובתחנונים נענה ברחמים וברצון. אמר עם הספר - שהאמירה תהא בכוונה. ישוב מחשבתו הרעה, ללמד שניתן לשוב ולהיטהר מכל המחשבות הרעות.

מקרא מגילה - חסדים מגולים ורחמים ע"י קריאת המגילה ידוע ומפורסם כי שעת קריאת המגילה עידן רעוא דרעוין היא, והקריאה מעוררת רחמים וחסדים גדולים בשמים, וכל השפע הנשפע בכל יום פורים מתגלה בעת קריאת המגילה. הנה הרמב"ם (הל' מגילה פ"ב ה"ח) דימה מגילת אסתר לחמישה חומשי תורה (עיי"ש), ויש ללמוד מן הדברים על קדושת המגילה. יותר מכך הפליג ה'חתם סופר' (דרשות קסד.) וז"ל. 'דכיון דקבלת תורה בימי משה רבינו ע"ה היה באונס, והדר קבלוהו בימי אחשוורוש (עי' שבת פח.). באופן שאור קדוש הכלול במגילה הוא ממש יותר גדול ונכבד מתורתינו הקדושה בעצמה', עכ"ל.

וזכר עורר על כך ב'יערות דבש' (ה"א דרוש ג) וז"ל. 'שמעו נא נבוני עם וחכמים, אשר בחר ה' בנו מכל עם, אל נא תהיה קריאת המגילה בעיניכם כדורש ספר זכרונות וספר קורות אבותינו בכל התלאות אשר מצאם, אשר אין בו אלא הגדת המעשה וסיפור דברים. וכי בשביל זה היתה אזהרה לקרותה פעמיים - (חייב אדם לקרות את המגילה בלילה ולשנותה ביום, מגילה ד.), אמנם

וכמו שהובא בספר 'סגולת ישראל' (מערכת פ' אות ד', הובא בהקדמה לספר 'שפתי חכמים' עמ"ס מגילה פתיחה פרק ט אות יד) 'קבלתי מגדול אחד ז"ל, דסגולה בפורים להשבים בבוקר ולהרבות בתפלה ובבקשה לפני הש"ת על כל דבר - בני חיי ומוזני, והן על שאר דברים, ועל כל קרוביו, כי באותו יום עת רצון מאוד, וכל העולמות המה בשמחה וברצון, וע"ז אמרו ז"ל 'כל הפושט יד נותנין לו', וכן הוא מקובל מפי גדולי הצדיקים תלמידי הבעש"ט זי"ע נב.

ואכן, מן הראוי להתחזק ביתר שאת וביתר עוז לנצל את הזמן בתפילות ותחנונים מעומק הלב בפני המלך, וכדברים הנלהבים שהגיד הרה"ק בעל ה'בית אברהם' זי"ע בקול הוצב להבות ב'שולחנו' שערך בפורים, דלכן כתיב (ה ג) 'ותבך ותתחנן לו' (ולא נאמר ותבך ותתחנן לו), כי הפכה את כל מהותה לחטיבה אחת של תפלה, זי האט 'זיך' - גיבעטען להיות 'לו', (עשתה עצמה 'חטיבה אחת' עם התפילה) להיות קרובה אליו יתב"ש, וביום הזה הזמן גרמא לכך (עבודת פנים עמו' קפו עיי"ש).

נב. וכן רמזו גם במאמרם (מגילה ה.) 'רבי נטע נטיעה של שמחה בפורים', והנה בדרך כלל אין הנטיעה עת שמחה, שהרי יתכן ולא יצמחו הזרעים, ורק בעת הקצירה והאסיפה אז שמח האדם, וכמו"ש (תהלים קכו ה) 'הזורעים בדמעה ברנה יקצורו', אבל בפורים יש שמחה אף בעת נטיעה, כי מובטח לו שיראה פירות ופירי פירות מעמלו, מפני שכל שערי רחמים פתוחים לרווחה לפני כל אחד ואחד, והחכם יבוא ויפעל רפואות וישועות בתפילתו. וכמו שאמרו קמאי בצחות 'יעדער שמוגער - ווערט א צדיק גוזר', פירוש שאף קל שבקלים זוכה להיות בבחינת צדיק גוזר שהקב"ה מקיים דבריו, וכל אחד ואחד מקבל כח גדול מאד - שיהא בידו להפוך ולבטל כל גזירות רעות ולפעול נשגבות בתפילתו.

וכך תראה בנוסח הפיוט (שושנת יעקב) 'ברוך מרדכי היהודי', שנשתבח מרדכי במה שהוא יהודי ולא בצדקותו ובגדולתו, ללמדנו שיום הפורים מיועד לכל אשר בשם ישראל יכונה, ולא לצדיקים בלבד. ולכן נמי מצינו (תענית כט): שאם יש ליהודי דין ומשפט עם גוי, ישתדל לעשותו בחודש אדר, כי בחודש זה יש מזל טוב לישראל, ואין חילוק בין צדיק לרשע, אלא המזל טוב לכל אשר בשם ישראל יכונה, ובכל מצב שהוא בריא מזליה בימים אלו.

וכך איתא מהרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (פורים תרל"ה), וז"ל, 'תשועתם היית לנצח ותקוּתם בכל דור ודור' - כי התשועה בפורים הייתה לדורות עולם, כמו שהגזירה הייתה להשמיד כל היהודים (כלומר לבטל ולהשמיד את כל הדורות הבאים עד עולם), ממילא גם הנס היה לכל הדורות, והרי קיום כל זרע ישראל הכל ע"י נס הזה. ואיתא כי הגזירה היה גם בשמים כן על בני". והקב"ה עשה זה הנס בלי זכות ישראל, רק מצד שאנחנו עמו וחוסים בו תמיד, לכן עליו להושיע לנו בעת צרה. ולכן זה היו"ט נותן כח ועוז ותקוה לבני" בגלות, לבטוח בו מצד שמיוחדים אנחנו אליו (ולאו דווקא בזכות כשרון מעשינו הטובים). ונראה שלכך תקנו לבסוס עד דלא ידע כו'. להראות שאין היום טוב מצד זכות ישראל - שהרי הם במצב של 'לא ידע' ואין בהם שום מעלה, זולתי שהם 'יהודיים'... ואיתא, כי פורים כמו יום הכפורים, וביזה"כ באין למעלה מהטבע ע"י ביטול הגוף אכילה ושתייה וענייתם ע"ז באים לעלמא דחירות. ויש בו סליחת עונות. כמו כן בפורים ע"י משתה ושמחה יכולין לבוא ג"כ לזה בעזר עליון שלא מצד מעשינו.

וצריכין אנו לעורר רחמים שיתגלה העולם הנ"ל לחוץ, וישפיע ויאיר על רישיה דעמיה המתאספים לשמוע מקרא מגילה בלב טהור בלב של כוונה²¹, ומבאר ה'קב הישר' שזו כוונת הברכות 'אשר קדשנו במצותיו וצונו על מקרא מגילה', מלשון הזמנה, כמו (במדבר י ב) 'למקרא העדה ולמסע את המחנות', פירוש 'שציונו השי"ת לעורר כוונה ולהוציא אותה הארה גדולה לחוץ, וזהו על מקרא מגילה, ועל זה יענה הקהל אמן בכוונה גדולה' [וכיוון ה'ישמח ישראל' (פורים סוף אות ג) לדעתיה, שאף הוא מפרש מדיליה 'מקרא מגילה' מלשון הזמנה והתאספות, שכל האורות מתאספים ומתגלים בעת קריאת המגילה].

ב'בית אהרן' (לשבת זכור סו:) הפליג וכתב 'צדיקים אומרים, שהם מסתכלים בהמגילה כל מה שיהיה בכל השנה'. ואילו הרה"ק ה'אמרי יוסף' מספינקא זי"ע אמר, שבעת קריאת המגילה נפתחים שערי גן עדן.

בספר 'שארית ישראל' (שער הזמנים שער ב, פורים ד"ה אף) להרה"ק מווילעדניק זי"ע כתב, 'בקריאת המגילה יש תיקון לכל הגילויים - גילוי עריות ח"ו, והיינו כי בעת הקריאה מכפר הקב"ה על עוונות בני ישראל, ואף על עבירות החמורות ביותר, וכנרמז באותיות 'מגילה'. ולא רק ברוחניות הדברים אמורים כי גם בענייני גשמיות נשפע שפע רב בבני חיי ומזוני ע"י קריאת המגילה²².

ולמדנו בן נמי ממה שכתבו הפוסקים (עי' סי' תרצ"ג ס"א ובמשנ"ב) לומר אחר הקריאה קדיש תתקבל - שהוא בקשה שיתקבלו התפילות, ומכאן שכל 'קריאת המגילה' בקשות ותחנונים לפני המקום, ועל זה מבקשים

רוב מהתועלת אשר נמשך ממנו, מלבד סודות רבות שיש בו והפליגו בעלי חן וסוד לדבר בזה המגילה, ולהכי נקראת 'מגילת אסתר' - שיש בו סתרים וסתרי מעשה בראשית למאוד... ואזניכם שמעו מה גדלו ומה עמקו דברי המגילה ההיא, אף גם יש ללמוד ממנה דברים רבים למוסר והנהגת אדם אשר יעשה וחי בהם'.

בתב ה'דרכי משה' הארוך (תרצ"ג ד) 'אם חל מילה בפורים מלין התינוק ואח"כ קורין המגילה, כדי שיהיה גם בן בכלל יהודי, ולומר ליהודים היתה אורה'. היינו שכל מה שנאמר במגילה על היהודים יחולו אף על הרך הנולד, ומכאן, שבעת קריאת פסוקי המגילה כביום הזה שבים ונעשים כל מה שאירע בימים ההם, דאל"כ למה צריך למול את התינוק קודם הקריאה, הלא הפסוק 'ליהודים היתה אורה' קאי על היהודים שהיו בימי מרדכי ואסתר, אלא ודאי שהקריאה מעוררת את הזמן בפועל ממש, ו'ליהודים היתה אורה ושמחה קאי על 'היהודים' שבדור הזה, וביד כל אחד מהם לזכות כהיום לאורה ושמחה כפשוטו ממש, ולכן מלין את התינוק קודם המגילה שאף עליו יחולו כל הישועות והאורות, ואם בן יבין וישכיל כל חד וחד שלא להישאר מחוץ לכלל היהודים, אלא להכניס עצמו גם בן בכלל היהודים...

נלהבים המה דברי ה'קב הישר' (פרק צט) 'ראה בעיניך קדושת מועדים אלו, בכל מועד ומועד יש בהן קדושות וסודות נפלאים, וצריך אתה לדעת כי יש עולם חדש למעלה שהוא קדוש ונורא מאד, ואין אותו העולם מתגלה לחוץ מחמת רוב קדושתו כי אם פעם אחד בשנה, ומתחיל להתגלות בהתחלת קריאת מגילה, ומזה העולם היה שורש נשמתו של מרדכי הצדיק,

נג. וכך ביאר הרה"ק ה'מנחת אלעזר' ממונקאטש זי"ע (ד"ת מהדו"ב אות עו) את לשון המשנה (מגילה יז): 'הקורא את המגילה למפרע לא יצא', למפרע מלשון פרעון, כי הקורא את המגילה רק בכדי לפרוע את חובתו ולהסיר עול 'חובת הקריאה' מעל צווארו, ואינו קורא אותה בהתעוררות הלב להתבונן בחסדי ה' עם בניו בני ישראל, 'לא יצא' - והפסיד את עיקר המטרה שבקריאת המגילה להתבונן בכתוב בה, בחסד ה' שגמל עם בני ישראל עם קרובו על ידי השגחה פרטית ומדוקדקת, ורק בכך יקיים חובתו.

נד. סיפר הרה"ק ה'מנחת אלעזר' זי"ע, שפעם חבשו את הרה"ק הרמ"מ מרימנוב זי"ע בבית האסורים, ושומרי בית הסוהר נתנו רשות להכניס רק חפץ אחד, ושאלו אותו מה ברצונו לקבל, ועל אף שהימים היו ימי תקופת תמוז ביקש הרה"ק מרימנוב להביא מגילת אסתר כשרה כתובה בדיו על קלף, כשמוע תלמידו הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זי"ע את תשובתו הזהיר את התלמידים לבל ימלאו בקשתו בשום פנים ואופן, כי אם יקבל לידו את המגילה יחריב את העולם לתוהו ובוהו.

הרה"ק ממונקאטש זי"ע סיפר האי עובדא, ומסיק מזה - כמה גדולה סגולת קריאת המגילה, דהא קיימא לן (מנחות עב.) 'חביבה מצוה בשעתה', ואם היה ביד הרה"ק מרימנוב לפעול נשגבות על ידי קריאתה באמצע ימות השנה, ק"ו שעל ידי הקריאה בזמנה אפשר לבנות ולשכלל עולמות ודברים נעלים.

וכבר איתא במדרש (אסת"ר ט ב) דמשום הכי יעצו זרש וכל אוהביו להמן לעשות עץ גבוה לתלות עליו את מרדכי, כי ידעו שהקב"ה עשה ניסים לישראל במים, שנבקע להם ים סוף, וכן הציל את חנניה מישאל ועזריה מתוך כבשן האש, ולכן התחכמו ובחרו בדבר חדש שעדיין לא ניצלו ישראל ממנו, כדי שלא יוכל מרדכי להינצל, ע"כ דברי המדרש.

והדברים סתומים ואומרים דרשני, וכי טפשים היו שלא ידעו שאין בין נס הנעשה במים לנס הנעשה מעץ לפני הקב"ה, וביותר תגדל הקושיא לאיזה צורך גילו לנו חז"ל לדורות מחשבת זרש ושאר אוהבי המן, ופירש ה'אגרא דכלה' (פרשת עקב) שבמשך הדורות עשה הקב"ה נסים ונפלאות בעולם הזה, וכאשר בני אדם מספרים אח"כ מנפלאותיו הרי הם מעוררים בזה שוב את הניסים שהתרחשו בימים ההם, ולכן חששו יועציו שאם יאמר המן לאחשוורוש להטביע את מרדכי בנהר אזי ילמדו ישראל פרשת קריעת ים סוף ועי"ז ינצל מרדכי מידיהם, וכן אם יאמרו לשורפו יעסקו בתורה במעשה ד'חנניה מישאל ועזריה' בספר דניאל ותתקור האש, לפיכך החליטו להעבירו מן העולם בדרך חדשה שעדיין לא הציל ממנה הקב"ה את ישראל, וממילא לא יוכלו לעורר את הנס על ידי קריאת הפרשה, אך הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו ריחם עליהם וברא להם נס חדש וניצלו מצרפניהם.

מדבריהם למדנו, שבכח הקריאה ב'דברי התורה' של הניסים לעורר את הניסים שאירעו בימים ההם, וביותר בלימוד הנס של פורים ב'קריאת המגילה', כיו"ב, כתב בספר ארץ החיים על מגילת אסתר מהרה"ק ה'באר מים חיים' זי"ע לפרש דברי הגמרא (מגילה ז.) 'שלחה להם אסתר לחכמים קבעוני לדורות', וכתב דכידוע שסיפורי המעשיות שבתורה מה שהקב"ה עשה גדולות ונפלאות לישראל המה מסוגלים לספר כל איש בעת צרכו לישועה... וכמאמר הקרא (קהלת א ט) 'מה שהיה הוא שיהיה', פירוש, הסיפור של מה שהיה הוא הכנה אל מה שיהיה עוד ישועה. וזהו שאמרה אסתר 'קבעוני לדורות', פירוש קבעוני שיהא מעשה זו כתובה בספר כדי שתשועתי תהיה לנצח בכל דור ודור להיות ישראל נושע בה' על ידי קריאת המעשה של המגילה.

ומסיים, וז"ל, וזה פירוש 'והימים האלה נזכרים' - בסיפור המעשה שלהם, ונעשים - ונעשה עתה ישועה בארץ כמאז ומקדם בכל דור ודור, ולא דוקא כל דור ודור, אלא אף משפחה ומשפחה ועיר ועיר - כל אחד בעת הצורך לישועה יזכור הנס הלז וינצל.

עד כאן הדברים אמורים בקורא את המגילה גם שלא בזמנה, ועל אחת כמה וכמה בקריאת המגילה ביום הפורים עצמו, וכמו שאמר הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע, שבכל המועדים אומרים 'זכר ליציאת מצרים' כי עושים אותם כ'זכר' לנס שהתרחש בימים ההם, אבל בפורים כתיב (ט כח) 'והימים האלה נזכרים ונעשים' בפועל ממש, ובכל שנה ושנה מתעורר הנס בזמן הזה מחדש כפי שהיה בימים ההם ממש, ואף בימינו אנו יש 'ונהפוך הוא' כפשוטו - לבטל כל גזירות קשות ואכזריות ולהמתיק הדינים ולרחמים ולרצון.

וכן כתב ה'בני יששכר' (אדר ד ו) 'נראה לי, וניצולים [מכל צרות ויסורים] בכל שנה על ידי קריאת המגילה וצדקה'. איתא ממרן הבעש"ט זי"ע (בעש"ט עה"ת, אסתר אות ח, וכן הוא ב'מאור ושמש' רמזי פורים ד"ה בגמרא הקורא בשם האור המאיר) על לשון המשנה (מגילה יז.) 'הקורא את המגילה למפרע לא יצא, שקורא את המגילה כדרך סיפורי מעשיות, שאז (למפרע - בעבר) נעשו נסים, ואינו מעלה על לבו אשר השי"ת עושה לנו נסים ונפלאות בכל דור ודור בזכות הקריאה - לא יצא', והיינו שהדברים האלה נזכרים ונעשים עכשיו בפועל ממש.

והוכיח זאת החידושי הרי"ם (ליקוטי הרי"ם) ממה שאמרו שצריך לקרוא עשרת בני המן בנשימה אחת מפני שמתו כאחד, והיינו שעתה בזמן הזה הם 'מתים' מחדש, שמתעורר עתה כח הנס, וע"כ יש לקרוא בכל שנה בנשימה אחת. וכן כתב התפארת שלמה (רמזי פורים ד"ה בגמרא מגילה), וז"ל, וזה פירוש הגמרא (מגילה ד:) 'מפני שעניניהם של עניים נשואות למקרא מגילה', פירוש, ע"י קריאת המגילה יורד ההשפעות בבני חיי ומזוני לכנסת ישראל, ומפני כן המצווה לפשוט את המגילה כאגרת כדי שיתפשט השפעות טובות לכל העולם, אמן.

עוד כתב שם שתיבת 'מגילה' (חסר יו"ד) עולה בגימטריא כמנין 'מזלא' (ע"ה), ללמדנו שבעת קריאת המגילה אפשר לפעול שפע רב בבני חיי ומזוני, שהרי אמרו (מו"ק כח.) בני חיי ומזוני, לא בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא מילתא, ואם כן בעת הזאת אפשר להפוך את מזלו מרעה לטובה.

איש לרעהו - יום שימת אהבה ורעות

מעיקרי עבודת היום הוא להיות 'איש לרעהו' - להרבות באהבת ישראל בלי גבול, לתת עיניו וליבו לרווחת הזולת, וכמו שהגידו צדיקי הדורות שכל כוחו של המן היה במענתו 'ישנו עם אחד מפוזר ומפורד' (אסתר ג ח), שכלל ישראל אינם מאוחדים ביניהם אלא הם מפוזרים ומפורדים, וכנגד זה אמרה אסתר למרדכי 'לך כנוס את כל היהודים' (ד טו), שה'תרופה' הראשונה לביטול הגזירה הוא לכנוס את כל היהודים כאיש אחד בלב אחד. ולשם כך תקנו חז"ל משלוח מנות איש לרעהו להרבות אהבה וירידות¹¹, וכן את מצות מתנות לאביונים.

ונודע לשון הרמב"ם (הל' מגילה פ"ב הי"ז), מוטב לאדם להרבות במתנות אביונים מלהרבות בסעודתו ובשלוח לרעייו, שאין שם שמחה גדולה ומפוארה אלא לשמח לב עניים ויתומים ואלמנות וזרים, שהמשמח לב האומללים האלו נידמה כשכינה, שנאמר (ישעיה נז טו) 'להחיות רוח שפלים, ולהחיות לב נדכאים'.

וזכר מצינו שכל תקפו של נס היה רק על ידי דאגת איש לרעהו והרצון להיטיב עמו, וכה כתב הרה"ק

'תתקבל צלותהון ובעותהון' - וקאי על התפילות הרמוזות והנסתרות בלשון המגילה¹².

הדר קבלוה - קבלות טובות בעת קריאת המגילה

זמן קריאת המגילה הוא עת ראוי ומוכשר לקבל על עצמו עול מלכות שמים, וכדברי הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדישוב זי"ע ב'קדושת לוי' (קדושה ראשונה לפורים) שכתב דברים חוצבי להבות אש בענין זה, והא לך לשון קדשו 'זמעתה יתלהב לב האדם בקראו המגילה, ויבזון בקראו ובשמעו המגילה שמעתה מקבל עול תורתו ומצותיו וכו', ויבין את עצמו - מה שחלף ועבר אין, ומעתה הוא מקבל עליו עול תורתו ומצותיו יתברך שמו'.

ומוסיף שם, שיש לזכור כי פורים הוא כיום הכיפורים, שהקב"ה סולח ומוחל לבני ישראל על כל עוונותיהם, לפיכך צריך חרטה על העבר וקבלה על העתיד, ולהחליט בהחלטה גמורה שלא ישוב לבסלה עוד, והשעה המוכשרת לכך היא בעת קריאת המגילה, שאז מטהר הקב"ה את ישראל באתערותא דלעילא, ועל האדם לעורר לבו ולהתקרב אליו יתב"ש¹³.

צדיקים אמרו, שבעת הקריאה יכולים חשוכי בנים להיוושע בדבר ישועה ורחמים (ובכלל זה, אלו שיש להם צער גדול בנים רח"ל, שיכולים לזכות לראות נחת דקדושה מיוצאי חלציהם), ונרמז בתחילת המגילה וסופה, שפותחת בתיבת 'ויהי' שהיא לשון צער (מגילה י:), ומסתיימת בפסוק (י ג) 'דורש טוב לעמו ודובר שלום לכל זרעו', והיינו שאפשר לזכות ל'זונהפוך הוא', ולשנות את הצער לשמחה גדולה בהולדת בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות. ומעשה באחד שהזכיר את עצמו בפורים לפני הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע שיברכו בזש"ק, נענה הרה"ק שיום הפורים מסוגל לזש"ק, על פי מאמרו של ה'חזוה' מלובלין זי"ע שהקב"ה מקיים מצות 'משלוח מנות' על ידי שנותן 'איש' זה בנים 'לרעהו' אלו ישראל.

נה. ויתכן שנרמז כן בגמרא (מגילה ד.) 'חייב אדם לקרות את המגילה בלילה ולשנותה ביום, שנאמר (תהלים כב ג) 'אלוקי אקרא יומם ולא תענה, ולילה ולא דומיה לי', ולא לחינם ילפינן כן ממקרא זה דאיירי מענייני תפילה, רק משום דאתקשי לגמרי אהדדי, וכולה חטיבה אחת היא של תפלה.

נו. סיפר הרה"ק רבי יהודה מדזיקוב זי"ע, שנה אחת קרא זקנו הרה"ק ה'אהבת ישראל' זי"ע את המגילה, עמד לצידו החסיד הנגיד רבי שמואל אליהו שטערן ז"ל וכאשר קרא הרבי את הפסוק (ג ג) מדוע אתה עובר את מצות המלך געה החסיד בבכי תמרורים מאין הפוגות, כי באותה שעה התעורר לחזור בתשובה על שנכשל במשך השנה לעבור על מצוות מלך מלכי המלכים, וסיים רבי יודע'לע ואמר, שבאותו מעמד לא ידע בפני מי להתבונן, אם על זקיני הקורא את המגילה בקדושה ובטהרה, או על החסיד ששופך לב כמים וחוזר בתשובה מעומק הלב. נוראות אמר הרה"ק רבי יואל מסאטמאר זי"ע, שכדאי לו לאדם לחיות שבעים שנה בעולם הזה ולסבול תלאות ונסיונות שונים, והכל כדי לשמוע קריאת מגילה פעם אחת בחיים.

נד. ובזה ביאר הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע טעם הדבר שבמשלוח מנות צריך לתת שתי מנות ואילו במתנות לאביונים סגי במתנה אחת, כי רחמי האדם מתעוררים כשרואה אביון על כן לא הצריכו לתת לו יותר ממתנה אחת, אכן במשלוח מנות הרי מטבע הבריות שלא לתת לרעהו ב'עין טובה' ומקנא במה שיש לו, על כן תקנו לתת שנים בדווקא כדי לסגל לעצמו עין טובה - לתת מתוך נדיבות לב ואהבה ואחזה.

עצמו מכל עסקיו ולא יחשוב רק בטובתו, וינצל מכל רע^י. זמן היה במרדכי ואסתר, כי מרדכי לא חשב לעולם טובתו רק טובתה, לכן בהתוודע לו מענין בגתן ותרש ידע כי המציל את המלך מהמות ישיגהו יקר הרבה, לכן הגיד זאת לאסתר, ואמנם אסתר לא חשבה לעולם רק בטובת מרדכי ולכן הגידה למלך בשם מרדכי, ועי"ז עזר ה' להם, ולכל ישראל בזכותם, עכ"ד.

אורה זו תורה - חשיבות לימוד התורה בפורים וביותר בין מגילה של לילה לשל יום

נאמר במגילה (ט כז), 'קיימו וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם' - ששבו לקבל את התורה מאהבה, וכמו שאמרו חז"ל (שבת פח). שבהר סיני קיבלו את התורה מיראה ואילו בפורים קיבלו את התורה מאהבה, ופירש רש"י 'מאהבת הנס', על כן הזמן גרמא להנות בתורת ה' ביום זה.

ידועים דברי ה'חתם סופר' (דרושים ואגדות, עמוד רמ"ה) שכתב 'קבלתי מרבי הרב מהו' מענדלי ליליג זצ"ל שהיה רב בביהמ"ד דק"ק פפד"מ, שקיבל מהגאון בשם ה'שב יעקב' זצ"ל, שכל העוסק בתורה בין מגילה דלילה למגילה דיומא, מובטח לו שהוא בן עולם הבא^י, בן קבלתי סתמא, ולא ידענא טעמא'.

זכר פסק הרמ"א (סימן תרצ"ה סעיף ג) בשם מהר"י ברונא, ללמוד תורה לפני הסעודה, דהא כתיב (אסתר ה טז) 'ליהודים היתה אורה' ודרשו חז"ל (מגילה טז:) 'אורה זו תורה'^פ.

ה'שפת אמת' זי"ע (תרל"ז ד"ה ובכל) על הפסוק (אסתר ב יא) 'ובכל יום ויום מרדכי מתהלך', וז"ל, נראה שכל הדברים הנזכרים במגילה היה הכל לצורך הנס, ובודאי זה דבר גדול מאד שהיה כארבעה וחמשה שנים מעת הלקח אסתר לאחשורוש, ומרדכי הצדיק הלך בכל יום ויום לראות שלומה בעבור כי היתה יתומה ובצער התפיסה בבית הנכרי, וזכות זה זכה לנס, וכתיב גם כן 'באמרם אליו יום ויום' וכו' (ג ד), שע"י שבכל יום ויום מתהלך זכה לזה לנצח את המן הרשע ולהכעיסו בכל יום ויום. עכ"ל.

זכר כתב ה'ערבי נחל' (בפר' מקץ, דרוש א' ד"ה ואמנם) בשם 'האלשיך' הקדוש, עצה טובה למי שזקוק לישועה, וז"ל וכן הוא בפרטות באנשים פרטיים, אם יתחברו ב' אנשים באהבה אמתית בלב שלם שכל אחד ייטיב להשני, ויהיה כ"ב האהבה ביניהם עד שכל אחד מהם לא יחשוב טובת עצמו, רק ישים כל מגמותיו אל טובת ותועלת חברו, אזי ממשיכים הנהגה זו על עצמם מהש"י, שבכיבוד יפנה מכל עסקיו ויחשוב רק להיטיב לאלו האנשים, כי נודע מה שאמרו רז"ל 'ה' צלך' (תהלים קכא ה), שכל מה שהאדם מתנהג, כך ממשיך על עצמו מהש"י. משא"כ האנשים שאין ביניהם אהבה גמורה, אף על פי שגם שנאה אין ביניהם, מ"מ כיון שכל אחד אינו חושב רק עניני עצמו ואינו נותן לב לטובת חברו, כך הש"י אינו חושב ח"ו בטובתם. ולכן בכל עת צרה שיש ח"ו על האדם טוב לו שיתחבר באהבה גמורה עם ריע אחד או יותר... וזוהו יגרום שבכיבוד יפנה

נח. סיפר אחד מחשובי החבורה בבית שמש (רבי יוסף מאיר) אשר רגיל הוא לשמוע קריאת המגילה בביה"ד פלוני, שם קורא את המגילה בעל קורא מופלג במתיקות ובעריבות ובדקדוק, לפני כמה שנים הלך קודם המגילה לטהר עצמו במקווה הנמצאת תחת ביהמ"ד אחר העומד תחת נשיאות אדמו"ר אחד אשר באותה שנה שהה בחו"ל בפורים, כאשר יצא מן המקווה פגע בו בנו של הרבי והודיעו כי הוא 'התשיעי' למנין... מיד הבין את אשר לפניו, ועל אף שנכספה נפשו לשמוע את המגילה מהבעל הקורא המומחה, מכל מקום הבין כי עדיף להיטיב לאחרים וגמר בדעתו להישאר שם, ולא עוד אלא שהתקשר לחברו (ר' יחזקאל) שיבוא אף הוא להשלים למנין עשרה. לאחר שהחבר הגיע נדברו ביניהם כי הלא מצוה גוררת מצוה, והיות והבעל קורא בביהמ"ד בו שהו עתה הינו חשוך בניס רח"ל, והרי זמן קריאת המגילה הוא עת רצון ובפרט שהינם עוסקים במצוות גמילות חסדים ויש בכוחם להעתיר עד שתתקבל תפילתם, על כן מן הראוי שיקדישו את קריאת המגילה להעתיר בתחנונים לישועת הבעל קורא להיפקד במהרה, ואכן לאחר שבוע נושע הלה מצרתו, וכתשעה חודשים לאחר הפורים נתבשרו הכל בבשורת הילד הנולד.

נט. בדרך צחות יש להוסיף, שמכלל הדברים גם הלומד תורה בין מגילה דיממא דשנה זו למגילה דלילה לשנה הבאה מובטח לו שהוא בן עולם הבא...

ס. והיו צדיקים שנהגו ללמוד הלכות פסח קודם הסעודה, דהא קיימא לן (פסחים ו.) 'שואלין ודורשין בהלכות הפסח קודם הפסח שלשים יום', ופורים הוא שלשים יום קודם פסח.

עסוקים במצוות היום יעסקו יושבי המוקפין בתורה, וכן איפכא^{סא}.

במשתה היין מה שאלתך וינתן לך - כי אז נפתחים כל שערי שמים

מצוות חכמים על כל איניש לבסומי בפוריא^{סב} (מגילה ז:), והפליגו הצדיקים בסגולת מצווה זו, וכפי שהמליץ הרה"ק ה'ייטב לב' זי"ע (ייטב פנים לפורים - קול מגילה ד"ה ובבוה) בלשון הגמרא (מגילה ז:): 'רווחא לבסימא שכיח', שעל ידי ההתבסמות בפורים אפשר לזכות לריווח גדול והצלחה בכל הענינים, שפע רב בפרנסה בהרחבה ושאר צרכי עמינו המרובים^{סג}. ורמז ליה הרה"ק ה'מנחת

וכבר אמר הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (דרשות ח"א, פורים תקצ"ו), שלכאורה היה ראוי לקבוע את יום הפורים ליום י"ג באדר שבו היה הנס ששלטו היהודים המה בשונאייהם, וכדרך שתקנו את כל החגים ליום בו אירע הנס (ובגון חנוכה, ש'חנו כ"ה, ובו ביום כבר מדליקים נרות) ומדוע נקבע החג ליום המנוחה, אלא שאם באמת היו עושים את יום הפורים 'בשלושה עשר בו' אזי לא היה חילוק בין הפרזים למוקפין, וכולם כאחד היו חוננים ביום י"ג והיה העולם שמם מתורה, על כן קבעו חז"ל לעשות הפורים ב'יום המנוחה', וממילא פורים הוא ב' ימים, י"ד לפרזים וט"ו למוקפין, ושוב לא יהא העולם בטל מלימוד התורה, כי בעת שהיהודים הפרזים יהיו

סא. כתב ה'בן יהוידע' (מגילה יב: ד"ה יום) על הא דאמרו (שם) על הפסוק (אסתר א י) 'ביום השביעי כטוב לב המלך ביין', אמר רבא יום השביעי שבת היה שישראל אוכלין ושותין מתחילין בדברי תורה ובדברי תשבחות, וז"ל. פירוש, אל תתמה איך מתוך הסעודה של אחשוורוש שיש ממנה קטגוריא על ישראל, יצא לישראל תשועה גדולה והצלחה רבה - כי הריגת ושתי היא סיבת ישועת ישראל, שעיי"כ באה אסתר ולקחה מקומה ואח לצרה יולד. לכך אמר 'שישראל אוכלין ושותין מתחילין בדברי תורה', ולכן מצד זה יצא סגוריא על ישראל, וצמחה להם ישועה בהריגת ושתי בו ביום, עכ"ל. ומכאן למדנו בגדולת כוחה של לימוד התורה להגן מן הצרות והייסורים.

סב. צדיקים היו ממשילים למלך בשר ודם שהיה צריך להעתיק משכנו לעיר אחרת, ובבוא משרתי המלך להעביר את כל חפצי המלך אל הארמון החדש פחדו שמא יבואו ליסטים ויגזלו מחפצי המלך ובעיקר את הכתובים מסודות המלוכה ומצבא המלכות, על כן העמידו חיילים מזוינים שישמרו על השיירה לכל יפגעו במ אויבי המלך, ואכן הצליחו לשמור עליהם מכף כל אורב וליסטים ולהעבירם אל גנזי המלך בשמירה מעולה, אולם בבואם להעביר את כתר המלכות גבר החשש ולא רצה המלך לסמוך על שומריו. מה עשו, הניחו את הכתר המפואר בעגלה פשוטה ביותר, כיסוהו בבלאי בגדים שחוקים, וכך לא עלה בדעת הליסטים שנמצא כאן אוצר גדול ויקר.

כדבר הזה נעשה ביום הפורים, וכמו שהובא בספרי קודש' (עיי' מאור ושמש פורים ד"ה והנה בימות החול) שהאורות היורדים ביוהכ"פ בעת אמירת 'כתר' מתגלים בכל שעות ה'מעת לעת' של יום הפורים, ונמצא שביום גדול וקדוש זה יש ביד כל אחד לבקש מן המלך ככל אשר יחפוץ ואף לפעול שנזכה לשלימות התיקון שתהיה לעתיד לבוא, אמנם כדי שלא תהא יד הכל ממשמשת בו קבעו חז"ל את היום הזה למשתה ושמחה [ואין בו איסור מלאכה או נוסח תפלה כביום טוב, ובמוצאי פורים אין מבדילים בין קודש לחול, וזה דומיא לעגלה הפשוטה, ולא עוד אלא שחז"ל הוסיפו החיוב להשתכר בגילופין ולבטל את הדעת והשכל, שהוא ענין כיוסי הכתר בסמרטוטין], והכל בכדי שאנשים פשוטים יהיו עסוקים בדברים בטלים ולא יגעו בכתר המלכות, אבל המשכיל יבין מזה שיש אוצר גדול מתחת לכל המסכים הללו, ובידו לגלות דברים נשגבים ונעלים.

סג. וכבר הסביר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (הובא בשפתי צדיק פורים אות נ"ג) וז"ל בפורים יש כל כך עת רצון שכל איש ישראל יכול לפעול לאין שיעור, אך פן ידרוש שלא כהוגן כיבדו חז"ל בכוס, ואין שום הוה אמינא שנפסיד ח"ו על ידי תקנת חז"ל. כי מן הסתם עולה יותר נחת רוח מי שמבטל חפצו לציית פקודת חז"ל, מאשר יכוון לבקש עבור עצמו טובות אף שיפעול (בפרט, שאפשר להשתדל בתפילה עד עת שתייתו).

מפורסמים דברי ה'חידושי הרי"ם' זי"ע לפרש טעם מצות שתיית היין עד דלא ידע, ע"פ מעשה שהיה אצל מרן הבעש"ט הק' זי"ע [יש הרבה נוסחאות בסיפור זה, ואנו נקטנו את השמועה המקובלת בפי העולם], שפעם היה חוטא אחד שאסף סכום כסף גדול כדי לעבור בו עבירה, ויהי בהיותו בדרך עם צרור הכסף שמע קול יללה עולה מאחד הבורות, כאשר התקרב לשם ראה משפחה שלימה מישראל הנתונים בצרה ובשביה, והם סיפרו לו שלא

אלעזר' זי"ע (שער יששכר מאמר ימי ששון אות נו) בלשון הכתוב וינתן לך, שמשחה היין עת רצון הוא לבקש ולהתחנן (אסתר ה' ו) ויאמר המלך לאסתר במשחה היין מה שאלתך לפני מלך מלכי המלכים, כי 'נתן לך' כל משאלותיך^{סד}.

שילמו את דמי החכירות שהיו חייבים לפריץ, ועל כן השליך אותם אל הבור הזה, שאל אותם האיש כמה כסף עליהם לשלם כדי לפרוע חובותיהם, נקב ראש המשפחה בסכום המדויק שהיה לו בכיסו לדבר עבירה, ויהי כשמוע האיש את דבריו לא ידע מה לעשות, והתלבט מאד אם להציל את המשפחה או להמשיך בדרכו הרעה, אך בסוף התגבר ברוחו והלך אל הפריץ ופדה את המשפחה מבאר שחת.

באותה שעה נעשה רעש גדול בשמים, אלו לימדו עליו זכות שהציל משפחה שלימה מישראל, וחלקם טענו שרשע הוא וחטא כל ימיו בפשעים וזדונות... עד שפסקו לתת לו את כח הברכה לברך את כל אשר יחפוץ וכל היוצא מפיו יתקיים, אולם כדי שלא יברך לכל אחד גזרו עליו בד בבד שיהא שיכור, ולא תהא דעתו צלולה עליו, וכן הווה.

לימים הייתה גזירת עצירת גשמים בעולם, ומשכלו כל הקיצין שלחו משלחת חשובה של ראשי הקהילות אל מרן הבעש"ט הק' זי"ע כדי שיבקש עליהם רחמים, אולם הבעש"ט השיב את פניהם ריקם, באמרם שגזירה היא מלפני השי"ת ואין בידו לבטלה, ושלחם אל איש פלוני כדי שיתפלל עליהם, והוסיף ואמר להם, שאיש זה שיכור הוא המשתכר ביינו מן בוקר ועד ערב בכלל, ועליכם לתפוס אותו ברגעים הספורים שאחר קומו משנתו והתפכחותו משתיה הקודמת עד השתיה הבאה, ובשעה זו של צלילות הדעת עליכם להתעקש אצלו שיתפלל שירדו גשמים, ואכן נסעו להתם ולאחר תחבולות שונות מצאו אותו ב'עת רצון' כזו - וסיפרו לו שהעולם סובל מעצירת גשמים וברצונם שיתפלל עליהם, לגלג עליהם האיש על שבאו לאיש פשוט ונבזה כמותו, והלא שיכור הוא שאין לו בעולמו יותר מטיפה מרה של י"ש ואיך יש בידו לפעול בתפלתו, אולם הם ענו לו שבאו בשליחות הבעש"ט, והם מאמינים באמונה שלימה שעל ידי תפלתו יושעו, בלית ברירה פרש ידיו אל ה' והתפלל עליהם שירדו גשמים, ואכן כאשר אמר 'משיב הרוח' נשב זיקא ובאמרו 'מוריד הגשם' ירדו גשמי ברכה בשפע. כאשר חזרו השליחים וסיפרו לפני הבעש"ט שאכן ירדו גשמים אחר תפלתו, גילה להם שהוא אותו שיכור שגזרו עליו מן השמים שכל ברכותיו יתקיימו.

לפי זה ביאר ה'חידושי הרי"ם' את הנאמר לעיל, כי ביום הזה אפשר לפעול ישועות נשגבות למעלה מדרך הטבע, ודוגמת אותו שיכור שכל דבריו וברכותיו התקיימו, כמרומוז במגילה (ו' ב) 'מה שאלתך אסתר המלכה ותנתן לך', לפיכך קבעו חז"ל דמיחייב איניש לבסומי בפוריא.

מספרים, שכאשר הגיד כן ה'חידושי הרי"ם' ניגשו אליו החסידים עם פתקאות ובקשות ורצו למוסרם לו כדי שיעתיר עליהם בדבר ישועה ורחמים, נענה אליהם ואמר 'כנראה שעדיין לא התקדש עליכם חג הפורים...' שהרי צריך לשתות ולבטל הדעת ביין.

שנה אחת בטרם התחיל הרה"ק רבי יואל מסאטמאר זי"ע להתבשם ביינו כמצות היום [בקדושה ובטהרה כדרכם של צדיקים], סיפר מעשה שהיה בהרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זי"ע שהגיע לעיר ששהה שם גם הרה"ק רבי שלום מבעלזא זי"ע, והמהר"ש יצא לקראתו לקבל פניו, ויהי כאשר התוועדו יחדיו הני תרי צדיקי ניגש איש כפרי פשוט אל הרה"ק מראפשיץ, ובתמימותו ביקש, שיברכו הרבי ברכת הדיוט, שהרי כך אמרו (מגילה טו.) 'לעולם אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך', ויהי כאשר שמעו התלמידים את בקשתו שנאמרה בתמימות מלאו פיהם שחוק, אולם הרה"ק מראפשיץ נענה לעומתם 'מדוע הנכם צוחקים, הלא כוונתו היתה לבקש בקשת הדיוט, היינו שברצונו לקבל כסף, בני חיי ומזוני, פשוטו כמשמעו, ולא מדריגות נעלות...'

ובענינא דיומא רימז הרה"ק מסאטמאר בדרך הלצה בלשון הכתוב (בראשית ט ט) 'ויחל נח איש האדמה ויטע כרם', דהנה רש"י פירש 'ויחל - עשה עצמו חולין', ואילו 'נח' משמעו מלשון מנוחה דהיינו יו"ט, הא כיצד, האם היה יום חול או יו"ט, ובעל כרחך צריך לומר שהיה 'יום טוב אין די וואָכן' [-יו"ט בימי החול], ואיזהו, זה יום הפורים שהוא יו"ט בימות החול, ואמרה תורה שניתן לנו יום זה בשביל 'איש האדמה' אלו הבקשות ארציות של הדיוטים החפצים דברים גשמיים, והשעה מסוגלת לפעול לכך היא כאשר 'ויטע כרם', פירוש כששותים יין ומשתכרים כמצות היום, כאמור שעת רצון היא ושערי שמים פתוחים לתפילתנו.

סד. וכמו שהוכיח הרה"ק ה'אמרי נועם' זי"ע (לר"ח אדר ז"ה או יאמר בהקדם) מדברי הש"ס (מגילה ז:): ששנה אחת נתבסם רבה מיינו בסעודת פורים, 'קם רבה שחטיה לרבי זירא', למחר כאשר התפכח מן היין 'בעי רחמי ואחייה' (ביקש רחמים והחייהו), ובזה המעשה גילו לנו חז"ל כי יום הפורים מסוגל לישועות ורפואות למעלה מדרך הטבע, ואף חולה הנצרך לרפואה בבחינת 'תחיית המתים' יכול להיושע ולהיענות.

ונתן רמז לדבר כי ר"ת של ו'נאמן א'תה ל'החיות מ'תים הם כר"ת של ו'משלוח מ'נות איש ל'רעהו, וס"ת של ו'נאמן א'תה להחיות מתים הוא מתנ"ה, לרמז שעל ידי קיום מצוות היום - משלוח מנות ומתנות לאביונים ניתן להחיות מתים.

הרה"ק רבי אברהם אלימלך מקארלין זי"ע הי"ד פגש פעם בפורים באברך ההולך בדרך עם בתו הקטנה ושאלו לאן פניו מועדות, השיב הלה שבתו סובלת ממיחושים שונים והוא הולך לרופא פלוני כדי שיבדוק אותה, תמה הרה"ק מקארלין ושאל 'וכי בפורים הולכים לרופא, פורים איז משקה א רפואה' (ה'שתיה' היא 'הרפואה' ביום הפורים), ונתן לו משקה כדי לתת לה, ואכן נעלמו כל מכאוביה ונתרפאה.

סיפר הגה"ח רבי ישראל שמעון קאסטעלאניץ זצ"ל, שהוא היה נוכח שנה אחת אצל רבו הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע כאשר שהה בעיר לאדז' ביום הפורים, ובעת משתה היין היו פני הרה"ק בוערים כלפידים בקדושה עילאה, לפתע נכנס החסיד רבי יודל ריבאק ז"ל במרוצה ובהלה, וסיפר בדמעות שלישי שבנו הקטן נפל מקומה גבוהה בראשו על אבן גדולה, והרופאים הזהירוהו לבל יגעו בילד כלל, כי חיי הבן תלויין לו מנגד, ויהי כשמוע ה'בית אברהם' את דבריו הורה לו לתרום שלש מאות רובל כסף לצדקה עבור עניי ארץ ישראל [כך היתה דרכו בקודש בעת שהזכירו לפניו חולים הזקוקים לישועה, וביותר בעיר לאדז' שהיתה מקום מגורם של עשירים ובעלי נכסים], מיד התחייב החסיד לתת את מלא הסכום לידי הרבי, והתנצל על שאין לו כעת כסף מזומן לשלם, לפיכך יתן טשעק [צ'יק] עם סכום זה כדי שיזכה בנו לרפואה, אולם הרבי לא קיבל את דבריו, ושאלו האם בפעם הזאת גם 'יחזור' הטשעק כבפעם הקודמת (כי בעבר נתן טשעק לרבי, ופקידי הבאנק (בנק) לא נתנו מאומה בעדו, אחר שלא היה לו שם מעות כנגדו), אך החסיד התחייב והבטיח שבפעם הזאת יוכלו למשוך את מלא הסכום מחשבונו, ובלבד שיפעל הרבי רפואה לבנו השרוי במצב של סכנה, מיד נטל ה'בית אברהם' תפוח שהיה על השלחן וזרקו על ראשו בחזקה, וצעק לעברו שיחזור לביתו, בכה החסיד ותמה 'איך אעלה אל ביתי כאשר בני מוטל על ערש דוי ומפרפר בין חיים למות', אולם הרבי ציוה עליו שוב לחזור לביתו, בלית ברירה ליוו אותו כמה מחבריו אל עבר ביתו, ויהי כאשר הגיע הביתה פתח את הדלת וראה את בנו מסתובב כאחד האדם, ויהי לנס ולפלא.

והנה הגם שנעשה לו נס בזכות הצדקה לעניי אר"י ובכוחו הגדול של הרה"ק, מיהו הזמן גרמא לכך היה - משתה היין, ואותה שעה מסוגלת לפעול רפואות וישועות למעלה מדרך הטבע, ואף להחזיר נשמות לפגרים מתים, ועל כן מי פתי יבטל ויבזבז רגע אחד מיום נשגב וגבוה כזה.

מעשה באחד מיקירי קרתא דירושלים שבמשך שנים רבות לא זכה להיפקד בבנים, והיה מזכיר את עצמו תמיד בפני רבו הרה"ק רבי אברהם אלימלך מקארלין זי"ע, אך לעולם בירכו הרבי בשפה רפה ולפעמים אף לא השיב לו כלל, והבין החסיד שמצבו דחוק ביותר, ואעפ"כ לא נפל ברוחו והמשיך לפקוד את בית רבו תמידין כסדרן ולהזכיר את עצמו שוב ושוב לדבר ישועה ורחמים. שנה אחת ביום הפורים נכנס לבית המדרש של חסידי קארלין, ומצא שם את בני החבורה יושבים מבוססים בצוותא חדא כמצות היום, באותה שעה נגמר להם המשקה ובטוב לבם אמרו לו כולם כאחד, שאם יביא להם משקה 'מבטיחים' הם לו שלתקופת השנה יולד לו בן זכר, קיבל הלה את דבריהם, חיפש ומצא כמה בקבוקי י"ש והביאם לפניו, והם שמחו על כך מאד והמשיכו בכך את הסעודה בהתרוממות.

אחר פורים נשתכח הדבר מלבם, וכאשר עברו כמה שבועות והישועה התמהמהה מלבוא שכח גם החסיד מאותה הבטחה, אולם כאשר פקד בפעם הבאה את בית רבו הרה"ק מקארלין והגיש לפניו את ה'קוויטל' (פיתקא בבקשת רחמים) בו ביקש שוב כדרכו לזכות לבנים, הביט הרבי והסתכל היטב ב'קוויטל' ואמר לו 'הרי כבר נושעת', ושאלו אצל מי היית ומי פעל עבורך ישועה רבתי זאת, נענה החסיד ואמר שלא מיניה ולא מקצתיה, כי לא היה אצל איזה צדיק בתקופה האחרונה... עד שנזכר מ'הבטחת' החסידים בפורים, וסיפר לפני הרבי דברים כהווייתן, שהחסידים אמרו לו להביא משקה ובשכר זה יזכה לשנה הבאה לחבוק בן, ויהי כשמוע כן הרה"ק מקארלין אורו פניו, ואמר 'אויב אזוי איז פשוט [-אם כן פשיטא שנושעת], מיר האבן געקוקט האבען מיר גיזעהן אז ס'נישט שייך [הסתכלנו וראינו

העור בקלות. אלא ודאי, רמוז רמזו בכאן שע"י 'משתה' היין אפשר לאדם לפשוט בקל את חלק הבהמויות והחומריות החופפת עליו, כי ע"י ביטול הדעת העצמי אפשר להתרומם טפה מעל הקרקע מתוך שמחה וחזרה.

לא יבושו ולא יכלמו - אף כשהוא 'לא ידע' לא יבייש את חברו

אמרו חז"ל 'מיחייב איניש לבסומי בפוריא, עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, אמנם, עם כל חשיבותו ומעלתו של ה'בסומי', רבות יש לזוהר שלא תצא תקלה מתחת ידו, כי מי שאינו נזהר בזה חלילה ובשכרותו פוגע ח"ו בהרצובות לשונו אפילו רק ב'נפש אחת מישראל' ודאי עדיף לו שלא ישתה ויצא שכרו בהפסדו. כי לא אמרו אלא עד דלא ידע - שע"י השתיה תבטל דעת השותה, אבל זאת לא אמרו ולא התירו שיגרום בשתייתו שגם חברו יצא מדעתו מחמתו, על ידי אונאת דברים והלבנת פנים הפוגעים באדם עד עמקן נשמתו^{ס"ה}.

והיינו דקאמר הרה"ק ה'אהבת ישראל' זי"ע, שהר"ת של ע"ד ד'לא ידע' הוא 'ידע', כי צריך ידיעה גדולה איך לקיים מאמר זה.

נוראות כתב החיד"א (פני דוד פרשת אמור, וכבר איתא בן בראשונים - ספר מושב וקנים לבעלי התוס') בשם רבי יהודה החסיד לבאר הטעם שאסרה תורה אלמנה לכהן גדול, דאיתא בגמ' (קידושין ע"א). אמר רבי יהודה אמר רב שם בן ארבעים ושתים אותיות אין מוסרין אותו אלא למי שצנוע ועניו ועומד בחצי ימיו ואינו כועס ואינו משתכר ואינו מעמיד על מדותיו, והטעם, כי בכח 'שם' זה ניתן לשדד כל מערכות הטבע ולעשות בו כרצונו, וחששו חכמים שמא ידע בו מי שאינו הגון ויעשה בו כאוות ליבו. והנה הכהן הגדול היה מזכיר שם המפורש ביום הכיפורים כמו ששנינו (יומא סו.) 'שהיו

יש שאמרו שעל כן נוהגים להאריך סעודת פורים לתוך הלילה (עין רמ"א תרצ"ה ס"ב, ודרשות חת"ס פורים תקפ"ט ד"ה וצא להם), לרמוז בזה כדי להמשיך את כל אלו הישועות מסעודת פורים אל תוך 'הלילה' כלומר כל הצרות והיסורים שהם בבחינת לילה.

וכתב ב'מחזור ויטרי' (סמן תס"ה) וז"ל פורים שכל אדם מאריך בסעודתו - זמן השמים ימלאו שאילתו, והיינו שימלאו משאלותיו בעת סעודת פורים.

בשם הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע מתאמרא, שבמשתה היין יכול כל אדם לבוא לידי דרגת אדם הראשון קודם החטא, וזהו חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע, כלומר שיוגיע למצב ולתיקון שהיה 'קודם הידיעה' שע"י עין הדעת, כי היין מבטל את דעתו ועצמותו של האדם, ועי"ז יש בידו להתעלות להיות כולו רוחני ולהסיח דעתו מחלק החומרי שבו, ולשפוך נפשו ולשוב בתשובה לפני הקב"ה. וכבר אמרו (הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע ליקושים, מגילה ז:) כי 'בסומי' ר"ת סמר מפחדך בשרי וממשפטך יראתי וזה רמז שאפילו בעת שכרות צריך להיות לשם שמים, עכ"ל.

וכבר רמזו כן בלשון המשנה (ביצה מ.) 'אין משקין ושוחטין את המדבריות' [הצאן הרועות במדבר, ואסור לשוחטן ביו"ט משום מוקצה], והקשו בגמרא 'למה לי למימר משקין ושוחטין, והרי עיקר החידוש הוא שהם מוכנים מבעוד יום ואין בהם משום מוקצה ולכן מותר לשוחטם ביו"ט, א"כ למאי נפק"מ בזה ש'משקין ביו"ט', ותירצו, שחז"ל לימדונו שישקה את בהמתו מים קודם שחישתה, כי המים שהיא תשתה לפני השחיטה יסייעו להפריד ולהפשיט את העור מן הבשר. והדברים נראים כפלא, וכי זו תכלית כוונת רבותינו הקדושים - לתת עצה טובה לקצבים שישקו את הבהמות קודם השחיטה כדי שיוכלו להפשיט את

שלא שייך לפעול עבורך ישועה בדרך הטבע, אמנם כאשר] יודען זיצען צוזאמען, און זיי וויסען פון גארנישט קענען זיי אלץ בוקע זיין, ביז צום כסא הכבוד, [כאשר יהודים יושבים בצוותא חדא באהבה ואחזה ושלום ורעות יש בכוחם לבקוע כל המחיצות ולהגיע עד לכסא הכבוד], וממילא אין שום חידוש איך פעלו דבר ישועה ורחמים רבים. סה. ואדרבה אף אם פגעו בו אחרים יעביר על מידותיו, וישים אל ליבו מה שאמרו בגמרא (מגילה יב:) כי מרדכי הצדיק (בן יאיר בן שמעי) נולד רק בזכות שדוד המלך העביר על מידותיו ונמנע מלהרוג את 'שמעי בן גרא' שקילל אותו, מתוך האמונה 'כי ה' אמר לו קללי' (שמואל ב, טז ז), והרי שרק בזכות העברה על המידות והאמונה בה' נולד מרדכי ונצמחה הישועה.

לזוהר ביותר שלא לבוא לידי מכשול חלילה, ויצא שכתרו בהפסדו.

ופשיטא דבכהאי גוונא, עדיף טפי לסמוך על גדולי הפוסקים (יד אפרים הובא לקמן) דמה שאמרו 'עד דלא ידע' היינו עד ולא עד בכלל, וכן נקטו הרבה אחרונים (עי' באו"ח סימן תרצ"ה ובנו"כ שם) שהחוב הוא לשתות יותר מלימודו ותו לא, ולכן הרוצה להדר על עצמו ולהשתכר - אסור לו לעשות כן אלא אם הוא יודע בבירור שלא יפגע ולא יצער את חברו, אבל אם יש לו ספק ספיקא שמא לא יוכל להיזהר בכך אזי ברור שעדיף טפי שימנע בשב ואל תעשה מלהשתכר^ס.

בזכות זהירות זו יתברך ברוב הברכות כמו שהאריך ב'מטה משה' (תתרי"ב) עד כמה חוב גדול הוא להיזהר ולהישמר שלא תביא לו השתיה מצב של שכרות וזלזול ב'הלכות התורה' כנמילת ידים, ברכהמ"ז ותפילה, ומסיים שם - 'וכל היוצא בעקבי הרועים לעשות את כל המעשים האלה ע"פ דרכם (דהיינו בהירות שלא לבוא לידי מכשול ע"י השתיה), ושמחים בזכרם את כל הנסים אשר עשה ה' לאבותינו ומשבחים לשמו הגדול, כמוהם יהיו צאצאי מעיו וכל אשר חפץ ה' בידו יצליח'^{סח}.

שומעים שם המפורש שהוא יוצא מפי כה"ג, ואיכא למיחש שמא יתן עיניו באשת חברו וכשיוציא את השם מפיו ירהרר בליבו להמית את בעלה כדי שיוכל להינשא לה, ע"כ אסרה התורה אלמנה לכה"ג, וממילא לא תעלה על ליבו מחשבת פיגול זו, שהרי לא תועיל לו מאומה (משא"כ על כהן הדיוט לא הוצרכו לאוסרה, כי הוא אינו יודע את השם המפורש, כדאיתא בירושלמי יומא פ"ג ה"ג, שהשומעים את השם מפי הכהן גדול היו שוכחים אותו בדרך נס, ואין בידם לגרום למיתת הבעל).

המתבונן בדבריו יחרד חרדה גדולה - כי במי ומתי אנו מדברים - ביום הכיפורים שהוא יום גדול נורא ואיום, ובכהן גדול המשרת לפני ולפנים בשעה שהוא מוציא מפיו את השם המפורש, היתכן לחשוב שבאותם רגעים נעלים יפול כ"כ לדיוטא התחתונה - לחשוב מחשבות און באשה עד כדי רציחה שיבוא להרוג את בעלה... אין זאת אלא מפני שככל שהאדם גדול יותר כך יש לו יצה"ר לעבור על עבירות חמורות יותר, כמו שאמרו (סוכה נב.) 'כל הגדול מתבירו יצרו גדול הימנו', והכי נמי כמה שהזמן גדול יותר כך מתגבר היצה"ר ומנסה להפיל את האדם לשאול תחתית^ס, לכן ביום הפורים שהוא גבוה מעל גבוה יש

סו. וכך אמר הגאון רבי יחזקאל לעווינשטיין זצ"ל, שדברי חז"ל אלו לא קאי רק על האיש הגדול מחבירו שיצרו גדול הימנו, אלא גם על השעה והזמן, כי בזמנים גבוהים מתאמץ היצה"ר בכל כוחו לבלבל את האדם ולהביאו לידי טעות.

סז. הנני מאריך בכל זה, כי עיני ראו ולא זר, כאשר השתתפתי בשמחת שבע ברכות לחתן ביום הפורים, ובאמצע המשתה קם אחד מחבריו של החתן כטוב לכו ביין והזכיר לו 'מעשיו הראשונים' בפני קהל ועדה, ועתה מצא מקום לגבות את חובו, והגם שכלפי חוץ הראה החתן פנים שוחקות, אך ביודעי קאמינא שאחר הסעודה הסתגר החתן בחדר לפניו מחדר, ובכה בדמעות שליש מחמת הדברים הקשים כגידין שפצעו את רגשותיו כמדקרות חרב. ועתה נחזי אנו, וכי לזאת התכוונו חז"ל במצות 'עד דלא ידע', והלא לא יתכן שמצוה תביא את האדם לידי עבירה שחמורה כשפיכות דמים, על כן במקום דאיכא למיחש להכי פשיטא שלא ישתה יין כלל, ושב ואל תעשה עדיף. סח. יש שרמזו ענין זה במה שנהגו לומר איש לרעהו שלש פעמים 'שלום עליכם' בקידוש לבנה (עיין רמ"א או"ח תכ"ו ס"ב, ובנו"כ שם), כי כבר הפליגו חז"ל (סנהדרין מב.) ואמרו 'כל המברך על החודש בזמנו, כאילו מקבל פני שכינה', אמנם באותה שעה מזכירים לאדם, אכן זכית לאור גדול - הקבלת פני השכינה, אבל מעתה 'אל תעוף בשמים' ותשכח שיש עוד כמה אנשים החיים עמך בעולם הזה, אלא זכור נא את רעך, לנהוג בו בכבוד, לדרוש ולשאול בשלום חבריך שלש פעמים בסבר פנים יפות, להטיב לו כפי שידך משגת.

וכך פירשו נמי את לשון הברייתא (ברכות ט:): בזמן קריאת שמע של שחרית 'אחרים אומרים, משיראה את חברו רחוק ארבע אמות ויכירונו', והרמז בזה, ד'קריאת שמע' הרי היא קבלת עול תרה ומצוות, ואף בשעה שאדם מקבל על עצמו עול תורה ועול מצוות עליו לראות את חברו, ושלא ישכח מחבריו וידידיו, ואוי לו למי שקיום המצוות גורם לו לזלזל בדברים שבין אדם לחברו, דבכהאי גוונא יצא שכתרו בהפסדו.

יותר מדאי, דפוק חזי מה עלה להם, [ונעתיק לשונו, כי אלמלא יצאו הדברים מפי גדול בתורה כמו ה'בית אפרים' לא היה אפשר לומר כן] 'ולפי שלא נשמרו מלעבור הגבול בא הדבר לידי סכנה, לכך יש לזוהר שלא לבסומי רק עד הגבול הזה דלא ידע, ולא יעבור'.

זמבאן שענין השתיה בפורים היא לרומם את הלב מן הגשמיות והחומריות, ועי"ז יוכל בשר ודם להודות על הניסים ועל הנפלאות מתוך חרדה ושמחה, אבל המשתכר כשכרותו של לוט הרי הוא משבש את דעתו ואינו יכול להודות כלל, ולא עוד אלא שהוא עלול לבוא לידי איסורים חמורים, דהרבה שכרות עושה, וישקול מעשיו במאזני פלס ויזוהר כל אחד כפום שיעורא דליביה שלא יבא לידי עון רציחה בהלבנת פנים, כי לא יתכן שמצוה שבין אדם למקום תסתור את החלק שבין אדם לחבירו, ולכן כתיב בלוחות הברית (דברים פ, יא) 'שני לחת האבנים לחות הברית', ואמר רבי חנינא (תנחומא עקב י) 'לחת כתיב [חסר], שלא היו גדולים זה מזה, אלא שניהם שוין, והרמו ששניהם צריכים להיות שוים אצל האדם, הלוח הראשון שבו המצוות שבין אדם למקום והלוח השני שהמצוות שבו הן בין אדם לחבירו, ואי אפשר לקיים רק חלק אחד מהם, דתרווייהו תלויין אהדדי.

ולמזהיר ולנזהר שלומים תן כמי נהר, ומתן שכרה בצדו בעוה"ז, כמו ששינינו (פאה פ"א משנה א) 'אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא', וחדא מינייהו 'גמילות חסדים', ופירש שם הרא"ש כי הקב"ה חפץ יותר במצוות שיעשה בהם גם רצון הבריות, ממצוות שבין אדם לקונו.

וכך מפורש ב'כל בו' (סוף הל' פורים) 'חייב איניש לבסומי בפוריא סט, אבל לא שישתכר דהשכרות איסור גמור הוא, ואין לך עבירה גדולה מזו, שהוא גורם לג"ע וש"ד וכמה עבירות זולתם, אך שישתה יותר מלימודו מעט כדי שירבה לשמוח ולשמח האביונים וינחם אותם, וידבר אל לבם, וזוהי השמחה השלימה'.

עוד סמך לכך, מדברי הגאון רבי אפרים זלמן מרגליות זצ"ל מבראד ('יד אפרים' על השו"ע תרצ"ה בדברי הט"ז סק"א) בענין 'עד דלא ידע', ובתו"ד מבאר שיעור שתיה בפורים, וז"ל. 'ולי הצעיר נתפרש בחזיון לילה, שהכוונה הוא, שעיקר החיוב של המשתה הוא שיהיה שרוי בשמחה, כדכתיב (תהלים קד טו) 'ויין ישמח לבב אנוש', ומחמת שיהיה שרוי בשמחה יהיה חרות ה' מעווו, ויתן תודות והלל לה' על הנס מתוך הרחבת הלב וכו', לכן אין לו להשתכר יותר מדאי שיתבלבל דעתו ולא יכיר בתוקף הנס כלל, וזהו שאמרו 'חייב אדם לבסומי בפוריא עד דלא ידע' - הק' 'עד' הוא 'ולא עד בכלל', ורצ"ל שגדר חיוב השתיה בזה לבסומי עד גבול דלא ידע, שמן הגבול הזה והלאה הוא ביטול כוונת חכמים לבסומי - כדי שיתן הלל והודאה, דכיוון שתתבלבל דעתו כל כך פשיטא שאין בו דעת ותבונה לשבח ולפאר על תוקף הנס, ואתבונן אליו בבוקר וראיתי כי נכון הוא'.

ובזה מפרש מדוע אחר מימרא זו של 'חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע' הסמיכו בגמרא את העובדא 'קם רבה ושחטיה לרבי זירא', והלא זה מעשה לסתור, דמהא משמע שאינו ראוי להשתכר, שהרי נגרם מזה מכשול גדול כל כך, אך להאמור כוונת הגמרא לומר שיש גבול בשתיה ואסור להשתכר

יש שביארו מה דאיתא בגמ' (שבת פט.) אמר רבי יהושע בן לוי, בשעה שעלה משה למרום מצאו להקב"ה שהיה קושר כתרים לאותיות, אמר לו (הקב"ה), משה אין שלום בעירך [פירש רש"י, אין דרך ליתן שלום במקומך], אמר לפניו כלום יש עבד שנותן שלום לרבו, אמר לו היה לך לעזרני וכו', שרמז גדול יש כאן, שגם מי ש'נמצא במרום' בעבודתו הנשגבה אף הוא צריך 'לתת שלום לאחרים' ולדאוג לבריות הנמצאות ב'זה העולם'... וזהו שאמר לו הקב"ה למשה 'אין שלום בעירך', כלומר שאף שהינך במרום ובשמים ממעל אך עדיין עליך להחזיק 'במנהג העולם' שצריך להאיר פנים איש לרעהו ולעזור ולסייע להם בכל צרכיהם.

סט. צדיקים אמרו, שעל כן דייקו חז"ל בלשונם ואמרו 'מיחייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי', ולא אמרו 'לבסומי ביין', כי חובת האדם לשמוח עם יום הפורים עצמו, ולא יהא היין אלא כאמצעי לסלק את העצבות והדאגות המסובבים אותו כל ימות השנה, ותהיה השמחה בעיצומו של יום.

זיהי רצון, שנזכה לקבל מאת הבורא יתב"ש משלוח מנות ומתנות^ע, שפע רב וכל מיני ישועות, ובקרוב בימינו נזכה לנאולה השלימה, ובקרוב נראה 'מגילת הגלות' הארוכה כיצד הכל היה לטובה ולברכה, בדברי הרה"ק מקאצק זי"ע שמכל הצרות של כלל ישראל נכתבה מגילה, כגון מגילת אסתר בימי אחשוורוש ומגילת אנטיוכוס בימי היוונים, והתברר לבסוף שהכל היה לטובה, ומי יתן וכבר נזכה לראות את ה'מגילה' מן הגלות המר הזו, ונראה עין בעין דכל מה דעבד רחמנא היה לטובה....

ע. כה אמר הרה"ק רבי מרדכי שלמה מבאיאן זי"ע (בי"ז אדר, יומא דהילולא של אביו הרה"ק הפחד יצחק מבאיאן זי"ע) הנה בני ישראל קיימו בפורים העעל"ט מצות משלוח מנות ומתנות לאביונים, וב'ירושלמי' (ר"ה פ"א ה"ג) איתא שהקב"ה מקיים כל התורה כולה, וא"כ, אף מצות משלוח מנות ומתנות לאביונים מקיים הקב"ה, והרי זה פשיטא שאם בני ישראל ראויים שישפיעו עליהם כל טוב אין זה נחשב כ'מתנות', ומתי נחשב להם כ'מתנה' – כשאינם ראויים... אז יתן להם הקב"ה בתורת 'מתנות לאביונים' בני חיי ומזוני, עכל"ק.

עלון שבועי מבית 'בני אמונים' וכל מאמיניהם

פרשת ויקרא

תשע"ט

270

מאוצרות אמונים פניני אמן ותפלה בפרשה

פיצד נתן להסמך על הבהמה בשעת הודיו?

"וסמך ידו על ראש העלה ונרצה לו לכפר עליו" (ד כ)

במסכת יומא (לו א) מבאר שבשעת הסמיכה על הקרבן, היה בעל הקרבן מתודה על החטא שלפניו כפרתו הביא את הקרבן [ראה פ'כתב והקבלה] על פסוק זה שספרט שפלת 'לכפר' פרושה 'להתודות'.

בהלכות יום הכיפורים פסק המגן אברהם (תרו"ד) שמשום שדיו הודיו להאמר בעמידה, לפיכך בעת אמירת הודיו אסור למתודה להשגן באופן שאם ינטל הדבר שעליו נסמך - הוא יפל, שכן סמיכה שכוז נחשבת כישירה. לפי זה תמה האמרי אמת: פיצד יכול בעל הקרבן להתודות בשעת הסמיכה, הלא הסמיכה על הבהמה נעשית 'בכל כחו' (תנ"א טו ב), ובאופן זה אם תנטל הבהמה יפל המתודה?

רבי יצחק יהודה טרונון אב"ד קוטנא, ישב קט"ה זו בשני תרומים:

א. אף שהסמיכה נעשית 'בכל כחו', אין היא נעשית בכל כח הגוף אלא בכל כח הדין. בלבד [ראה במדרש (בר"ד ס"ה י)] שהכשלים שבארץ ישראל היו גבוהים במיוחד. לפי זה אף המביא כבש לא היה צריך להתכופף כדי להסמך עליו, והסמיכה היתה נעשית בכח ידיו בלבד. כיון שפיר, אף אם תנטל הבהמה יפול הנסמך על עמדו, ואין זו הסמיכה שאסר המגן אברהם.

ב. אסור הסמיכה בשעת הודיו נוגע רק למי שנסמך מחמת שהעמידה קשה עליו, שאז הסמיכה מורה על גאווה, ואילו הודיו צריך להאמר בהכנעה. אף הסמיכה על הקרבן לא נועדה כדי להקל על בעליו, אלא כדי שיכניע את לבו ויבין שכל זמן שהחטא עליו - כמוהו כבהמה (ראה 'פנים יפות' על פסוק זה), לפיכך אין היא פוגמת בהכנעה הנדרשת בשעת הודיו.

'בין דעת קנטורס חסדי אבות יג א-ב

ברכה בלא אמן - כתבשיל חסר מלח

"וכל קרבן מנחתך במלח תמלח... על כל קרבנך תקריב מלח" (ב י)

מפני מה נכפל הצווי על מליחת הקרבן בפסוק זה?

בספר 'שער בת רבים' באר:

תפלה בלא פניה - כמוה כתבשיל תפל ללא מלח. לפיכך כפלה התורה את אזהרתה על המלח, כדי לעוררנו שאף בזמן הגה שהתפלה היא במקום הקרבנות (ברכות כו ב) עלינו להקפיד 'למלח' את תפלותינו על ידי שזכנו בהן קראוי.

בדומה לכך המשיל המוכיח הקדמון רבי משה ב"ר יקר אשכנזי את ענית האמן אחר הברכה למלח הנמתן כתבשיל: כפי שתבשיל משבח - כל זמן שלא יתנו

בו מלח יהיה טעמו תפל, ומעט מלח הנמתן בו מתקן את פלו, כך הברכה - כמוה כתבשיל משבח שלא נתנו בו מלח, והאמן הנענית אחריה היא כמעט המלח המתקן את התבשיל פלו.

'שער בת רבים' פתח עינים' (קושטא ש"א)

אף על השגגות צריך להתודות

"נפש כי תחטא בשגגה מכל מצות ה' אשר לא תעשינה" (ב ד)

דרש המגיד מדובנא:

"נפש כי תחטא בשגגה" - על האדם הנכשל בחטא לדעת כי הדבר נגדו לו: "מכל מצות ה' אשר לא תעשינה" - מפני שלא הקפיד לקיים את מצוות ה' בשלמות הראייה, שאלו היה מקימן קראוי, היו מגנים עליו מן השמים לבל יכשל בחטא.

בכך יתבאר נסח הודיו שהובא במדרש (ויק"ד ג א): "ערב יום הכיפורים צריך לומר: מודה אני כל רע שעשיתי לפניך, בפרך נגדך לו: "מכל מצות ה' אשר לא תעשינה" עוד לא אעשה כמוהו...". מפני מה אני מתודה על "כל רע שעשיתי לפניך" - אף על השגגות, מפני שאף הן נגרמו בעט"י, שכן: "בדרך רע הייתי עומד", כלומר: לא קימתי את מצוות התורה קראוי.

אהל יעקב

רזי אמונים

מרמזי אמן בפרשה

ענית אמן כהקרבנות קרבן

"אדם כי יקריב מכם קרבן לה" (ד כ)

בפרשת הקרבנות מפרטים שלוש סוגי קרבנות: 'אשה', 'מנחה ונסך', ראשי התבות: 'אשה', 'מנחה', 'נסך' הוא: 'אמן', ללמדך כי היחוד והתקון שנעשה בבית המקדש בהקרבנות קרבנות אלו, הוא מעין היחוד שנעשה בענית אמן, שמהותו - שלוב שמות הו"ה וצדושת שהם בגימטריה 'אמן'.

ששטי יד-ה' (ל'מ"ד ואל"ו) במדרש כח יא

יראתו של אדם מן השורה הירא גם מפני בעלי השורה שמעליו, ליראתו של 'נשיא' - מלך, שמתוך שאין הוא ירא מאחרים צריכה מדת יראתו להיות מקדשת במלואה לבואר יתברך.

לכך רמז הכתוב: "אשר נשיא יחטא", אף אם: "ועשה אחת" - עבר עברה אחת בלבד מכלל העברות, נחשב לו הדבר כאלו עבר: "מכל מצות ה' אלקיו... ואשים". כיון שלפי תקף מעמדו, צריכה יראתו להיות כפולה ומכפלת משאר בני אדם, וחובה יתרה מוטלת עליו להשמר מעברה.

וזאת גם בקשנתו בתפלות הימים הנוראים: "ובכן תן פחדך ה' אלקינו על כל מעשיך ואימתך על כל מה שביצאתך..." - שיצאתנו ויראת כל הבריות תהיה מקדשת כלה רק אליה, ועל ידי כך: "ויעשו כלם אגדה אחת לעשות רצונך בלבב שלם".

פתחי שערים בשלח

'פיצד מברכין' על קרבן חטאת

"ואם נפש אחת תחטא בשגגה... והביא קרבנו שיעיר עדים תמימה" (ד כ-כ)

בתשובתו הידועה על כללי ברכות המצוות (הובא באבן עזר) ש"ר" בן פלט שהכניס היו מברכים ברכה מיוחדת על כל אחת מעבודות הקרבנות. ופרש המושג 'למלך' (מעשה הקרבנות א) שגסח הברכה היה: "אשר קדשנו בקדשתו אל אהרן וצגנו לעשות כף וכף..."

תמה רבי יעקב סיניגליה מגדולי אנקונה ובעל 'שבת של מ': מדברי ר"י בן פלט נראה שהכניס היו מברכים אף על הקרבנות חטאת, ולכאורה סותרת ברכתם זו את היסוד שהניח בראשית דבריו, שאין מברכים על ברכה שחייבה בא מכת מעשה עברה, כהשבת גזלה וכיוצא בזה, לפי שאין זו ברכה אלא 'אוי', וכיצד יתכן הדבר?

בעקבות כך נטה רבי יעקב להכריע כי הכניס לא היו מברכים על הקרבנות החטאת. אף יש מהאחרונים שחלקו בין הדברים:

א. בעל 'ד דוד' חלק: את מצות "והשיב את הגזלה" מקיים הגזלן בעצמו, ולכן אם יברך עליה אינו אלא 'מנאצי', אף את החטאת מקריבים הפהנים שלא חטאו כלל.

ב. עוד חלק הי"ד דוד: מצות השבת הגזלה נאמרה אף לגזלן במזיד, ואילו החטאת אינה באה אלא על שגגה, ולפיכך אין ברכתה נחשבת לגאוף.

ג. ב'ש"ד חמד' חלק: בנסח ברכת החטאת אין מפרטים חטא כלשהו, אף אם נחייב את הגזלן לברך: 'להשיב את הגזלה', נמצא הוא מפרט את החטא בברכתו, ופרוט החטא בברכה כמוהו כנאוף.

'אבני יעקב' כריתות כה א: 'ש"ד חמד' מערכת יום הכיפורים י ב

בעש"ק ח' באדר ב' יחול יום ה'אראצייט של רבנו אליהו הפהן מאיזמיר (תנ"ט) בעל 'שבט מוסר' וספרים נוספים. בספריו הגדולים הרבה רבי אליהו הפהן להזכיר את שבהה ומעלתה של ענית 'אמן'. להלן נביא מקצת מדבריו:

על הפסוק (אסתר ב ז): "ויהי אמן את הדסה" כתב רבי אליהו: 'אמן' פתיב (חסר) ללמדך כי בין שאסתר הייתה יתומה מאב ואם, מרדכי הצדיק היה מלמדה מקטנותה לענות אמן, כפי שפסק הרמ"א (או"ח סכד ז): "וילמד בניו הקטנים לענות אמן פי מיד שהתינוק עונה אמן וזכה לעולם הבא" (מנחת אליהו פרק לב).

אמר חז"ל (דברים רפה ז א): "כל העונה אמן בעולם הזה זוכה ועונה לעתיד לבא". טעם הדבר כי ענית אמן מנקה את האדם שיקים לתחית המתים, וממילא זוכה לענות אמן לעתיד לבא (עני העדה פי תבא).

ברכת המזון - ברכת 'בונה ירושלים' (א)

פתיחה בלשון 'רחמים'

ברכת 'בונה ירושלים' נפתחת בבקשת רחמים - 'רחם נא', שמשמעותה היא: אף שאיננו ראויים לך, עשה עמנו חסד ומלא את בקשתנו. הסבה שברכה זו נפתחת בבקשת רחמים, היא מושם שממדת טובו יתברך לרחם על האדם בעת שהוא שרוי בכאב מחמת שעושים אותו או אינו לו מזון לאכל וגדל לבוש, אף אם אינו ראוי לך. על כן אף אנו נוקטים לשון זו בכוונתנו לבקש על הציאנה מעל הגלות ובגן ירושלים, וכן על פרוסתנו (יחסיף דעת' על ברכת המזון, על פי סדור הגר"א [ירושלים תשי"ז] בפרוש ש"ח יצחק' על ברכת מודים, ובאבני אלהיה על אבינו מלכנו).

אמר האדמו"ר רבי שמעון נתן נטע מלעלוב זצ"ל: בקשת הרחמים בברכה זו הנה אף על עצם מצבנו בגלות המתבטא בנסח ברכת 'רחם נא'; כה עמק שריונים אנו בחשכת הגלות עד שאיננו מתעוררים לבקש פראי על בגין בית המקדש ומלכות בית דוד, אלא כשנוכחים אנו בקשי' פרוסתנו, ועל עצם בקשה זו ראוי שנבקש רחמים. וכבר אמרו חכמים (תלמוד בבלי סנהדרין דף כב א) שבתוך חשכי הגלות נשמעים אנו בתפלתנו ככלבים הצוחים 'הב הב' - 'הב לנו מזון', 'הב לנו חיים', ואיננו שמים לב לבקש פראי שתשוב השכינה למקומה (דברות קדוש [למנוח] וראו תש"ד עמ' א).

בקשה על כלל ישראל

אמר המגיד רבי שמעון פינקוס זצ"ל:

לא בכדי תקנו כי ראשונה בבקשות בברכה זו תהיה בקשה על עם ישראל כולו: 'רחם נא ה' אלוקינו על ישראל עמך'. שכן מדת הרחמים היא מדה שרשית המטבעת בטבע כל אדם; אם נראה את חברנו שרוי במצוקה כלכלית ויש בדינו האפשרות לעזור לו, ודאי נעמד ונסייע לו ככל יכולתנו. ואף אם אין בדינו אפשרות לסייע, אם אנו מכירים קרוב או חבר עשיר מפלג המחלק לכל ברוך שבת לב, מסתבר מאד שלא היינו משתתים מלגשת אליו ולבקש ממנו בעבור חברנו הנמצא במצוקה.

והנה באמת, לכל אחד מאתנו יש אוהב ורע, ידיד נפש אב הרחמן, אשר כל אוצרות תבל בידו. בידו אפשרות בלתי מגבלת לסייע והוא חפץ להיטיב לכל הקוראים אליו באמת, האם לא נחוס על חברנו ונבקש מה' יתברך בעבורו? לא לחנם אמרו חכמים על חברו וז"ל: 'אני שאפשר לו לבקש רחמים על חברו ואינו מבקש - נקרא חוטא', שכן המנועות מלבקש בעבור חברו יכולה לנבע משני פנים: או מפני שאינו מאמין פראי בגדלות ה' ובהיותו כל יכול, או מחמת מדת האכזריות הטבועה בנפשו, ומתבטאת בכך שאינו מרחם על חברו (הגוסי' תפארת שמשון).

יש בנותן טעם להביא פאן את שאמר המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל בשם רבו הסבא מקלם זצ"ל: אפשר להגיע למדרגות טובות במדות שביין אדם לחברו?

מתוך למוד מעמיק בספר 'תמר דבורה', אך להשיג את מדת 'אהבת הבריות' נתן אף על ידי תפלה. כאשר מפנה האדם חלק מתפלותיו לבקשות בעד כלל ישראל, ולא מן השפה ולחוץ, אלא עם כל הלב וההרגשים, הרי ששוכר הוא את מדת הגאון שבלבו, זו הגורמת לו לתחושת 'אני ואפסי עוד'. ומי שמרגיל עצמו לעשות כן פעם אחר פעם, סופו שיגיע לידי 'אהבת הבריות' אמיתית (פני יחזקאל עמ' ד).

בקשת רחמים על 'בית המקדש' הקיים בזמן הזה

היעב"ץ תמה על עצם פתיחת ברכת 'בונה ירושלים' בבקשת רחמים; הלא אין דרך לבקש רחמים על דבר שהיה ונחרב ואינו קיים בהווה? ואין לומר שתפלה זו מכוננת רק על העתיד, שאם כן מדוע אנו מבקשים 'רחם... על ישראל... ועל ירושלים' ואיננו מבקשים מיד בנסח המפרש: 'ובנה ירושלים'!

תרח' היעב"ץ: "אבל בדרך האמת הכל מישב ומבוך בטוב. כי באמת לא בטלו דברים הללו כל עקר, אף אם עברה צורתו לעין הגשמי, מכל מקום במציאותו העצמי האמיתי הן עומדים ברום עולם. לפיכך קדשתו - אף כשהו שוממים לעינינו, ולכן מבטחים אנו שיחזרו לנו באחרית הימים, על כן אין אנו צריכים פאן לבקשת הרחמים אלא שיתגלו ויפיעו אורותיהם לעיני כל העמים" (סדור 'בית יעקב').

חביבים ישראל

לפני הקדוש ברוך הוא

לפי וסחאות רבים אין גורסים את תבת נא, אלא: 'רחם ה' אלוקינו'. באור נאה לתוספת תבת 'נא' אמר רבי ברוך הלוי אפשטיין מפניסק בעל 'תורה תמימה':

בגמרא (הלן א ב) מבאר שחביבותם היתה של ישראל לפני המקום מתבטאת בעקבה שבשונה ממלאכי השרת המזכירים את שם ה' רק אחר שלוש תבות ["קדוש, קדוש, קדוש שמי", ישראל מזכירים את ה' אחר שתי תבות בלבד] "שמע ישראל ה'". לפיכך בכל אחת מהבקשות בתפלת המזון - ובכללן ברכת 'רחם נא' - מזכיר שם ה' אחר אמירת שתי תבות ["ברוך אתה ה'... נודה לך ה'... רצה והחליצנו ה'... רחם נא ה'... ברוך אתה ה'..."] ["ברוך שאמר" (לבעל 'תורה תמימה') ברכת המזון].

נסים: בבאור נאה שאמר הרה"ק מסקוולען זצ"ל:

פיו שעקר בקשתנו בברכה זו היא על השכינה - שתשוב לשרות בתוכנו, יש לומר כי התבות 'רחם נא ה' אלוקינו על ישראל עמך' מתפרשות לכאן ולכאן: 'ה' רחם נא ה' אלוקינו, ומה הם הרחמים? 'ה' אלוקינו על ישראל עמך' - השנה את שכינת קדשך על ישראל עמך, בלא שיהיה שום מסך המבדיל בינינו לביןך, וכדברי הגמרא (פסחים סג א) שתבת 'על' מתפרשת כסמיכות מחולטת ('ברכת דוד').

הלב הגדול שנדם ב'בונה ירושלים'

איש מפלא היה הגאון רבי שרגא פייוול מנדלוביץ זצ"ל, "אבי כל בני התורה באמריקה, בדור זה ובדורות הבאים" - כפי שפנהו הגאון הגדול רבי משה פייוול זצ"ל, מי "שהיהדות באמריקה עד סוף הדורות תהיה חייבת להכיר לו טובה על פועלו התורני" - כדברי בעל ה'דברי יציב' מצאנו זצ"ל.

כבו עשרים ושבע שנים ערב רבי שרגא פייוול בגפו את הונגריה מולדתו, ופנה ללכת לארץ לא זרועה, אל אמריקה החמנית שבאותם ימים היתה משאת נפשו של רבי משה פייוול אירופה בראשית למלא את שאיפתו להתעשר. אך לא כמחשבתם היתה מחשבותיו של רבי שרגא פייוול. רבי שרגא פייוול קאב במעמקי לבו את מצבה המדרדר של יהדות ארצות הברית, ובלא כח או אמצעים החליט לבלם את הסחף הנורא שמשך את יהודי ארצות הברית אל מחוץ לעולם היהדות.

את שלושים וחמש השנים הבאות, עד לפטירתו, הקדיש רבי שרגא פייוול במלואו למען ה' ולמען תורתו. במהלך הוא הקים ישיבות ומוסדות תורה, אשר היו אכן פנה להקמתו של עוד עשרות ומאות ישיבות ותלמודי תורה הקיימים עד עצם היום הזה. כן נשמרה הגחלת היהודית גם בתוך המרחב הקפוא והחורני של ארצות הברית, והפכה לבסוף לשלהבת בוערת המוסיפה והולכת עד ימינו.

ידוע היה רבי שרגא פייוול בבלו הרגיש והחם לכל דבר שבקדושה, ובפרט לגורלם של כלל היהודים בארצות הגולה ובארץ הקדש. רגשות זו התעצמה והתעוררה ביתר שאת בשנת תש"ח, שבה התחילו בארץ הקדש תהפוכות מפלאות שלוו במאורעות דמים קשים אשר חסירו פעימה מלבבותיהם של מיליוני יהודים בארצות הגולה, מהם שרדתי חרב שזה עתה נמלטו בעור שניהם מחרב המשחית שהחזיקה למעלה משלוש מהעם היהודי בשנות השואה האיומה.

תלמידיו התייקים שידעו היטב כמה נחלי דמעות שופך רבם כל ימיו על צרות ישראל, צפו בהשתאות מהולה בדיאגה ברבם שלבו הלק וסער, והתרגשותו הלקה ונאמתה לאור המאורעות שהתרחשו בארץ ישראל ולמשמע בשורות האויב שהגיעו ממנה בזו אחר זו על הרגבים ועל פצויעים מקרב יהודיה. במקום אלפי מיליון מארץ ישראל חיה רבי שרגא פייוול את המאורעות כאלו עומד הוא על אדמתה.

היה זה בערב שבת קדש לסדר "אם בחקתי תלכו", "יט לחדש ארץ תש"ח. שמעות קשות שהגיעו מארץ הקדש ולא נעלמו אף מאזניו הרגישות של רבי שרגא פייוול, דברו על כך שהעיר העתיקה בירושלים, ובכלל זאת הכתל המערבי ופלו בידי הישמעאלים, כחלק

מהמלחמה האכזרית שנהלו אויבי ישראל כנגד יהודי ארץ ישראל כלם. במין אלפי היהודים שדרו עד אותה עת, זה מאות בשנים, בין חומות העיר העתיקה, נפלו רבים חלל לכדורי המרצחים האכזרים, והיתר הגלו לארץ גזרה, לעבר הייזו, או נעקרו מבתם למקום אחר.

הידיעה על אודות האסון הנורא התפשטה כבזק באמצעות גלי הטלגרף ברחבי העולם היהודי, ופגיעה כחץ בבלו הרגיש של רבי שרגא פייוול. היה זה בליל שבת קדש פרשת בחוקות. רבי שרגא פייוול סים את סעודת ליל השבת ופנה לברך את ברכת המזון בדחילו ורחימו כדרכו.

כשהגיע בברכת 'רחם נא' למלים: "על ישראל עמך ועל ירושלים עירך...", פרץ לפתע בככי נורא ולא הצליח להרגע. לבו לא כול היה לעמד בצער וכפאב הנורא שחש בעקבות האסון שארע בירושלים, והוא קרס על הרצפה ואבד את הכרתו.

הרופאים שהגיעו לביטו קבעו עד מהרה כי מדבר בהתמוך לב קשה. לאחר מאמצי התאבא ארבים הצליחו להשיב אליו את רוחו ולעוררו מעלפוננו, אך לבו סרב להתאושש מהאסון. במשך שלושה וחצי החודשים הבאים הוא נותר מרתק למסתו כשמצבו הולך ומחמיר, עד שביום ג' באלול תש"ט תמה ונשלמה מסכת חייו המפלאה.

היטיב לתאר זאת אחד מסופרי התקופה בדברים שפרסם מיד לאחר פטירתו: "לבו התפלץ מפאב על גלות ישראל בכלל ועל הגלות בארץ ישראל בפרט... במקום מושבו בארצות הברית רבי שרגא פייוול כאלו חי בירושלים, וכאלו חי יחד עם בני ירושלים, והגולה אשר הגלו אחיו בני ישראל מירושלים עיר הקדש הכריעה את לבו.

אותו קול סוער: 'בנה ירושלים' ששבר את לבו, לא יפסק לעולם, ואף יוסיף להרעיש עולמות - 'המזכירים את ה' אל דמי' לכם ואל תתנו דמי לו... ועד ימים את ירושלים תהלה בארץ...".

shay לעינים

פרשת ויקרא | שבת זכור

בס"ד בר"ה

חוט של חסד

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד"
רח' שמואל הנביא 13 | ת.ד. 50226 |
טל: 02-5812210 | פקס: 02-5812252
לפניות בנושא העלון: al5308000@gmail.com

מאמר

ראש הישיבה

חשבונאות של שמחה

דוגמה נוספת היא **להתבונן** בהצלחות וב"נכסים" הרחוניים. אדם מרגיש "סמרטוט" כי הוא לא שפ לב כמה מצוות יש לו ומה הערך העצום של כל מצווה קטנה. לכן ראשית עליו להבין ולהתבונן שמצווה אחת קטנה היא חיבור אינסופי עם ה' והיא סיבה לשמחה גם כל החיים עשה רק מצווה אחת ואפילו מצווה מדרבנן או איזה מנהג טוב.

ולאחר מכן יתבונן כמה הוא עטוף ומוצף במצוות כאלה. לא אחת ולא שתיים אלא אלפים ורבבות בכל שעה ממש. שהרי כל שנייה היא מצווה ובכל שנייה כל אחד ואחד מקיים כמה וכמה מצוות. כל שנייה עם כיפה, כל שנייה שאדם לא מוגלה את זקנו בתער ולא מקצר את פיאותיו מתחת למינימום ההלכתי, כל מילה בתפילה ובתורה, כל רגע בבית הכנסת, כל מחשבה טובה של אמונה ומוסר, כל הרהור תשובה, ולנשים זה גם בכל רגע שהבעל או הבנים לומדים תורה ומתפללים וגם בכל רגע ורגע שבו אתן מטפלות בבית ובילדים.

תכתוב ותרגיש את העוצמה

זה מתקשר לחלק הבא שהוא החלק המעשי ביותר - **הכתיבה**. כאשר אתה מתחיל להתבונן אז חובה להעלות את הדברים על הכתב כי מעבר לכך שלכתב יש כוח עצום להשפיע על הנפש פנימה, הכתב גם נותן יציבות וביסוס למחשבות. המחשבה פורחת ונעלמת ונשכחת אבל הדברים הכתובים יציבים וקיימים ועומדים לנגד העיניים תמיד, מוחשיים ומורגשים יותר, כי עיקר העבודה היא לחדד ולהחיות את הרגש האמתי, הרגש שנשחק ונשכח במרוצת החיים של השמחה והזכות העצומה לעבוד את הבורא.

ולכן מי שרוצה לפנק את עצמו ולהוסיף לעצמו ערך מוסף של שמחה לחיים חייב להקדיש מפסר דקות ביום לחשבונות האלה ולכתיבה הזאת. תתחיל מכך שבכל שעה יש לך 3600 שניות ותכפיל את זה בכמות המצוות (למשל בשעת התפילה

מרבין בשמחה - החלק המעשי!

א. לימוד, ב. תפילה, ג. מחשבה והתבוננות ד. דיבור ה. כתיבה.

דבר ראשון צריכים ל**למוד** ולשמעו שיעורים בנושא השמחה, כי שמחה היא ביטוי לאמונה עמוקה, ובפרט לאמונה בהשגחה הפרטית ולעבודת ה"שמוח בחלקו", צריכים ללמוד ולהבין מה הפירוש המעשי של האמונה וכיצד האמונה משפיעה על השמחה, והיא למעשה התנאי היחיד לשמחה אמיתית. לצורך כך כדאי להתחבר לקו האמונה (02-6444-250).

החלק השני הוא **התפילה האישית**, לקבוע זמן להתפלל על כל מה שאתה לומד שתזכה ליישם ולקיים, ועל כך נרחיב יותר בהמשך. חלק נוסף הוא **ההתבוננות** אדם לא שמח כי הוא עושה דברים בלי מחשבה, הוא עשיר גדול בתחומים רבים ומלא באור ופשוט לא מבחין בכך. לכן חלק נכבד ומרכזי בעבודה הוא להתחיל להקדיש מחשבה ותשומת לב ולראות כמה סיבות טובות ונפלאות יש לכל אדם לשמוח ולא לראות רק את הרע והשחור שבחיים. לדוגמה: אדם צריך להתבונן במשמעות של התורה והמצוות באופן הבא: אם היו אומרים לך שרוב גדול מאוד, או להבדיל, דמות חשובה כמו ראש ממשלה, רוצה שתהיה העוזר האישי שלו - כמה היית שמח ומאושר בזכות הזו, כמה היית מתפאר בה, כמה היית מתרגש בכל פעולה ובכל הכנת כוס תה לאותה האישיות. ובכן, שים לב שאתה משרת ומשמש לא את ראש הממשלה ולא את גדול הדור אלא את בורא העולם!

ועם מחשבות כאלה אתה עובר לחלק הבא שהוא חלק ה**דיבורים**, לומר את הדברים לעצמך בפה מלא. כן כן, ממש לדבר עם עצמך. תגיד לעצמך: "אני עובד את ה'! איזו זכות! אני עושה את רצוני! כמה עלי לשמוח! אשרינו ומה טוב חלקנו!" לדיבור יש כוח גדול מאוד לעורר את האדם ולהכניס בו את ההרגשה הנכונה. אפשר כמובן גם לקבוע עם חבר ולדבר ביחד ולחזק זה את זה.

בשבוע שעבר התחלנו להתכונן לחג הפורים במטרה לבאר כיצד מרבין בשמחה לקראת חג הפורים וגם בכל השנה כולה. לצורך כך הקדמנו וביארנו שהשמחה אינה מצב רוח ואינה תלויה בגורמים חיצוניים, אלא כל אדם בכל רגע נתון ובלו קשר לכלום - יכול להגיע למידת השמחה.

נחזור בקצרה על היסוד שבו הארכנו בשבוע שעבר: כשהבנים שמחים זו שמחה לאבא. כשאתה שמח - אתה משמח את ה'. כלומר, עצם זה שאתה שמח זה רצון ה'. ורצון ה' הוא שתהיה בשמחה. וזו לא סתם מועלה טובה, אלא ממש חיוב ורכיב בסיסי בכל הקשר שלנו עם הבורא ועם התורה והמצוות.

מדיבורים למעשים

לכן השלב המעשי הראשון כדי לעבוד על השמחה הוא להבין שזו אכן עבודה וזה נדרש מכל אדם וזה גם אפשרי ובהישג יד לכל אדם. תציב לעצמך מטרה לקנות את מידת השמחה, ולהפיח רוח חיים של שמחה בכל מה שאתה עושה, ותזכיר לעצמך שבסופו של דבר אתה המרוויח העיקרי כי השמחה היא הבסיס להצלחה בכל התחומים. תיקח דף נייר חלק ותכתוב בראשו את המטרה והרווחים:

המטרה - להיות בשמחה.

הרווחים - שמחת חיים, אור בחיים, סיפוק, רענונות, שלום בית, חינוך ילדים, פרנסה, הצלחה בכל התחומים, קשרים חברתיים בריאים ותקינים, להיות אהוב ומוערך ועוד ועוד. תתבונן על כל הרווחים תוך **שימת לב לפרטים** ותוך התבוננות כמה החיים שלך הולכים להשתנות עם כל גרם של שמחה שתכניס בהם ותזכיר לעצמך שהדבר תלוי בך... צא לדרך.

מרכיבי העבודה

ומה הלאה? העבודה על השמחה מורכבת מ:

גיליון 613 | ס' אדר ב' תשע"ט

ר"ת	כניסה	יציאה	
ירושלים	17:11	18:23	19:03
תל אביב	17:27	18:25	19:01
חיפה	17:20	18:24	19:02
באר שבע	17:29	18:25	19:03

בס"ד

שיעורי הרב בדיסק און קי

להזמנות: **052-2240696**

הרב שלום ארוש שליט"א
במסדרת: החיים הטובים

בדיחות הדעת

בוס: "מדוע לא באת אתמול לעבוד?" עובד: "הייתי ביום התני"ך" בוס: "מה זה יום התני"ך?" עובד: "הייתי אצל הרוכא והוא אמר לי יום אתה עובד יום אתה נח"

לקמצא בעצמו איזה קעט טוב, כְּדִי להחיות את עצמו, ולבוא לידי שקנה פנ"ל, ועל ידי זה שפחפש ומוצא קעט טוב. על ידי זה הוא יוצא באקט ספך חובה לכך זכאת ויכל לשוב בתשובה, בבהינות "יעוד קעט ואין רשע והתבוננת על מקומו ואיננו" פנ"ל.

עיקר הנפילה היא בדעת

וכתוב על זה רבי נתן מברסלב: "הזהיר רבנו ז"ל קאד לילך עם התורה הזאת, כי הוא יסוד גדול לכל מי שרוצה להתקרב להשם יתברך, ולכל יאבד עולמו לגמרי חס ושלום, כי רב בני אדם שרוחקים מהשם יתברך, עקר רחוקם הוא מחסות סרה שחורה ועצבות, מחסות שנופלים בדעתם, מחסות שראים בעצמם גדל קלקולם שקלקלו מעשיהם כל אחד כפי מה שיעדע בעצמו את נגעי לבבו ומקאוביו

ומחסות זה הם נופלים בדעתם, ורבו קנאשים עצמן לגמרי, ועל ידי זה אינם מתפללים בכונה כלל, ואינם עושים אפילו מה שהיו יכולים לעשות עדין.

על כן צריך האדם להשפיל מאד על דבר זה, כי כל הנפילות שבדעתו, אף על פי שהוא מחסות מעשים רעים שעשה באקט, עם כל זה, הנפילה שבדעתו, והעצבות והסרה שחורה שנופל עליו על ידי זה, הכל הוא רק מעשי היצר הרע, שפחליש דעתו כְּדִי להפילו לגמרי, חס ושלום.

על כן צריכו להתחזק קאד, לילך עם התורה הזאת- לחפש ולבקש בעצמו בכל פעם איזה קעט טוב ומקדוה טובות וכו' פנ"ל.

ועל ידי זה יחיה וישפח את עצמו, ויצפה לישועה עדין, ויכל להתפלל ולזפור ולהודות לה, בבחינת אַזְקָרָה לאלקי בְּעוֹדִי פנ"ל, ועל ידי זה יצפה לשוב באקט אל ה'... בהצלחה!

לייעוץ טלפוני ללא תשלום
במים ג' - ד' משעה 8-10 בערב
ט"ד: 054-8434435

חינוך באהבה
הרב יצחק אבוחצירא

הערכה או ביקורת פרק ו'

אתה לבקש בו עוד קעט טוב שיש בו עדין, ששם אינו רשע, כי אף על פי שהוא רשע, איך אפטר שאין בו קעט טוב עדין, כי איך אפטר שלא עשה איזה מצוה או דבר טוב מיניו

ועל ידי זה שאתה מוצא בו עוד קעט טוב ששם אינו רשע, ואתה דן אותו לכך זכאת, על ידי זה אתה מעלה אותו באקט ספך חובה לכך זכאת, עד שישוב בתשובה על ידי זה.

וזהו "יעוד קעט ואין רשע", על ידי שמוצא בהרשע עוד קעט טוב, ששם אינו רשע, על ידי זה "התבוננת על מקומו ואיננו", הינו כשתתבונן ותסתכל על מקומו ומדברתו, ואיננו שם על מקומו הראשון, כי על ידי שמוצאין בו עוד קעט טוב, איזה נקדה טובה, ודין אותו לכך זכאת.

על ידי זה מוצאין אותו באקט ספך חובה לכך זכאת...

וכן צריך האדם לקמצא גם בעצמו, כי זה ידוע שצריך האדם לזהר קאד להיות בשמחה תמיד, ולהרחיק העצבות קאד קאד (פמבאר אצלנו כפה פעמים).

ואפילו כשפותחיל להסתכל בעצמו ורואה שאין בו שום טוב, והוא קלא חטאים, ורוצה הבעל דבר להפילו על ידי זה בעצבות ומרה שחורה, חס ושלום, אף על פי כן אסור לו לפל קצה, רק צריך לחפש ולקמצא בעצמו איזה קעט טוב.

כי איך אפטר שלא עשה מיניו איזה מצוה או דבר טוב, ואף שפשותחיל להסתכל באותו הדבר הטוב, הוא רואה שהוא גם כן קלא פעמים ואין בו קתם, הינו שרוצה שגם המצוה והדבר שבקדשה שצקה לעשות, הוא גם כן קלא פניות ומחשבות זרות ופגמים הרבה

עם כל זה איך אפטר שלא יהיה באותה המצוה והדבר שבקדשה איזה קעט טוב, כי על כל פנים איך שהוא, על כל פנים היה איזה נקדה טובה בהמצוה והדבר טוב שעשה, כי צריך האדם לחפש ולבקש

את המאמר משבוע שעבר, סיימו עם משחק:

שם המשחק הוא, "נקודות טובות" ממציא המשחק הוא רביה"ק רבי נחמן מברסלב (בסימן רפ"ב בליקוטי מוהר"ן).

כל ילד או מבוגר צריך למלא במשך מספר ימים על אחד מבני המשפחה "דו"ח נקודות טובות".

הוא צריך להתבונן בהתנהגותו ובאישיותו של האח או האחיות ולמלא לפחות 20 הנהגות או תכונות חיוביות שראה.

אחרי מספר ימים נגש בסלון למכש "הכרת הנקודות טובות" וכל ילד או מבוגר יספר את הדברים החיוביים של מי שהוא "עקב" אחריו. אח"כ אפשר להחליף זוגות. את דפי המעקב רצוי לשמור ולקרא מהם מידי פעם במכשמים משפחתיים.

רבים ביקשו ממני להביא את לשון רבי נחמן בעצמו, על מנת ללמוד את דבריו עם הילדים:

הערכה עצמית במנות קטנות

בענין ההערכה: בליקוטי מוהר"ן חלק א' (בסימן רפב) מלמד אותנו רבי נחמן כיצד ע"י הערכה עצמית אדם יכול לצאת מכל הרע שלו, וז"ל:

"דע כי צריך לדון את כל אדם לכך זכאת, ואפילו מי שהוא רשע גמור, צריך לחפש ולקמצא בו איזה קעט טוב, שבאותו הקעט אינו רשע, ועל ידי זה שמוצא בו קעט טוב, ודן אותו לכך זכאת, על ידי זה מעלה אותו באקט לכך זכאת, ויכל להשיבו בתשובה, וזה בחינת (תהלים ל"ז): "יעוד קעט ואין רשע והתבוננת על מקומו ואיננו" הינו שהפסוק מזהיר לדון את הפל לכך זכאת

ואף על פי שאתה רואה שהוא רשע גמור, אף על פי כן צריך אתה לחפש ולבקש לקמצא בו קעט טוב ששם אינו רשע וזהו יעוד קעט ואין רשע, שצריך

בס"ד

מחפשת עבודה?

מצאנו מקום במיוחד עבורך!!!

למשרד טלמרקטינג גדול ומבוסס
דרושות טלפניות למשמרת ערב
054-3344153 | 02-5308002

למעלה מ-30 שנות נתינה

"חוט של חסד"

ילדון חידודון

בין הפותרים יוגרלו מתנות

מה המשותף לשבועות ולכורים?

פתרון "ויקהל": (שמות פרק לה ב) "ששת ימים תעשה קלאכה" ובכן מצוות עשה. (שמות פרק כ ז) "לא תעשה כל קלאכה" ובכן מצוות לא תעשה (על מצוות השבת) הזוכה: לוי יצחק פרויליך, מודיעין עילית

כתרונות לשלוח למייל | פקס:

al5308000@gmail.com | 02-5812252

יש לך סיפור תודה?

המערכת תשמח לפרסם אותך

al5308000@gmail.com

סיפורי תודה

אמרת תודה ונושעת!

סגן נשיא אוקראינה

שנית לי את החיים", כל אהדו! בסקרית, באנגלית, בצרפתית! תדעו שאפשר היום להביא את הגאולה השלמה בלי לבטל את הבחירה!

כל מי שניסה לקרוב אנשים, בקלות יקרב אנשים. כי התפלות של אלפי שנים של כל עם ישראל, קווי של אלפי שנים שעם ישראל מקיים לה, שפבר תתגלה האמונה בעולם, שפכלם יאמינו בבוא עולם. כל מי שילף לקרב אנשים הוא יקרב בקלות. שלא יחשב שזה מהפכה שלו. זה תפלות ותחוננים של אלפי שנים שמוקיים עם ישראל שתתפרסם האמונה בעולם! היום ראים, כמו שרבים רבים יכולים לעמד ולספר איך ה' קרב אותם.

כל איש ואשה, כל בחור ובחורה יקדישו עשר דקות כל יום להתפלל על עם ישראל! על כה צרכים להתפלל? שיגיעו לעם ישראל כל הספרים, הפרגוליות והדיסקים. וגם שיגיעו לכל העולם הספרים "בגן האמונה העולמי", שעברו בתודה, וכל הפרגוליות, הדיסקים והספרים. וגם הספר של הספרים: 'אמרת תודה ונושעת'.

הייתי באיזו חתנה שעכשו עלו לארץ. סגן הנשיא של אוקראינה היה עם. הוא ראה אותי, התרגש כמו ילד קטן. הוא אמר לי: "אני קורא את הספרים שלך! כבר שנים אני קורא את הספרים שלך! אני מוצטט מהם! אני מפיץ אותם..." הוא אמר לי בהתרגשות: "כבר הפצתי כפיות מהספרים שלך!" ממש התרגש. הוא מדבר רוסית, פונון, מישהו תרגם לי.

איך האור של האמונה מתפשט ומאיר אתם לא יודעים מה זה האור של האמונה! כיו שרק נוגע באור הזה, מתחילים להיות לו חיים טובים, נהיה לו גן עדן. זה האור של ר' נחמן מברסלב ותלמידיו ר' נתן, שאנחנו זכינו פשוט להוריד את זה בלשון פשוטה שפתיאמה לדור כל האור של האמונה זה הדעת של ר' נחמן מברסלב, כמו שאנחנו לומדים וקוראים ביהוד בספר של רבנו, שרבונו אומר, שאם יש דעת אין שום צרות! מי שיש לו דעת, אין לו שום ספרים! לכן, מה חסר לעם ישראל? רק דעת!

נסעתי לפני תקופה, בתסדי ה', ברחבי העולם. היינו בקמח ארצות, כל ארץ שהגענו, כל יום היה שוער בקומם אחר ובאו וקלאו אולמות! ובאו לשמע את השעורים, ולקחו דיסקים, לקחו דיסקים! וכשקבלתי קהל, כל אהד אומר לי: "You changed my life!"

חיזוקית-

אדר | השמחה בריאה לבריאות:

בפורים כל הפושט יד (כלפי שמיא), נותנים לו (חז"ל) נצל את היום! לקבלת מטרים מחזקים: 052-6672221

אמרת תודה ונושעת! 052-2240696

הזוכה השבועי בהגרלה

יהודה סמט (11.5, ירושלים)

גם אתה יכול לזכות, שלח לנו סיפור תודה ותיכנס להגרלה

al5308000@gmail.com

מתנה ושמה תודה 052-2240696

ילדים אומרים תודה סיפור בהמשכים לילדים

נגן כנגן את שיר התודה

כנס אבי לחדרי ושאל אותי "נו, אמרת תודה?" ענית לו בחיוב, באותו רגע אבי לקח את הנגן וניסה להדליק,

והנגן---נדלק!!!

לשמחתי לא הייתה קץ, אני יכול שוב להנות עם השירים שאני כל כך אוהב, ואני מרגיש שיותר מהכל שמחתי שאמרת קודם תודה, זה נתן לי סיפוק בתוך הלב.

אז אני אומר לכם, תמיד תודו להשם יתברך ובפרט כשיש לכם בעיה,

תודו לה יתברך!
ותראו ימים!

היטב החלטתי לנסות להדליק שוב ושוב אך לשווא. תוך כדי כך כנס אבי לחדרי וראה אותי מתאמץ להדליק את הנגן.

ואז סיפר לי אבי על מעלת אמירת התודה והודאה לה' יתברך על מה שטוב וגם על מה שלא הולך. אבא אמר לי להגיד תודה לה' על כך שיש לי את הנגן, ועל כך שעבד לי הנגן עד כה. אח"כ לומר תודה על הנגן שלא עובד שהרי גם זו לטובה. על אף שזה לא נראה לטובה.

והוא הציע לי להגיד תודה במשך 15 דקות רצוף.

כמובן עשיתי כעצת אבי. אבי יצא מהחדר ומייד התחלתי להגיד תודה.

שמתי סטופר בשעון ל-15 דקות ובמשך כל הזמן הזה רק אמרתי תודה, ממש הרגשתי איך אני מתחבר לתודה ולכך שהכל מה' ולטובה. כשהסתיים הזמן הזה

מוגש אליכם סיפור תודה שהתקבל במערכת העלון וזכה בהגרלה:

אני ילד בן אחת עשרה וחצי, לפני חצי שנה אבי קנה לי נגן.

מטבעי אני ילד שמאוד מאוד אוהב לשמוע שירים. ביקשתי מהורי שימלאו את הנגן עבורי בשירים, הרבה שירים. בכל לילה הייתי מקשיב לשירים, נהנה להקשיב לצלילים ולמילים. זוג האוזניות תלויות על אוזני כמעט עד שנרדמתי...

לילה אחד הגעתי למגירה שלי לקחת את הנגן כשניסיתי להדליק את הנגן, לצערי הוא לא נדלק. ניסיתי שוב ושוב אך לשווא.

חשבתי על כל מיני דרכים לנסות ולהדליק אותו בחזרה, למשל, חשבתי לעצמי אולי נגמרה הסוללה. שמתי את הנגן במטען, ואחרי שהנגן היה מוטען

העיקר המרכזי

מקום המגורים וכיוצא בזה.

כמובן, שאת התפילות הללו, אין לזנוח גם לאחר הנישואין, ויש להקדיש כל יום תפילות מפורטות על כל הדברים לעיל שיתקיימו וימשיכו להתקיים.

כללו של דבר שהתפילה פועלת יותר מהשתדלות ובמיוחד בעניין זה של ניוודים כל כך גדולים בין גבר לאשה, שדורש אכן סייעתא דשמיא מיוחדת.

בעניין זה יש לציין שבשביל שהאדם ידע על מה הוא צריך להתפלל, הוא חייב ללמוד. ילמד היטב את הספרים "בגן השלום" (לגברים) "חכמות נשים" (לנשים) ואת הדיסקים, שיש בהם הרבה חומר וידע וחיזוק הנדרשים לשם כינון שלום בית אמיתי.

ועל כל פרט ופרט שלומד יישב דעתו ויסכם לעצמו מה למד ומה דרך האמת לנהוג בכל ענין וענין. ויתפלל הרבה לקיים הכל.

והעיקר, כאמור, הוא לפני החתונה - לפני שטועים, לפני שהורסים, לפני שמקלקלים, כי אחרי כן הרבה יותר קשה לתקן.

לכן זו עצה ודרך נפלאה מאד לכל מי שרוצה להתחתן, שידע מה עומד לפניו ויכיר בכך שהוא צריך להכין הרבה תפילות, וילך עם הספר ועם הדיסקים הנ"ל, וילמד בהם ויתפלל על כל פרט ופרט הרבה מאד.

וזוהו יסוד באמונה, שהחיים של האדם נראים כפי שקובעים לו בבית דין של מעלה.

וכאשר האדם מקדים תפילות עוד לפני החתונה, כלומר לפני שיש דין, אזי על ידי התפילות הוא מצויר את כל עתידו כמו על דף חלק וחדש, ויכול לצייר מה שרוצה, וכל תפילה שמוסיף רק מוסיפה עוד יופי ואור בציוור.

אבל אם מחכה ומתפלל רק אחרי שמתחתן, דהיינו אחר שכבר נקבעו הדינים ואף התעוררו דינים חדשים, אזי לשנות את הציור הקיים זה הרבה יותר קשה. וזו החשיבות להרבות בתפילה לפני החתונה.

וצריך להתפלל על הכל! ובעקר שתהיה ביניהם אהבה גדולה ואמתית והבנה אמיתית, שמה שלא יהיה, ואיזה קושי שיעברו - תהיה ביניהם הבנה, סבלנות, סלחנות, עזרה הדדית, קשה חיבור וכו'.

וצריך להתפלל הרבה שתהיה להם שותפות אמיתית, שלום אמיתי, חברות רעות שיזכו להיות אחד השני לעזר ולא חס ושלום להיפרך.

לכן צריכים להתפלל שתהיה להם דרך משותפת, שאיפות משותפות, רצונות משותפים, דעות משותפות וכיוצא בזה - דברים שיהוו מנחה משותפת ובסיס לאחדות שלמה ביניהם. עוד צריכים להתפלל, שלא יהיו עקרים, שיהיו להם ילדים טובים ובריאים, שיהיו שלום והבנה בין המשפחות והסכמה על

על שלום בית יש להתפלל בכל יום ויום. אך אין להמתין עם התפילה עד שנוצרות קשיים ובעיות בבית. אלא יש להקדים את התפילה עוד לפני שהאדם מוצא את הזיווג שלו.

כי ההכנה העיקרית שתבטיח את הצלחת הנישואין ושלום הבית באמת היא התפילה.

והעיקר הוא מה שמכנים תפילות אפילו עוד לפני שמתחתנים. גבר או אשה שרוצים להתחתן צריכים להכין שקים וחבילות של תפילות ולהגיע לחופה עם אוצר עצום של תפילות על כל פרט ופרט שבחיים המשותפים, תפילות שילוו את הזוג לאורך כל חייהם המשותפים, ובפרט צריכים להכין תפילות רבות על האהבה, הקשר והחיבור שביניהם.

לכן העצה היעוצה היא להקדיש בכל יום לפחות חצי שעה (ואם אפשר שעה) של התבודדות על נושא הזיווג. זהו הזמן המינימלי להתפלל על כל הפרטים הרבים שבחיי הנישואים, על מנת שכאשר כבר יתחתנו, הכל ילך כמה שיותר טוב וחלק.

כי אף על פי שגם אחרי שמתחתנים אפשר לתקן ולשפר את החיים על ידי תפילות, אבל זה לא דומה לאדם שבא מראש עם הכנה גדולה של תפילות, שאז הוא נכנס לחתונה ברגל ימין, ויש לו סייעתא דשמיא בכל העניינים, כי יש לו מלאכים רבים שהוא ברא על ידי תפילותיו שסייעו לו.

תפילה לפני שתיית היין

מוסדות "חוט של חסד"

בראשות הרב שלום ארוש שליט"א

הכנה לשתיית היין ביום פורים הקדוש, תפלה נוראה שיש לומר לפני כל כוס וכוס!

הריני מקשר את עצמי בשתיית היין הזה, ביום פורים הזה, לכל הצדיקים האמתיים שגדונו, ולכל הצדיקים האמתיים שוכני עפר קדושים אשר בארץ המה, ובפרט לרבנו הקדוש, צדיק יסוד עולם, נחל נובע מקור חכמה, רבנו נחמן בן פיגא מברסלב וכוונתו יגן עלינו ועל כל ישראל, אמן.

לשם יחוד קדשא בריך הוא ושכינתיה, ברחימו ורחימו ורחימו ורחימו, ליתקדא שם הוי"ה ברוך הוא אות יו"ד באות ה"א באות ו"א באות ה"א ביהודא שלימים בשם כל ישראל.

הריני מוכן ומזומן לעשות רצונו ה' יתברך לשמע לדברי חכמים, אשר צווי לשותות יין ביום פורים, כדי לזכות להכיר אותו יתברך ולדעת אותו יתברך. ויהי רצון מלפניך יי-ה-ו-ה א-להינו

וא-להי אבותינו שאיזה על ידי שתיית היין הזה לזכה במעשה ראשי. שאיזה להיות מקשר תמיד עם ראש בני ישראל, שאיזה לתקון המוחין, והגני מאתך חכמה בינה ודעת, לדעת שכל מארעותי הם לטובתי. ואיזה לעלות על ידי השתיה של פורים לשכל עליון ונבואה מאד ולהמתיק את כל הדינים שבעולם, ואיזה שיהיו לי תמיד מוחין ונדבות, שאיזה לדעת שאני עוד מלבדו, לחיות את אפסיותי, שאיזה לענוה, למחילת עוונות ולתקון הברית והיסוד. שאיזה על ידי שתיית היין הזה לעלות אל בחינת זקרון, לזכור את

מעשה עמלק. לעלות אל מקום שישם כל טוב. ותצילני מ'לא זכה נעשה רש', לשלולם לא יהיו לי מוחין דקטנות, ולא תהיה לי עצבות, ותבטל ממני בשלמות את קלפת המו"עמלק. שלא אתגאה ולא ארגיש עליונות על שום אדם בעולם. שאיזה על ידי שתיית היין לזכה משמחו, שאיזה לזון המשמח. ואיזה על ידי היין של פורים, לבוא לתוך שמחה גדולה וחדוה רבה בעצומה מאד, לתוך שמחה של פורים. ואיזה להיות בשמחה תמיד בכל לב ולשמח גם אחרים. ותצילני מ'לא זכה משמחו'. ותצילני מעצבות ומהמדתמה, שעל ידו בא שממון שהוא שגוען, שהוא השקריות. ותצילני מ'יין המשכר ושייתבטל ממני פגם עץ הדעת בשלמות. שאיזה על ידי שתיית היין הזה, לברור המדמה ולתקון המדמה, שיהיה המדמה נכול בקדשה ונתהפך מהרה לטוב. שאיזה לאמונה ישרה דקדשה בשלמות. שאיזה לבוא ליראה עלאה דעלאה, שאיזה על ידי שתיית היין להתעורר מהשנה בגשמיות וברוחניות. ותשמרני שלא אפול לשנה בגשמיות וברוחניות. ותרחם עלינו שלא תזיק לנו שתיית היין הזה, לא בגוף ולא בגפש. ונזכה להכניע ולגנש ולעקר ולבטל מאתנו קלפת המו"עמלק וזמנתו הגדולה, ולקחתי שמן וזכרו מו העולם. ולהמשיך עלינו קדשת מרדכי ואסתר, קדשת שער החמשים. ונזכה להמשיך שמחת פורים על כל השנה כלה, לשמח תמיד בה' יתברך בשמחה וחדוה רבה מאד באמת. שאיזה לקדשת וטהרת הפרה אדמה ולקדשת פסח באמת, ולא נגשל במשהו חמץ כל ימי הפסח.

ויהי נעם א-דני א-להינו עלינו ומעשה דינו כוונת עלינו ומעשה דינו כוונתו: (X2)

* יש לומר תפילה זו בכוונת הלב אמיתית ולא לשנות אפילו טיפת יין ללא אמירת הלשם יחדו. * אפשר לשנות כוס נוספת, בתנאי שיוערים ומרגישים שנחזיק מעמד וזה רק ויעיל לנו ולא ח"ו היפרך. * כל התקין הוא רק על ידי שתיית יין בלבד ולא שום משקה חריף אחר.

זה גם עצם התפילה וגם הטלית והתפילין וגם הכיפה הזקן והפיאות וגם השהות בבית הכנסת שהיא מצווה כשלעצמה בכל רגע ועוד) ותכפיל את השעות בימים ובשבועות ובכל פעם מחדש תתפעל מההיקף העצום ואינסופי של ההון הרוחני שלך.

העבודה משתלמת

אך כפי שצינינו קודם, העיקר היסודי ביותר הוא להתפלל על הכול ובעיקר על האמונה. וזו הנקודה שנראית לרבים כנקודה בעייתית, כי לאנשים בדורנו נדמה שאין להם זמן להשקיע בעצמם. הם כל היום בריצות סביב עצמם וברדיפה אחרי לא ברור מה ואין להם הזמן לשבת וכשוט לעבוד. לכן חייבים להקדים שאין מה לעשות ואין תחליף לעבודה. פשוט אין קיצורי דרך.

בשביל כסף עובדים, בשביל אוכל עובדים, וגם בשביל השמחה ובשביל החיים בעצמם צריכים עבודה. בלי עבודה החיים שלך ישארו בדיוק כפי שהם ואין סיכוי לשינוי משמעותי. זה אחד מכללי הברזל של החיים: אי אפשר לעזור למי שלא רוצה לעזור לעצמו. אבל הבשורה הגדולה היא שהעבודה משתלמת. יש שכר לפעולתכם, כמו שכתבתם לעצמכם בדף המטרות והרווחים. וחץ מזה - זה לא על חשבונך. כי כל סוגי העצבות ואפילו העצבות ה"עדינה" שמתבטאת בכבודות כללית בחיים - גוזלים ממך הרבה יותר זמן ומשאבים. כאשר אתה משקיע בעבודה על השמחה אתה תצטרך לאכול פחות ולישון פחות, אתה פשוט תהיה מלא בחיות, מלא במרץ ובזריזות ותהיה לך ברכה בזמן ובפרנסה - כך שזה ממש לא על חשבונך.

חוץ מזה, עצם זה שיש לך מטרה ושאיפה להשיג משהו ואתה מתקדם בכיוון הזה ועושה את הצעדים הנכונים - דבר זה עצמו נותן שמחה, כי אחד הגורמים המרכזיים לעצבות הוא שאדם לא חי את המטרות של עצמו. מטרה בחיים נותנת משמעות לחיים וממילא זה מביא לאדם שמחה וסיפוק.

מתחילים עכשיו

אז מה עושים? מתחילים לעבוד. מתי? עכשיו. תכנן לך זמן ביום שאתה יושב ומתבונן ומדבר עם עצמך או עם חבר ומתב. תכנן לעצמך שבזמן שאתה נוסע לעבודה או בעבודה אם זה אפשרי בסוג העבודה שלך - אתה שומע שיעורים ומתעמק בנושא. הפש את הסגנון שמתאים לך ומעורר אותך. והעיקר הוא שתקבע לך זמן לעבודת התפילה שהיא הכלי העיקרי לזכות לכל דבר בחיים.

בדרך הזו תכין את עצמך ותגביר את השמחה לקראת חג הפורים ובוודאי תזכה לפורים אחר לגמרי, אבל העיקר הוא, שבדרך הזו תזכה לשמחה של פורים בכל השנה כולה. אל תשחך שאתה בן שלך מלך ומגיע לך להיות חיים מלאי שמחה, ה' רוצה שתשמח וה' שמח בשמחה שלך. השמחה שלך היא עבודת ה' גדולה מאוד בפני עצמה, והמרווח הראשון זה אתה והמשפחה שלך! פורים שמח ושנה של שמחה!

בברכת שבת שלום ומבורך

שידוך תמורת מחילה

סירב להישבע, אפילו על אמת, בעד שום הון שבעולם והעדיף לשלם שנית!
אולם, השמועות המהלכות שברחוב קבעו נחרצות: גנב הוא האיש! איזה אדם הגון יסכים לשלם שוב חוב שנפרע על ידו? מה גם שביכולתו להיפטר על ידי שבועה.
צער רב ובושת פנים גדולה נגמרה לאיש מהסיפור, אך מעמדו לא נסוג, הוא ישלם ולא יישבע.

"רבי, בשעה טובה מחתן אני את בתי, זקוק אני להלוואה מהגמ"ח", ביקש יהודי תושב וילנא הלוואה מהגמ"ח שניהל רב העיר - רבי שמואל שטראשון - לטובת תושבי עירו.

הרב נענה לבקשה והלוואה לו סכום כסף רב, לא לפני שהחתים אותו על טופס בקשת הלוואה, כשהוא מתחייב לפרוע את הכסף עד תאריך פלוני.

עברו חלפו להם הימים, הגיע זמן פירעון הלוואה והלוואה הגיע כשהכסף בידו, הן אדם הגון הוא ולא יאחר מלשלם את חובו לרב שהיטיב עימו.

הרב ישב באותה עת בחדר לימודו טרוד ושקוע כולו בסוגיה של פניו, הרים עיניו והקשיב ללווה שהסביר כי ב"ה עלה בידו להחזיר את כל הסכום בזמן.

הרב הנהן בראשו, הכניס את חפציו שטרות בתוך

הגמרא שלפניו, כשהוא מומשך ללמוד במרץ רב. לאחר שנשתיים סדר לימודו שכח הרב לחלוטין את חבילת שטרות הכסף השייכת לגמ"ח שהוחזרה על ידי הלווה. בוודאי שלא זכר הרב לציון בפנקס הגמ"ח שהלה החזיר את אשר קיבל.

הרב ישב ועשה סדר בפנקסי הגמ"ח, כשלפתע צדה עינו את שמו של אותו אדם שלווה ממנו סכום כסף ולא ציון שהחזיר זאת. זימן הרב את הלווה ושאלו מתי חושב הוא לפרוע את הלוואה.

היהודי הסביר לרב שלפני מספר חודשים היה אצלו והשיב את הלוואה, אף ציין שהרב היה עסוק בלימודו ואולי משום כך לא ציין את החזר החוב בפנקסו.

הרב שמע את דבריו, אך ציין שהיות והכסף אינו שלו, לפי דין תורה מחויב הלווה או להישבע שהשיב את הכסף ויפטר מתשלום נוסף, או שישלם שוב כדי לא להישבע. הלווה שהיה איש ירא אלוקים

גנים מטובים - רפואה גדולה לאבות. [גנים מב']

בבהלה רבה רץ הרב לביתו של האיש והתחנן: אנא, מחל לי. אתה הצדיק ואני שוגג. צריך הייתי להפסיק מלימודי ולכתוב את החזר הלוואה בפנקס.

אך האיש לא הסכים למחול: "מי ישיב לי את שמי הטוב שנפגע", הקשה בכאב. "מי ישתדך עם ילדי?". קשה היה לשכנע אותו לסלוח לרב בלב שלם, וגם הצהרתו של הרב שהוא יפרסם בכל העיר שהלווה צדק והרב טעה לא קיררו את דעת האיש. "אנשים יאמרו שהרב אומר שאני צודק רק לפני משורת הדין".

"מה יפייס אותך ויגרום לך למחול לי באמת?", שאל הרב, כשהוא נכון לעשות ככל אשר יאמר האיש.

"אם ייתן הרב את בנו, מתתיהו, לבתי כחתן - אסלה בלב שלם. אז יבינו כולם שבאמת נקי אני וחרף מפשעי". למרות היותו אדם פשוט, הסכים הרב להשתדך עימו ובלבד לקבל את מחילתו בלב שלם.

קו האמונה
לשמוע אמונה כל יום כל היום
02-6444250

תכנית מנויים השבוע:
במנוי כמניין "מזל" תזכה ב:
למפציץ עלון "חוט של חסד" בלבד!
של "ארט" נטלה
חבילה בנותל 40 יום
77 עלונים יום מלוח שולח

02-5308000

ההתעוררות וההתלהבות שהיה בין אנשי פאריז בפריט בעת קריאת הפנינה, היה יותר מההתעוררות שהיה באמירת כל נדרי, ומקוש הרגישו וראו במוקש שיום פאריז הוא באמת יום פאריז כדברי התקוה אהרן (שיש"ק ד-ט)

אנשי-שילוקנו בעת שגורמם פאריז היה פועלים בגרמניה ושיעור רבות, וידוע גזה הרבה ספרים. וספר רבי לוי יצחק ז"ל, שפעם עוד בהיותו באומאן בא אליו אהרן שאלה הכירו להזמין על סנדקאות, ורבי לוי יצחק ז"ל לא הכירו, וישאלו: כי אהרן ומודע אהרן כוכבדי גזה, ענה לו הלה: בעת שגורמם ביום הפאריז בקשתתי סקם ברכה לכן זכר שלא זכיתי לזה כבר פסוק שנים, ואכן תכף אחר פאריז נקדנו לטובה ובטוח אני שברכתכם היא היא שהועילה לי. (שם ה - שצג)

הפעולה הראשונה אותה עשה הבורא כנ"ל, ומי שרצה להדמות לו וללכת בדרכיו חייב לאמץ לעצמו את דרך הצמצום, ולזה רומזת התורה באלף זעירא של ויקרא, לצורך שלנו להצמצם בפני הבורא, בפני שאר בני אדם, בפני הגדולים מאתנו, ובפני עצמנו, לא לתפוס יותר מדי מקום בשום מקום, אדרבא, לחולל חלל פנוי כדי לאפשר לאנשים אחרים ולעצמנו להתהוות מחדש במרחב.

הזאת לצמצם את עצמו ביחס לתלמידיו, הם לא יוכלו להפיק ממנו תועלת ובכך חכמתו תתבזבז ותרד לטמיון. ויש את הצמצום שהאדם צריך לעשות בינו לבין עצמו, כי לאדם יש הרבה שאיפות, ולא תמיד הוא יכול לממש את כולו, ולפעמים חלקן כלל לא מציאותיות, וטוב לו שתהיה לו היכולת לא לתפוס את עצמו ככל יכול, וגם לא לתת דורר לתאוותיו, כי עיקר חיות האדם היא מניצחון את עצמו, כשכלו גובר על גופו. וכן צריך לצמצם עצמו ביחס לגדולים ממנו, בחכמה ובמניין, כלפי הוריו ורבותיו, וצמצום זה הוא עניין של נתינת כבוד, של הקשבה מתוך ביטול פנימי שיש שם מידע אותו הביא הזמן.

כמו כן חייב אדם לצמצם עצמו כלפי הבורא לא לפרוץ ולבוא בגאווה, כמו משה רבנו שהסתיר את פניו כי היה ירא מהביט אל האלוהים וכמו רשב"י שנאמר בו "יראת מלהביט כי רב לה" וכמו שאומר רבנו שצריך לצמצם ההתלהבות, כדי שישאר בלב חלל, כמ"ש "ולבי חלל בקרב". ועל ידי הצמצום של ההתלהבות, יוכל לבוא להתגלות מהמיוחדת, הינו לעבד את השם יתברך בהדרגה ובמידה. וכן הגדולת השכל בעיונים הנעלים צריכים להיות במידה, שלא יצא מגבול הקדושה, שלא יהיה מושוטט המח כמה שאין לו רשות לפי מדרגתו, בבחינת (חגיגה י"ג): 'במספא מוכך אל תדרוש, במסכה מוכך אל תחקור', וזה נקרא ללכת בדרכיו, כי הדרך הראשונה שהתווה הבורא לנבראיו היא דרך הצמצום, זו

יש כמה בחינות בהם צריך אדם ללמוד לצמצם את עצמו, היינו להקטין את עצמו, כמו שעשה משה בבואו למשכן, כפי שזכרנו באות אלף הקטנה של מילת ויקרא. כי צריך אדם לצמצם את עצמו בפני הבורא, בפני גדולים ממנו, בפני בני אדם כערכו, ובפני עצמו. ולמה צריך לעשות זאת, כי התורה מצווה עליו ללכת בדרכיו, להדמות לו, היינו לפעולותיו, והפעולה האלהית הראשונה היא הצמצום, היינו מה שפינה הבורא את אורו מהמרחב על מנת לחולל מקום, בו ייבא עולם. והצמצום החשוב ביותר הוא הצמצום שבין אדם לחברו. ופרשו המעשי של צמצום זה הוא הנכונות שלנו להצטנע, לא לבלוט ואף לשתוק אם צריך, וזאת כדי לפנות מקום לאחר. זו המתכונת הבטוחה ביותר לשלום בית, לחינוך ילדים, ליחסים תקינים בין עובד למעביד, ולכל היחסים שבין אדם לחברו. כפי שעינינו רואות, הרבה מההסתכלים האנושיים מקורן בחוסר נראות, האדם חווה תסכול כשלא רואים אותו, זה מתורגם אצלו ללא אהבים אותו, ותחושת העדר האהבה היא תחושה קשה, אף אדם לא אוהב להרגיש כך! אך כשאני עושה מקום לשני, היינו אני מצמצם את עצמי, מאפשר לו לתפוס מקום, הוא מרגיש שרואים אותו וזה מרגיע אותו, שיש משמעות לקיום שלו.

וכן צריך החכם שברצונו להעביר חכמתו לזולתו לצמצם עצמו, כמו שאומר רבי נחמן (ל"מ ל) שצריך החכם להלביש שכל עליון בשכל תחתון, השגות גבוהות במילים פשוטות, כי אם אין לו את היכולת

הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א ר"כ חושן משפט
בישיבת "חוט של חסד" מנהל רחוני ב"ק ההלכה"

קו ההלכה הספרדי: *3030 ☎

יצא ידי חובתו, שמכיון שאין המקבל יודע מי שלח אליו את המנות לא יצא ידי חובה. שו"ת כתב סופר (אורח חיים סימן קמ"א אות ב') ובחזון עובדיה (עמוד קנ"ב) ומרן הרב אלישיב (בנקשו מפיהו - פורים פרק א' אות כ"ב). והוא הדין להיפך שאדם שאינו נמצא בביתו ביום פורים ושולחים מבייתו משלוח מנות עבורו לחבירו, והוא אינו יודע למי הם שולחים, שאינו יוצא ידי חובה. ערוך שולחן (סימן תרצ"ז סעיף ג) וכן כתב בספר מקראי קודש (פורים סימן ל"ו).

ד. אין חובה כלל לשלוח מנות למי ששלח לו, אמנם כיום מנהג העולם שאחד מחזיר לחברו כדי שלא לבייש את מי שאין לו, ועל ידי זה יקיימו שניהם מצוות 'ומשלוח מנות איש לרעהו'. (ספר 'יוקח נא' סימן תרצ"ה סעיף קטן ל').

סעודת פורים

א. מצוה להרבות בסעודת פורים, ובסעודה אחת יוצאים ידי חובה.

ב. זמנה של הסעודה הוא ביום הפורים ולא בלילה, וסעודת פורים שעשה בלילה לא יצא ידי חובתו, ומכל מקום אף בלילה ישמה וירבה קצת בסעודה. שולחן ערוך והרמ"א (סי' תרצ"ה סעיף א').

ג. יש להדר לאכול פת בסעודה זו, ובדיעבד אינו מעכב. חזון עובדיה (עמ' קעג).

ד. לכתחילה ישתדל לקנות לכבוד סעודה זו בשר בקר, אמנם בדיעבד יוצא ידי חובתו אף בבשר עוף או בדגים. שו"ת שבט הלוי (חלק י' סימן יח אות ג).

ובזמן הזה מטבע 10 אגורות חשוב כמו פרוטה, וירא שמים יתן בעין יפה ובסבר פנים יפות, ולכל הפחות יתן מחיר קניית 2 לחמניות (160 גרם). בן איש חי (שנה א' פרשת תצוה אות ט"ו).

ג. יש מחמירים שלא לתת לגבאי סכום כולל שיתנו לשני עניים, אלא מחלקים את המתנות לשתיים. שו"ת תורה לשמה (סי' קצ). ומרן הרב עובדיה פסק שאינו צריך לחלק את הסכום לשתיים. חזון עובדיה (עמוד קס"ז).

ד. מצוות מתנות לאביונים ביום ולא בלילה. כף החיים (סימן תרצ"ה סעיף קטן ו). ויעשה אחר קריאת המגילה. שער הכוונות (דף קט עמוד א').

משלוח מנות

א. חייב לשלוח לחבירו שתי מנות בשר או של כל מיני אוכלים, שנאמר ומשלוח מנות איש לרעהו, שתי מתנות לאיש אחד וכל המרבה לשלוח לרעים משובה. שולחן ערוך (סימן תרצ"ה סעי' ד').

ב. השולח לחבירו בשר ובקבוק יין וכיוצא בזה יוצא בזה ידי חובת משלוח מנות, שגם המשקה נחשב ל"מנה" אחת. וכמו שאמרו במגילה (י). ואפילו שלח שני מיני משקים בלבד יוצא ידי חובת משלוח מנות. כן מביאר בספר צרור החיים לרבינו חיים בן שמואל תלמיד הרשב"א (עמ' ק"ח). וטוב להדר ולשלוח שני מיני "אוכלים". כן פסק בילקוט יוסף (סימן תרצ"ה אות יא).

ג. השולח לחבירו משלוח מנות בעילום שם, לא

שו"ת של חסד
ע"י בית הוראה-חוט של חסד

עיקרי הדינים לשבת זכור ופורים

א. בשבת שלפני הפורים מוציאים שני ספרי תורה, ובספר השני קוראים בפרשת "זכור את אשר עשה לך עמלק" והטעם כדי להסמין מעשה המן למעשה עמלק. (רש"י מגילה כ"ט) ונחלקו הראשונים האם מצווה זו מדאורייתא או מדרבנן, ולכן צריכים ליהרר בקריאתה מאד ולכוין לצאת ידי חובה. שולחן ערוך (סימן קמ"ו סעיף ב').

ב. צריך השליח ציבור להודיע לציבור שיכונו לצאת ידי חובת מצוות זכירת עמלק ומחייטו שהיא מצוות עשה סן התורה, ושגם הוא מכיון להוציא את השומעים ידי חובתם. שולחן ערוך סימן תקפ"ט (סעיף ט). ועיקר הכוונה לצאת ידי חובה בקריאתו של השליח ציבור ואין צריך לכוין לצאת בברכות, והמחמיר תבא עליו ברכה. הגר"י קנייבסקי (ארחות רבנו חלק ג' עמוד לב).

ג. נחלקו הפוסקים האם נשים חייבות בקריאת פרשת זכור, ולהלכה פסק מרן הרב עובדיה שאף שהאשה המקילה יש לה על מה לסמוך מכל מקום המחמירה תבוא עליה ברכה.

מתנות לאביונים

א. חייב כל אדם ליתן לפחות שתי מתנות לשני עניים, דהיינו מתנה אחת לכל אביון, ועיקר המצוה היא בנתינת מעות. שולחן ערוך (סימן תרצ"ד סעיף א') ובחזון עובדיה פסק שעיקר המצוה היא בנתינת מעות.

ב. מן הדין סגי בנתינת פרוטה אחת לכל אביון,

ליקוטים נפלאים פרשת ויקרא

וזהו "ויקרא אל משה" - אף שהקב"ה קרא אותו והגיע לשיא המעלה, בכל זאת נשאר עניו ושפל - א' זעירא. (הרה"ק רבי ר' בונם מפרשיסחא זי"ע)

"ויקרא אל משה" (א, א)

אמרו חז"ל (ויקרא רבה ז): "מפני מה מתחילים לתינוקות (ללמוד תורה את ילדי ישראל) ב'תורת כהנים' (חומש 'ויקרא'), ואין מתחילים ב'בראשית'? אמר הקב"ה: הואיל והתינוקות טהורים והקורבנות טהורים - יבואו טהורים ויתעסקו בטהורים".

אומר רבי דוד צבי הופמן: בעוד רוב העמים השואבים גם הם את הכרתם הדתית מן התנ"ך, בחרו להתחיל את לימוד המקרא בספר "בראשית" מתוך חמישה חומשי תורה, העדיף עם ישראל להתחיל את לימוד התורה לילדי ישראל בחומש "ויקרא" - "יבואו טהורים ויתעסקו בטהורים".

על אף חשיבות הידיעות על בריאת העולם שבספר "בראשית", החשיבו חכמי ישראל יותר את הלימוד ואת החינוך למצוות מעשיות.

בעיני היהודי היה תמיד חשוב יותר לדעת מה מחויב האדם לעשות ולקיים ומה לא לעשות, מאשר להתוודע אל חקר התהוות התבל ותולדות האנושות.

חומש "ויקרא" רובו מצוות מעשיות ומעט מאוד סיפורי קורות, ומתוך תרי"ג (613) המצוות של התורה, נכללו בו רמ"ז (247), ויאה הפסוק (כו, לד): "אלה המצוות אשר צוה ה' את משה אל בני ישראל בהר סיני", לסיים בו את ספר "ויקרא".

"אדם כי יקריב מכם קרבן לה" (א, ב)

ידוע מגמרא (נדרים י' ע"א) שאין לומר לה' קרבן, אלא קרבן לה', ומבואר הטעם בשל"ה הק' שמא ימות קודם שיאמר 'קרבן' ונמצא מוציא ח"ו שם שמים לבטלה, ועכ"פ מזה ראוי שאדם צריך לחשוב בכל עת שמא ימות כדי שיהיו כל ימיו בתשובה, וכך במס' שבת (קנג.) ר' אליעזר אומר שוב יום אחד לפני מיתתך, שאלו תלמידיו את ר"א וכי אדם יודע איזה יום ימות, א"ל וכל שכן ישוב היום שמא ימות למחר ונמצא כל ימיו בתשובה.

זהו שאמר הכתוב "אדם כי יקריב מכם" פי' שירצה להתקרב להשי"ת, יזכור תמיד יום המיתה, וממילא יהיה תמיד בתשובה, והראי' שכן הוא מ"קרבן לה" ולא 'לה' קרבן'. (שארית מנחם - ווישווא)

"יקריב אותו לפני ה'" (א, ג)

ברשי"ז"ל כתב "כופין אותו (להקריב) עד שיאמר רוצה אני", ולכאורה צריך להבין אם כתוב "לרצונו" מהו 'כופין', ומהו "לפני ה'".

ה", אלא מכיון שיקריב אותו ע"י שכופין אותו, אמרה תורה כי רק בעיני אדם נראה זה ככפייה אבל "לפני ה'" שהוא יודע מחשבות הרי זה

"ויקרא אל משה" (א, א)

אמר רבי יהודה בוא וראה כמה חביבין תינוקות לפני הקב"ה. גלתה סנהדרין ולא גלתה שכניה עמהם, וכיון שגלו תינוקות גלתה שכניה עמהם. הדא הוא דכתיב (איכה א, ג) "עולליה הלכו שבי לפני צר" (מדרש איכה פ"א, ה).

ספר ויקרא עוסק בחלקו הגדול בדיני הטהרה וזו הסיבה שדווקא בו מתחילים ללמוד עם תינוקות של בית רבן, כיון שעל הבל פיהם העולם קיים. לימוד התורה ושמירת ענייני הטהרה הם מן הדברים המקיימים את העולם.

ישנה סיבה נוספת לכך, והיא, עפ"י דברי הגמרא בשבת (קיט) המבהירה את חשיבות לימוד חומש זה עם תינוקות של בית רבן. "אמר ריש לקיש משום רבי יהודה נשיאה אין העולם מתקיים אלא בשביל הבל תינוקות של בית רבן, אמר ליה רב פפא לאביי, דידי ודידך מאי"? (וכי תורתך ותורתך לא ראויים להעמיד את העולם?) "אמר ליה אינו דומה הבל שיש בו חטא להבל שאין בו חטא".

מעשה היה באשה אחת אשר בעלה היה מעניק לה לעיתים תכופות מיני תכשיטים יפים, ותמיד הייתה מתהדרת בהם לפני שכנתה, אשתו של רבנו ר' אלי' לופיאן זצ"ל "תראי איזה עגילים מזהב קנה לי בעלי! תראי איזה צמיד! איזה שעון יד! איזה גורמט מוזהב! הייתי מעוניינת לראות איזה תכשיטים בעלך קונה לך?" ענתה לה השכנה "אני מוכנה להראות לך את התכשיטים שלי, אבל לא עכשיו, אלא רק בעוד חצי שעה!" עברה חצי שעה והאשה הסקרנית נכנסה שוב לשכנתה ושאלה אותה "היכן התכשיטים שדיברת עליהם?" והנה נשמע פתאום נקישה על הדלת ו"התכשיטים" שלה חזרו מהתלמוד תורה! הצביעה עליהם האמא ואמרה מתוך חיוך של אושר "הנה, אלו ה'תכשיטים' שלי! לך יש תכשיטים שתלויים ועומדים על הגוף ולי יש תכשיטים - נשמות מהלכות!"

"ויקרא אל משה" (א, א)

אל"ף זעירא (מסורה).

הגם שמשנה נתעלה למדרגה הגבוהה ביותר, לא התפעל מזה, וקיים בעצמו מאד מאד שפל רוח. כמו בן אדם העומד על פסגת ההר, שלא יעלה על דעתו להתרברב בגבהותו, כי היא לא בעצמותו אלא בגלל ההר, כך ידע משה, שהתעלותו היא ממנו יתברך.

נאמר "משפיל גאים עדי ארץ ומגביה שפלים עדי מרום", לכאורה אין לדבר סוף: כיון שהקב"ה משפיל גאים, אם כן הגאה נעשה שפל, אבל הרי הוא מגביה שפלים, ושוב נעשה השפל גאה - ואם כן חוזר חלילה. אלא, הרשע אפילו על פתחו של גהנום אינו חוזר בתשובה, ואפילו כשהקב"ה משפילו הוא נשאר בגאווה. ולעומת זה הצדיק שהוא שפל בעיניו, אף כשהשי"ת מגביהו הוא נשאר בשפלותו ובענוותנותו.

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים פרשת ויקרא

דבש לא תקטירו ממנו" וכו'. והשאלה נשאלת כמעט מאלה: אם ישימו דבש בקטורת, לא יוכלו בני האדם להחזיק מעמד מרוב הריח הטוב. ופיקוח נפש, הלא דוחה את כל התורה כולה, מה מקום יש לשאלת התנא: "ולמה אין מערבין בה דבש"? ובכלל, למה תירץ זאת עם פסוק, הרי זו לא התשובה הראשונית, אלא תשובה נוספת.

הגאון רבי חנוך הכהן ארנטרוי, מסב את תשומת הלב לדיוק נפלא: בתחילה נקט התנא "אילו היה נותן בה (כמות מסוימת) של דבש", זה לא היה שייך, כי אין אדם שיוכל לעמוד מפני ריחה. לכך שאל התנא: אם כן, "ולמה אין מערבין בה (כמות קטנה מאוד של) דבש?", שיוסיף ריח טוב ולא יהיה מזיק? ועל כך הוא משיב נפלא: "מפני שהתורה אמרה כי כל שאור וכל דבש - לא תקטירו ממנו אשה לה", מכל וכל.

"כי כל שאר וכל דבש לא תקטירו... קרבן ראשית תקריבו אתם לה' ואל המזבח לא יעלו" (ב, יא-יב)

"שאור" מרמז על יצר הרע ("מי מעכב? שאור שבעיסה") ו"דבש" מרמז על תאוות. את הדברים הללו אי אפשר להקריב לפני ה' יתברך אלא רק בתור "קרבן ראשית" - בהתחלה, כאשר אדם מישראל מבקש להרגיל עצמו בעבודת הבורא, יכול הוא להשתמש גם במקצת פניה עצמית ושאר כוונות, כדרך שאמרו חכמינו: "לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות אפילו שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה יבוא לשמה". (כלי יקר)

"דבר אל בני ישראל לאמר נפש כי תחטא בשגגה מכל מצות ה' אשר לא תעשינה ועשה מאחת מהנה" (ד, ב)

לכאורה מה שכתוב 'ועשה מאחת מהנה' מיותר הוא? יש לומר, שהנה באמת לא היה צריך כפרה כלל על השוגג, שהרי עשה בלא דעת, אמנם גם בלא דעת נפש לא טוב, שאם חוטא בשוגג, הרי בעל כרחו נפשו לא טובה, מאיזה עוון שכבר עשה בתחילה, כי מי שאין בידו שום עוון של מזיד אין חטא שוגג בא על ידו, כי אפילו בהמתן של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידיהם.

זהו שאמר הכתוב 'נפש כי תחטא בשגגה מכל מצוות ה' אשר לא תעשינה' וכי תימא מהיכן נמשכה לו תקלה זו, הרי אפילו בהמתן...? אלא, 'ועשה אחת מהנה'...! כבר עשה פעם עבירה, וזה גרם לו להגיע לשוגג. (אלשי"ך)

א לט שבת

"לרצונו" לפי שאחרי כפיית הגוף נוצר מזה רצון פנימי אמיתי. (כתב סופר)

"וזרקו את הדם" (א, ה)

כידוע קרבן עולה וקרבן חטאת באים בעשירות ודלות, קרבן בהמה ועוף, אולם במקום זריקת הדם הבדילו חז"ל בין חטאת ועולה ובין קרבן בהמה ועוף. בקרבן בהמה דם החטאת נזרק למעלה מחוט הסיקרא ודם העולה למטה, ואילו קרבן העוף להיפך, דם העולה נזרק למעלה ודם החטאת למטה. קרבן בהמה מביא עשיר וקרבן עוף עני. העשיר רגיל לנדב על פי רוב מתוך רוב טובה, אבל נפשו רחבה ולבו גאה עליו ואין דרכו להכיר ולהתוודות על חטאיו ופשעיו, ולכן אם העשיר מביא קרבן חטאת ומוודה על חטאיו, הרי זה דבר בלתי רגיל, סימן להשפלת קומתו ושבירת יצרו, לקרבן זה נוהגים בכבוד וזורקין את הדם למעלה מחוט הסיקרא. לא כן אצל העני, הוא אינו רגיל לנדב קרבנות נדבה, כי אין לו גם לצרכיו החיוניים שלו, ואם מביא קרבן נדבה, יש בזה משום חידוש, משום מאמץ גדול ולכן מחשיבים את קרבן הנדבה הזה וזורקין את הדם למעלה מחוט הסיקרא, מה שאין כן בקרבן חטאת, העני רגיל להתוודות, רוחו נכאה, לבו נשבר בקרבנו, ולכן אין משום חידוש אם העני מכיר ומתוודה על חטאותיו, ודם החטאת שהוא מביא נזרק למטה מחוט הסיקרא. (החווה מלובלין ז"ע)

"והקטיר הכהן את הכל המזבחה עולה אשה ריח ניחוח" (א, ט)

מה הטעם שהעולה הוא כליל מה שאין כן החטאת? נ"ל הטעם משום שהעולה באה לכפר על הרהורי הלב והרהורי עבירה קשים מעבירה (יומא כט). ומבואר בעקידה הטעם שאם מהרהר ואומר שאין זו עבירה, עוקר כל המצוה לגמרי, מה שאין כן אם אדם עושה עבירה בלי הרהור, רק יצרו תקפו, אפשר שאח"כ לא יעבור שוב עבירה זו, ולכן עולה הבאה לכפר על הרהור הלב היא כולה כליל, לרמז ולהורות שענשו חמור, וכמו ששורפים את כל הבהמה כן היה ראוי לשרוף אותו מחמת שההרהור קשה מאד, אבל חטאת הבאה על מעשי האדם, אין ענשו חמור כל כך, לכך שורפים מקצת החטאת ומקצתו נשאר, לרמז ולהורות לנו שכן היה ראוי לעשות לו למרקו ביסורים כדי להעביר ממנו את החטא. (אמרי שפר)

"כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה" (ב, יא)

בברייתא של פיתום הקטורת אנו קוראים: "ועוד תני בר קפרא, אילו היה נותן בה קורטוב של דבש, אין אדם יכול לעמוד מפני ריחה" (זאת אומרת: ימות מרוב תענוג!). ולמה אין מערבין בה דבש? מפני שהתורה אמרה 'כי כל שאור וכל

סיפורים נפלאים פרשת ויקרא

"ויקרא" (א, א)

ויקרא - א' זעירא.

מעשה במקורבו של רבי חיים עוזר גרודז'נסקי שהציץ במכתב המיועד לר' חיים עוזר, והבחין בשגיאת כתיב, במקום "הגאון המפורסם בכל קצוי ארץ", נכתב שם "קצבי ארץ". הקורא חייך וצחק, העיר לו ר' חיים עוזר: שגיאה גדולה מזו יש במכתב, כי התארים המופלגים מתאימים לר' עקיבא איגר בדורו, והנה בא זה ובטענות כותבם עלי...

פעם כשנחלש ר' חיים עוזר הקריאו לפניו מכתב. כשהשמיעו בקול את כל תארי הכבוד שעשירוהו, החל לצחוק, והסביר: נזכרתי בימי הרבולוציה ברוסיה כאשר ירד ערך המטבע, ובעד דולר אחד היו משלמים מיליוני רובלים רוסיים, כל אדם למרות שהוא עני מרוד, הפך בן לילה למיליונר... כך הם התארים המופרזים שהשתרשו בימינו. (תולדות רבי חיים עוזר)

"ויקרא אל משה" (א, א)

"יותר משחיבב הקדוש ברוך הוא את משה רבכם - חיבב הוא את בלעם", סח גוי אחד באזני ר' אלעזר, ובקולו נשמעה נעימת לעג. התפלא ר' אלעזר לשמע דברי הגוי "על סמך מה אומר אתה זאת?" לגוי היתה תשובה מן המוכן: "הן כתוב במפורש בתורתכם, כי בעת שחפץ ה' לדבר עם משה, שלח ויקרא לו לבוא אל המשכן. אך כאשר רצה לדבר עם בלעם נאמר 'ויבוא אלקים אל בלעם', ולא קרא לו לבוא כדי שלא להטריד את בלעם. כלום אין הדבר מוכיח, שאת בלעם אהב יותר?" סיים הגוי את טענתו בתרועת נצחון.

"אם תשמע את המשל שבפי תבין את הענין, ואז ממילא, תשנה את דעתך", אמר לו ר' אלעזר. "ניחא, אשמע את המשל", הסכים הגוי ור' אלעזר נשא משלו:

"אל ארמון המלך הגיע מצורע הוא מצא את שער הארמון נעול, והחל מקיש עליו, 'פתחו לי! אני רוצה להכנס פנימה!' קרא והלם על השער. המהלומות והצעקות הגיע לאזני המלך היושב בלשכתו הפנימית. 'מיהו הדופק על השער?' שאל. 'מצורע כלשהו נמצא שם ורוצה להכנס אל תוך הארמון' השיבו לו עבדיו. 'להכנס לתוך הארמון?' הגיב המלך. 'כדבר הזה לא יהיה!' אך, כיצד משלחים אותו מכאן? אם אשלח שליח שיורה לו להסתלק מהמקום הדבר יקומם אותו, והוא יתפרץ הנה בכח, ואז עלול הוא להדביק חלילה, את בני במחלת הצרעת... ומה אעשה? והנה עלה רעיון בדעתו של המלך: 'מוטב אקום מכסאי ואגש בעצמי אל פתח הארמון, ושם איים עליו לבל יעז להכנס פנימה, ממני הוא בודאי ייבהל'...

קם המלך ממקומו וניגש אל שערי הארמון. ראה את המצורע הולם בפראות על הדלת ולאזניו הגיעו קריאותיו 'פתחו לי! פתחו לי! הרים המלך את קולו

וקרא לעבר המצורע: 'הסתלק מכאן, ואל תעז להראות עצמך כאן שנית, שמא תדביק את בני, ואם לא תשמע לי רע ומר יהיה

גורלך'! לשמע דברי המלך חורו פניו של המצורע והוא מיהר להמלט מן המקום.

כאשר מגיע ידידו של המלך אל הארמון ודופק על השער גם אם מבקש המלך לדעת מיהו הדופק, וכשמספרים לו כי ידיד נפשו עומד בחוץ ודופק על שערי הארמון, קורא המלך מתוך הארמון אל ידידו העומד בחוץ: 'הכנס, ידידי, הכנס אל ארמוני!' החיבה נשמעת בקולו של המלך, ואין הוא חפץ בשום פנים ואופן שאחד ממשרתיו יקרא לידידו האהוב, רק הוא, בכבודו בעצמו, מזמין את הידיד להכנס פנימה.

"ועתה תרצה לשמוע בודאי, גם את הנמשל", פנה ר' אלעזר אל הגוי הקשוב. הגוי הנהן בראשו ור' אלעזר המשיך: הנמשל מדבר, כמובן על משה ובלעם. בלעם דומה היה לאותו מצורע שהתדפק על שערי הארמון וחפץ להכנס פנימה. ומה אמר על כך הקדוש ברוך הוא? 'אלך בעצמי אל שערי הארמון למנוע אותו מלהכנס פנימה. שכן, אם יכנס עלול הוא לטמא את ארמוני', ועל כן בא הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו לדבר עם בלעם, לעומת זאת משה רבנו כמוהו כידידו של המלך, כאשר שמע מלכו של עולם את קול ידידו, קרא לו להכנס פנימה, אל אהל מועד שכמוהו כארמון המלך שכן אהב הוא להמצא במחיצת ידידו. ולכן נאמר בתורתנו הקדושה: 'ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד' רק לידיד האהוב קורא מלכו של עולם בשמו ומזמינו להכנס אל תוך ארמונו!

ועתה, סיים ר' אלעזר, כלום תטען עוד, כי את בלעם אהב אלקינו יותר משאהב את משה רבנו?"

(זוהר הקדוש פרשת בלק לוקט ממעשיהם של צדיקים)

"ויקרא אל משה" (א, א)

ויקרא - אלף זעירא.

איש אחד בא לפני הרבי ר' בונם מפשיסחא ז"ל ושאל אותו: "הנה תמיד בורח אני מן הכבוד ואף על פי כן אין הכבוד רודף אחרי. היכן איפוא האמת שבדרכי חכמינו? השיב לו הרבי ר' בונם: "מתוך שאלתך משמע, שבשעה שאתה בורח מן הכבוד הרי אתה פונה מדי פעם בפעם לאחוריק, לראות אם הכבוד אחריך, ממילא כשהכבוד רואה שאתה פונה אליו, הריהו סבור שמתכוון אתה לרדוף אחריו ומיד הוא מפנה עורף ובורח מפניך..." הכוונה שבדבר היא, שהוא בורח במתכוון מן הכבוד כדי שהכבוד ירדוף אחריו, כלומר, הוא מעמיד פנים כעניו כדי שיזכה על ידי כך לכבוד יתר, ובזה כשלעצמו הריהו רודף אחרי הכבוד. (מעיינה של תורה)

באחת הפעמים שנסע ה"חפץ חיים" בעניני ישיבתו למוסקבה ביקש להסתיר ממקורביו וממיודעיו את יום בואו לעיר, כדי שלא יבואו לקבל את פניו בבית הנתיבות, לאחר הגיעו שאלו אחד

המקורבים המאוכזבים מדוע מנע מהם את הזכות לבוא ולקבל את פניו וליתן לו את הכבוד הראוי לתלמיד חכם כמוהו.

כשבת צחוק על שפתיו השיב לו ה"חפץ חיים" ואמר: "אין

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

סיפורים נפלאים פרשת ויקרא

משבחים הרשעים להקב"ה כמאמר חז"ל (שמו"ר ז, ג) שכשם שקילוסו של הקב"ה עולה מגן עדן מפי הצדיקים, כך עולה מגיהנום מפי הרשעים וכו' שמצננים את הגיהנום בדמעוניהם וכו' ומה הם אומרים 'יפה אמרת יפה דנת יפה חייבת', א"כ אצייר לעצמי שאני עתה בגיהנום ומשבח להקב"ה, קם ונתעודד והתפלל בשמחה רבה. (ליקוטי שושנים)

לי כל ספק כי כבודו אוכל "קוגל" בשבת, אם יתאוה לאכול מן הקוגל ביום ששי תייעץ לו בודאי בעלת הבית לטעום משהו אחר בטענה כי קוגל אוכלים רק בשבת. סיים החפץ חיים ואמר כבוד זהו קוגל ואותו אוכלים רק ביום שכולו שבת (בעוה"ב), והיה אם מאן דהו לא יוכל להתאפק ויאכל אותו בערב שבת (בעוה"ז) יאלץ להשאר רעב בשבת...". (מורשת אבות)

"את הפקדון אשר הפקד" (ה, כג)

בתקופת לימודו בין כותלי "כולל חזון איש", ניהל רבינו גמ"ח כספים לרווחת הציבור. בתקופה מסוימת העביר רבינו את הגמ"ח לניהולו של בנו, מכיוון שהוקשה עליו לנהל את הגמ"ח מפאת חולשתו אז. בנוגע להלוואות שלא הושבו הדרין את בנו: "חובות שנראה כי כבר לא יפרעו, החזר לגמ"ח מכספי הפרטי. הרי כספים אלו הם כספי צדקה, ואני אינני בעלים למחול עליהם".

רבינו אמר, כי כתוב באריז"ל שכאשר אדם מת בלא לפרוע את חובותיו - לא רק הוא עתיד לרדת בגלגול, אלא גם המלוה יתגלגל שוב לעולם הזה כדי שהלווה יוכל להחזיר לו. לכן חשוב היה לו שלא יישארו בגמ"ח שטרי חוב שלא נפרעו.

בנוגע לכך סיפר רבינו: פעם התארח האריז"ל בביתו של עשיר אחד. לפתע השמיע בקשה מעוררת תמיהה: "ברצונו לצאת לראות את אורוותיו של העשיר". בעל הבית כבש את פליאתו, והורה לאורחו החשוב את הדרך אל האורוות. האריז"ל התבונן כה וכה, והצביע על אחד החמורים. "התואיל לתת לי חמור זה?" שאל.

"דווקא את החמור הזה?! התפלל העשיר. "לא אוכל לתת אותו. הוא עובד כמו כמה חמורים יחד, ואני מפיק ממנו רווחים עצומים!" האריז"ל שתק וחזר לטרקלינו של העשיר. עתה הביע את רצונו לראות את כל שטרי החוב של מארחו. העשיר הביא ערימה מכובדת של שטרות. "זה שטר הלוואה של היהודי השכן", החל להסביר, "וזה שטר של פלוני הגביר מהעיר הסמוכה, שנקלע לאחרונה לקשיים כלכליים".

האריז"ל הצביע על שטר בלה מיושן: "מהו השטר הזה?" "הו", נזכר העשיר, "זהו שטר חוב של יהודי שנפטר מזמן, כבר אין סיכוי שהכסף יחזור אלי אי פעם".

"התואיל לתת לי את השטר במתנה?" שאל האריז"ל. העשיר משך בכתפיו. "מדוע לא?" האריז"ל נטל את השטר וקרע אותו לגזרים. "כעת לך לראות מה שלומו של החמור שלך", הפטיר. העשיר יצא מן הטרקלין, וחזר המום. "החמור מת! אינני מבין מה קרה לו! הוא היה בריא וחזק יותר מכל בעלי החיים שברשותי!"

"דע לך", אמר לו האריז"ל, "שבחמור הזה התגלגלה נשמתו של בעל חובך המנוח. משמים חייבו אותו לחזור לעולם הזה בגלגול כדי לפרוע לך את החובות.

עתה, משמחלת לו על החוב, באה מנוחה לנשמתו המיוסרת והיא שבה ועלתה לגניז מרומים". (רבי חיים)

"אדם כי יקריב מכם קרבן" (א, ב)

צדיקים נסתרים מהלכים בעולמנו זה, ומקריבים עצמם לבוראם, וגורמים להשי"ת נחת רוח גדולה, אחד מהם היה הרב י. פלאם, שנפטר בשנת תשס"ח בבני ברק.

הרב פלאם היה יהודי עירי, שעבר את כל מאורעות השואה, עלה ארצה, ונותר בודד עד סוף ימיו. כמה משמחת העובדה שיהודי זה, שהיה עשיר גדול, ידע מה לעשות עם הכסף הרב שחננו הקב"ה.

הוא לכשעצמו לא היה זקוק למאומה, עד כדי כך שאת מעט הירקות שהיה נצרך לעצמו, היה קונה בשעות אחר הצהריים, אז נמכרים הירקות שנשארו מהבוקר במחירים מוזלים, אבל כאשר היו מגיעים להתרים אותו למוסדות תורה וצדקה, היה פותח את ידו וליבו ללא גבול, ומחלק סכומי כסף גדולים במיוחד.

אחד מראשי הישיבה שהספידוהו בהלוויה, סיפר שכאשר יסד את ישיבתו, היה זקוק באופן דחוף לתרומה של ספר תורה. הוא ניגש לרב פלאם ושאל האם הוא מוכן לתרום ספר תורה לישיבה. הרב פלאם התעניין מה הוא המחיר המשוער, וכששמע שמדובר ב- 40,000 דולר, אמר שהוא מוכן לתת מחצית ממחיר זה, "ואת המחצית השנייה תיקח מתורם אחר", אמר לראש הישיבה (שהבין מתוך דבריו שבאם לא ימצא תורם נוסף, הוא יתרום את הכל). "והנה", מספר ראש הישיבה, "לאחר מאמצים גדולים, הצלחתי להשיג גביר נוסף, שהיה מוכן לתרום את 20,000 הדולרים הנוותרים, אבל התנה את תרומתו בכך שעל מעילו של הספר יהיה רקום רק השם שלו...". ראש הישיבה לא ידע מה לעשות. הרי גם הרב פלאם תרם חצי מהספר, ואיך אפשר לכתוב רק את שמו של התורם השני?

בלב כבד, ניגש ראש הישיבה אל הרב פלאם, ושח לו את המעשה, שהצליח להשיג תורם, המתנה את תרומתו כנ"ל. הרב פלאם, ניתר ממקומו מרוב שמחה והתלהבות, ובעיניים יוקדות הוא אמר לראש הישיבה: "כזה תורם חיפשי, אבל בדיוק כזה, שיכתבו רק את השם שלו על הספר, וכי זקוק אני לכבוד ולפרסום שמי על הספר תורה!?" (ברכי נפשי)

"אם הכהן המשיח יחטא" (ד, ג)

פעם אחת אירע לרה"ק ר' משה צבי מסאווראן ז"ל חילול שבת בשוגג, שבעת התעטפו בטלית כיבה את הנר ברוח העיטוף. בעת התפילה עלה הדבר במחשבתו ולא נתן לו מנוח, ולא היה יכול להמשיך בתפילתו מרוב מרירות נפשו כי עגמה עליו. חיכך בדעתו עד אשר עלתה לו, באמרו כי לו יהיה שהיה הדבר

במזיד היה מגיע לו גיהנום על כך, והלא גם בגיהנום

{ אז נדברו }

פרשת ויקרא תשע"ט | גליון מספר: 413 | לסדר: "ויקרא אל משה"

להצטרפות לשיחת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

ניתן להשיג עלונים יחידים מדי שבוע בבני ברק ברחוב חזון איש 34 (פינת דסלר מש' דרייפוס) 0527117271

וברח' הרב גנחובסקי 26 קומה א' קרית הרצוג.

גיליונות יחידים **במושלגים** בר אילן 39 קומה א'

ובביתר עילית רחוב החוזה מלובלין 19/3

להשתתפות בהוצאות הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

"קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

”

הקדימו שקלי לשקליהם.. הקדימו הסתה שלי להסתה שלהם..

הנושא של המעצינג מסרב לרדת מסדר היום... רק "יששכר באהלך" סיים... ואז הגיעו עוד שלוש מעצינגים נוספים... אם זה איחוד מוסדות גור... ואם זה ישיבת עטרת וישיבת קמניץ ועוד היד נטויה... וזה פשוט לא יאומן!!! אני לא איש של מספרים... אבל מאוד מעניין אם יקום משהו ויבדוק את היקף הסכומים האדירים שניתנו לצדקה ע"י כלל ישראל רק בכמה חודשים האחרונים... אני חושב שזה כבר נושק למיליארד שקל!!! אני מגזים?? אולי... אדרבה... תבדוק את זה...

"הקדימו שקלי לשקליהם.."

סוף סוף אותו לפיד שהילך עלינו אימים לפני כמה שנים ואיים להבעיר את היכלי התורה... בסוף הלפיד הזה שקט והתכנס בתוך עצמו ונהיה גחלת שמעמיא עמיא ואזלה (-הולכת ונחלשת...) והנה... לפתע הגיעו כמה חרש שוטה וקטן וחזרו וליבו שוב את הגחלת והנה שוב הוא מופיע... והוא מתחיל שוב להוות איום לעולם התורה והחסידות... אז מי יודע... מי יודע אם לא המאות מיליונים של שקלים שיוצאים עם כל הלב מהארנקים הרקים של שלומי אמוני ישראל... מי יודע אם זה לא מציל אותנו מאותה קליפה שלא תחזור חלילה למשרד האוצר ותקצץ חלילה שוב במאות מיליוני שקלים מהחזקת תורה רח"ל... מי יודע... אנחנו לא יודעים חשבונות שמים... אבל דבר אחד אני כן יודע!!!

שאנחנו כבר נמצאים עמוק בערב בחירות... ובדרך כלל בתקופה בחירות זה מורגש באוירה הכללית... יש מודעות ברחוב... יש פלאייערים... בקיצור: תעמולת בחירות... ואילו הפעם?? משום מה זה נראה שאף אחד מאיתנו לא מדבר על זה... כולנו עסוקים במעצינג... במקום שבלוח מודעות יהיה כתוב ג' להציל את עולם התורה... במקום זה כתוב "יששכר באהלך" מצילים את עמלי התורה... במקום שאני אקבל צינתוקים בפלאפון על לשון הרע פלוני ומפלגה אלמונית... במקום זה אני עסוק בלענות (או לברוח) מכל מיני קרובים שמגיעים להתרים אותי בשביל המעצינג שלהם... אשריהם ישראל!!! בינינו... כל המעצינג הזה... זה סוג של הסתה...

לוקחים ציבור... מכניסים אותם לאיזשהו סהרוריות... מכניסים להם כמה משפטים מפוצצים לראש ויאללה... קדימה... ההמון המוסת יוצא לרחובות ומתחיל לדהור קדימה... נכון שזו הסתה???

רק יחי ההבדל הקטן!!! יש הסתה נגד!!! ויש הסתה בעד!!! והמעצינג הזה הוא הסתה בעד..

וכמו שלגבי מחצית השקל אמר הקב"ה הקדימו שקלי לשקליהם... מי יודע אם המעצינג הזה הוא לא בבחינת הקדימו הסתה שלי להסתה שלהם... כן... זה מרגיז... לפעמים זה ממש מטריד... הסתה זה תמיד דבר מרגיז... אבל אנא יהודים יקרים: נא לקחת בחשבון!!!

מהמתמודדיות לא בורחים!!! אם לא נקבל באהבה את ההסתה בעד... הרי מחכים לנו בסיבוב גוש שמאל מאיים ושונא דת שמחמם מנועים לקראת ההסתה נגד... ובינינו... כולנו מעדיפים הסתה בעד מאשר הסתה נגד!!! כולנו מעדיפים לבחור את המחזות המתוקים והמרנינים של רבבות אלפי ישראל שלא מתנגדים להיות מוסתים להיות נתבעים ונותנים להתנדב אחד לטובת השני... מאשר!!! עליהם תקשורת של המון חילוני שונא דת שלא מתנגדים להיות מוסתים מנשמות הערב רב שבדורנו... בינינו... לו יצוייר שהיה מגיע אליך נביא והיה אומר לך שנגזר עליך בשנה הקרובה שכל חודש יהיה לך חור של חמש מאות שקל!!! כעת יש לך אפשרות לבחור מאיפה החור הזה יגיע... או שזה יגיע מהסתה של יאיר לפיד שנהיה שר האוצר ויקצץ לך בתקציבים... או שזה יגיע מהסתה של מעצינג שיבואו ויתרימו אותך וישגעו אותך עבור החזקת התלמידים ואתה תתרום כל חודש חמש מאות שקל... נ... מה היית בוחר?? ברור שהיית בוחר במעצינג...

אז שוב!!! אני לא הסגן של הרבש"ע... ואין לנו מושג בחשבונות שמים... אבל צריך לקחת גם כזו אופציה בחשבון... אל תשכח שיש כזה סיפור מפורש בגמ' בבבא בתרא (י) על רבי יוחנן בן זכאי שבראש השנה ראה בחלום שיאיר לפיד הולך לקצץ מההכנסות של משפחת האחינים שלו ולקחת מהם במשך השנה שבע מאות דינרים!!! מה עשה רבי יוחנן בן זכאי?? הלך במשך השנה והתרים אותם... ושיגע אותם... כל יום הוא הגיע אליהם עם עוד איזה מאצינג... ועוד איזה יעד... וחיבים... ומצילים את עולם התורה... ובקיצור: עד סוף השנה רבי יוחנן הצליח "לסחוט" מהם שש מאות ותשעים דינרים לצדקה!!! כמעט את כל הסכום שיאיר לפיד היה אמור לקצץ עליהם!!! אבל עדיין... עדיין נשאר עשרה דינרים שרבי יוחנן בן זכאי לא גבה מהם... ואת העשרה דינרים האלו נשאר ליאיר לפיד לגבות מהם... בשביל זה יאיר לפיד קיבל כמה מנדטים והוא נשאר באופוזיציה ומשם הוא היה שותף באחת מהוועדות שצריך להעלות את המע"מ של הליקרים בעוד שתי שקל... ובמשך השנה הם קנו ליקרים שבסך הכל יצא שיאיר לפיד הצליח להוציא מהם את העשרה דינרים העלובים האלו דרך המע"מ של הליקרים או מצידי העלאת התערפץ בכביש שש... אבל תאר לעצמך שרבי יוחנן בן זכאי לא היה מתרים אותם שבע מאות דינרים!! ואת כל הסכום הזה יאיר לפיד היה צריך להוציא מהם... אז לא הייתה בריחה... בשביל להוציא ממשפחה חרדית כ"כ הרבה כסף... יאיר לפיד לא יכול לשבת באופוזיציה... הוא צריך להיכנס לקואליציה ולשבת על השיברים הרציניים ביותר של הכסף... אה... מה אתה אומר על זה?? זה מעשה שהיה.

מה שבטוח: כלל ישראל נותנים צדקה!!! ופשוט וברור: שזה עת רצון בשמים!!! כשיש כ"כ הרבה צדקה בעולם זה מוכרח להשפיע שפע רב בכל העולמות... כן... שיהיה לך ברור... כשאיחוד מוסדות גור עושה מעצינג ונתרם של מאה מיליון שקל... אז גם אם אתה לא חסיד גור... וגם אם אתה לא יכול לתרום להם... אבל לשמוח?? יש לך הרבה מה לשמוח בשבילם!!! וגם בשבילך!!! כי הרבש"ע הוא אותו רבש"ע... וכשמאה מיליון שקל נתרמים לגור... בשמים זה מעורר רחמים וחסדים ושפע לכל העולם כולו בלי מגזריות... כן... צדקה זה משהו קצת יותר גדול ממה שאנחנו חושבים... אשריהם ישראל...

“

הודעה:

בשבוע הבעל"ט לא יצאו גיליונות מודפסים
למוקדים הרגילים,
עכ"פ ניתן להשיג גיליונות בודדים בשלש
מוקדים בלבד, כדלהלן:
בני ברק קיבוץ גלויות 9
בני ברק חזו"א 34 (פינת דסלר מש' דרייפוס)
ירושלים, רח' עמוס 20 (מש' אלה)

הודעה משמחת:

יצא לאור בסייעתא דשמיא החוברת "בשובי
לירושלים" **הלק א** במהדורה חדשה
ומורחבת,
חוברת זו עוסקת בענייני קרבן הפסח והיא
מחולקת לשני חלקים:
חלק א' "בצאתי ממצרים"
חלק ב' "בשובי לירושלים"
בפלא': 0548446691
כמו כן ניתן להשיג חוברת זו אצל הנציגים
הממונים שבישיבות

ניתן להשיג במוקדי המכירה כדלהלן:

ירושלים:

מרכז העיר: רחוב נחמיה 10.

בית וגן רח' הרב פרנק 29 קומה ב'

נווה יעקב- 0527171721

רמות- רובין 47 קומה ב'

רוממה: המ"ג 31. 0527682281

ביתר עילית גבעה ב' אזור רמי לוי 0548450998

בני ברק: קבוץ גלויות 9

משפחת בויס רחוב השלושה 11.

חזו"א 34 (פינת דסלר מש' דרייפוס) 0527117271 (ניתן

לקבל גיליונות יחידים מידי שבוע בכתובת זו)

בית שמש: נהר הירדן 9 רמה ב', מש' צוויבל.

אשדוד- 0504120311

אלעד- 0548418684

קרית ספר: מרומי שדה 3 052-7174781

ברכפלד- 0533109169 (כולל עטרת שלמה)

גרין פארק- 0527644795

אופקים: שמירא 0534112035

נתיבות- 0548473542

צפון: חיפה: הדר, שכמלית רחוב ביתר.

נווה שאנן: חניתה 81 משפ' זלושינסקי

רכסים: הורדים 4 א' משפ' קרינצ'ר לתאם 0548415410

כרמאל- 0527136165 משפחת שטיימן.

צפת- 046970339

נצרת עילית הר יונה- ויזר 054-8431731

חדרה: 0583265912 משפ' קדושי.

שוב נחזור ונבקש: עקב שיקולי גניזה...

פונים אנו למפיצים ולבעלי המוקדים

היקרים די בכל אתר ואתר: אם נשארנו לכם

חוברות מיותרות... נא להחזיר בהקדם

האפשרי כדי למנוע כמה שפחות גניזה...

הודה מראש על השיחוף כעולה... ועל

הכל...

פורים שמח לכל קוראי גיליון זה...

וגם לאלו שלא קוראים... נא למסור

להם...

מה ההבדל בין יופי ל---נוי...???

המדרש רבה (אסתר א' י"ז) אומר: **י קבין של הוי** ירדו לעולם, ט' נטלה מדי ואחד לכל העולם, עשרה קבין של **יופי** ירדו לעולם... **תשעה נטלה ירושלים ואחד לכל העולם כולו...**

חז"ל מצביעים כאן על אחת מנקודות ההבדל בין קליפת מדי לבין קדושת ירושלים!!!!

מדי זה **נוי!!!** ואילו ירושלים זה **יופי!!!** מה הפשט בזה?? מה יש בנוי שהוא מסמל דבר טמא כקליפת מדי... ומה יש ביופי שמסמל קדושה כירושלים??? **בקיצור: מה ההבדל בין נוי ליופי???**

העניין הוא כך: נוי הוא שלימות **נקודתית!!!** ואילו יופי זה שלימות **במכלול!!!**

מה אני מתכוון?? אני אתן לך דוגמא: יום אחד רציני שהסלון שלי יהיה **יפה**... הלכתי לחנות נברשות וקניתי את הנברשת הכי ענקית והכי יוקרתית... כן... בשביל שהסלון שלי יהיה **יפה**... עכשיו רק שתבין: כל הסלון שלי הוא בגודל חמש מטר על ארבע!! ואילו הנברשת היא בגודל של שלוש מטר על שתי מטר... בקיצור: הנברשת הזו תפסה 80% מהסלון... ממש ראשו ורובו בסלון ושולחנו בתוך הנברשת... נו... מה אתה אומר על הסלון המדהים שלי?? הסלון הזה **יפה?? לא!!! נאה?? כוון!!** ולמה?? כי נוי זו שלימות נקודתית!!! אם תכנס לסלון שלי ותסתכל נקודתית על הנברשת... הנברשת הזו בהחלט מאוד מאוד נאה... היא באמת נברשת מיוחדת... אבל יופי?? יופי זה כבר שלימות מקיפה... יופי זה להסתכל על כל הסלון ולראות עד כמה הסלון התייפה הודות לנברשת החדשה שמוסיפה ליופי שלו... אז זהו!!! שהסלון שלי ממש לא נהיה יפה מזה... אדרבה... פעם עוד היה לי סלון... היום הסלון שלי נהפך להיות מחסן מכירות של נברשת... **הבנת את הרעיון?? זה ההבדל בין נוי לבין יופי!!!**

נוי זה מצוינות!!!! נקודה מסוימת שהיא המושלמת!! ואילו יופי זה שלימות במכלול!!!

במגילת אסתר אנחנו פוגשים את תרבות מדי במיטבה... אם תתבונן... כל מהלך שנעשה ע"י אחשוורוש או המן... הכל נעשה בהולך ילך **של נוי!!!** כל משאלת לב שאחשוורוש חושק בה הוא מציב מטרה אחת מול העיניים ודוהר איתה קדימה עעעעד הסוף בלי מעצורים ובלי גבולות ובלי לראות שום דבר אחר מול העיניים... ברגע שאחשוורוש מחליט לעשות משתה... אז עעעד הסוף משתה... 180 יום של משתה... חוץ מזה הכל מושבת... פגרה של חצי שנה... תגיד לי: השתגעתי?? מה הקשר לעשות משתה 180 יום?? זה... זה לא קשור... משתה כ"כ ארוך זה בלי טעם ובלי ריח... (תאר לעצמך שאנחנו נעשה טיול במדבר יהודה... אבל טיול שמתמשך לחצי שנה... זה כבר לא יהיה טיול אלא אכזבה סתם נהפך להיות בדואים!! בשביל להשאיר את זה בגדר טיול צריך גם לדעת לסיים את הטיול... אחרת זה סתם מטוּרד...) אתה רוצה לעשות משתה שזה יהיה באמת שמח...?? אתה מוכרח לדעת גם לסיים אותו!!! להשאיר מקום גם לדברים אחרים... אבל ברגע שהמשתה הזו רק מתחיל ולא יודע להיגמר... זה מאבד את כל הטעם וזה מוכרח להסתיים באסון אחד גדול... **הנה לך התנהלות של מדי!!! שלימות נקודתית!!!** אחשוורוש לא מסוגל לדעת לסיים משהו... כי... זה **לא נאה לו**... זה מנוגד **לנוי** שלו!! אם הוא יעשה משתה והמשתה הזו יום אחד יגמר... מבחינתו זה מתפרש כחולשה... זה מראה כאילו שאין לו מספיק אפשרויות... זה ראש של **נוי!!!** זו צורת חשיבה של מדי!!! וככה זה לאורך כל הדרך... יום אחד אחשוורוש מתלהב על המן... בבת אחת הוא מגדל אותו בלי שום פרופורציות... הוא מוחק את ככולם... כולם חייבים להשתחוות להמן... מה קרה?? אתה לא יכול לגדל את המן ולהשאיר קצת מקום גם לאחרים?? למה כל דבר חייב להיות עעעעד הסוף?? זה מאפיין של נוי!!! **אני רוצה שתבין:** אם אחשוורוש היה צריך לעשות עוגה... והיו אומרים לי חצי כפית מלח... הוא היה אומר... מה פתאום חצי כפית...?? אני הולך עעד הסוף... אני שם חצי קילו מלח... הלאה... שתי כוסות קמח... שתי כוסות?? למה?? שני שקי קמח וכן הלאה וכן הלאה... אתה מבין לבד איזה עוגה יכולה לצאת מכזה שף... זה בדיוק ההתנהלות שלו לאורך כל הדרך... משתה עד הסוף!!! מגדל את המן עד הסוף!!! אוהב אותו עד הסוף!! כועס עליו עד הסוף... שונא את היהודים עד הסוף!!! מרים את מרדכי עד הסוף!! הכל חד צדדי בדהרה לכיוון אפי עד הסוף!! הנה לך נוי- שלימות נקודתית עד הסוף!!! זה בהחלט נוי!! אבל הוא זכר שיש עוד כמה דברים בחיים!!! ולכן הוא יודע להציב מכלול נתונים... הוא יודע גם לסיים משתה!! יהודי לא מפחד לומר שלא כל יום פורים!!! ורק כשנכנס אדר מרבים בשמחה וכל השנה פחות... טיפש שרואה את היהודי איך הוא יודע עוצר את עצמו ויוצר גבולות... הוא חושב שהיהודי סגפן... אבל לא!!! היהודי בסה"כ יודע גם להיות יפה!!! ולא רק נאה!!!

יש לנו נטיה להסתייג מגבולות... כשאנחנו פוגשים גבולות אנחנו רואים בזה צמצום!! **אבל זה לא נכון!!** כי בדיוק כמו שבמתכון של עוגה צריך לשים רק חצי כפית מלח... וכי זה נובע מקצמנות?? זה נובע מצמצום?? לא!!! זה נובע מרצון ליצור כאן גלוסקא יפה ומשובחת שכולם ישבחו אותה... ובשביל זה צריך גבולות!! בדיוק חצי כפית מלח וחצי כוס סוכר... אותו דבר אצל יהודי!!! כשיהודי יודע ליצור לעצמו גבולות זה נובע **מהיופי** של היהדות!!! היהדות משקיפה על כל המכלול ויודעת שצריך לתת לכל דבר את המקום שלו!!! כן... אצל היהודים לא כל הימים שלנו חגים... כי אם כל החיים יהיה חג... אז אף פעם זה לא חג... רק סתם שגרה של שבירת מוסכמות... יהודי שומר על העיניים!!! למה? בגלל שאנחנו פאנאטים?? בגלל שאנחנו מצומצמים?? לא!!! בגלל שהיהדות שלנו **היא יפה!!!** ולא רק **נאה!!** והתורה מלמדת אותנו לתת לכל סיפוק את המיקום הנכון והמדויק שלו!!! לדעת למקם וליצור גבולות ברורים לכל משאלת לב... **זה היופי הגדול ביותר!!!** היופי הזה שייך רק לעם היהודי... כי בשביל להסתכל על כל המכלול... כאן צריך הוראות יצרן... של מי שברא את כל המכלול... ומידע כזה רק תורה שמגיעה מבורא ועולם יכולה לייצר... אבל אחשוורוש המדדי?? ברגע שתוקף אותו איזה יצר... הוא דוהר איתו עד הסוף... והוא לא ירגע עד שהוא יתקע במבוי סתום!!! וזה הסוף של נוי!!! אבל התורה של העם היהודי יודעת לבנות את המכלול... ומשם!!! משם מגיעים הגבולות שלנו!!! לא!!! זה לא מגיע מצמצום... אדרבה מי שיש לו קצת אייקו מביין שדווקא זה הראש הגדול ביותר... זו השליטה במרחב הכי גדולה... אדרבה!!! אחשוורוש מסמל את פסגת הצמצום... בן אדם שנתקף באיזשהו משאלת לב והוא כולו נכנס בתוך בועה של המשאלה הנקודתית ולא מסוגל לשלוט במרחב ולראות עוד כמה שיקולים חוץ מזה... זו פסגת הצמצום!!! זו פסגת הראש הקטן והצר!!! זה מאוד פשוט ומאוד קל להבין את זה!! סו"ס אף אחד מאיתנו לא מחפש להיות חש בראשו כמו אחשוורוש ואפשר להאריך בדברים רגישים אלו הרבה... אולי בשבוע הבא... במהדורה יותר מצומצמת...

אודות השאלה שנשאלה בשבוע

שעבר בגיליון...

בשבוע שעבר שוב נשאלה בגיליון זה... אחת מהשאלות המשמעותיות ביותר בחיינו: כשקורה משהו חלילה... מתי צריך לקבל באהבה ולדעת שאנחנו לא שואלים שאלות ולא מהרהרים אחרי רצונו יתברך.. ואילו מתי אדרבה!!! צריך לדפוק על השולחן ולומר שהקב"ה רוצה לעורר אותנו בתשובה ומאותת לנו שנפשפש במעשינו ונשוב בתשובה???

ובכן: בחור יקר: הפעם לשם שינוי... אם אתה קורא את העלון הזה כי משעמם לך... אז על המאמר הזה מומלץ לך לדלג כי הוא רציני מידי.. כבד מידי... אבל גם חשוב מאוד מאוד... כדאי לדעת את המידע הזה...

ובכן: אחת מהיסודות הגדולים ביהדות הם לדעת שיש שתי הנהגות:

יש הנהגת היחוד!!! ויש הנהגת המשפט!!!

הנהגת היחוד זו התכלית הסופית שאליה חותר העולם... מה שנקרא **התיקון השלם** והטוב האמיתי... שמרגע שנברא העולם הקב"ה כל הזמן מוביל מהלכים וחותר לקראת התכלית הזו... זה מה שנקרא **"בירה דולקת"**... אם פעם תסתכל על העולם שלנו במבט מלמעלה כמביט מהצד... שים לב **שהעולם דורה!!!** העולם דולק ורץ לאיזושהי מטרה... העולם כל הזמן רוחש... כל הזמן מתרחשים בעולם כל מיני פרטים שלא קשורים אחד לשני... ומי שקצת מתבונן קולט שמהו מתבשל... לפעמים זה קורה משהו טוב ולפעמים זה רע... ולפעמים זה סתם דברים מוזרים... מה ברור... שמהו פה דולק ודוהר לאיזה יעד מסוים... **זה הנהגת היחוד!!!** הקב"ה פה מכין משהו!!! ואת זה הקב"ה עושה לבד!!! ולכן זה נקרא הנהגת **היחוד!!!** כי הקב"ה לא מערב אותנו בזה... (זה לא שאנחנו לא בתמונה... אנחנו ועוד איך בתמונה!! אנחנו פה הבובות... ואילו הקב"ה מזיז אותנו לפי התכניות שלו... וכל מה שנותר לנו זה לקבל באהבה את מה שהוא עושה... ולא להרהר אחריו... ויום יבא וההנהגה הזו תתגלה במילואה רק כשעלו מושיעים... ואז והיה ה' למלך על כל הארץ... עד כאן הנהגה א'- הנהגת היחוד!!!

כעת ניגש להנהגה השנייה- הנהגת המשפט!!!

הנהגת המשפט היא הפוכה במאה שמונים מעלות מהנהגת היחוד! הנהגת המשפט זו הנהגה ששייכת אלינו... הקב"ה נותן לנו תרי"ג מצוות ומוסר לנו את הנהגתה... ובבקשה... אם תקיימו מצוות יהיה טוב בעולם... ואם תעשו עבירות יהיה רע... כאן אנחנו לא בובות דוממות שהקב"ה מזיז אותנו... לא!!! כאן אנחנו פועלים בשטח... וכאן יש חשבון נקודתי... אחד מול אחד... אם עשית מצוה תקבל אושר ועושר ובנים ובריאות... ואם עשית עבירה... אוי ואבוי... 98 קללות...

ושתי הנהגות האלו סותרות ומונגדות מן הקצה אל הקצה:

כי יכול להיות שלפי הנהגת היחוד צריך כעת ליטול

את נשמתו של דוד המלך!!! למה?? ככה זה לפי הנהגת היחוד!! אבל מה אפשר לעשות... לא פסיק פומיה מגירסא... ומי שלומד תורה הרי הנהגת המשפט מחייבת שהוא דבוק באילנא דחיי... והיא דוחה את הנהגת היחוד!!!

ולפעמים זה ההיפך... עם ישראל נהנו מסעודתו של אותו רשע ולפי הנהגת המשפט מגיע להם כליה... אבל מה נעשה שהנהגת היחוד מחייבת שבלי עם ישראל אין קיום לעולם... אז פתאום הנהגת היחוד מתגברת על הנהגת המשפט ועם ישראל ניצלים...

וככה זה לאורך כל הדרך... זה גם מה שקורה בתפילה... השאלה המפורסמת: אם נגזר שיהודי פלוני יהיה חולה... אז למה מתפללים?

התשובה היא: שאם הוא חולה זה בגלל **הנהגת היחוד** ככה גזרה... אבל אפשר להגיע עם **הנהגת המשפט** ולהגיד צדקותיו שהוא עשה או שאנחנו נעשה צדק ומשפט ואז הנהגת המשפט תתגבר את הנהגת היחוד ותחונ אותנו... או בדיוק ההיפך... יתכן שבמקרה הזה דווקא **הנהגת המשפט** מחייבת לפי הכללים שלה שהוא צריך להיות חולה... ואילו אנחנו נזעק י"ג מידות של רחמים שזה הנהגת היחוד וככה נעקוף את הנהגת המשפט ונמשיך לו חנינה... (כן... לפעמים דוד המלך מתפלל ואל תבא במשפט את עבדך... ולפעמים שפטיה ה'... תלוי בכל מקרה לגופו...)

ואפשר להאריך בנושא הזה בלי סוף ובלי קץ...

עכ"פ בכל מקרה שקורה... איזה שיהיה!!! מאיפה זה נובע?? או מהנהגת **היחוד!!!** או מהנהגת **המשפט!!!** **וממזוג של שניהם ביחד!!!**

לדוגמא: האוטובוס מקרית ספר שהתהפך... למה הוא התהפך???

אחד מהשטים... או בגלל הנהגת **היחוד**... שהקב"ה מוביל כבר ששת אלפים שנה כל מיני מהלכים לקראת התיקון... וזה אחד מהמהלכים... וממילא אין מה לשאול שאלות... אנו יהודים וצריכים לקבל באהבה... אבל!!! באותה מידה יכול להיות שזה הנהגת **המשפט!!!** שזה הגיע בגלל העבירות שלנו וממילא צריך לחזור בתשובה...

נו... אז איך באמת נדע?? זו שאלה מאוד נחוצה... האם צריך רק לקבל באהבה ולענות בלוויה היא שמייה רבה בכונה ולהאמין באמונה שלימה שבעגלא ובזמן קריב אנו נבין איך האסון הזה הוביל ליתברך וישתבח ויתפאר שמייה דקודשא בריך הוא... **אנו!!!** או שאנחנו צריכים לדפוק על השולחן לעשות חשבון נפש ולהתעורר... נו... איך נדע???

אז לא נעים לי לאכזב אותך... **אני רוצה לצטט לך מסמך!!!** מסמך מאוד נדיר שיתכן שאף פעם לא שמעת משפטים בסגנון הזה... כן... דאגו להסתיר ממך את המידע הזה... ואולי בצדק!!! אז זהו!!! שיום אחד חייבים לדעת את האמת הזו... אנא... תקרא את המשפטים הבאים בעיון...

זה לשון הרמח"ל בדעת תבונות (סי' ק"ע)

כי אי אפשר לשום אדם לעמוד על צוים של

הדברים שהקב"ה עושה עמו, כי הוא יתברך מתנהג פעם בדרך השקר והעונש (הנהגת המשפט), ופעם בדרך המזל (הנהגת היחוד), וכל דבר שיתחדש על האדם, הנה אין שם מי שמצמיח את מן השקר ועונש הוא ופני מעשיו, את מן המזל הגורר עליו, ויש בכל דבר ודבר פנים לכאן ולכאן, עד שהלב פוער מאוד כרוב מחשבותיו ושרעפיו בקרבו, אבל מי שהוא נאמן לה' כריך שיתקע יתד אמונתו חזק כל ימיו, לדעת שכל מעשה ה' יהיה באיזה דרך שיהיה, ישר ונאמן הוא ודאי, ואין עוולה חס ושלום, ולא כרשעים שהיו אומרים 'לא תתכן דרך ה' אלא על משמרתו יעמוד לעבוד את בוראו בעבודה תמה, כהשוואה אחת ככל מידה ומידה שהוא מודד לו ואז יקרא תמים ממש... אמנם הודיענו שבזמן תוקף עקבות משיחא לא יקשה עלינו את הלקיחים נשפלים השפלה גדולה, ואם בני אדם לועקים ולא נענים, כי כל זה נולד לפי שאין הלקיחים יכולים אפילו זכותם לתקן הקלקולים ההם, כי השעה גורמת כד, וכדי להוליד מזה התיקון השלם שיהיה אחר כך בגילוי יחודו יתברך..."

קראת??? הבנת מה כתוב כאן?? אז זהו שחובה לדעת את זה!!! אחרי כל ההסברים שיאמרו (ויש!!! יש הסברים) ואחרי כל ההוכחות המוצקות שיהיו לכל כיוון... באמת אין שום אפשרות באמת לדעת באופן ברור האם יש כאן בעיקר הנהגת המשפט!! או בעיקר הנהגת היחוד! מה שבטוח ששתי הנהגות נמצאות בכל דבר... כל השאלה היא מה המיזוג שלהם... לפעמים זה תשעים אחוז הנהגת המשפט שיש פה עונש או שכר... ולפעמים זה תשעים ותשע אחוז הנהגת היחוד... כן... כשאתה רואה צדיקים קוראים ואינם נענים... יש פה 99% הנהגת היחוד שאנחנו לא מבינים אותה... (ורק איזה נדנדו חטא של הנהגת המשפט כמו שמצינו אצל אברהם אבינו שבגלל שהוא אמר במה אדע כי אירשנה לכן עם ישראל ירדו למצרים... ופשוט וברור שזה לא בגלל זה!! אלא בגלל שהנהגת היחוד הכריחה שכן צריך להיות... רק היה צריך להיות גם שיתוף סמלי של הנהגת המשפט ואכמ"ל)

נו... אז תכל'ס... מה כן??? זה הרי לא חכמה להשאיר אותי עם לשון בחוץ... סו"ס שאלתי שאלה בשבוע שעבר... שאלתי מתי אות ומתי סימן?? מתי הקב"ה רוצה שנקבל באהבה ומתי רוצה שאנחנו נחזור בתשובה? תכל'ס מה התשובה?? **אז הנה!!!** **אם תשים לב:** בין בתרי הדברים הרמח"ל אומר משפט אחד מה באמת צריך לעשות: **מי שהוא נאמן לה' כריך שיתקע יתד אמונתו חזק כל ימיו, לדעת שכל מעשה ה' יהיה באיזה דרך שיהיה, ישר ונאמן הוא ודאי, ואין עוולה חס ושלום... מה הרמח"ל מתכוין לומר במשפט הזה???** יש פה הסבר מאוד פשוט:

הרי יש כאן שתי אופציות: או הנהגת היחוד שזה לקבל באהבה!!! או הנהגת המשפט שזה לפשפש במעשים ולחזור בתשובה.

עכשיו ככה: לו יצויר שהיה ליהודי אפשרות לקחת את התורה והמצוות ולשים אותם בבידס... אז!!! אם היה פתאום קורה איזה אסון והייתה נשאלת השאלה: האם זו הנהגת היחוד והכל בסיידר... או שזה הנהגת המשפט ואז צריך להתחזק בתורה ומצוות... כאן זו הייתה באמת שאלה מעשית!!!

ממקום של דאגה רחבה ומקיפה של אבא ואמא שהם רוצים לבטח את הבריאות שלך לטווח של עשרות שנים קדימה... ולכן צריך לעבור חיסון...

פרס מגיע לך מצד הנהגת המשפט! וחסיון מצד הנהגת היחוד!!!

אותו דבר ההיפך!! עשיתי מעשה קונדס... ועל זה מגיע לי עונש!!! אבל אז פתאום פתחתי את הראש... ואז בבת אחת הנהגת המשפט זה לצד... והגיעה במקומה הנהגת היחוד בכל העוצמה... ובמקום לכעוס עלי כולם נחרדו לשלומי ורצו רק לראות שהכל בסדר איתי...

הנה לך דוגמא של שילוב מנצח בין הנהגת המשפט לנהגת היחוד... איך ששניהם מצד אחד פועלים ביחד בשיתוף פעולה... ואיך שלפעמים הנהגת המשפט זה לצד והנהגת היחוד תופסת את המושכות...

על אותו משקל בכל מה שעובר עלינו בחיים:

כולנו פוגשים לפעמים אנשים צדיקים שמגיע להם כמעשה הרשעים... מדובר ביהודי שכל כולו תורה... וכל כולו חסד וצדקה ומעשים טובים... ויש לו צרות!!!! וכשמגיעים לא מוכנים לכזו סיטואציה... זה מעורר שאלות באמונה... ומה התשובה?? כשרואים צדיק ורע לו... מה זה אומר??

זה אומר שהנהגת המשפט זה לצד... וכעת יש הנהגת היחוד!!! כעת הנהגת היחוד מחייבת לעבור איזה חיסון... והוא כואב... ואין לזה שום קשר למעשים הטובים של אותו צדיק... לא יקשה עלינו אם הצדיקים נשפלים השפלה גדולה, ואם בני אדם כועסים ולא נענים, כי כל זה נולד לפי שאין הצדיקים יכולים אפילו בזכותם לתקן הקלקולים ההם, כי השענה גורמת כך, וכדי להוליד מזה התיקון השלם שיהיה אחר כך בנילוי יחודו יתברך... ולפעמים אתה רואה רשע גמור שטוב לו... ולמה טוב לו??? כי גם אני עשיתי פעם שטויות וקבלתי רוגאלאך... יש כל מיני חשבונות שמים שהם מחוץ למערכת השכר והעונש... יש את הנהגת היחוד שהיא לפעמים דוחה את הנהגת המשפט ואז נעשים כל מיני דברים שאין שום קשר ביניהם למעשים שלנו...

חובה לדעת שיש כזה דבר!!!! ולא לחכות לשאלות שחלילה לא יגיעו...

כשמגיעים שאלות ואז נזכרים לפתוח את הנושא זה אות קלון!!!!

זה אומר שחייכנו שיגיעו ספקות באמונה ורק אז נזכרנו לפתוח את הנושא... זה חוסר אחריות!!! איזה היתר יש ליהודי לבנות את האמונה שלו על כרעי התרנגולת ולחכות שיגיעו ספקות... נכון שבשלב ההתחלתי אנחנו גדלים רק על סיפורי הישועות והמופתים וההבטחתי ונושעתי... אבל חייבים יום אחד לגדול ולדעת שיש הנהגה יותר עמוקה שקוראים לה הנהגת היחוד!!! וגם אם תתן צדקה לא בטוח שתראה ישועות... בשביל מה אנחנו יהודים??? במה אנחנו יותר טובים מהגויים??? רק בזה שאנחנו לא עושים ביזנס עם הקב"ה אלא גם עבדים שלו... ונאמנים אליו בכל מצב... ואהבת את ה' אלוך... בכל מאודך!!!!

חשבונות שמים... (זה הפשט בפסוק: בכל יום ויום מרדכי מהתלך לפני חצר בית הנשים לדעת את שלום אסתר ומה יעשה בה... שלום אסתר - אולי התפילה שלי התקבלה והיא תצא מפה... ומה יעשה בה - אם התפילה שלי חלילה לא התקבלה... אז אני מחכה אולי לראות איזה גילוי היחוד יצא מזה)

ולסיים: בשביל להמחיש את השילוב של שתי הנהגות... אני אמחיש את זה בסיפור אישי...

כשהייתי בחידר הייתי ילד שובב... וידעתי טוב מאוד את המחיר! הבנתי מצוין שאם אני אתנהג יפה אני אקבל פרסים ואם אני אעשה שטויות אני אקבל מכות וקבלתי הרבה מכות... יום אחד מרוב שובבות החלטתי לעשות מעשה קונדס באופן חריג... וידעתי מראש שזה חוצפה בסדר גודל שאם תופסים אותי אני גגמור... אבל בשביל זה תכננתי את צעדי כדי לברוח מהר בלי שיראו אותי... יצאתי מהכיתה באמצע השיעור... טיפסתי על שלוש כסאות ולחצתי על המתג של הצלצול של ההפסקה... אבל דא עקא שמרוב מהירות שרציתי לברוח... פתאום השתבש משהו בתכנית ונפלתי מהכסאות והתגלגלתי בקול רעש גדול... ו... ופתחתי את הראש... ועד שהספקתי לברוח... מיד הגיע המנהל והרבע'ס והשרת והם תפסו אותי על חם... אוה... מה יהיה עכשיו? בטח ישלחו אותי לסיביר... אבל לא!!! מה לעשות שהילד פתח את הראש!!! והיה שם הרבה דם... וזה היה מלחיץ... ובמקום להתעצבן עלי... הם קראו לחובש ושאלו אותי בחמלה איך אני מרגיש... ונתנו לי לשתות מיץ תפוזים של פריגת... (המיץ הזה שתמיד קרץ לי מהתא של הרבה ועכשו אני בעצמי זוכה לשתות מזה) והמנהל אפילו נתן לי לאכול קצת רוגאלאך... ושאל אותי בדאגה איך אני מרגיש... בקיצור: קבלתי צומי וממתקים כמו שהרבה זמן לא קיבלתי... ועל מה?? על מעשה קונדס שהיה מגיע לי מממזה מכות... ובמקום לקבל מכות קבלתי רוגלך...

עברו שבועיים... ויום אחד התנהגתי מממזה יפה... הקשבתי בשיעור... שילבתי ידיים... כתבתי מהלוח... לא פטפטת... לא אכלתי... וחיכיתי כמובן ל"מה רב טובך אשר צפנת ליריאך..." ונהג שוד ושבר!!!! בדיקון!!!! אבל בדיקון באותו יום הגיעה האחות לעשות חיסון... ובמקום לקבל פרס וניכוי שליש על התנהגות טובה... קבלתי דקירה על לא עוול בכפי... חזרתי הבייתה עצבני ואמרתי לאמא שלי... תעזבי... זהו... לא שווה להשקיע... הנה... לפני שבוע עשיתי מעשה הכי חמור וקבלתי רוגלך...

ואילו היום התנהגתי כמו ילד טוב ירושלים וקבלתי דקירה כואבת...

אני זוכר עד היום איך שאמא שלי מקשיבה לטענות המוצדקות שלי ומחייכת לעצמה ואומרת לי בחצי פה ובחצי התחמקות: לא!!! אתה לא צודק... זה לא נכון מה שאתה אומר... והיא לא הסבירה!! היא לא "הצליחה" להסביר לי למה אני לא צודק!!!! והנה!!!! עברו עשרים וחמש שנה והספקתי להתברג... והיום יש לציין שאני כבר כן מבין!!!!

במילים אחרות: יש הנהגת המשפט!!! ויש הנהגת היחוד!!!!

נכון שהתנהגתי יפה... ולכן נקודתית מצד הנהגת המשפט מגיע לך טופי... אחד על אחד!!! אבל מה נעשה שאת החיסון אתה צריך לעשות מצד הנהגת היחוד!!! החיסון לא מגיע בתור עונש... החיסון מגיע

תכל'ס... האם להוריד את התורה והמצוות מהבויידם או להשאיר אותם בבויידם?? אז זהו!!! שלהנהגת המשפט של תורה ולמצוות אנחנו מחויבים בכל מצב!!! וגם הנהגת היחוד אנחנו מחויבים בכל מצב!!! לשתי הנהגות אנחנו מחויבים בכל מחיר בלי קשר לשום דבר שקרה או שלא קרה... נכון??? אנחנו בלאו הכי קוראים כל יום פרשה ראשונה של ק"ש שמדברת על הנהגת היחוד... ופרשה שניה שמדברת על הנהגת המשפט... אם ככה: אז מאי נפקא מינה אם האסון בקרית ספר קרה בגלל הנהגת המשפט או בגלל הנהגת היחוד... הרי את שניהם אנחנו צריכים בלאו הכי לאמץ!!!! כולנו מצד אחד צריכים להתחזק!!! וכולנו מצד שני צריכים לקבל באהבה!!! כולנו צריכים להגיד יהא שמייה רבה מברך ולקבל באהבה... ובמקביל תדאג כל החבורה... ויעשו חשבון נפש ואם יש באמת דברים שאנחנו לא בסדר בהם... אז קדימה... בא נעשה שינוי... סו"ס את השינוי הזה צריך לעשות בלאו הכי כי צריך!!! אז בא נצל את ההתעוררות שנדרשת כעת לזה...

בא ניקח לדוגמא את מגילת אסתר! תאר לעצמך יהודי שמסתכל לבילל הסדר מחלון ביתו ורואה את המן בונה עץ שמחר בבוקר הולכים לתלות את מרדכי עליו... מה אותו יהודי צריך כעת להתחזק???

נו... תגיד אתה... בשתי נקודות צריך להתחזק:

בהנהגת המשפט!!! ובהנהגת היחוד!!!

דבר ראשון: בהנהגת המשפט... אם הרשעים רוצים לתלות את מרדכי... כנראה שזה עונש על זה שלא שמענו לתוכחתו... לכן הצדיק אבד ואין איש שם על לב... כי מפני הרעה נאסף הצדיק... צריך לחזור בתשובה!!! זה דבר ראשון!!! אבל במקביל!!! יש עוד הנהגה שצריך להתחזק: בהנהגת היחוד!!! אסור לשכוח שאחרי הכל אין עוד מלבדו וכל מה שה' עושה הכל לטובה... ויום יבא ועוד אלפי אלפי שנים הקב"ה יראה לנו איך מרדכי הי"ד שנתלה על העץ... איך זה בעצמו הוביל לתיקון השלם...

זה שתי החשבונות שאותו יהודי היה צריך לחשוב!!!! ובשתיהם הוא צדק!! הוא צדק שהגזירה הייתה בגלל העבירות שלנו... והוא עוד יותר צדק בייחס לנהגת היחוד... שלא עבר יום אחד בודד והתגלה שהכל היה לטובה... (וביינינו... זה מקרה מאוד חריג ויוצא דופן!!! כי אותו יהודי ממש לא תכנן שכבר מחור יהיה גילוי היחוד... הוא מצידו היה מוכן לאז!!!! אז ימלא שחוק פינו... רק הקב"ה לפעמים מפתיע אותנו בברקים של גילויים משמים... עוד לפני הגילוי הסופי.)

הלאה... ותלקח אסתר אל בית המלך... יהודיה נלקחה לתוך ארמון אחשוורוש... איך לוקחים את זה?? איך מסתכלים על הגזירה הזו???

שוב: יש הנהגת היחוד!!!! ויש הנהגת המשפט!!!

מרדכי הצדיק פועל בשתי מישורים... מצד אחד הוא מתפלל וקורע את השמים... אנא ה'... תוציא את בת ישראל מהמקום הטמא הזה... ובמקביל: מרדכי לוקח בחשבון שיש הנהגת היחוד... יתכן שהקב"ה רוצה שהיא תהיה שם... למה?? זה

הפטנט של הגלגל שנשלף שכבש את שוק הרכבים העושים דרכם לביהמ"ק...

ושוב זה קרה... שוב חזרה הכרכרה שרצתה לנסוע לירושלים... שוב היא חזרה כלעומת שבאה... שוב הופיעו כאן אנשים עם פנים נפולות... שוב קרתה העגמת נפש הזו... מה עושים נגד התופעה הזו???

ובכן: מידי כמה ימים יוצאת מהעיר שלנו הסעה לכיוון ירושלים!!! תמיד יש ביקוש לנסיעה לירושלים... חצקל העגלון כבר מכיר את הדרך היטב... וב"ה אנחנו גרים לא כ"כ רחוק... אנחנו מתגוררים בנחלת אפרים בעיר אלעד שנקראת על שם נינו של אפרים... זה בסה"כ נסיעה של יום אחד בכרכרה...

ותמיד יש אנשים שרוצים לעלות לירושלים... יש כאלו שיש להם סיבה... ויש כאלו שמחפשים סיבה... רק בתור מדגם... **לדוגמא היום... ישנו בכרכרה עשרה אנשים...** הראשון ר' יוזל... ר' יוזל הוא אחד מזקני התלמידי חכמים בעירנו... הוא כבר יושב על מדין בסנהדרין קטנה של כ"ג זקנים... ויש כבר ליחשופים שהנשיא כבר שם עליו עין ורוצה לקדם אותו לסנהדרין קטנה שיושבת בהר הבית... עכ"פ כבר תקופה ארוכה שהוא תמיד נוסע פעם בשבוע לעשות שימוש בלשכת הגזית... **בפרט עכשיו!!!!** בסוף שנה יהודית יש המון שימוש בלשכת הגזית... סו"ס כל האירועים הפחות נעימים נדחים כמו תמיד לרגע האחרון... ממילא בחודש אדר נערך המעמד הכאוב של השקאת סוטה... ויש גם כמה זקנים ממרים שלא הסיכמו במשך השנה לקבל את דיני חכמים וכעת צריך לגמור דינם לשבת או לחסד... ויש גם כל מיני חידושים שמתחדשים בתקופה זו... סו"ס כעת זו העונה של טהרת המצורע... כן... יש מצורעים שאמנם נטהרו כבר ממזמן והכהן כבר עשה לו את דין הציפורים בשביל להחיר אותו להיכנס **למחנה ישראל**... אבל עדיין הוא מחוסר כפרה בשביל להיכנס **למחנה שכינו**... וזה תהליך טהרה מורכב בפני עצמו... זה כרוך בפעמיים תגלחת כל גופו ושלוש קרבנות ותנופה חי ושחוט... וממילא בדרך כלל כל המצורעים שבמשך החורף נטהרו... אז הם דוחים את תהליך הטהרה הסופי לקראת חג הפסח... (כמו שרוב כלל ישראל נהיים מטאי ממים במשך השנה והם נשארים בטומאתם עד לקראת פסח... חוץ מהחברים כמובן שאוכלים בטהרה...) אז בתקופה הזו יש גם הרבה מצורעים שמגיעים לסיים את הליך הטהרה שלהם... וגם בזה יש הרבה שימוש במראות הנגעים ובבוהק ובשער צהוב וכו'... ואלו תשכח את כל העבדים שבימים אלו נישאים לבית הדין לקבל חור באופן... זה אמנם לא קשור ללשכת הגזית... זה יכול להיעשות גם בב"ד של שלשה... אבל מטבע הדברים היות וזו העונה אז מתעוררים כל מיני שאלות חדשות... אז הזקן ר' יוזל בימים אלו נוסע פה הרבה לירושלים... בכרכרה של חצקל...

הלאה... נעבור לשאר הנוסעים... היום נסעו פה איתנו גברת אבו שילדה בן... והיום בדיוק חל יום 40 ללידתה ולכן היא צריכה להקריב קרבן יולדת... ואילו גברת פרידמן ילדה בת... והיום בדיוק חל יום 80 ללידתה... מזל טוב!!! הלאה... נוסע איתנו פה גם ר' יואב... זה יהודי שכולו דבקות בה' והוא תמיד מחפש תירוצים לנסוע לירושלים ותמיד הוא גם מוצא... אז לצורך העניין כל יום הוא קוטף תאנים ומביא הבייתה ומפריש מעשר שני ומניח במוקצה כדי שיהיו גרוגרות... ועכשיו הצטברו אצלו כמות של שתי קילו גרוגרות... אז מה... נראה לך שהוא יחכה לחג הפסח?? מה פתאום... אז הוא עלה יחד עם הברך שלו לירושלים כדי לאכול מפריה ולשבוע מטובה ולברך עליה בקדושה וטהרה ולחזור הבייתה שמח וטוב לב... ויש פה עוד יהודי אחד שעלה איתנו שלא ננקוב בשמו שחצקל העגלון כבר יודע לזהות לפי חזות פניו שזה נראה שהוא נוסע כדי להקריב קרבן!! אבל לא סתם אלא אשם... כנראה אשם תלוי... כנראה שהוא לא כ"כ התאפק ובטעות הוא הדליק סיגריה בין השמשות של מוצאי שבת... אגב: מי שרוצה להקריב אשם... מומלץ לו להזדרז ולבא עכשיו... כי בערב פסח... היות ויש ביקוש אדיר לכבשים... אז המחיר של האיל צונח ומאוד קשה להשיג איל במחיר של שתי סלעים!!! (כן... אם תשים לב בפרשת שבוע שלנו... יש דין מיוחד בקרבן אשם שהוא יהיה במחיר של שתי סלעים כסף ולא פחות וזה מעכב...) **עכ"פ זה פחות או יותר מרקם האנשים שנסעו איתנו היום בכרכרה לבית המקדש... וככה זה כל יום...** לכל אחד יש את הסיבות שלו ואכמ"ל...

על כל פנים נחזור לעניינינו... תמיד הכרכרה יוצאת באזור ארבע לפנות בוקר וחוזרת למחרת בצהריים... אבל!!! הפעם... לאחר כמה שעות פתאום אנחנו רואים אותם חוזרים... זה כבר לא פעם ראשונה שזה קורה... בתקופה האחרונה זה קרה כבר כמה פעמים... מה התברר?? שנעבאך נעבאך... באמצע הדרך חצקל לא שם לב... ולא תמיד גם אפשר לשים לב... ונכנס לו איזה שועל או חתול בין הגלגלים של העגלה... **ובום!!! העגלה עלתה עליו... ו... וכולנו נטמאו בטומאת נבילה!!!!** אוי אוי אוי... איזה עגמת נפש... איזה דמעות... איזה תסכול... יושבות פה שתי יולדות שיש להם תינוקים מחכים בבית... והם בסה"כ רצו ללכת להקריב קרבן יולדת... והנה... הכל הלך... תבין: בשלמא... אם זה היה שרץ... נו... זה לא היה נורא... שרץ מטמא רק במגע... אז העגלה הייתה נהיית ראשון!! וכלים לא מטמאים אדם... (רק המעשר שני היה נטמא) אבל טומאת נבילה מטמאה במגע ובמשא!! זאת אומרת: כל היושבים נטמאו... ולא סתם אלא גם הבגדים שלהם נטמאו... בקיצור: עושים פרסה וחוזרים הבייתה... אין טעם להמשיך לנסוע... אנחנו בלאו הכי טמאים... (נכון שאפשר להיטהר עד הערב... אבל אתה יודע מה שזה... זה לא רק לטבול... אלא להטביל את כל הבגדים... ולחכות שהם יתייבשו... ויש לך בגדי החלפה?? ומה אתה חושב... צריך גם לכבס את הבגדים לפני שטובלים אותם... כי לכלוך הכי קטן זה חציצה...) וזה עגמת נפש... אל תשאל... חצקל העגלון מעדיף פנצ'ר בארבעת הגלגלים של הכרכרה ביחד מאשר להיתקבל בנבילה אחת... (עם פנצ'ר הוא איכשהו יסתדר... אבל אם זה טומאה???) אז אין עצה ואין תבונה...) וזה כבר קורה כמה וכמה פעמים וזה נהפך להיות משהו מטרדי... יש נוסעים שכתוצאה מזה כבר מעדיפים ללכת ברגל... ואלו שכן נוסעים הם כל הזמן בלחץ כי עד הרגע האחרון הם לא יודעים האם הם יגיעו בשלום לירושלים... אבל בשביל זה! יש לנו קבוצת תלמידי חכמים בשכונה שלנו שהם מומחים לענייני פטנטים בנושא של טהרה... והם מתייעים בליצור פתרונות הלכתיים לכל מיני בעיות שמתעוררות... חצקל ניגש אליהם ותינה בפניהם את הצער והעגמת נפש הקבועה שמתרחשת בכרכרה שלו אחת לשבועיים... שבאמצע נכנס לו איזה בעל חי בין הגלגלים... וכל הכרכרה נטמאת עם כל האנשים והתרומה שבתוכה... **מה עושים???** הם לקחו את הנושא ברצינות וישבו על המדוכה הזו... ואז אחד מהתלמידי חכמים הציע פתרון מבריק ויחודי שכבש את השוק!!! פשוט מאוד: שהגלגלים של הכרכרה יהיו גלגלים נשלפים!!! והם - הגלגלים האלו... לא רק שהם יהיו נשלפים הם ישמשו כארנק... סוף סוף הגלגלים האלו הם חישוק חלול ואפשר להכניס בתוכם מטבעות (כמו שלנו) יש כאלו חישוקים שבתוכם הוא מניח את הכסף ככה הגלגל הוא חישוק מעוגל שאפשר לאכסן בו מטבעות... סו"ס צריך לשלם לנהג הוא צריך לשים את הכסף באיזשהו מקום... אז שישים שם) ואז!!!! ברגע שהגלגלים של העגלה נהפכו להיות נשלפים ולא קשורים לגמרי לעגלה... באותו רגע הגיעה הרווחה... כי גם אם חלילה הגלגלים ידרסו על איזה בעל חי ויטמאו... אבל הם לא חייבו לעגלה... רק הגלגלים נטמאו והעגלה ורוכביה נשארו טהורים... הפטנט הזה עלה ללשכת הגזית והתקבל... תוך חודש אחד כל העגלונים עברו מיד לגלגלים הנשלפים... ובזכות זה זכינו לסוגיית מוכני שהיא גם נפ"מ להלכות מוקצה בשבת... להגיד לך שאני מאה אחוז צודק?? לא בטוח... יתכן שגם אחרי זה לא נמלטנו מטומאת משא... אבל את זה נשאיר ללשכת הגזית של דורנו שכריעו...

לחידודי:

א. "וצמו עלי ואל תאכלו ואל תשתו", צ"ע בענין זה: הדנה בזמנם כשגורו תענית היו מתפללים גם תפילת נעילה בפלג המנחה, א"כ הכא שעשו תענית זו ביו"ט ראשון של פסח, צ"ע: האם ואיו תפילה התפללו בתורת נעילה, האם תפילת יו"ט רעילה "אתה בחרתנו..." ככל שאר תפילות יו"ט, כמו שמצינו גבי יוה"כ פ' דתפילת נעילה היא בנוסח שאר תפילות היום, או נימא דשאני יוה"כ פ' דתפילת נעילה באה מחמת היו"ט לכן מוכיחים שם את יו"ט, משא"כ הכא דהתענית לא באה מחמת היו"ט, וא"כ התפללו תפילת שמו"ע של יום חול? ואת"ל דאכן התפללו שמו"ע של חול, עדין יש להסתפק: האם הזכירו יעלה ויבא (דהג המצות) בתפילה זו, האם נימא דה"ל "יום שהייב בהמשך תפילות", מודי דהוה גבי מוסף ר"ח שחל בחנוכה (שבת נג) דצריך להזכיר על הניסים דהווי יום שהייב בארבע תפילות, או דילמא שאני התם דמוסף ר"ח שחל בחנוכה דסוף סוף הוא בא מחמת היום משא"כ הכא דהתענית אינה באה מחמת היום כלל אלא מחמת הצרה, וצ"ע.

ב. עוד צ"ע: כההיא שנה, שהתענו בתחילת חג הפסח אימתי ברכו ברכת שהחיינו על חג הפסח, בשלמא בשנים כתיקונם הרי אומרים ברכת שהחיינו עם קידוש היום בליל הסדר, אבל הכא שלא אמרו קידוש היום האם ומתי אמרו ברכת שהחיינו? (עיי' טור או"ח סי' תרי"ט ובסוכה מז:), ואולי אמרו אותה בבית הנכנסת כפי שכל הציבור אומרים אותה ביוה"כ לפי אחר כל נדרי.

ג. בפיוט שושנת יעקב אמרינן: "צהלה ושמהה בראותם יחד תכלת מרדכי", משמע מלשון הפייטן שהבין שתכלת זו הייתה ציצית, (דאל"כ מאי רבותא ד"תכלת" מאשר למוש מלכת תכלת וחור ועטרת והב... ותכריז ביון וארמון) א"כ לדבריו יוצא שבאותו מעמד שמרדכי בא לפני המלך והמלך כיבדו ונתן לו את בית המן, אבל מרדכי לא הסכים לצאת משם עם בגדים אלו עד שלא התקין ציצית כנגדים החדשים שהוא קיבל מהמלך...

תמוה מאוד: הרי כפי שאנחנו רואים המן היה תלמיד חכם מופלג... הוא ידע את כל המנהגים וההלכות של העם היהודי... אז אם המן היה כזה בקי בחגי ישראל... עד כדי שהוא ידע מתי משה רבינו נפטר איך הוא לא ידע מתי הוא נולד? מה... הוא לא ידע פסוק מפורש בתורה: "בן מאה ועשרים שנה אנוכי היום" היום מלאו ימי ושנותי?? "תמנהי" על המן שנשכח ממנו מקרא מפורש בתורה???

אפשר לומר על דרך הדרש בנימה של פורים...

שיתכן שהשנה שנעשה בה הפור, הייתה כמו השנה שלנו - שנה מעוברת!! המן ידע שלגבי בר מצוה ויום הולדת הולכים אחר אדר ב'!! ואילו לגבי יום השנה אזלינן בתר אדר א'!! כך הוא לרוב הפוסקים!! **המן עשה שבון פשוט:** משה רבינו נפטר ב' אדר א'!!! אבל להיוולד... הוא נולד בחודש אחר!! ב' אדר ב'!! ממילא יוצא שהחודש שבו הוא נפטר הוא רק נפטר ולא נולד... אבל דבר אחד הוא שכח... אגב חורפא שבשתא... הוא שכח ששנה הבאה כבר לא תהיה מעוברת... וממילא יצא שמשה רבינו גם נולד וגם נפטר באותו חודש...

גיליון מס' 324 פרשת ויקרא-זכור
תשע"ט שנה שביעית

גליון זה יו"ל לזכות בני היקר הי"ו
שיזכה להצלחה רבה בכל מעשיו וענייניו
ויזכה לדאות ישועה שלמה במהרה
נדבב ע"י ר. ב. ניו יורק

דברי שי"ה

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

בדידי הוי עובדא

סיפר לנו הר"ר אפרים הולצברג שליט"א לפני כשלושים שנה, התפללתי מדי בוקר במניין ותיקין בכותל המערבי - במניין של המקובל הרב דרזי שמואל זצ"ל.
פנו אלי הכהנים ממנייני הוותיקין בבקשה: בסיבוב הכביש הפונה מהרובע הארמני לרובע היהודי, ישנה כנסייה ארמנית, ובחצרה קברי עכו"ם משנת תש"ח, מתקופת המצור על העיר העתיקה. עצי האורן הנטועים שם צמחו מעל הקברים שבחצר הכנסייה, והתפשטו עד מעל לכביש, והאהילו על הכביש, ועל העוברים אל הכותל. וביקשו לסלק את המפגע.
שאלתי אותם - הרי קברי עכו"ם אינם מטמאים? והשיבו לי: כתוב "וקידשתו". אנא, טפל בעביה.
פניתי לעירייה פעמים רבות, בלא שום תועלת. העברתי את הבקשה למרן ר' חיים, לברכה בנושא זה. והנה זה פלא, מיד באותו חורף ירד שלג כבד מאוד, מגג ביתי הסמוך ונראה, שמעתי וראיתי אין העצים קרסו תחת כובד השלג, תפילה עושה מחצה.
להמשך גיזום ענפי העצים שנותרו, מצאנו פתרון יצירתי.
וכך הוספה קדושה לכהנים הבאים לשפוך שיחם בכותל המערבי, בזכות ברכת ר' חיים שליט"א.

מה שאלתך במשתה היין

אי"ה לקראת חג הפסח הבעל"ט, אנו עומדים להוציא "קובץ גליונות" מיוחד ומפואר מכבשונם ותורתם של מרנן גדולי הדור שליט"א וזצוק"ל, במהדורה מיוחדת של למעלה מרבעת עותקים. בעקבות ההוצאות הדפוס האדירות נבקש את עזרת הציבור.
כהכרת הטוב מיוחדת, כל מי שיתרום למעלה ממאה שקלים, נכניס את שמו ובקשתו בימי הפורים הבעל"ט אצל מרן שליט"א, לבוא אל המלך להתחנן לו ואי"ה זכות הפצת התורה וברכת מרן שליט"א יחישו ישועה וגאולה לכלל ולפרט.

פנינים על הפרשה

"ואם כל עדת ישראל ישגו וגו'" (ד, יג)
אמר רבינו שליט"א: יש שלשה חילוקי דינים, יחיד חייב קרבן על שגגתו, ב"ד חייבין על מה שעשו על פי הוראתן ולא על שגגת עצמן, וכהן משיח חייב על שגגתו שעשה אבל עפ"י הוראתו.
וטעם החילוק: ב"ד הם המורים הלכה לעם, ואין מצוי שיעשו בשוגג עבירה, אבל יתכן ששגגו בהוראה, ודרכם להורות לציבור, ולכן חייבין ע"י הוראה של הציבור שעשו על פיהם, וכן משיח - הנה כה"ג דינו שיהיה גדול בתורה, כך אמרו ביומא ("ח,א") שכה"ג גדול בחכמה, ואין מצוי שישגוג סתם, אלא שעשה שוגג עפ"י הוראתו, אכן הוראתו לעצמו שאין דרכו להורות לציבור.
מה שאין כן מלך יתכן שיהיה גם עם הארץ, עיין הוריות ("ג,א"): חכם קודם למלך, חכם שמת אין לנו כיוצא בו, מלך ישראל שמת כל ישראל ראויים למלכות, ולכן הוא עשוי לשגוג בעבירה, ולכן משיח שעבר מכהונתו נשאר בדינו, ומלך שעבר ממלכותו פקע כל דינו, כי משיח הוא גדול בתורה ושלכן נעשה משיח, ומשום כך נשאר בדינו, ולא כן מלך שע"ה הוא, ואם אינו מלך - אינו כלום.

(דרד שיחה)

עלי שי"ה

"הנסיעה למירון"

בימים אלו מורגשת תכונה גדולה והתרגשות רבה לקראת נסיעתו הצפויה שמתקיימת אי"ה בימים אלו, לקברו של התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי, במושב מירון בצפון ארץ ישראל.
למעשה, פעמים ספורות שהה רבינו על קברו של התנא, היה זה בעיקר כשהוזמן להיות סנדק במירון או במושב הסמוך, אז היה עולה אל הציון ומעתיד דקות אחדות לישועות הכלל והפרט. אלא שמהפעם האחרונה חלפו שנים רבות, וכעת אי"ה יעלה שוב להתפלל על תורמי הצדקה לטובת רשת הכוללים "יששכר באוה"ל" של רבי אלחנן ויסברוד שליט"א.
השבוע, בתוך ביתו פנימה, התייחס רבינו לענין בקצרה, כשביטא בדברים את גודל הענין לעלות על ציונו, וזה דבריו 'תפילה על קברו של תנא זה יש בה מעלה יותר משאר התנאים בארץ ישראל, וכי פעמים עדיף תפילה שם מאשר בכותל המערבי' (אבל בדרך כלל מורה כי תפילה בכותל מערבי עדיפה).
עם זאת, חשוב להדגיש מה שרבינו חוזר ואומר: אין פטור מתלמוד תורה מחמת נסיעה למירון. ומי שמתבטל על ידי זה מלימוד, טוב לימוד התורה מכל נסיעות שמעולם. הנסיעה היא למי שיכול ללמוד בדרכים, או למי שמוכרח מסיבות שונות ליסוע.
בחודש טבת תשע"ז, לקראת זאת הנוכה, אירגנו תפילה מיוחדת ע"י ארגון צדקה על קברו של התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי. וביקשו מכמה גדולי תורה להצטרף לנסיעה, ביניהם מהגאון הגדול רבי שמואל יעקב בורשטיין זצוק"ל, ראש ישיבת קרית מלך, אלא שהגרש"י חשש מביטול תורה וגם שהדבר יפריע למסירת השיעור למחרתו, הוא שטח את שאלתו למרן שליט"א, והתשובה היתה: אין לו חיוב ליסוע, אבל מכיון שהוא נוסע לטובת ענין של צדקה שהוא מצוה, יש בזה מעלה גדולה ואם בכוחו - נכון שיסע. הסוף היה שהגרש"י זצ"ל נסע וחזר בכוחות מחודשים.
וניחל שיתקבלו כל התפילות, וזכות הצדקה תעמוד לכלל ולפרט להיוושע בכל מילי דמיטב.

בברכת שבת טובה
יחזקאל שניידמן

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com
ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"ג, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, וש"ת מרבינו.

פְּהַדְף הַיּוֹמִינָה

"בענין אין הברכה מצוי" אלא בדבר הסמוי מן העין

חולין ק"ה ב' א"ל כל מילי דצייר וחתים וכייל ומני לית לן רשותא למשקל מיניה עד דמשכח מידי דהפקרא. והק' התו' בתענית ח' ב' דאי' שם ת"ר הנכנס למוד את גרנו (והיינו במודד לעשר כמ"ש הפוסקים עי' מ"ב סי' ר"ל סק"ד) אומר ברוך השולח ברכה בכרי הזה [פרש"י שמתברך ורבה מאליו] מדד ואח"כ בירך ה"ז תפלת שוא לפי שאין הברכה מצוי' בדבר המדוד כו' אלא בדבר הסמוי מן העין [דהוי נס נסתר שאין כל אדם ראוי לראות נס נגלה. רבנו בחיי ר"פ תשא וכ"כ תו"ח ב"מ מ"ב א'] ובסוגיין מבו' שהשד אמר שאין לו רשות ליטול מהמדוד ותו' דהיא הנותנת שאין לו רשות ליטול אלא מהפקר ומה שנתרבה בשביל הברכה הוי כמו הפקר [ואין הכונה הפקר ממש שהרי ברשותו הוא אלא כיון שעדיין לא נודע לו מזה הוי כהפקר לענין זה]. ומבו' שהברכה גורמת שכרי שהי' בו כור א' נעשה ב' כורים וכה"ג וקשה א"כ איך מעשרין הרי מה שנתרבה בנס בשביל הברכה אינו גידולי קרקע ופטור ממעשר וי"ל דנתרבה בשוה אפ' למ"ד אין בילה הברכה מתרבה בשוה בכ"מ ונמצא מעשר מחיוב על חיוב ומפטור על פטור, אך לפ"ז לא יוכל לתרום מכרי על חברו או משל מב' אנשים דשמה זה נתברך יותר מזה, ועוד ק' איך נוטל תרומה ובפרט אם נוטל חטה א' כדין תורה, ושמה נוטל החטה שנתרבה מהברכה ותורם מהפטור על החיוב אך אפשר כיון שכך מנהג העולם שמתרבה בשביל הברכה וגם אינו ניכר הוי בכלל גידולי קרקע ובהכי חייב רחמנא וצע"ק.

(דרך אמונה פ"ב מהל' תרומות ה"א בה"ל ד"ה אוכל עי"ש עוד)

בעת סעודת שבת דפרשת זכור אמר לי רבנו. בבית הכנסת כאן הקורא חוזר על כל הפסוק, אבל אצל החזו"א חזרו רק "תמחה את זכר" בלבד, אך הבעל קורא טוען כי אם יש אפשרות לחזור על כל הפסוק למה לא לחזור.

ש: לכאורה הרי מגרע בכך, כי כיון שסיים את כולו כבר יצא ידי חובה, והרי אין החזרה הזו מעכבת בדיעבד, ואם כן שוב לא יוסיף כלום במה שחוזר, כי כבר יצא.

ת: הוי כאילו התנה שאינו רוצה לצאת רק במה שבאמת עדיף.

ידוע בשם הגר"ח אם יש לו ב' אתרוגים, אחד יפה מאד ספק מורכב ואחד לא יפה ובודאי לא מורכב, יקח קודם את הספק מורכב, שאם יקח הוודאי, כבר יצא ידי חובה, ושוב לא קיים את ההידור בשני, ומדוע שלא נאמר גם באתרוג שמתנה לצאת במה שעדיף? שם גרע כי כבר נטל את הד' מינין והניחן ונגמר, אבל כאן עדיין עסוק וממשיך הקריאה, ושייך יותר ענין התנאי לצאת במה שעדיף.

במשנה ברורה דן מהו לגבי מי שקרא מחצה מהמגילה בעל פה. והנה, ספרו את התיבות של המגילה ומצאו שמספר התיבות אינו זוגי, ואם כן לא שייך מחצה, וצ"ע. וחכם אחד כתב לתרץ שהמדובר במגילה שנכתבה בלשון לע"ז, עוד רצה לומר שיתכן שמחצה הוא גם על כמות הכתב כגון אם יש ל' עמודים וקרא ט"ו. תגובת רבנו: זה ודאי לא נחשב מחצה, אכן צריך לספור את האותיות של המגילה ולא את התיבות. ועוד, שיש אותיות שאינן נאמרות כגון י' דתיבה, ואם כן צריך לדעת מה נחשב בחשבון ומה לא.

(כל משאלותיך)

יפה מראה

נְפֹשׁ כִּי תַחְטָא בְּשִׁגְגָה (ד' ב')

פרשת השבוע, העוסקת בעניני ודיני הקרבנות, אין יותר מתאים מלהזכיר את נושא הזהירות להולכי דרכים ונוסעי בכביש. שלא פעם ולא פעמיים יכול להביא את הנהג או את הנוסע לידי נזקים חמורים בגוף ונפש ר"ל.

לפני שנים רבות, נסע מרן שליט"א עם להבחל"ח אביו מרן בעל הקהילות יעקב זי"ע באוטו לדבר מצוה, בעודם בנסיעה הבחין מרן זצוק"ל שהנהג עשה עבירת תנועה, שנסע שלא לפי חוקי הנסיעה. מיד, באפשרות הראשונה שהיתה, פנה לבנו שליט"א ואמר לו, בוא ונרד. אחרי שירדו אמר מרן זצוק"ל, כי אינו מעונין ליסוע אחד שלא נוהג כחוק, כי זה יכול לגרום לשפיכות דמים.

והנה מיותר לומר כמה מרן זצוק"ל חס על זמנו, ולא איבד שום שניה לריק, ומזה שירד וחיכה לאוטו אחר הרי שראה חשיבות עליונה לענין זה של זהירות בדרכים.

וכבר היה כמה מעשים, שהגיע יהודי למרן שליט"א וביקש ברכה על משפט שיש לו אודות עבירת תנועה, ומרן שליט"א התחמק מלברך, ואמר שאם הוא אשם ולא נוהג כשורה, אדרבה, מגיע לו עונש על כך, ולא יהיה חוטא נשכר. וגם כשהוא עצמו נוסע באוטו משתדל לחגור בכל פעם את החגורת בטיחות.

בתמונה הנדירה:

מרן שליט"א נכנס לרכב בחזור מחתונה של אחד הנכדים, ותיכף חוגר עצמו בחגורת הבטיחות, לקיים מצות עשה 'ונשמרתם מאוד לנפשותיכם'.

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🏠 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585-7630585-1586 שלוחה-1586

קהילות 073-2757000 שלוחה-4310